

ఆగస్టు, 1947

స్వతంత్రభానుడు—రేణిటి సీతారామస్వామిగారు	...	99
భారతవిజయ పతాకము—	...	101
బౌద్ధమత గ్రంథములు—పరవస్తు నై నార్ గారు	...	103
స్వతంత్రభారతి—భట్టిప్రోలు కృష్ణమూర్తిగారు	...	107
లింగవచనములు—గరికిపాటి కృష్ణమూర్తిగారు	...	109
ప్రాచీన భూగోళము—వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు	...	113
సాహిత్యము-సారస్వతము-వాఙ్మయము—పిల్లలమఱ్ఱి వెంకట హనుమంతరావుగారు	...	123
రాజ్య చతుర్దశి—కపిల కాశీపతిగారు	...	127
స్వతంత్ర్య రమస్సు పలచబారే వేళ—'జానకీబాని'	...	134
మా కవిత్వము - నా విమర్శ—సామవేదుల సీతారామశాస్త్రిగారు	...	135
గణా విజయాదిత్యునినాటి వర్తమానములు—నేలటూరి వెంకటరమణయ్యగారు	...	141
పరిశ్రమ—వేలూరి సహజానందంగారు	...	153
ప్రపంచవేదన—భాగవతుల పూర్ణయ్యగారు	...	156
శాస్త్రవిజ్ఞానం నాశనానికా ? నిర్మాణానికా ?—సెట్టి ఈశ్వరరావుగారు...	...	157
'నువ్వు మా అమ్మవికాదు'—చోడవరపు బాబూరావుగారు	...	161
వృత్తిపత్రికారచనము : వాఙ్మయము—'కుమార దేవ'	...	169
స్వర్గద్వారము—జనమంచి రామకృష్ణగారు	...	174
విరాసులు—జయంతి ధర్మతేజగారు	...	180
భూప్రదక్షిణము—మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్యగారు	...	181
కలగూరగంప	...	197
విమర్శనము	...	198
వర్ణ చిత్రము : సంద్యారతనము—వేలూరి రాధాకృష్ణగారు.		

చందనము

శీతల పరిమళము

చందనమునుగల అనేక ఉత్తమగుణములలో అత్యంతమంది అభిరుచుగా ప్రశంసించబడుచున్నది చాదిలోమన్న, చలువ న్గుము. ఇవ్వరచానామును అగరులకు కొవర్తములకు తివరయోగించబడుటయేగాక, చందన తైలము తిలసిపోయిన అవయవములకు మూరపోతైలమును కలిపించును. పూర్వము మీది చురిగివేసెను అర్చయింపబడునట్లు. పంచకము నేల ఈ అభిరుచి వర్ణనాప్రకారము — “మైసూరు శాండల్ వుట్టు, పేయో” చలువచందనమును మూరపోతైలమును కలిపించుచున్నది.

మైసూరు

శాండల్ నట్టు

పరిశుద్ధతకు ప్రసిద్ధమైనది చందనమే

మైసూరు గవర్న మెంటు ప్రాజెక్టు

లింగోద్భవమూర్తి

(మద్రాసు మ్యూజియంలోనున్న చోళరాజులనాటి
ఒక్క శిలావిగ్రహము.)

—Courtesy : Museum Superintendent.

చారిత్ర. ఆగస్టు '17.

సాహిత్య తపసు

== చిత్ర ==
శ్రీమతి రాధాకృష్ణ

సంపుటము 24

సంచిక 8

భూరతి

ఆగస్టు 1947

సర్వజ్ఞుడు, అధికగ్రాహకము

స్వ తంత్ర భా నుఁ డు

= శ్రీ రేజేటి సీతారామస్వామి =

“తీరంబోని* విచార మారుటకు గాన్ధీయుక్తి రేయింబవల్
 ఘోరంబౌ తప మాచరించె నలుదిక్కుల్ దద్దరిల్లె ఫలం
 బీరీతిక్ మన కబ్బె తొడ్డిదయచే నీక్షించితే తల్లి? లే
 క్రూరుల్ †కద్రుసుతుల్ ‡సహోదరుని మార్కోలేరు ధైర్యంబుతో.

అమృతముఁ జేరఁబోయి లనకాంబుధివాసుల నుక్కడంచి, తా
 నమరులతోడఁ బోరి, యమరాధిపునొంచి, సుధగ్రహించి, యా
 కుమతుల కివ్వఁజూసి, యదిగో తొలఁగించెను సారతంత్ర్య మీ
 సమయమునందు మేల్కొనుము. చల్లఁగఁ జూడుము మమ్ము నందఱఁ.

అమ్మా! లెమ్ము మదియ పోదరుఁడు దాస్యశృంఖలా బంధముల్
 హుమ్మంపం చెగఁగొట్టె నీపయి స్వతంత్రోత్కృష్ట సాఖ్యాభిలో

* (1) విచారమారుటకుగాన్ + ధీయుక్తి

(2) విచారమారుటకు గాన్ధీ + యుక్తి

† కద్రుసుతుల్ — (1) కద్రు = నాగమాత

(2) గోరొచనవర్ణము గలబాతి = దొరలు, ముష్టిమాలు

+ సహోదరుఁడు = సహా

తమ్ముంగుఱ్ఱులు నోలలాడెదరు నీ దైన్యంబు తీరెన్ ప్రభా
తమ్మయ్యోక, దిమిరంబు బాసె, ఖగముల్ తాఁ గూసె మేల్కొంగడే!!

మాసిన పుట్టముల్ విడుము మానుము చింత సుగంధవస్త్రసం
వాసితస్వర్ణదీప్తిమలవారిని బోసుక రమ్ము గొమ్ము వే
భాసురమా దుకూలములు, భవ్యవిభూషణ రత్నహారముల్,
పూసల దండలక విడుము పూజల నందుము సింహాపీఠికా. "

అని "యరుణుండు" భక్తికి దన యమ్మను లెమ్మనునట్టి వేళఁ దోఁ
చెను ఘనదీప్తి నలైసల శీఘ్రతఁ గ్రమ్మ స్వతంత్రభానుఁ డా
†వినత ముఖంబు నెత్తి యటు వీక్షణఁజేసి, నమస్కరించి, చెం
తను దనుఁ గొల్చు పుత్రకులఁ దాఁ గని దీవన లిచ్చె వేడుకకా.

* (1) విమల వారినిఁ + బోసుక + రమ్ము

(2) బోసుకరమ్ము + గొమ్ము

† (1) వినత + ముఖము, (2) వినతముఖము = రంచినముఖము.

భారతవిజయపతాకము

నష్టా విష్ణుమహేశులు-సృష్టి స్థితిలయము లెపుడు నేయఁగఁదగు ను
త్కృష్టగుణత్రయరూపం-బిష్టంబుగ మన పతాక నిమిడఁ గనంగశ్.

రాగబద్ధులకు వైరాగ్యంబు గల్పించుఁ గాషాయవర్ణంబు కాంచునంత
మాత్సర్య మణఁచి సమత్వంబు గల్పించు శుక్లవర్ణంబును జూచునంత
సంరంభ ముడిపి ప్రశాంతిని గల్గించు క్షీతి హరిత్కాంతి నీక్షించునంత
క్షీతిచక్రమెల్ల రక్షించునా యనిపించు చక్రవిన్యాసదర్శనము చేయు
నంతఁ జూడంగఁజూడంగ వింత వింత-లైన సద్భావములు గల్గు నహహ ! భార
తీయ విజయధ్వజంబు నాత్మీయపరవి-భేదముల మాన్చి దేశాలఁ బేరు నందు.

శాంతి సత్యాహింస సద్భావములు గూర్పఁజాలు నశోకుని చక్ర మిదియె
పరరాజ్యహరణ పిపాసల నివారణఁజాలు సుదర్శనచక్ర మిదియె

గ్రహతారకాగోళ గతులను మార్పంగజాలు మహాకాలచక్ర మిదియె
వివిధదేశసమైక్యవిభవ మాపాదింపజాలు నుత్తమధరాచక్ర మిదియె
చూడుఁ డోయన్నలార! యా సుందరాచ్ఛ-ధవళవర్ణాంతరంబున ధగధగమని
కోటిసూర్యప్రకాశితోఁ గొమరుమిగులు-చక్ర మలరారు విజయధ్వజంబుతోన.

ఈ పతాకను నిలుపు లుప్పొవో స్థిరముగ నంచుఁ గొందఱు కలల్ గాంచినారు
ఈపతాకను బట్టి యెందఱో విడువక యోర్చిమై లాటిల నొరగినారు
ఈపతాకను నిలుప నెందఱో ధీరులు కొంచక నెత్తు రర్పించినారు
ఈపతాకను గోరి యెందఱో చెరసాలలందున దీనులై ప్రమందినారు
భారతావని స్వాతంత్ర్యభానుదీప్తి-భాసురపతాక సర్వజిద్వత్సరమున
నెగురఁ గంటిమి పూజిత మీపయి నిది-యిలను సుస్థిరమూర్తియై నిలుచుఁగాక.

ముల్లోకంబులు దీని నీడ నిలువక మూలంబు సుస్థాయిగాఁ
దల్లి! దీని ప్రతిష్ఠ నల్ప నెఱురూ తత్కిర్తిజ్యోతాస్పృశభల్
ముల్లోకంబుల నింపఁగా నెగురుతక మువ్వన్నె జెండా యెదల్
చల్లంజేయుచు భారతీయులకు నాచంద్రాంశ మీ భూమిపై.

—రేజేటి సీతారామస్వామి

బౌద్ధమత గ్రంథములు

*

= శ్రీ పరవస్తు వైనార్ :-

బౌద్ధమత గ్రంథము లన్నియు పాళీభాషలో వ్రాయబడినవి. పాళీ అనగా గీత, లేక

పాడ్డు అని అర్థము. కాలక్రమమున ఆ అర్థము పోయి పాళీ అనగా 'వాక్యము, మతశుద్ధము, పవిత్ర గ్రంథము' అని వ్యవహరింపబడెను. పై పవిత్రగ్రంథముల వ్యాఖ్యాన, టీకాతాత్పర్యములను 'పాళీ' అని పిలిచెడువారుకారు. తరువాత బౌద్ధమత గ్రంథములు వ్రాయబడిన భాష అంతయు 'పాళీ' అని పిలువబడెను. సిలోన్, బర్మా, సహ్యాద్వీపములలో నివసించు బౌద్ధ మతస్తుల మతగ్రంథములు 'తిపిటక' మను పేరుతో వ్యవహరింపబడుచున్నవి.

బౌద్ధమతము రెండు కాఖలుగా విభజింపబడినది: హీనయానము, మహాయానము. సిలోన్, బర్మా, సహ్యాద్వీపములలో నివసించు బౌద్ధులు హీనయానము నకు చెందినవారు; తిబెట్టు, చీనాదేశీయులు మహాయానమునకు చెందినవారు.

మతగ్రంథములేగాక వాటి వ్యాఖ్యానము, కొన్ని కావ్యములుకూడ పాళీభాషలో వ్రాయబడినవి. బౌద్ధమతగ్రంథముల వ్యాఖ్యానము 'అట్టకథా' అని పిలువబడుచున్నది.

తక్కిన చక్కని శైలిగల పురాణభాషలవలె 'పాళీ' భాషయొక్క శైలి కరుదుబడినది కాదు. మిక్కిలి వివరముగా కూర్చబడలేదు. పాళీభాషకు విస్తృతమైన క్రమత లేదు. పాళీభాష ప్రాకృతభాషలలో పురాతనమైనప్పటికిని, ఇది కొనసరకును పవిత్రమైనదిగా నుండక సంకరమైనది. ఆ దేశ(ప్రాంత)కాల ప్రాబల్యములనుబట్టి ఆయాదేశ(ప్రాంత) కాలపు

ప్రాకృతభాషలలో మిలితమై ముఖ్యముగా నాలుగు భాగములుగా విభజింపబడినది.

(౧) పాళీభాషయొక్క బాల్యదశ పద్యరూపము చెంది 'గాథ'లలో కన్పించుచున్నది. ఈ గాథలు పాళీగద్యమత గ్రంథములలో సమ్మేళనమై యున్నవి.

(౨) పాళీభాషయొక్క రెండవ దశ గద్యరూప మగు మతగ్రంథములలో కన్పించుచున్నది. ఇందు నవీనశ్లేషము కొంచెము గోచరించును.

(౩) పాళీభాషయొక్క మూడవ దశ బౌద్ధ మతేతరగ్రంథములగు 'మిలిందపక్షహ' మొదలగు గ్రంథములలో కనబడుచున్నది.

ఇట్టివలీ పద్యగ్రంథములలో పాళీభాషయొక్క చరమదశ గోచరించుచున్నది. ఇది సంస్కృత సారస్వతమును పోలియున్నది.

పాళీబౌద్ధమతగ్రంథము లన్నియు 'తిపిటక' మను పేరుతో పిలువబడుచున్నవి. 'తిపిటక' మనగా 'మూడుబుట్టలు' అని అర్థము. అవి రేవన—(౧) వినయ పిటక, (౨) సుత్తపిటక, (౩) అభిధమ్మపిటక. ఈ మూడింటిలోను బౌద్ధధర్మములు, బౌద్ధశీలము, మతచర్య మొదలగునవి వ్రాయబడినవి.

I వినయపిటకములో ఈ క్రింది గ్రంథములు చేర్చబడినవి. ౧ సుత్తవిభంగ, సుత్తవిభంగ రెండుగా విభజింపబడినది: (I) మహావిభంగ (II) ఖఘ్ఠనీవిభంగ. ౨. ఖంధకాస. ఈ ఖంధకాసలో (I) మహావగ్గ (II) చుల్లవగ్గ అని రెండుభాగములు. ౩. పరివార.

II ను త్తపిటక:—ఇది ౫ నికాయములుగా విభజింపబడినది. “నికాయము” అనగా సమూహము, లేక ఏర్పు. (౧) దీపనికాయ (౨) మజ్జిమనికాయ (౩) సంయుక్తనికాయ (౪) అంగుత్తరనికాయ (౫) ఖుద్ధకనికాయ. ఖుద్ధకనికాయము ఈ క్రిందివిధముగా విభజింపబడినది:

(I) ఖుద్ధకపాత (II) ధమ్మపద (III) ఉదాన (IV) ఇతిత్తక (V) నుత్తపిటక (VI) విమానవత్థు (VII) శేతవత్థు (VIII) కేరగాథా (IX) కేరీగాథా (X) జాతక (XI) నిద్దప (XII) పటిసంభవామగ్గ (XIII) అపదాన (XIV) బుద్ధవంశ (XV) చరియాపిటక.

III ఆభిగమ్యపిటక:—ఇందులో సప్త గ్రంథములు చేర్చబడినవి. ౧. ధమ్మసంగటి, ౨. విభంగ, ౩. కథావత్థు, ౪. పుగ్గలపరిద్ధర్తి, ౫. ధాతుకథా, ౬. యమక, ౭. మహాపర్వాన.

ఇక పారీభాషలో వ్రాయబడిన మతేరగ్రంథములు ఏవన—౧. నెత్తివకరణ, ౨. పెటకోపదేశ, ౩. నుత్తసంగహ మొదలగునవి. వీటిలో నన్నింటిలోను “మొలిందపహ”మను గ్రంథము చాల ప్రఖ్యాతి పొందినది. ఈ పుస్తకములన్నియు క్రీ. ప. ౫౦౦ సం॥ పూర్వము వ్రాసినవే. దీపవంశమునూడ ఈ కాలమునకు చెందినది. తరువాత పండితులు “తిపిటకమునకు” వ్యాఖ్యానము వ్రాయ సంకల్పించిరి. తిపిటకవ్యాఖ్యానము క్రీ. ప. ౫౦౦ సం॥ తరువాత వ్రాయవారంభించిరి. వ్యాఖ్యానము చాలవరకు బుద్ధసాహిత్యమునిచే వ్రాయబడినది. ఇతడేగాక బుద్ధవత్తుడు, ఆనందుడు, ధమ్మపాలకుడు మొదలగు విభిన్నులునూడ ప్రఖ్యాత వ్యాఖ్యాతలు.

‘జాతకటక’ అను వ్యాఖ్యానము జాతకపద్యములపై వ్రాయబడినది. జాతకపద్యములు బుద్ధుని పూర్వపుట్టుకలపై ౫౪౭ కథలుగా వ్రాయబడినవి. ధమ్మపదటక అను వ్యాఖ్యానము జాతకటక వ్రాసినవనకనే ఆరంభింపబడినది. ఇందులోనూడ జాతకకథలవలె కథలపైనే వ్యాఖ్యానము వ్రాయబడినది.

బుద్ధమతచరిత్ర ఒక పుస్తకరూపమున వ్రాయబడినది. అదియే ‘మహావంశ’మని పిలువబడుచున్నది.

పారీవాగ్యకరణము ఈ కాలముండే కచ్చాయనాచార్యునిచే వ్రాయబడినది. పై గ్రంథములు క్రీ. ప. ౫౦౦-౧౧౦౦ సం. కాలములో వ్రాయబడినట్లు తెలియుచున్నది.

పారీవాగ్యయత్తు పుట్టుక, దానివృద్ధినిగురించి విపులముగా చెప్పటకు ఆధారములు అంత హెచ్చుగా ఏమియులేవు. వాద్ధమతగ్రంథములు బుద్ధుని కాలములోనే పుట్టిన వనుటకు ఏమీ సందేహములేదు. కాని ‘తిపిటక’ముంతయు అప్పటి వ్రాయబడియుండదు. కాలక్రమమున ఒక్కొక్క పుస్తకము చేర్చబడియుండును. తిపిటకములోని కొన్ని భాగములు ఆశోకచక్రవర్తి కాలమునరేక యున్నవని రూఢిగా తెలియుచున్నది. అనగా క్రీ. పూ. మూడవ శతాబ్దమునరేక ఆ కాలములోనే వాద్ధవిక్ఖ (సన్యాసు)ల మూడవ వాద్ధమతసభ ‘తిస్స’అనునతని అధ్యక్షతన జరిగినది.

అప్పటి‘తిపిటక’గ్రంథముల పారీభాషయే యిప్పుటివరకును మార్పుచెందక వచ్చినదని నిర్ధారణచేయుటకు అవకాశము లేదు. వాద్ధమతము మార్కసామ్రాజ్యముంతయు ఆశోకుని కాలములో వ్యాపించినది. బుద్ధశాసనములు వివిధరాజధానులలో వాటి వాటి(మాట్లాడు) స్వభావములలో చెప్పబడి వీరకు అన్నిరాజధానుల పండితులు కూడి మూలగ్రంథములను వారివారి కాలములలో పెక్కుజనులకు విపులముగా అర్థమగు సాధారణభాషలో తగుచోట్ల తిపిటకవాక్యములను, పదములను కూర్చి మెరుగుపెట్టి సులభతైలిలో ఒక ఏకాగ్రతకు (to a uniform tradition) తెచ్చియుండవచ్చును. అట్లు జరిగియుండిన తిపిటకములోని పురాతన పారీభాష వివిధమార్గరాజ్యరాజధానులలో మాట్లాడు అప్పటికాలములో అనుసరింపబడెడు భాషాపదములు కలిసియుండవచ్చును. తిపిటకములోని భాష, తైలిహాడ మొదటినుండి కొనవరకును ఒకసరిగా నండక కొన్ని భేదములు కొన్ని కొన్ని భాగములకు కన్పడుచున్నవి. ఒక్కొక్క భాగమునకు కొన్ని భేదము లుండుటయే కాక ఒకభాగములోనే మొందుభాషా భేదములు కన్పించును.

చుటచే, కాలక్రమమున పండితులు మధ్యమధ్యమ అంశములు విశ్రేణిగించుటకుగాను వెంచెయ్యందు రనుటకు సంతోహము లేదు. ఇట్లు మధ్యమధ్యమించుటచే భాషానివనక కన్పించుటయేకాక క్రమమునూడ పోయియున్నది.

అశోకుని శైలారాజాసనమువలన తిపిటకము యొక్క వివేచనకు త్రభాగములు ౧౧. పూ. ౨౫౦ సం॥ వాటికే యున్నవని తెలియుచున్నది. అప్పటి భాగములకును, ఇప్పటి భాగములకును తారతమ్యము ఎంత తరకు ఉన్నదో ఏమియు తెలియదు. సాంచి, బర్ హత్ డగ్ బా- (స్తూపము) ల (డగ్ బా-ధాతుగర్భ) నద్ద కాసనములు, రాతిద్యారములపై బుద్ధుని చీవితచరిత్రను చిత్రించిన శిలాచిత్రములు తిపిటకములోని 'సారక' కథలను నిరూపించుచున్నవి. వై అంశములవల్ల సాంచి, బర్ హత్ స్తూపములవాటికే 'తిపిటక'ములు ఇప్పటిరూపములో నుండియుండకపోయినను ఏదోఒక అస్థిపంజరరూపములో ఉండియుండవచ్చును. అది యునుగాక బర్ హత్, సాంచి డగ్ బాలయొక్క శిలా కాసనములలో 'భాగ' వల్ల వేయువారినిగురించు, 'సుతంతిక' సుత్రములు వల్ల వేయువారు, పంచనికాయక'—౫ నికాయములు తెలిసినవారు, 'పెటకిన్' పిటకములు తెలిసినవారు, 'ధమ్మకథిక'—ధర్మబోధకులగు భిక్షువులనుగురించియు చెప్పబడియుండుటచే, పిటకము లనెడు పాద్యమతగ్రంథములు సుత్రములతో కూడిన ౫ నికాయములు ఆ కాలమునకు పూర్వమే వెలువడియుండెనని చెప్పవచ్చును. క్రీ.పూ.౧వ శతాబ్దమునకు చెందిన 'విశిందపజహ' గ్రంథములముగా తిపిటకము క్రీ. పూ. ౧వ శతాబ్దమునకు పూర్వమే యున్నదని తెలియుచున్నది.

వై కారణములవల్ల 'పాళీ' మతభాషగను, సారస్వతభాషగను కూడ క్రీ. పూ. 3౦౦ సం. నుండి క్రీ. వె. ౧౧౦౦ సం. వరకును ప్రజలు ఉపయోగించెడు వారని నిర్ధారణచేసి చెప్పవచ్చును.

తరువాత కాలక్రమమున సంస్కృతభాషవర ముతభాషయై పాళీభాష కొద్దిమంది పండితులచే

చదువబడెడిది. రానురాను పండితులు పాళీభాషను భారాళముగా వ్రాయులేక సంస్కృతపదములు హెచ్చుగా చేర్చి కొన్ని వ్యాఖ్యానములు వ్రాసిరి. సంస్కృతభాషకు గల నిబంధనలే (అలంకార, వ్యాకరణ, ఛందస్సాక్షరములు) పాళీభాషకుకూడ అనుకరించిరి.

పాళీతిపిటక గ్రంథములు సింహళ, సయాం, బర్మాదేశభాషలలో వ్రాయబడియున్నవి. ఇంగ్లాండు దేశములో ఏర్పడిన పాళీగ్రంథసంఘమువారు ఈ గ్రంథములను 'శామనలిపిలో' అచ్చుత్తించిరి. జర్మనీ దేశములోకూడ కొన్ని పుస్తకములు ముద్రింపబడినవి. జర్మన్ పాద్యభిక్షువులు జర్మనభాషలో తిపిటకమును సిలోనులో విహారము నిర్మించుకొని అనువాదము చేయుచున్నారు. ఈ విహారము 'రత్ గమ' సరస్సులో నుండు చిన్న ద్వీపములో ఉన్నది. దీనినే 'పొల్లెము' అని పిలుతురు. బొడన్ దువరై శ్వేచ్ఛీమనకు ఇది కనుమాపు దూరములో ఉన్నది. ఈ జర్మన్ పాద్యభిక్షువులకు గాల్ జ్ఞానలిక నాయక శేఖ (Prof. A. Gueth) అధ్యక్షులు. వీరి ఆశ్రమమునుగురించియు, చరిత్రనుగురించియు విపులముగా మరియొకసారి వ్రాసినాడు.

బొంబాయి విక్టోరియాపరిషదువారుకూడ కొన్ని గ్రంథములను నాగరలిపిలో ఇప్పటిప్పడే ముద్రింపబోవుచున్నారు. మహాబోధి సానాటి (ఇండియా) వారుకూడ కొన్ని గ్రంథములను హిందీలోనికి తర్జునాచేయుచున్నారు.

ఆంధ్రదేశమునకును సింహళమునకును పూర్వ కాలమునండి మతస్నేహవాణిజ్యబాంధవ్య ముండుటయేగాక ఆంధ్రచక్రవర్తులు సింహళదేశపు రాజకన్యలను (బోధిత్రి, చామత్రి) వివాహమాడినట్లును, వారిని మెప్పించుటకై కొన్ని విహారములను నిర్మించి రనియు చరిత్రకలన తెలియుచున్నది. ఆ విహారములే అమరావతీ, నాగార్జునవిహారము లని చరిత్రకారులు చెప్పినను రూఢిగా చెప్పటకు తగిన నిర్ధారణయైన పాళీ

పుస్తకములు పూర్తిగా చదివినగాని నిర్ధారణ చేయలేము.

“కథాశక్తి” అనే గ్రంథములో (అంధక దేశము) అంధ్రదేశమునుసరించి వ్రాయబడియున్నది.

పాలన్నరువాశిలినిహారములలో (సిలోన్) మెట్లు క్రిందను పరచిన అర్థచంద్రాకారపు చంద్రశిలలు (Moon Stones— రశిశిలములు) కృష్ణానదీప్రాంతము నుండి ఎగుమతి అయినవని కొన్ని మాసములపూర్వము ‘సిలోన్ అబ్జర్వర్’ పత్రికలో నిరూపించిరి.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమువారునూడ శ్రద్ధవహించి పోలి గ్రంథములను చదువ నత్సహితులకు వారి లైబ్రరీనుండి పుస్తకముల నిచ్చి ఆంధ్రసింహాళదేశముల మధ్య నుండిన పురాతనపంబంధములను కనుగొనుటకు గాను ప్రోత్సహించెదరిని నమ్ముచున్నాను.

ఆంధ్రవాఙ్మయము

చ రిత్ర

కర్త: కళాప్రపూర్ణ

శి॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు.

సరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో సడిచిన సమగ్రసమీక్ష.

వైయ్యండ్ల వాఙ్మయ చరిత్రకూ విశుద్ధదర్శనం.

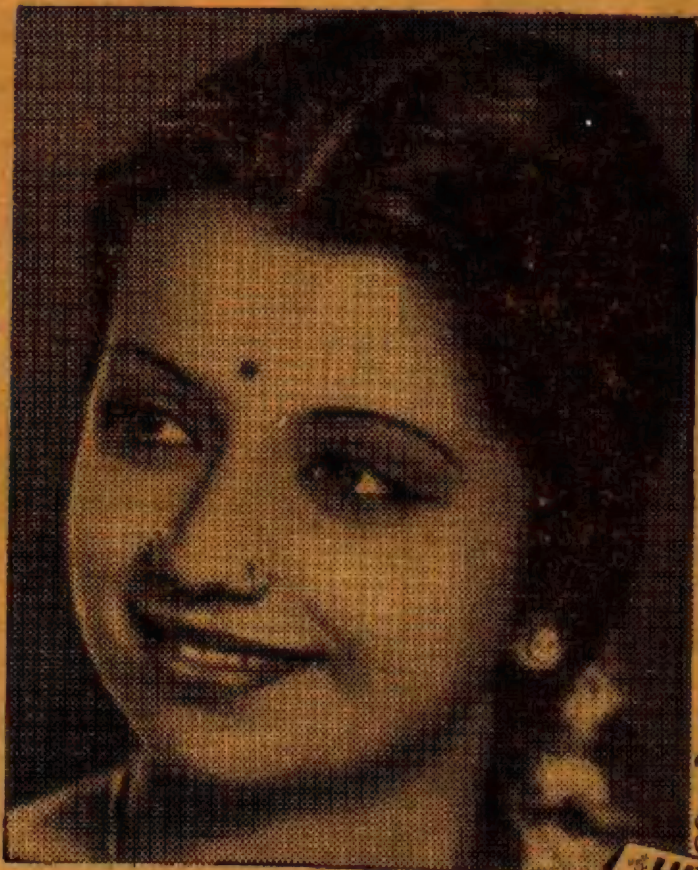
చాతచరిత్రల నన్నిటిని అవలోడనచేసి, సరిగా సమన్వయించి

క్రోడీకరించిన సిసలయిన చరిత్ర.

తాననాలలోనూ పాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండి, నన్నయ ధర్మమూలని ఒక్క ఊపున దివ్యాకారంతో బైటపడి, నానాటికీ నవనవో జ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయిన పలుపోకడలను పోడిమితో చూపెట్టజాలిన ఉత్తమోత్తమగ్రంథము.

పెల 2 రూపాయలు.] ఆంధ్రగ్రంథమాల [రచాలాఖర్చులు వేరు.

రచాలాపెట్టె 212, మద్రాసు.

“లక్సు టాయ్లెట్ సబ్బుతో
మీచర్మమును శుద్ధముగను,
అందముగను యుంచుకొనండి” అని
కూమారి ఎన్. రాజం చెప్పుచున్నది

బిటా కే ఫిన్

(తలనొప్పి దిక్కలు)

అన్ని నొప్పలను, జ్వరములను తుడుర్చును. తలనొప్పి, పంటినొప్పి, కాళ్లనొప్పి, నిద్ర లేకుండుట, కీళ్ల నొప్పలు, మలేరియా, స్త్రీల బహిష్కారనొప్పలు, అలసట, వగైరా అన్నిటికి గ్యారంటీగా పనిచేయును. వాడు కొను విధము పొట్టుములో నుండును.

పొట్టం 3 దిక్కలు 1 అణా.

బిటాలా క్సు

చాక్ లెట్ ఫేడి దిక్కలు.

కుఖవిరేచనావధము

ఇవి కుఖ విరేచనము కలిగించి మలబద్ధమును పోగొట్టి మంచి జీర్ణకర్త నిచ్చును. పొట్టం 2 దిక్కలు 1 అణా.

అన్ని వోట్ల దొరుకును.

Stockists: M/S DADHA & Co.,
P. T. Madras.

Manufactured by
BOMBAY TABLET MFG. CO.,
P. O. Box 2092, BOMBAY. 2

జగత్సృనిధి వహించిన వైద్య నిపుణుడు

మీకు ఉత్సాహము, బలము లేనిచో
పెంటాగే డా॥ వారును కలుసుకొండి. అతడు

మీ రోగానును పరిక్షించి మీ బలహీనతను, నిరుత్సాహమునకు కల కారణముల తెలిసి చికిత్స చేయుదురు. పూర్తి క నయముకలుకు పూచి యివ్వగలరు. అతని వృద్ధాప్యమునకు దివ్యమధము నివ్వగలరు. స్త్రీపురుష వ్యాధులకు చికిత్స చేయుటలో ప్రఖ్యాతి పొందినవాడు.

డాక్టరు నారు, కెక్కాంజిస్టు,
వారు హాస్పిటల్, 24, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ఉదయము 8 మొదలు 12 గంటలవరకు.
సా॥ 4 మొదలు 7 గంటలవరకు, ఆదివారం,
శనివారములలో వగలు 8-12వరకు. సాయం
త్రయ మూసివేయబడును. రహస్యమైన
చికిత్స-జవాబు వ్రాయుటకు స్టాంపు పంప
వలెను.

స్వతంత్రభారతి

శ్రీ బట్టిప్రోలు కృష్ణమూర్తి

ఈ స్వేచ్ఛారహితార్థజీవితములో ఇన్నాళ్ళుగా గంటిమే
ఆ స్వేచ్ఛమ్ములు మూర్తమైన వదె లోహద్వారములో గూలగా
భస్వంతమ్ముయి గానవచ్చు అమరస్వాతంత్ర్యసాధమ్ము! న
ర్వాశ్వాసాంతము భారతీయ షరణవాఙ్మయిక నేటితో!

ఆ దివ్యావసథాంతరాళమున సామ్యమ్ముంట! చాంపేయ భూ
మాద్యగ్ధావనినాథహస్తమును సస్యక్షేత్రమృతాన్నమయ
స్వేదాస్వేతము గా నిదే మధువు నాశింపంగరాదంట! ఏ
పాదద్వంద్వము నందజాలదట నిర్భాగ్యద్రామ మ్మికన్!

ఆ లో వెల్లుచునున్న దీపికల దివ్యస్నిగ్ధరోచిశ్చటల్
పాలాదున్ నకలప్రజామృదులహృద్యాగ్రాశితస్ఫీత పా
తాళధ్వంతచయమ్ములన్, ప్రతి దృగంతస్వావభావమ్ములగా,
శ్రీలాలోచన పృక్త గర్వమన మాంశ్య ప్రకాశమ్ములన్!

నమాచరులార! ఒక్కనిమున మ్మిట నాగుద మీయుపోమహ
నమహతరుణమునం నమరమందిరసుందరశాంతిసీమలో
పివ్వాతికి బోవుచుందు నరవేర్పగనున్నది మానదీక్షతో
విహితము ధర్మ మొక్క డది విస్మృతిపాలయి పోవనిత్తురా?

ఈ శుభవేళకోసము తపించి తపించి నశించిపోయినా
రాశయపూర్తి నందకె మహత్తరజీవులు లక్షలాదిగా!
చేశల పుష్పశ్రమలు వేసకువేలుగ రాలిపోయె వై
దేశపు రాజదండము విధించిన స్వార్థపు సీతీరితిలో!

గాసిలిబెట్టు ఆ స్మృతుల గాయము లీ హృదయాల! భక్తి గ
న్మాసి తొరంగనించు తదనుస్మృతిగా ఒక బాష్పచిందువే,
ఆ సుమనః ప్రశాంతి కటు మైమనశీతలమృత్యుమందిరా
వాసము గొన్న సోదరుల స్వార్థవిహీనుల ఆత్మశాంతికై!

సోదరులార! రండు మనసుల్ బరువున్ విడ! క్రొత్తయింటికి
బోదము—తెల్లవారినది పూర్వపు చీకటి జారె నర్వసున్!
హ్లాదముతోడ గాలి గదలాడు స్వతంత్రపతాక మల్లచే!
ఈ దెనలెల్ల మ్రోగ వలికింతము జైయని ఈ యెలుంగులక!

తీరిన దిన్ని నాశ్చకు సుస్థిర్లు బానిసజీవితము! చ
ల్లారిన వమ్మ గుండియల నగ్గమై జ్వలియించు వేదనలో!
తూరుపుకుం గిరిటమయి త్రోవరిమై వెలుగొందు శ్రీలన
ద్యారతభూమి శాంతిమధువారిధి చుట్టిన దివ్యసీమమై!

లింగవచనములు

= శ్రీ గరికిపాటి కృష్ణమూర్తి =

పాఠం గల కవులలో శ్రీ లింగములోనో, పుంలింగములోనో ప్రయోగింపబడుట; ప్రాచీనరీతి నపుంసకలింగములో అని సామాన్యంగా లోకంగా అంత అనకునే మాట కాని, కల్పముల శ్రీ పుంసపుంసకలింగములను విద్వంసులు అని మున్నుకే లేక కాదు. ప్రేమి భావ లోన, హి. దీర్ఘమున శ్రీ పుంలింగములు ముట్టే ఉన్నై. నపుంసకలింగము లేనే లేదు. బల్ల, మిర్చిలను ఆ భావలలో శ్రీ లింగములోనే కర్మవారిచాలి. ఇంగ్లీషుభాషలో మూడు లింగాలు ఉన్నైగాని చంద్రుడి శ్రీ లింగములోనే ప్రయోగము; రైస్ ఇంజంకుమీదా శ్రీ లింగములోనే. ఆచారమైన వస్తువులను చెప్పే కల్పాలు అన్నీ ఏభాషలోనూ నపుంసకలింగములోనే లేవు. "శ్రీ" అక పదార్థమును విద్వంసులది చెప్పవచ్చును వారు దానిని శ్రీ లింగములోనే కర్మవారింది ఉంటాడు. పురుషులు చెప్పినప్పుడు పుంలింగములోనే చెప్పిఉంటారు! అని ప్రేమరు అనే వంశిగారు ఒక సిద్ధాంతము నిలబెట్టి, ప్రాచీనరీతి కవులను శ్రీ లింగములోనో, పుంలింగములోనో చెప్పి ఆచారము ఏలాగు బయలుదేరినదో విద్వంసులదాడు. ఋణపు చెయ్యటానికి నిలురీతి విషయాలలో ఎన్నైవా సిద్ధాంతాలు చెప్పరచ్చును. "కాంతాలన్న మనస్కరై పురుషుడు పదార్థములన్నిటిలోనూ శ్రీకృష్ణుడు మాది వాటిని చెప్పే కల్పాలను శ్రీ లింగములోనే కర్మవారిచాడు. అలాగే కాంత

లన్నమనస్కరై శ్రీ పరస్పరపదార్థములందును పున్ద్ర్యమే మాది వాటిని పుంలింగకల్పములలోనే కర్మవారిందినది" అని సిద్ధాంతీకరిస్తే—ఇదేమీ అసహజంగా ఉండదు.

సంస్కృతకల్పముల లింగము తెలుగుమాటకు పడే ఇబ్బంది అంత అంత కాదు. శ్రీ పుంసపుంసకములకు భేదం ఏమిటి అని ఎవరినైవా అడిగితే వరం బలితోబాటు ఇలాగ వస్తారు:

"సంకేతవతి శ్రీ పాఠ
లోనుకే పురుషాస్మకే,
ఉభయై రంతరం యచ్చ
తదభావో నపుంసకమ్."

సంకేతములు గలది శ్రీ, రోమభూయస్యం చేర పురుషుడు, ఈరెండి! సద్విశ్రమే ఈరెందూ కావంతా ఉన్నది నపుంసకము. లోకంలో అంత ఈ సుర్తులనుండి లింగార్థము చెప్తారు.

లేకవైన లింగమును అనుసరించి కల్పముల లింగవిధ్యయు చెప్తారు అంటే సంస్కృతములో అవలే మదరగు. రికల్పము నపుంసకలింగములోనే ఉండవలసినది మాది లింగములలోనా ప్రయోగింపబడు తున్నది- రబి, రబిన్, రబీ అని. దీనికి శ్రీ పురుష లక్షణములు లేవుగదా! ఈ కల్పము ఒకటి ఏలాగో సప్తకుందాము అంటే కేవలము శ్రీకృష్ణార్థమైన పదార్థమును చెప్పే కల్పము లింగకృత్వియును పొందినై. భార్య అనే పదార్థము, కల్పముమీదా శ్రీ లింగార్థమే. ఆ అర్థమును చెప్పే కల్పములు నమి నపుంసకలింగములో ప్రయోగము; దాదాపులను

"1. Quoted in Sarkar's Linguistic Speculations of the Hindus."

పంచమప్రయోగము యుక్తము. కాని యీ పంచమి
పద్ధతినుండి రోపియినచే యొకము (నలమ—నలక)
 దీనిపై 'ఉండి' క్రియముజూప చేర్చవగాని, అవగా
'వా'యందునుండి, 'వా'వలననుండి" అని చెప్పవగాని,
అర్థమురగము కలుగుటలేదు. "సర్వర్థమునందు ఋణ
విముక్తుడు" అవగా నురువున కివ్వరంపిన యర్థము,
లేదా ప్రయోజనరూపమైన ఋణమునందుండి, ఋణము
వలన నుండి విముక్తు యన్నమాట. "వా'యల వర్థము గొని
రాము" అవగా వా'యందునుండి, వా'వలననుండి,
వా'వర్థముండి ధనము గ్రహించెను అని యర్థమునను
'మత్ర' అని గ్రహ్యార్థాధియోగంబున పంచమి విధింప
బడినది. తెలుగున చెప్పవచ్చుటగా "కృతీయయు,
పంచమి, పద్ధతియును ఏకార్థమియిరి తెలుగు" కావున
అన్నంకముతోపాటు అందు అనునదిజూప పంచమర్థ
మున వాడబడినది. తరువాత నీ యర్థము స్పష్టము
చేయవలసివచ్చినపుడు 'అందుండి', 'వా'విలననుండి"
అని 'ఉండి' క్రియముజూప చేర్చబడుట తటస్థమిది.
ఈ పది పద్ధతులలోకే యిరు'లో' అను క్రియము ప్రయో
గించినపుడు కూడ చేయవలసివచ్చినది. నన్నయ
"మూలిలో" వెలువడి గోనులిం దిగి" నన్నప్పుడు
మూలిలో" వెలువడుట యేమిటని యిప్పు దనిపించక
పోదు. 'లో'నిగుంప 'ఉండి' చేర్చి "మూలిలో"నుండి
వెలువడువట్లుగా" గోనులిం దిగి"నివా పది చెప్ప
కొనిన కాని మన కేర్పడు పోధవదదు.

ఈ చిక్కు నన్నయవాటికే కొంతవర శేర్మది
యొందవచ్చును. కావుననే "నీలిలో"ననుండి యొకయు
రెంచె"నని యాకాశే ప్రయోగించినాడు. "మూలిలో"
వెలువ" నన్నట్లు "నీలిలో" నెగయురెంచె"నని చెప్ప
లేదు. అర్థమూర్తి లేకపోవుటలే కావోయను. "భూమి
దీని నీలిలో"నుండి వెలువడినది."

ఈ 'అందు' అనువానిని నన్నయ యొకము
విశేషార్థములందు ప్రయోగించినాడు. అతనికి పూర్వ
మున గల కావ్యముల భాషలో గనబడకపోవుటలే
నాకదే యిట్టి వాడుకకర మూల మనవలసియుండును.

"నీవు మా'యందు నుడిచి" అవగా 'మా'యింటి
లో"నని యర్థము.

"ఇంద్రునకు నుడికియు" అవగా 'ఇంద్రుని
పట్టుకయన, లేదా పధలో" నని యర్థము.

"నీర్విద్రబంబు వద్యారంబునందు తొచ్చిరి"
అవగా 'వద్యారములేని ప్రదేశమునూలముగా (వ్యాసా)
లోప ప్రదేశించి" రక్షమాట.

ఈ యర్థమునందే 'అలో' "విషధగపరి యహి
లో"కమున కరిగి భూవివరమునక." (అది. ౧-౧౦౨)
ఇట్లే 'అందు' అనునది పరివాచకక్రియను 'అలో' అను
వాని రూపాంతరమే యై, (అలో>అక>అందు)
ప్రదేశము అను వర్తకే కలరైనను, పంచమిపాఠ
ముగా భిన్నార్థములందు నన్నయచే ప్రయోగింప
బడినది.

"హరికాళాశ్రమభాలోకనంబున యందు
కాచంబు కార్యంబె చెల్లెను"—అవగా "పభాలోకన
సమయంబున, లేదా పభాలోకనమునాశ్రమమునకే
వచ్చిన పంచమియనందు" అని చెప్పకావకర. "పభా
లోకనమే ఉద్దేశముగా చెట్టికొని వచ్చిన సమ
యము"నిని తాత్పర్యము.

"అభిరవాచ్యుత్తంబున వర్ణధర్మము
తెలుతగా దీనియందు నిర్మించె"నొక్క."

"అవగ్యుత్తంబున సంరమ దీని స్వరూపముగా
దీనియం దమరువట్లుగా తేజివాదా"యని అర్థము చెప్ప
కావకలెను. 'దీనియందు నిర్మించుట' యనునది ము
లముగ పోధవదునట్టిది కాదు.

"అట్టియందు గోవిందుడు స్త్రీధర తే" "

"అట్టియందు పధికపాత్వికు వాస్తవ దవగ
జనులు"

"అట్టి పంచమియనందు, ఎల్లిలో"కమునందు...లో"క
మునం దెట్లయి" అను వర్తము ములముగానే మురింప
వచ్చునగాని, ఇప్పటి వాడుకలోనివి కావు. "నారదు
వదనంబువలన ద్రా"పదియందు సమయక్రియ". "ద్రా"పది
విషయమున తేసిన ప్రతిష్ఠ".

"ధర్మరాజును రాజ్యంబునందు సమర్పించిన"
రాజ్యముచేయుటకై ధర్మరాజును నియోగించిన.
"రాశ్రీ నివేశ్య" అనువానికి తెలుగు కావోలు.

శబ్దముల లింగనిర్ణయము చేస్తాము అంటే వైయాకరణులకు మందరదు అని అన్నాడు.

లింగవచనములు శబ్దరూపములే. గాః అనగానే ఒక ఆవు అని అర్థసంప్రక్తియము కలగుతున్నది. గోశబ్దమునకు ఎద్దు అనే అర్థము ఉన్నది కాని లోకంలో ఆవును నిర్దేశించినప్పుడే గోశబ్దప్రయోగము చేస్తారు అని భావ్యము. గాః అని అనగానే గోశ్వలాది (ఆవులి) స్ఫురిస్తున్నదా, లేక గోశ్వత్రి (ద్రాక్షి) స్ఫురిస్తున్నదా? ద్రాక్షాధిభావం వ్యాపి—వ్యాపి అనే ఆయన శ్వత్రి స్ఫురిస్తున్నది అంటాడు. ఆపై లింగమైనది శ్వత్రికావట్టి ఈవారంలో స్త్రీపుంసత్వం పక్షలింగములు శబ్దమునకు సిద్ధమౌతే. అలాగే వచనము కూడాను. ఏకశ్వశ్వశ్వలపాశ్వము శ్వత్రి సిద్ధమే కదా. కాని ఈ వాదము అరిలంబించినందున ఒక ఇచ్చాంది ఉన్నది. “బ్రాహ్మణో నసంకర్షణి, సురా నపీతు—బ్రాహ్మణుని చంపకూడదు. సుర త్రాగ కూడదు” అని ధర్మశాస్త్రము. శ్వత్రినామంలో బ్రాహ్మణశబ్దనామ్యుడైన ఒక శ్వత్రిని విడిచి మిగిలిన బ్రాహ్మణుల సంరక్షణ చంపినపుడీ దోషము ఉండినది. అలాగే సారాయబొట్టు ఒకటి మిగిల్చి వీరూ అంతా కాళిచేసినవాడు ధర్మశాస్త్రానుకూలంగా ప్రవర్తించినవాడౌతాడు.

వాచస్పత్యుడు అనే ఆచార్యుడు శబ్దము వారిని చెప్పుకున్నది అంటాడు. ఈయనవారం ఒప్పుకుంటే “బ్రాహ్మణో నసంకర్షణి” అన్నప్పుడు బ్రాహ్మణమాత్రుని చంపకూడదు; సురామాత్రము త్రాగకూడదు. కాని ఈ వాదములో లింగవచనములు సిద్ధముకావు. అక్కరి అనేది ఒకే అయితేందారిగదా! అలాగన ఉన్నప్పుడు ద్వీకవచనము, బహువచనము అనేవి అక్కరిలో ఉండివు. అక్కరిపహచరితమైన ద్రాక్షము శబ్దముచే నిర్దేశించబడినది అని చెప్పేట్లయితే వచనమునకు లచ్చిన ఇచ్చాంది తీరిపోతుంది. గోశ్వలాది ఒక్కటే అన్నప్పుడు అనేకమైన గోశ్వత్రిలలో ఈ గోశ్వలాది ఒక్కటి ఏలాగు నిర్దేశమౌతుంది అంటే ‘ఇతింద్రక ద్వీకయో’ అని వార్తికం వ్రాశారు రాత్రి యనుడు. ఇంద్రుడు ఒకడే. అనేకద్రాక్షులలో ఆయన

నకు పిలుస్తాడు. ఈ ద్రాక్షులన్నీ ఒక్కసారిగా చేసి నప్పుడీ ఇంద్రుడు అన్నిటిలోనూ ఒక్కసారిగా ప్రశస్తికూతాడు. అలాగే అనేకవ్యక్తులలో వారి ఒక్కసారిగా ప్రశస్తికూతుంది.

రాజమైన లింగమును అక్రయించిన, అక్కరి వారంలో, శబ్దముయొక్క లింగముకూడా సిద్ధముగాదు. ఆవిష్టలింగమైన ద్రాక్షము ఉన్నదిద్రాక్షులి విశేషం వరకు తన లింగమును విడిచిపెట్టదు. బ్రాహ్మణశబ్దము పుంలింగములో ఒకసారి చెప్పినట్లైతే మిగిలి “ఇయం బ్రాహ్మణశ్వత్రి” అని స్త్రీలింగప్రయోగముగాని, “ఇకం బ్రాహ్మణశ్చ” అని నపుంసలింగప్రయోగముగాని మందరదు.

కావట్టి ప్రవేశాదిరాజలింగాక్రయణమువలన శబ్ద లింగనిర్ణయము చేయుటకు పిలువెడు. “అశ్వశ్చ స్యౌ తాంత అన్తీణి”—వైయాకరణులు లిమిషాంతము ఏకాఒకటి చెప్పటోవారి. “సంస్తావ్యప్రపవా లింగిణి”—గుణముల సంస్తావనము స్త్రీలింగలక్షణము; గుణముల ప్రకృతి పుంలింగలక్షణము. శబ్దప్రకృత్యాపరసంధముల సంఘాతమే, తిరోభావమే, క్రియమే స్త్రీలింగ లక్షణము; వాటి ప్రకృతి, ఆవిర్భావమే, స్పృశమే పుంలింగలక్షణము. స్పృశీయములు లేక సామ్యవర్ధయైన స్థితి నపుంసలింగలక్షణము.

సత్త్వోజస్తమోగుణములు శబ్దాదిగుణములుగా పరిగమించినవి. ఈ శబ్దాదిగుణముల సంఘాతమే ఘట పటాదిద్రాక్షసమదాయము. ఇది సాంఖ్యసిద్ధాంతము. దీనిప్రకారము పరంజలి ఈ లింగనిర్ణయము చేశాడు అని వైతముడు. యోగభాష్యములోనూ “గుణ సమూహమే ద్రాక్షము” అని పరింజలి చెప్పినాడు అని ఉన్ననట. కాగోచీరట్టు సాంఖ్యసిద్ధాంతమును ఇలాగు వివరించాడు. సత్త్వోజస్తమోగుణాత్మకమైన ప్రకృతి ‘మహత్’ శబ్దవాగ్మయైన బుద్ధిగా పరిగమించినది. బుద్ధిమంచి అవాంతరము, అవాంతరముమంచి గంధ రూపరసస్పృశబ్దాత్మకపంచకన్యాత్రలు, దశేంద్రియములు, మనస్సు వర్ధిలినవి. గంధారులు అయిదు గుణములు పృథివిగాను, రూపారులు వాయు జలముగాను, రసారులు మూడు లేజస్సుగాను, మిగిలిన రెండూ

వాయువుగాను, క్షయము ఒకటి ఆకాశముగాను పరిణమించినది. పురుషుడు పరిణామరహితుడు, చైతన్యస్వరూపుడు అని, ప్రకృతి అచేతనము అని, భౌగవత్వలక్షణమైన అర్థమును పురుషునకు సమకూర్చుటకు అచేతనమైన ప్రకృతి ఈ క్షయము ప్రవర్తింపజేస్తోంది అని సేక్వరపాంథుల సిద్ధాంతము.

సగుణుల ప్రకృతి, ఆవిర్భావము, వృద్ధి కనబడే పదార్థము పుంలింగముగా ప్రయోగించాలి అని, సగుణుల తిరోభావము, అపాయము కనబడే పదార్థము స్త్రీలింగముగా ప్రయోగించాలి అని చెప్పితే ఒక అక్షేపం వస్తుంది. పదార్థములు అన్నీ ఎప్పుడూ పరిణామముపొందుతూ ఉంటే, ఒక్క మహార్తము కూడా ఒక్కోరిలో నిలకడగా వీడిఉండదు. వెరుగుతూనో కలుగుతూనో ఉంటుంది. “ఏహివా కర్మదసి వ్యవృత్త్యాత్మని మహార్తమ ప్యరతిష్ఠతే, వ్యవేవా యావదాసేవ కర్మకర్మా, అపాయేన వాయుజ్యతే” వృద్ధిగతులు మూల ఒకే పదార్థములోనే కనపడుతూఉన్నప్పుడు లింగవిభాగాచెయ్యటం ఏలాగు అని అక్షేపం వచ్చింది. అప్పుడు ఎవకుచేత కల్పములింగము చెప్పగా వారి అగ్నాడు పరిణతి. సగుణుల వృద్ధి చెప్పదలచి వప్పుడు పుంలింగము, సగుణుల అపవచనము చెప్పదలచినప్పుడు స్త్రీలింగము. ఒక కల్పము పుంలింగములోనే ప్రయోగింపబడుతున్నది అంటే ఆ కల్పముచే చెప్పబడే పదార్థముయొక్క సగుణుల వృద్ధిచే చెప్పబడదు కన్నా అని దీనికలన అర్థమవుతున్నది. అలాగే స్త్రీలింగవిద్దేశమకూడా.

వికల్పవిద ఆధారపడిఉంటుంది లింగవిద్వయుడు అని చెప్పినప్పుడు ఆ వికల్ప క్షిప్రులనే. ‘విపాక్తికా లోకతో నామ’ క్షిప్రులోకమునంది లింగకర్మకర్తలను కొలవెను. ప్రస్తోత్త్యకామత్కారము పొంది క్షిప్రు కర్మాగ్రములమందు ప్రమాణము, ధర్మకన కర్మబుద్ధిచే క్షిప్రు కల్పమును ఏ లింగమునందు ప్రయోగించికో ఆ

లింగమునకే ఆ కల్పమునకు ప్రయోగము అని కర్తవ్య వారి వ్యాఖ్యానం చేశాడు.

ఈ క్షిప్రులము అంతా ఒక్కటే అని ఇంకా లింగవిద్వయులూ ఉన్న ఇద్దరుమూల తీర్పు. “ఏకాత్మ కల్పాగ్రకావత్ దృష్టం లింగాగ్రకీర్తన, అనంతవా గ్రకావత్” అని వాటిని. ఒకేపదార్థమును చెప్పే కల్పాలూ లింగాగ్రకీర్తన ఉన్నా. తరతా, తువ్యూ, నక్షత్రాన్ అని ఒకే పదార్థమును మూడులింగములు ఉన్నవి. కల్పాగ్రయగ్రధేవంచేత పదార్థము ఒకటి అయినప్పటికీ, లింగభేదం కుటీ, కుటీర, అగ్రోల్ల కనబడుతున్నది. ఇరన్నీ చూచి వివరము ప్రాణంబిసిగి వాటిని ‘లింగ మవస్థం లోకాశ్రయకావత్ లింగకర్మ’లింగము కానించకూడదు అది లోకమును ఆశ్రయించి ఉండును అని అన్నాడు. లోకము అంటే క్షిప్రులోకము అన్నమాటే. వృద్ధిగతులుచేకుండా స్థిలత్వము కలిగింది నపుంసకలింగము. ఆవిర్భావతిరోభావములకు మ్యంన ఉన్న అనన్త స్థితి అని కై ముటుడు. స్థితి ప్రకృతపదార్థ లక్షణముకాబట్టి బ్రహ్మవత్ కల్పము నపుంసక లింగముగానే ఉన్నది అని కొందరిను. ఈనపుంసకలింగమే ప్రధానము అన్నాడు పరిణతి. నపుంసక అనపుంసక కల్పముల నన్నిధిలో నపుంసక కల్పమే మిగులుతున్నది. నపుంసక లింగప్రాధాన్యము లోకంలో కూడా కనబడుతూనే ఉన్నది. పులింగలక్షణమో స్త్రీలింగలక్షణమో కలిగి అనిధాతమైన అర్థముల కల్పములు లోకంలో నపుంసక లింగములోనే ప్రయోగిస్తారు. ‘కింజాత మిత్త్యన్యతే, ద్యుగంవైరహి జాయతే స్త్రీనా త్మనావ’-అపిల్లగాని, మొగపిల్ల వాడుగాని పుష్పకాడు, రాని ప్రయోగంలో ఆ గండులింగాలూ విడిచిపెట్టి నపుంసక లింగంలో “ఏహిప్రతిష్ఠి”అని అడుగుతారు. దూరాన చూచి “ఆ తమన్నది ఏమిటి? మువ్వకూడా, దున్నకాకా?”(మహిషాసురమర్చిరాక్షసాదీనాపమర్చ) అని అంటారు. కాబట్టి ప్రధానమైన నపుంసకలింగము అని పరిణతి.

ప్రాచీన భూగోళము

= శ్రీ వేలూరి శివరామశాస్త్రి =

ఋణులకును వాలన పద్ధతు చదువుచో దేశీయములను చేయవలయు నను కోరిక కలుగును. అది తీలు నుపాయ మందజును గలుగదు. తెలుగుకవులలో దేశాలనము చేయించినవాడు పింగళినూరన. పురాణములలోని బ్రహ్మాంధవివాదమును చదివినచో ఆ దేశీయములపు కోరిక దిగ్భ్రమముగా మారును. ఏలన, ఈ పురాణములలోఁ గల దీర్ఘములు మనుష్యులు కొందలు నడులు మొదలగువానినిఁ జదివినామఁదలచుచో నిది యన్నియు కల్పయనియో, తేక ప్రకటనము చెనుకటివనియో తోచును. ఏకారణమననో, గాతకతాల్పిలోని పాశ్చాత్యవిమర్శకులు కొందఱు ఈ పురాణము లన్నియు పెంటపిప్పలకు కరిరప్పడ్లి చేయునని వ్రాయుటకు తెగించిరి. స్పీట్, విల్సనులు వంశానుచరితమును మూత్ర మొకకంట నాదరించి పరిశిష్టమును నమ్మకముగా బూటకమని బూకరించిరి. Pargitor మొదలగు కొందఱు వైచారిక ప్రతికక్షులు.

ఇరువదవ కతాల్పి ఆరంభము మొదలుకొని మన దేశమునందు ప్రాచ్యపాశ్చాత్య సంప్రదాయము తెఱిగిన విద్వాంసులు పురాణములను పరిశోధించుచున్నారు. ఇప్పుడు శ్రీ పెండ్యాల నుబ్రహ్మణ్య

శాస్త్రిగారును, శ్రీ వారణాసి నుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారును పురాణములను శోధింపఁబూనుట తెలుగువారి భాగ్యము.

తలనొప్పి రావించుకొనఁదలఁచుచో పురాణము లందలి భూగోళపద్ధతమును, పితృ రాజవంశపద్ధతమును చదువవలయును. Pargitor, డిప్లీతార్, B. C. Law, జె. సి. రే మొదలగువారిలోఁ గొందఱు ఈ తలనొప్పికి అన్యుతాంజనమును, కొందఱు మిరియపుగంధమును వ్రాయుచుఁబోయిరి. ఇంకను దీనికి పరియగు మందు కనఁగొనఁతలసియేయున్నది.

పురాణ ప్రాచీనత

పురాణములలో వాయు విష్ణు మర్త్య మార్క్తం డేయములు ప్రాచీనము లనియు, వానిలో వాయుపురాణము ప్రాచీనతము మనియు పరిశోధకులలో వలపుర విశ్వాసము. దీని ఉత్పత్తికాలము క్రీస్తుకము ౫ కతాల్పిల చెనుకమహాదే, క్రీస్తుకము ౫ కతాల్పిల కిలవర రాదు అని వారి యూహ. మఱియు ప్రకృతము మన భువలభమగునది వాయుసంహిత. తొలుతటి వాయు పురాణముననది దీనికంటె జాలఁ జిన్నదయ్యుండును. ఇది మూఁడు కాలములలో పరిపరితము, పరిశోధితమును అయినది. ఈ మాట మర్త్యపురాణమునకును, విష్ణుపురాణమునకును చెల్లును. దీనికి సాక్ష్య మిది పురాణములందే కలదని కొందఱు విమర్శకులు సోదాహరణముగా నిరూపించిరి. ఈ పురాణములలో వాయుపురాణము ప్రాచీనతము మనుటకుఁ దగు హేతువు లివి: పురాణలక్షణముగు పద్ధము, ప్రతిపద్ధము, వంశము, మన్వంతరము, వంశా(శ్యా)నుచరితమును దీనిఁగలవు. మిగిలినవానిలో భిన్నలక్షణము రెక్కడు. అనఁగా ఇతర

1. స్కాందభాగవతాదుల పురాణ పరిగణనములో వాయుపురాణము లేదు. దేవీభాగవతాదులలో ఇది మహాపురాణ మని ఉన్నది.
2. భాగవతము తనకు పదిలక్షణములు కలవని చెప్పుకొనెను. భాగవతము రెండవస్కంధమున పదవ యధ్యాయము చూచునది. పురాణసామాన్యలక్షణము కంటె నిది విలక్షణము. కావునఁ గొన్ని పురాణములు భాగవతమును పురాణములలో జనుకట్టలేదు. ఇవను ఇది 'నిగమకల్పతర' గ్ధలితం ఫలమ'.

పురాణములందు ప్రక్షిప్తము లెక్కువ. దీని లెక్కన 3. ఈ పురాణమునం దవతారవాదము లేదు 4. భారతమును, దాని కనుబంధమును పరివంశమును దీనిని పేర్కొనెను.

పండిత సంప్రదాయము

పురాణముల కాలనిర్ణయము చేయుటకు నీలు లేదు. కల్పాదియందు బ్రహ్మ పురాణములను మన మ్మూల సంగతిని చెను.

‘పురాణములందు రాజవంశవర్ణనము కలదుకదా ! కావున దానిని బట్టి పురాణముల లోక కాలమేర్పడుట లేకా !’

‘లేదు. ప్రతికల్పమునందును రాజుల రాజవంశముల వర్ణనము ఉండవచ్చును.’

‘అగుచో ప్రతికల్పమునందును ఈ రాజవంశమే యుండునా !’

‘ఉండును—నూర్కాచంద్రమసా ధాతా యథా పూర్వ మకల్పయత్’

‘ఇవను దీని! ఏదో యొకకాలము కనబడుచున్నదిగాదా !’

3. ఇంకొకటి భిన్నోపసంగీతాద్యధ్యాయములు ప్రక్షిప్తములని నవీనుల యాహా. అటులగుచో భూగోళాధ్యాయములు మాత్ర మేల ప్రక్షిప్తములు కావు ! ఇది పర్వమునకు సంబంధించిన దగుదురా, భిన్నోపసంగీత మాత్రమేల పర్వమునకు సంబంధించదు ?

4. దుద్రావతార మవతారవాదములో, క్షేరదని నను విష్ణువ్రతారముల ముచ్చట ఇంగు అందందు కలదు. చూ-3.9-32 ము.

5. భారతము కవచసర్వము చూచునది.

6. ప్రళయం సర్వకాస్త్రికాం
పురాణం బ్రహ్మదా స్యుతమ్,
అనంతరం చ వక్త్రీభ్యో
వేదాస్తస్య వినిఃసృతా.

(చాయ ౧-౬౦, ౬౧)

7. ‘ఉర్వరీ హేష్టరా, సా పురూరవస మైదం భూమ్’

‘అగును. ఇది సంసారమువలె అనాది. అటులే రాజవంశమునూడ అనాది. అటులు కానిచో శ్రుతులందు ఇతివృత్తములు 7 కలవు. కావున పురాణము లనాదులు. కావుననే ఛాందోగ్యమున ‘ఇతిహాసపురాణం వంశము వేదానాం వేదమ్’ అనికలదు.

కావున పురాణకాలపరీక్ష నీలుకానిది. మఱియు బ్రహ్మాండ మెల్లయు భగవంతుని స్థూలరూపమని తెలుపుటకాని పురాణములలోని భూగోళభిన్నవర్ణనము నేటి ఆర్థములో భూగోళవిజ్ఞానము కాదు. మఱియు, మాటిమాటికి మాటుచుండు నీ జనపదములయూ, దేశములయూ వర్ణనములన నేమి యుపయోగము కలదు ! ఆధునికులు స్థూలదృష్టితో సర్వే చేసి స్థూలజగత్తును వర్ణింతురు. మహర్షులూ, యోగదృష్టితో నూత్నలోకములను చూచి పురాణములలో వర్ణించిరి. కాబట్టి పురాణములందలి బ్రహ్మాండవిశ్వాసవర్ణనము నేటి జాగ్రఫీ కాదు. విరాట్ బ్రహ్మాండ వర్ణనము నూత్నరూపానుధ్యానముకొఱకే. ఇది ప్రాచీనపండిత సంప్రదాయము.

పురాణ విద్య

‘వేదములఁ జదివినను పురాణములను జదుర వన్నయెడల వివక్షణుండు కాఁబాలఁడు. పురాణేతి హాసములచే వేద జ్ఞానమును పెంపొందించుకొనవలెను. అటులు కానిచో, దసను కొట్టరమ్మచున్నాఁడేమో యని ఆ యల్పనిఁజూచి వేదము భయపడును’ అని పురాణములు చెప్పును.

పురాణము లోకవిద్యగా పూర్వకాలమున పరిగణింపఁబడెను. నన్నయాయులు పురాణవిద్యాపారీణులని వారి గ్రంథముల చెప్పును. పురాణములు తెలియవలయుచో నన్నిటినిగాని, కొన్నిటినిగాని చాల శ్రద్ధగా చదువవలయును. హిందూదేశమున నెల్లడ మొన మొన్నటివఱకును అందఱును సామాన్యముగా పురాణములను వినుచుండెడివారే. ఇప్పుడు పురాణవశనమును శ్రవణమునుగూడ విస్మరయిపోయెను. ఇఁక గొలదివాళ్లలో ఈ యుచిరివిద్య కలదియిహాపును.

చిక్కు

ప్రక్షిప్తములు

ఇపు డదితాయులును, మహాకాయులును అగు ఈ పురాణసంహితలకుండి అసలు పురాణములను విడదీయఁజాలము. ఇపు డవ్యయినవానిలో పాత భేదములు, ప్రక్షిప్తములు, అప్రాకరణికములు, రహస్యములగున చెప్పియో మన కద్భుతమృతమందును. ఇందియకాక ముఖ్యములయిన గొట్టు విశ్లే. ఆయాద్యపములయు, పర్లియలయు, పర్తనములయు పేరు ఏదో భావలలోనినో యెవరు చెప్పగలరు? నాటి దేశకాలము లెంత తాఱుమా జాయెనో అది ఊహను అందువా! వాయుపురాణమునం దొకచో ఇది వాయు ప్రోక్షమని యున్నది. రెండుపుటలు తిరుగవేసివంకనే ఇది బ్రహ్మప్రోక్షమను వివక్షము కంటఁబడును. ఈ రెండు పాఠములను అంగీకరించినచో వాయురూపము కల బ్రహ్మ చెప్పె ననికాని, బ్రహ్మరూపుడగు వాయువు చెప్పెననికాని చెప్పవలసినవృత్తు. ఇది దొంక తిరుగుడు కదా. ఈ వాయుపురాణముననే యొకచో వాయుపురమను 8 నొక పురము కలదని కనఁబడును. అటులే వాయు వను మహర్షి యొకఁడు దీనిని చెప్పెనని యూహించవచ్చునని యందహా 'ఇది మరుత్ ప్రోక్ష'మని యిందే మఱియొకచోటఁ గలదు. ఇది మనలను గిజగిజలాడించును. దీనిని ప్రవచించినవాఁడు వాయుదేవుఁ డనియు, రచించినవాఁడు కృష్ణద్యౌపాయనుఁ డనియు, అతఁ డిప్పటికి నుమాదు గ వేల పైదిలంకు వీండ్లదనుక కలిద్యాపరసంధిలో నుండెనని అధికారికమూలభాష్యమున కంకరులు చెప్పినని సంప్రదాతునిదులు తెలుపుదురు.

8. ఇచటనే హనుమంతుని పుట్టుక. చూ ౬౦, ౬8. వాయు.

9. 'అచింత్యాఖలు యే భావాస్తాన్నకర్మణ సాధయేత్' అను శ్లోకము విశ్వాంసుల కందఱును కంకపాతము. 'తాంస్తు కర్మణ సాధయేత్' అని కొన్ని ప్రతులలోఁ గలదు. ఇది పాతభేదనూ, లేక రహస్య!

శ్రోతికృత్త్రము పెరుగుచు వచ్చినకొలది దానికి అనువాదముగా ఆయా యా గ్రహవక్త్రాది యోగములందు పెక్కు ప్రతాదికములు చాల పురాణములలో ప్రతేకము పొందెను. పద్మపురాణము ఇట్టి వానికి గని. పద్మపురాణమునందు రఘునంకేయ రెండవ పర్వము చూడెను. అగ్నిపురాణమున కాన్యకల్యము. భవిష్యపురాణమునూట యింకఁ చెప్పనే యక్కఱలేదు. ఆటంకం బట్టిదే అందు చూడవలయును. ఈ పురాణమునందు పురాణములను ల్లికాలజ్ఞక మావఁబోయి యెవరో రాజవంశప్రపంకమున విశ్లేరి యాను వికటగా మర్చి యానె రిజటానతారముని కొన్ని శ్లోకములు ఇటివంది అచ్చువేసిరి. కొండలు పండితులు 'రాజోవు కల్కవంశకారము పురాణములలో లేదా! భవిష్యరాజవంశము లేదా! అని ఎదురుప్రశ్న వేసిరి. ఇట్టివా రందఱును భవిష్యపురాణపు వ్రాతప్రతు లన్నియుఁ జాతురుగాక!

ఈ పురాణములలో చేరిన అన్యపదార్థము చాల వట్టు బంగారమేకాని యిది కొన్నియెడల అనర్థకముగా నున్నది. కొన్నికొన్ని నిర్ణయములకు వీనినండి అసలుపురాణములను జాడింపవలయును.

౬౪8. ప్రక్షిప్తములుగా తోచిన ఖట్టములు మఱియొకరికి ప్రకరదానుగకములుగాఁ దోచును. పరం పరాసంబంధముచే ప్రసక్తానుప్రసక్త! నులభిపాధ్యము. కాఁగా ఎవరి మతమున నేది సరిపడదో వారి కది ప్రక్షిప్తమగుచుండును. విపరీతముగాఁ తెలిగిన నేటి పురాణములు చతువుల కలవాటుపడినవారు పూర్వప్రకరణమునకును, పరిప్రకరణమునకును సంగతి తుండివలయునను నూటయే మఱిబోవుదురు.

తప్పలు

దీనిలో అచ్చుకప్పలు విక్కుటము. వ్రాత ప్రతులు దీనికన్న చెడుగా నుండును. ఏ పండితున కటు తోచెనో ఆ పండితుఁ డటులు. దిద్దెను. ఇపు డీ తప్పలు, పాతభేదములను కనుగొనటయే కష్టము. వానిని దిద్దుటకు కృష్ణద్యౌపాయనుఁడే మరల నవత

రింపవలెనుగాని వానిలో చేలపెట్టుట కవరికిని అధికారము లేదు.

ఈ గండములన్నియు వటుండగా అర్థముకాని పదములను 10, కావ్యములనుగూడ కాపించు అపూర్వ భావపులు నిరుక్తులు మొదలగున వెన్నియో తగులుచుండును. ఇవా అని ఏపురాణము తీసినను 'వారాయణం నమస్కృత్య.....తతో జయ ముదీరయేత్' అని యుండును. ఈ 'జయ'పదమునకు 'భారతము' అని కొందఱు అర్థము వ్రాసిరి. అటు లగుచో అన్ని పురాణములందును ఈ శ్లోక చేల యుండవలయును? భారతమే ప్రకంపించిన, అనగా భారతముకంటె పెనుకటిదగు వాయుపురాణమున నిది యెటు లుండగలదు? కావుననే పండితస్వామియగు శ్రీధర స్వామి భాగవతమున నీయర్థము పొసగదని కావ్యోల బయలుపడగా గ్రంథముని 11 అర్థము వ్రాసెను. ఇక మన ఏకావ్రగడ ఏమి వ్రాసెనో చూతము—

1. "స్వాద్యమగు పుష్కరము గాని యెలమి యెలయఁ బ్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభక్త్య తత్పరత నుండి."

2. "వారాయణు నరని నమ

స్కారంబునఁ దలచి వాణిఁ గల్యాణి నదం

తేరిది చేదవ్యాధుల

వారాధింది మఱి వలయు వారంభింపక "

(పారి-శి. భా. ఆ-౧౦)

10. 'నైవ హుషితః-నహుషః' చా. పాద్య భూ-౧౦౫ అధ్యాయ. 'హుష' భావం ఏ ప్రపంచములో లేదు. ఇక 'భుష్ణోజ్ఞాపిత'వంటి వింత కావలసినంత.

11. చా. ౧ స్కం-౨-అధ్యాయ-౧౦ శ్లో.

12. ఈ వాయుపురాణశ్లోకమే మార్కంజేయ మునఁ గలదు. దానికి మారన యెటులు తెలుగు చేసెను—

1. ఎన్ని దీవులు జలనిధు లెన్ని నగము

లెన్ని నర్మంబు లెన్ని? యిందేలు లెన్ని?

(మార్కం. ౪-౧౩౧)

ఇక తిక్కన యేమి వ్రాసెనో చరితము—
ఉ. "ప్రాజితవృత్తిమైఁ బరఁగు

భారతసంహిత సంయమింబ్రల
రా జయవాసుకంబునకు

రాజితభంగి జగత్ప్రేమంబునక
బూజితకీర్తియై వెగడు" (స్వర్ణ-౨౯)

ఏకావ్రగడ వ్యాసుడనికాని, గ్రంథమునికాని అర్థముచెప్పెనని అనుకొనవచ్చును. తిక్కన భారత మని చెప్పెను. కావున గ్రంథభారతోధయవాచకము జయ మనవలెను. ఇట్టి కష్టము లెన్నియోయన్నను ఈ పురాణములందలి బంగారమును వ్రేడిదియుట కది రికి వారు ప్రయత్నించవలయును. భరతవర్ష మునందలి విద్యాసంపద యెంతయో యీ పురాణములం దున్నది. నియమపురస్కమయిన పరిశోధన విశేషముం దెంతయో యావశ్యకము.

ముక్కారుపంట

వాయుమత్స్యబ్రహ్మాండములందలి భూగోళనర్జన వింశతిమయి సమానము. వాయువిష్ణుపురాణములు మూడుకాలములలో ముమ్మాట పెరిగినటులు ఉహించవచ్చును. విష్ణుపురాణమున మూడవతూరి పెరిగిన సంగతు లెన్నిడుగాఁ గానఁబడునుగానవిచట దీనిని చదిలి వై మూడు పురాణములలోని అంశములనే చూతము.

నా లు గు దీ పు లు

దీవు లెన్ని? నమద్రము లెన్ని? కొండలెన్ని? నర్మము లెన్ని? ఏలు లెన్ని? నీని చేరు లేమి? ఈ భూమి పరిమాణమెంత? అని ఋషులు నూతు నదిగిరి 12.

'దీవు లేమి, నీనిలో చేవచేలు దీవులన్నవి, నీని నన్నింటిని నేఁ జెప్పఁజాలను' అని యనుచు నూతుఁడు చెప్పకొనుచుఁబోయిన దీవుల చెలికినయెడల విష్ణు యము కలుగును. ప్రాచీనసాంధ్యలు వైవకంపాను పుచ్చుకొని భూభ్రమణమునకు బయలుదేరితేడు. భూమి యాకారము వైవి నక్షత్రములు ఈ మొదలగునవియు

భావనయు వనంపరాశ్రుతియు వారికి సంబంధము. కొందఱు అనుకొనినటులు యోగదృష్టితోడను వారు కనుగొనలేదు. మిగిలినవానిమాట యేమోకాని జంబూద్వీప మనమాత్రము వారి యోగదృష్టికి గుఱి యైనటులు లేదు.

ఇది స్థూలలోకములను గావు. వారి స్థూలదృష్టి కంటే స్థూలలోకములు. పురాణకర్తలు తర్కసాహాయ్యముననే యీ దేశములను వర్ణించిరి. 13. స్థూలదృష్టితోఁ జెప్పిన విషయముగాను గొన్ని కలవు. ఈ రెండు మాటలును పురాణములందే కలవు 14. పిదుగునకుఁ బిచ్చమునకును ఒకటే మంత్రము కాదు.

వారు తోరువు, పడమర, దక్షిణము, ఉత్తరము అని స్థూలముగా నాలుగుదిక్కుల నాలుగు దిక్కులను నిర్దేశించిరి.

మేరువు

ప్రాచీన దేశవర్ణనమునకు మేరువు నాధి. మనము ఇప్పటికిని 'జంబూద్వీపే భరతవర్షే భరతఖండే మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే' అని సంకల్పము చేయుచున్నాము. అది ప్రాచీనాద్యుల స్వదేశ మయ్యాయనదయ్యను. కావున అది నాధి, లేక వారి భూగోళ పరిగణనమునకు అది మధ్యము కావచ్చును. కావున అది నాధి. దీనికి వారు స్వర్ణమనియు, దేశలోక మనియు కొనియాడుటలో చతుర్ముఖులైనది. "సహి చ్వర్ణ ఇతి భ్యాకరి" దానికి స్వర్ణమని భ్యాకరి. దీనికి మఱియొక పేరు నుమేరువు. ఇది పర్యవృత్తమును, వికారము నగు ననుభూమి. దీనినిబట్టియే ఎత్తగు నేలకు మేరు వని పేరువచ్చును. ఈ పద మచ్చతలఁపదముగాఁగూడ భుక్తమాయెను. యయాతిచరిత్రము చూచునది. ఇది క్రమక్రమముగా జపనాలలో పెద్దపూసకును, జోరములలో నాయకుడికి, శ్రేణిశాలలో పెద్దగీతలకును, పెద్దపెద్ద కట్టలకును, పెన్నెయకును పేరాయెను.

పర్వతములు

పర్వతములు లేనియెడల మేరువు కాదు. పర్వము లేనిచో పర్వతము కాదు. పర్వము లేనిది గిరి. రెండు పర్వతముల నడుమ నన్న లోయ లేక సముద్రమి వ్రోడి. పర్వతము బ్రద్దలగుచో దరి.

పర్వతము లిరుదలఁగలు. వర్ష పర్వతములు, కులపర్వతములు, ముఁఖ్యులు ఇనికి చేసికొనినవి వర్ష పర్వతములు. ఇవి మిగుల పొడుగైనవి. ఇట్టి కొండల వరుసల నడిమినేలలలో ముఁఖ్యులు నివసించుటకు నీలగును. దేశమునకు దేహయాత్రముగను, పంజరయాత్రముగను అన్నవి కులపర్వతములు.

ద్వీపములు

రెండుచైత్రుల నీరు క్రమింప భూభాగము ద్వీపము. 'ద్యృష్టవర్షపర్వభ్యాం ద్వీప ఉత్' అనెచైత్రునఁ

18. 'సప్తద్వీపం ప్రవక్ష్యామి
చంద్రాదిత్యగ్రహాస్సుహ
లేహం మనష్యాస్తర్కణ
ప్రమాణాని ప్రచక్షతే.' (నాయు. 3౪-౭)
'యత్రయత్రహి దృశ్యస్తే
ధాన్తి పంచభౌతికాః,
లేహం మనష్యాస్తర్కణ
ప్రమాణాని ప్రచక్షతే' (పద్మ-అది-౪-౧౧)

14. 'అదింత్యాః ఖలు యే భావా
స్తాన్మ తర్కణ భావయత్,
ప్రకృతిభ్యః పరం యచ్చ
తన్నిర్ణయ చ ప్రచక్షతే' (నాయు. 3౪-౮)

దీనికి భాగవత ౫ స్కంధ-౨౧ అధ్యాయమున 'అనుచులు పెనగలు మొదలగువానిలో నొక విధ మెంత యుండునో రెండవ విధమును అంతయే యుండును. అటులే బ్రహ్మాండమునందు భూగోళక మాణ మెంతో ఖగోళపరిమాణ మంతోఅని కలదు పురాణములన్నిటిలోని మేరువర్ణనమును కలిపి చూచినచో నిది యేదోయొక స్థూలదృష్టికవర్ణన మని తోచును. దీనికి ఇలావృత్తవర్ణన మొకటి తోడు. 'ఇండు పరపురుషుడుగాని పురుషుడు ప్రవేశింప లేడు' అని యున్నది. మేరువునకు మేరుదండము ప్రతినిధి. దీనికి రహస్యకావ్యములు చూచునది.

గాని, మూడువారలగునైపులగాని నీరు క్రమింప
భూభాగమునకును ద్వీపమునీ కర్మవహార మున్నది. ఇల
సంలగ్నమున ఎత్తుగేలను ద్వీప మనవచ్చును. ప్రాచీ
నులును ఇటులు కర్మవహారించిరి. సముద్రజలముననేకా
నదీప్రాదముల ఇలముచే సంలగ్నములగు భూభాగము
లును ద్వీపములే. ఇట్టి ద్వీపములు ఆంధ్రదేశమున
పెక్కులు. కావున భారతము ద్వీపము. మఱియు వర్ష
పర్వతముల సంబంధమువలన వర్షము. వర్ష పర్వతముల
చాత్రసముండి సముద్రముచే అంతరితములగు ద్వీపము
లంకద్వీపములు. ద్వీపముల చాత్రస సన్న చిన్న చిన్న
ద్వీపములు అనుద్వీపములు.

సాగరములు

సముద్రములేకా పెద్దపెద్ద నదులకును సాగర
మును కర్మవహార మున్నది. పెద్ద పెద్ద ప్రాదములకును
సాగర మును వాడుక యున్నది.

ఇత్ర దేశసారి సింహదేశాకన మొనరింతము.
తొల్లి పురాణములకుల మేరువు నాధి. పృథివి గోకా
కారము కాదు. మఱి చక్రాకారము.

మేరువు చిన్న లిండువు కాదు. దాని నలందెస
లను నాలుగు ద్వీపములు. మఱియు ఆ ద్వీపముల
చుట్టును సాగరము. వాయుమర్శ్యులవ్యాపదపురా
ణాదులయందును, భారతాదిహాసములందును భూమి
చతుర్ద్వీప, చతుస్సాగర.

సాగరములు నాలుగనుట చాల ప్రచురము.
నాలు గను అంకమును, నాలుగు వక్రపులకును పర్యా

15. తరిష్కదేశము నే దినుకలో పూడి
పోయెను. నదియు లవనర్ ప్రాదమున నద్భుతమయ్యెను.
తనాయంగ్ తో అని యీ నదికి పేరు. చాల
గాలము వెనుక అలకనంద గంగ యాయెను. కొండ
లలో నేలుల నిరూపించుట దుర్బలముకదా. తరిష్క
దేశము పడమట సున్న యింనుక శ్రవ్యంగా కొంటి
పక్షములు బయటబడెను. ఇంకను లోతగా శ్రద్ధి
నతో పూర్వకాలావశేషములు తెలియరావచ్చును.

యముగా పడుద్రుకును చెప్పు పదముల వన్నిటిని
వాడుదురు. భందోజ్యోతిషములుం దిది ప్రసిద్ధము.

ఈ మేరువునకు ఉత్తరమున కురుద్వీపము.
తూర్పున భద్రాక్యము. దక్షిణమున జంబూద్వీపము.
పడమట కేకుమాలము.

మేరువునకు నలందెసలను దవ్వగా. నాలుగు
కొండలు. దాని నాక్రయించుకొని సముద్రమునకును
నాలుగు ద్వీపములు. మేరువు మరీభేదముచే అష్ట
కొణము, కరికొణము, సుప్రకొణము, చతుస్కొణము,
కరానాకారము, సముద్రాకారము. ఏఋషి ఏచైత్రును
కాచెనో ఆ చైత్రునుబట్టి దాని యాకారము నిటులు
చెప్పెనని పురాణమునఁ గలదు.

‘యద్యద్యస్యహి యత్సార్వం

పర్యతాధిపతే ఋషిః

తత్తదవాస్యకేవాఽసౌ (వాయు. 38-43)

మేరువు ఉత్తరభాగము ఎత్తు. దక్షిణభాగము
గూడ ఎత్తు. ఉత్తరభాగమునకు ఉత్తరవేది యనియు,
దక్షిణభాగమునకు దక్షిణవేది యనియు పేరు. మేరువు
నుండి నాలుగు మహానదులు బయలుదేలి నాలుగు సము
ద్రములలో కలిసెను.

(పక్క పుటలో 1 వ పటము చూడుడు.)

ఇత్ర దాపియావటము మాచియాదగనే మేరు
వనగా చిహాయనిగాని, తుర్కియనిగాని తోచును.
ఈ చిహాతుర్కీలకు నలందెసలను కొండలు. నలందెస
లనగా తూర్పుపడమరఉత్తరదక్షిణములని అనకొ
రాదు. ఏ కొండలును తీర్చినటులు సరిగా దిక్కుల
కనురూపముగా నుండవు. నలందెసలఁగల నాలుగు నదు
లకును తూరువున నేటి తరిష్కా దక్షిణమున ఆక్సస్.
పడమట నీరదరియ. ఉత్తమున ఇర్రిష్.

జంబూద్వీపము

మేరువునకు దక్షిణమున జంబూద్వీపము. భరత
వర్షమునకు వెనుకటి పేరు- అజిహాభము, జంబూ
ద్వీపము. ఈ ‘జంబూ’ కే తత్వమును జమ్బూ ప్రకృత
మున ఈ జమ్బూ కాశ్మీరమునం దొక నుండెలము.

అశ్వద్వీపము

ధూమి నాలుగు దీవులు తొమ్మిది వర్షములు ఏడు దీవులు కలది. ఇటులు ముమ్మాలు విభక్తమాయెను. ఇందు నాలుగు దీవులు ఏడు దీవులు కొమ్మివర్షములు మాత్రమే కలవు. ఇతర త్రాణాక్షములను మఱికొమ్మి దీవులు కలవు.

‘జంబూవర్షము శీటి పామిర్’ గ. శకు
పంతును నిలువుగాఁ గోటి నేలమీద పెట్టివటు
రీ పామిరు చటను బండును. ఉత్తర దక్షిణములు
నాలు, నడుమ ఎత్తు ఇచట నివును హిందూకుష్,
తారకోరం, పుడే నెలంగ, రియాన్ కాన్ అను నాలుగు
కొండలు కలిపెను. పామిరుకొండలు బ్రద్దలగు
చుండును. ఈ కొండలలో ద్రోణులకును, సహోవరముల
కును లెక్కలేదు. పామిర్ పదమునకు ద్రోణి యని
యర్థము.’

‘సంస్కృతమున అగ్రగణ్యుని పదములను
 చెట్లనియు, కొండలనియు అర్థము. జంబూనగముల
 నుండి వాస్తవ్యుడౌకారములగు జంబూభూములు పడు
 వని పురాణముల కవిత్వము. ఈ పామిరకొండలు
 పగిలి వాస్తవ్యుడౌకారములగు సావపులు బాటి పడు
 లయే ఈ కవిత్వమున కర్థ మయ్యాయందున నియు, పురా
 ణములం దిందుల కాధాం మున్నదనియు శ్రీ శ్రీ. సి
 ర్గాదు వ్రాసిరి. కాని విగిరిన కొండలమీది చెట్ల
 కును, వాని పండ్లకును, వాని నదులకును వీరు సమా
 ధానము చెప్పకలసియుండును.

భద్రాశ్వము

16. పామిర్ పడమట ప్రాజ్యేయపడమట కప
ధంకే మేనూ విచారించనలెను.

చివా మంగోరియాలు కలిసి భద్రాక్షయ. ఒక
జాతియొద్దకు భద్రాక్షయములనియు, ఒకజాతి యేమియు

అను భద్రగణములదియు 'శేరుప్పటలే ఒకవారి నుట్టు
యలకు భద్రాశ్రయము అని 'శేరుండియందును.

మంగోలియా నుట్టుయలకు ప్రసిద్ధి. నుమంగలమే
మంగోలియా వినియోగము భద్రాశ్రయమును మాట అన్ని
తార్థమవును. అదియే అనుబది అశ్వద్వీపావృత్తంశము.
తదనుబదిగుర్కి నుట్టుయలకు జన్మస్థానము. ఏమరఖండపు
నుట్టుయలు ప్రసిద్ధియలకు. ఋగ్వేదమున అశ్వగాహన
కులం కలవు. ఈ ద్వీపమున పాముదహం దుండునని
భాగవతము.

శేరుమూలము

శేరువులకు ఉత్తరమున శేరుమూలము. పశుద్ర
మభవమునాడు శేరుమూలపులకు విరిగిన కల్యయల
వెల్లన్నియు మూలియగా ఇంద్రుడు ఈ ద్వీపము
వందరి రావియడ శేరువుగా నాల వైదనందులని దీని
! శేరు వచ్చెనట. ఇపు దీని పనుటి కుర్కిస్తాక.

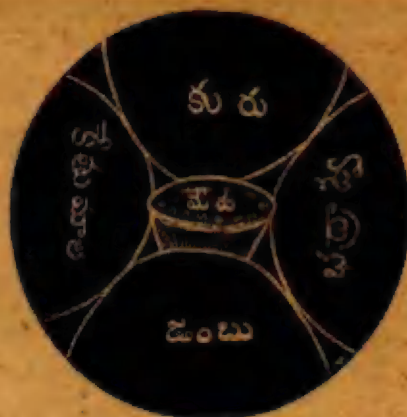
శేరుద్వీపము

శేరువులకు ఉత్తరమున మిరుద్వీపము. ఇది
మానవపురులకు సప్తర్షుల నివాసము. ఎవరి మానవ
పురులు? బ్రహ్మమానవపురులు. ఎవరి పుట్టుక బ్రహ్మ
కడకు? బోవునో వారి పుట్టుక అవది యన్ననూట.
వీరు సవక్తుకూరావరణాలు. వీరికి మరుపు అని 'శేరు,
వీరి 'శేరుబట్టి యీ ద్వీపమునకు మరుద్వీప మనియు,
ఉత్తరమరుదేశము అనియు 'శేరు.

ఇటులు 'శేరువు సలహాకర్తలగు గల నాలుగు
ద్వీపములను పురస్కరించుకొని లోకము చతుర్దశ
ములు గా పద్యమువలె నున్నదను కల్పక ఉద
యించెను. ఈ విషయమునుజుటించి ముందు.

నవవర్ష విభాగము

ఈ సైకెప్పవ చతుర్ ద్వీప విభాగము స్వామం
భువనువపులకు వెనుకటిది గాన చాల పురాతనము.
స్వామంభువుని కొడుకు శ్రీయశ్రకుడు తన కొడుకు
అను భూమిని పంది పెట్టవలసివచ్చెను. అప్పుడు అది
కొమ్మిది చీలికలై కొమ్మిది వర్షము లాయెను.

శ్వశక్తులే విద్యలే 'శేరు' విద్యలే. వానలలే దవిడ
బహువిధాన వర్షము. ఈ కొమ్మిది వర్షములను పంట
పాలములై యుండవలయును.

అది గావలయు చూచినచో కూర్మ పదమరల
పావకుల కొండలు కలగదును. ఇది హిమాలయము
మధ్యకొక్కో అరవిక తాగ. ఈ మాయము వర్ష
వర్షకములు. వీరిని బట్టి మూడు వర్షములు. మఱియు
ఉత్తరమున దక్షిణ-అరవిక తాగ వర్షములు చాంగాయ
వర్షకములును, అటువీర్షముల ఉత్తర-అరవిక తాగ వర్ష
కములును కలగదును. ఈ మూడు వర్ష వర్షకముల
బట్టి ఉత్తరసముద్రముననుమ మఱి మూడు వర్ష
ములు. విగిరిన-రెండు ద్వీపములును మఱిమూడు వర్ష
ములుగా విభక్తము లయియుండును.

అనియవలయు చూడగా దక్షిణసముద్రమునకు
ఉత్తరముగా (౧) భారతవర్షము. వీర్షము హిమా
లయము. వీర్షము (౨) కంపుతవర్షము (కెరెట్).
వీర్షము హిమమూలము (మధ్యకలగ). వైని (౩)
వారివర్షము. అటువైని నివృత్తవర్షము (అరవిక).
అవైని (౪) ఇలావృత్తవర్షము (దీని కుర్కిగోరి
నదారి). దానివైని వీలవర్షకము (దక్షిణ-అరవిక).
వైని (౫) రమ్యవర్షము (మంగోలియా). దానివైని
శ్వకవర్షకము (చాంగాయ). వైని (౬) హిరణ్యు
వర్షము. దాని తనక శృంగవర్షకము. (ఉత్తర-
అరవిక). వైని (౭) మరుద్రము (వైదేరియా).
దాని తావల సముద్రము. ఇలా వర్షకమునకు కూర్మ పద

మరల గంధమాదవతూల్యరంతములు. వాని నానుకొని
(౮) భక్తావ్యక్తము (౯) కేతుమావర్తము.

ఈ భక్తావ్యక్తము మన కారాయణులగు నాలుగు
చేతులతోడను, నుజ్జువుఁ దలతోడను ఉండు ననియు,
ఆ కారాయణుని చేరులు కాళ్లు తల మొదలగు ఆన
యవము లన్నింటను కృత్రిక మొదలగు మక్కలన్నియు
నుండుననియు, కేతుమాలయున హరి వర్ణావరూపమున
నుండుననియు కాళ్లు మొగము మృదమును తోఁ
పూర్వములు వీనియందు క్రమముగా కృత్రికాది నక్ష
త్రములు ఉండు ననియు, తిరువర్ణమున హరి మత్స్యగి
వతారము గొనియుండు ననియు, ఆయన తొమ్మిది ఆన
యవములయందు మక్కలును జనపదములును ఉండు
ననియు మార్కండేయపురాణమునఁ గలదు. ఇటులే
భాగవతవర్ణమున హరి కూర్మరూపముతో నుండుననియు
ఆతని మొగము తూర్పునను, పుద్భము వడమటను,
పూర్వములు దక్షిణోత్తరములుగను, అగ్నేయాది
దిదిక్కులయందు కాళ్లును ఉండుననియు, ఆ తాఁచే
నడుమనుండి మొగము మొదలు దక్షిణముగా తొమ్మిది
అవయవములనడుమ మూఁడుమూఁడు తారలు ఉండు
ననియు మార్కండేయమునఁ గలదు. హిరణ్యయ వర్ణ
మున హరి కూర్మరూపమున నుండునని భాగవతము
(మా. ౫-స్కంధ-౧౮-అధ్యాయ) ఈ రీతిగనే భాగవత
మున ఇంకను మార్పులు గలవు.

దీనినిబట్టి ఆకాలమునందు భూస్వరూపస్వభా
వాదులను చూచి వానిని భగవదవతారాదులతోఁ జోల్పు
టయు, అచటనుండి చూచినచో నక్షత్రము తెలులు
కనఁబడునో చూచి వానిని భూమ్యాకారముతో నుజ్జి
చూచి నుజ్జులును పెట్టికనుట తెల్లమరుచున్నది.
మార్కండేయమేతా భాగవతముగూడ ఈ ద్వీపము
లన్నింటిని ఒక అధిదేవతను వర్ణించినది, ఇందు నక్ష
త్రములమాట లేదు. భగవంతుని మాత్మరూపము నెఱుఁ
గుటయే మూలరూపవర్ణనమున కేకకప్రయోజన మని
భాగవతము కంకోక్తముగాఁ బెప్పి యుటలే చేసెను.

నప్త ద్వీపములు

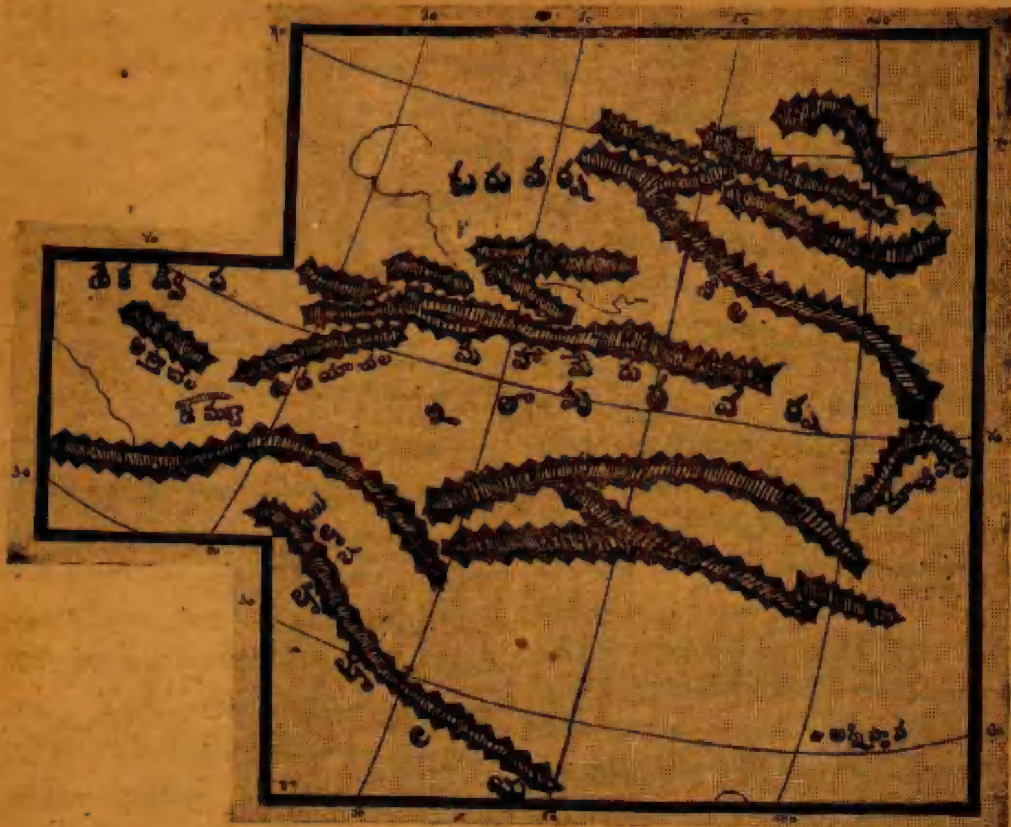
వాయు ప్రహ్లాంధపురాణాదులలో ఈ నప్తద్వీప
ములకు మూలము దొరకదు. భాగవతాదులలో నాలుగు

ద్వీపముల మాట లేదు. వానికి నప్తద్వీపములే యారం
భము. వెనుకటి నవవర్ణ విభాగము ఎంతకాలము ప్రచా
రములో నుండెనో అది మఱి నప్తద్వీపవిభాగ మెపు
డాయెనో మిగుల లోఁతుగా నాలోచింపవలయును.
జేఱుజేఱు కాఁములలో చేయఁబడిన దేశవిభాగము
లున, క్రొత్తగా కనుగొనఁబడిన దేశములును, వాని
విభాగములును అతి స్థూలములగు వివిధాద్భుతోనయి
నను నిరూపించుటకు ప్రకృతిగ్రంథసామగ్రి చాలదు.
ప్రకృతిపురాణములలో జేఱుజేఱిచూపుటకు వీలులే
నంతగా ద్వీపములును, వర్ణములును, అనుద్వీపములును
కలగావులకమెఱియెను.

మేఘగిరిహింద నివాస మపంభవము. దానికి
చుట్టును గల ఉపతేర్థములు నివాసయోగ్యములు. మేరు
పునకు చాత్రుఁగల దేశము మేరుదేశము. ఇది నలు
ప్రక్కల నుండినప్పుడు, మేరుపునకు తూర్పున ఇలా
వృకము. కాలక్రమమున మేరుపునవడమటిభాగము
కొంత ఇలావృకములోఁ జేరెను. చాలకాలము తరు
వాత ఇలావృకమెంతయో పెరిగెను. వీలకగా, మేరు
విలావృకవర్ణమునకు నడుమ నన్నదని పురాణములలో
కనిపించును. ఇది ౪౦-౪౫ అక్షాంశముల నడుమ
నున్నది.

(ప్రక్కపుటలోని మాదక పటము చూడుడు.)

ఈ నవవర్ణ విభాగములో ఆసియాపూర్వ పశ్చిమ
ములందు మూడు వర్ణములు. కేతుమాలము, ఇలా
వృకము, భక్తావ్యక్తము. మునుపు కొడుకులు వీనిని
పంచకొనుటచే ఇవి రూపాంతర నామాంతరములకు
ఆప్తదమయెను. ఆ విభాగములకు మరల ద్వీపసంఖ్య
వచ్చెను. కేతుమాలముగూడ విభక్తమయెను. ఆ విభా
గములకును మరల ద్వీపసంఖ్య వచ్చెను. ఇప్పుడు కేతు
మాలముతోక పృథివియంతయు జంటాద్వీపము.
ఇదియు తక్కుఁగల అటు దీవులును గలిపి నప్తద్వీపము
లాయెను. భాగవతములో ఈ రోడుద్వీపములు ఏడేడు
చొప్పున ౪౯ దీవులయినటులున్నది. వడ్డ
పురాణము చతుర్ద్వీపవిభాగము చెప్పెను. మఱియు
నుదర్యవాదీద్వీపములను చెప్పెను.

జంబూద్వీపమునందలి పురాణ నామధేయము లతో నిప్పటి నామములు కొన్ని కలియును. ఆ కలి యుటమాత్రమే ప్రమాణముగా స్వీకరించుచో స్థల శైలాదికమున నిర్ధారించకన్యును. దిగిరిన ఆలు దీవు లలో ఈములువుగూడ దొరకరు.

పారాగీమలు స్యాంధంభున మనువున కేదుగురు కొడుకు లనియు, వారిలో ఒక్కొక్కడి కేడుగు లేడు గురు కొడుకు లనియు, వారి అందఱును ఒక్కొక్క ద్వీప మనియుఁ జెప్పిరి. ఒక్కొక్క ద్వీపమున నేడేసి

కొండలకు, ఏడేసి యేలులకు సరిత్రుద్విరి. ఒక్కొక్క ద్వీపమును తొమ్మిదేసి వర్షములుగా విభజించెనటు తెచ టను లేదుగాని భాగవత మీ యేడు దీవులను ఏడేసి వర్షములుగా విభజించెను.

ఆద్వీపము రిది : జంబూ ప్లక్ష గోమేద కాల్కల నక గ్రాంచ కాక పుష్కరములు. మత్స్యపురాణమున నామప్రమాత్రము భిన్నము.

(చిది వివరణాదికము ముందు సరిదికలో)

సాహిత్యము

- సారస్వతము

- వాఙ్మయము

*
= శ్రీ విల్లలమట్టి వెంకట హనుమంతరావు =

సాహిత్య మనే పదాన్ని లోకంలో అనేకులు అనేకవిధాల ఉపయోగిస్తున్నారు. ఈ పదమేలా సంభవించిందో ఆలోచిద్దాము:

‘సహితస్య భావః సాహిత్యం’ అని కొందరు. సహితమంటే కూడినది అని అర్థం; చేసిలో కూడినది అని తమకు తాళే ప్రక్క చేసుకొని, సకలకాస్త్ర రహస్యాలతో కూడినది సాహిత్యమని సమాధానం చెప్పటన్నారు. అంతేతప్ప సాహిత్య మనే శబ్దానికి ఆ అర్థం లేదు. సకలకాస్త్రోపాద్యము అని వారు చెప్పితే చేకూరుదు మరోదానితో కూడినది అని చెప్పకయ్యరా! ఇదిగదా! కాస్త్రానికి సాహిత్యానికి సంబంధం ఎలాంటిది అనే చచ్చు బాగా జరిగింది. తత్ఫలితంగా సాహిత్యం ఆనందాన్ని అందించేదనీ, కాస్త్రం సత్యాన్ని బోధించేదనీ పరిశీలించడం జరిగింది. అసలొకదానికొకటి అతిరిక్తమైందిగా భావించబడింది.

“Poetry is the antithesis of science having for its immediate object, pleasure, not truth” — Coleridge.

కావ్యం యొక్క ప్రత్యేకమర్యాద ఆనందమని చెప్పడంలో కాస్త్రధర్మమైన సత్యాన్వేషణకన్నా

భిన్నమైన దని తెలుస్తోంది. కాని సాహిత్యం ప్రకృతి సత్యాన్ని సాందర్యరూపం చేసి, ఆనందపర్యవసాయిగా చిత్రిస్తుంది. ఇలా సాహిత్యసత్యం నుండని మైంది; కాస్త్ర సత్యం నన్ను మైంది. కాబట్టి సాహిత్యాని! కాస్త్రానికీ చుక్కపడుదు.

సాహిత్యం అనేది శబ్దార్థ సంబంధి—శబ్దం ముఖ్యమై ధ్వని ద్వంద్వాన్ని అందించే శక్తి కలిగి. సకలశబ్ద ప్రపంచము మీద కారణవ్యయము; శబ్దమే బ్రహ్మ. బ్రహ్మవందన కోసమే వ్రాసిన కావ్యాకంఠానికి శబ్దమే సాధనం. శబ్దాలతో కూడింది సాహిత్యం కనుక సాహిత్యం కూడా ముఖ్యమై పేరి మైందిగా గ్రహించడానికి అలవాటు ఉంది. శబ్దార్థాన్ని ప్రకృతిపురుష సంబంధం కలవానిగా మహాకవి భావించాడు. ఆ విధమైన మైత్రి లేనిదే సాహిత్యం రచనయనీకాదు.

కొందరు ‘హితేన సహితం’ సాహిత్యమని చెప్పుకున్నారు. హితంతో కూడింది సాహిత్య మనడంతో ఒక మోహనం బయలుదేరింది. హితం అంటే మేలు కూర్చుంది అనీ, ప్రీతిదాయకమైందనీ, నీలని బోధించేదనీ, ధర్మప్రతిపాదనం చేసేదనీ అర్థాలు చెప్పటమే సాహిత్యాన్ని తత్వశాస్త్రం (Philosophy) దాకా తీసికొనివెళ్లి దానితో ముడిపెట్టివచ్చాడూ ఉన్నారు.

హితాన్ని బోధించేది సాహిత్యం అన్నాడుగదా! అందు చేత సాహిత్యవిద్వత్ ఉపదేశమడు కావాలి అని మరో మెట్టుపైకి వెళ్లారు. తదాంతానికి, సాహిత్యానికి సాహిత్య మేమిటి అని ప్రశ్న బయలుదేరింది. బ్రహ్మపదార్థాన్ని సాధించడంలో ఉపనిషత్తు తెలు బోధిస్తాయో అట్లాగే సాహిత్యమూ నవీ అభిప్రాయపడేవారు. లేకపోలేదు. సాహిత్యం దర్శనంగా భావించారు నీరు. తద్వారా బ్రహ్మసాక్షాత్కారం పొందవచ్చునని వీరి విశ్వాసం. ఈ సాహిత్యాన్ని పొడిగిస్తూ కవి ఋషిత్వాన్ని పొంది ఆధికారికమైన వచస్సుల్ని వెలువరిస్తాడనీ, వాస్తవీకరుడే కావడం అనీ ఇత్యాదిగా ప్రతి పాదించారు.

హితము కూర్చే సాహిత్యమైతే, ఆ హితం ప్రజలకు ఉద్దేశంపెబడిగనుక ప్రజలకు నిన్ను ప్రియమైంది, ఇష్టమైంది ఇవ్వాలి రుదించకపోవచ్చు ననే వాదం లేవదీసి, సాహిత్యం అనేది ఏకాటి ప్రజల కానాడు వర్తించేదని పరిమితవకాళం కలదానిగా వ్యాఖ్యానిస్తూ వచ్చారు కొందరు. దీనినెల్ల పూర్వ కాలంలో వర్తిల్లిన ప్రజలకు రుదించబడిన దాయా యుగాలలోని సాహిత్యం అనీ, అది ఇప్పటి ప్రజలకు రుదించదనీ, కాబట్టి తువ్వపట్టిన ఆ సాహిత్యం పరి పాలించదనించడకే ధోరణి కనిపిస్తున్నది. కాని హితమున్న పుడు మానవలోకానికికల్యాణప్రదమైందీ, విశ్వక్రయము గూర్చేదీ అనే గ్రహించాలి. మానవత్వానికి (Human race) అంతటికీ హితాన్ని గూర్చేది సాహిత్యమని గమనించాలి. ఒకవర్గాని కున్న అధికారలోపంచేత అందుబాటులో లేనంతమాత్రాన దానిని అలా గర్హించ కూడదనీ తెలుసుకోవడం అవసరమే ధౌత్యం. మానవ శ్రక్పటికి సంబంధించిన మాత్రాలన్నీ పర్యసామాన్యాలే గదా! ఆ ప్రాథమిక నూత్రాలకూ, ఆ ప్రధానమానవ నిపర్ణభావాలకూ క్షుతి రానంతమట్టుకు సాహిత్యం విశ్వ జనీయమే అవుతుందిగదా! అదిధంగా శ్రక్పటిమాత్రాల్ని రమణీయమైన కర్పూరాలతో ప్రతిపాదించేదే సాహిత్య మౌతుంది.

సాహిత్యపదానికి లోకంలో మరోలాగా వయోగం కనిపిస్తున్నది. 'వాడు మంచి సాహిత్యం కల

వాడండి' అంటారు; సంస్కృతి (Culture) కలవాడనీ భావంతో. సంస్కృతి అనే పదం కూడాచే భావం చాలా వికలమైంది. తృప్తికృష్టుడు అన్నా అదే భావం స్ఫురిస్తుంది. లోకకావ్యాద్యవేత్తగం కలిగి చక్కని కర్పూర్ధజ్ఞానం కలిగి నైసర్గికాలైన సజ్యతా సంప్రదాయాలలో అనుభవజ్ఞానం, అలవరచుకొన్నవాడు సాహితీసంపన్ను వాతాడు. అతడే సంస్కారి, ఇంతటి గౌరవం సాహిత్యకర్తానికి సామాన్యతనవారంలో కనిపిస్తుంది.

మరో ప్రయోగం చూడండి. 'త్యాగరాయకృతుల్లో' సంగీతసాహిత్యం లున్నాయి. కాని సాహిత్యాన్ని నివరూ గుర్తించలేదు' అన్నప్పుడు సాహిత్యమంటే రమణీయమైన—రసస్వరూపి అయిన కర్పూరాల పోషణిం పనే అర్థం.

లాక్షణికవ్యవహారంలో సాహిత్య మనే పదం క్రాస్త్రమనేపదంతో సమసింది విచిత్రంగా భాసిస్తున్నది. సాహిత్యం వేరు; క్రాస్త్రం వేరు. దీనికి దానికీ పొత్తు పుడదానీకీ వీలులే దనుకున్నపుడు సాహిత్యక్రాస్త్రం అనే సమాసం ఎలాగు అని మొదట్లో ఆశ్చర్యం కలుగ జేస్తుంది. 'సాహిత్యక్రాస్త్రం' అనే పదాన్ని అలంకార కాస్త్రానికి పర్యాయపదంగా వాడుకూవచ్చినట్లు తెలుస్తుంది. సాహిత్యంయొక్క క్రాస్త్రం అని వ్యక్తీకరణం చేసుకొని అర్థం చెప్పకోవాలి. సాహిత్యానికి లక్షణం గనుక ఈ పేరు స్థిరమై ఉంటుంది. దీన్ని బట్టి సాహిత్యానికి అలంకారానికి సన్నిహితసంబంధం ఉన్నదనే కాకుండా సాహిత్యమంటే అలంకారమే అనే సందేహం పొడమవుతుంది సాహిత్యానికి అలంకారానికి అవి భాజ్యమైన సంబంధం ఉంది. నిరలంకృతమైన రచన సాహిత్యమే కాకపోతుందనికూడా నిర్ధాంతికరించారు లాక్షణికులు. ఈ సాహిత్యక్రాస్త్రాన్ని పరీక్షించగా సాహిత్యపదం కావ్యపరమైనదనీ, కావ్యానికి నిర్దేశించిన లః కాలంలో అలంకారాలకు సమధికమైన స్థాన మున్నదనీ గుర్తిస్తాం.

ఈ విధంగా సాహిత్యపదానికి కవిత్వ మనే అర్థం వీర్చింది. ఇక్కడ కవిత్వ మనే పదాన్ని గూర్చి లోకంలో ఉన్న భ్రాంతిని చెప్పాల్సిఉంది.

కవిత్వముంటే భండోమయమైందే ననీ, కవి అంటే భండోమయమైన రచన సాగించిన అరడీ ననీ ఒక భురభిప్రాయ మెల్లగై లేనేమి ప్రాయశ్రమం నహించింది. ఇది సరిగాదని ప్రాక్రమిచి సాహిత్యకాస్త్రజ్ఞుల వాక్యాన్ని పరికిస్తే తెలుస్తుంది. "గద్యం కవితానికమం నదంతి" అని ప్రాయశ్రమ, "Verse is appraised only being but an ornament and no cause to poetry, since there have been many poets that have never versified" అని పాశ్చాత్యులూ అన్నపుడు కవిత్వమునగా కేవలభండోబద్ధమైన రచన కాదని తెలిసికొంటాం. కావ్యే దండ్యాచార్యుని "ఇష్టార్థవ్యవస్థిన్నా పదావళి" అనేది, "రమణీయార్థప్రతిపాదకఃకల్పః" అనే వాక్యాలూ కావ్య నిర్వచనాలుగా నిలువగలిగినై. ఈ నిర్వచనాలకు నిలిచిన రచన కావ్యత్వం పొందుతుంది. అలాంటి రచన చేసిన రచయిత కవి అవుతాడు. అది నచనమూ కావచ్చు. సంస్కృతకవులలో బాలుడు వ్రాసిన కాదంబరి, దండి వ్రాసిన దళకుమారచరిత్రా కావ్యత్వం పొందిననీ. అల్లాగే ఆంగ్లంలోను ఉత్తమ కవిత్వ రచనం ద్వారా అందింపబడుతున్నది.

"Very few poets have been succeeded in being so poetical as Isaiah, Sir Thoman Browne, and Ruskin have been in prose." (Arnold Bennett.)

ఇక సాహిత్యపదానికి, కవిత్వపదానికి భేదాన్ని కల్పించే కృతహారమూ కన్పిస్తున్నది. అదికూడా ప్రమాదమే. ఉత్తమ కవిత్వాధారణి కలిగిందంతా సాహిత్యమాకుంది.

"In the sense in which poetry is best understood, all literature is poetry, or is at any rate, poetical in quality." (Ibid)

సాహిత్య మాలోచనామృతాన్ని ప్రసాదించేది. అది అందించే ఆలోచనం అమృతమైంది. మన మెన్నో రచనల్ని చదివినట్లుంటాము. అందులో కొన్ని రక్కలానికి వీవోకొన్ని ఊహల కవితా మాయవచ్చు.

కాని ఆ ఊహలు మనస్సులో ఉద్బుద్ధమైన మరుక్షణానికే, లేక కొద్దికాలానికే నాశమైపోతాయి. కాని ఉత్తమకావ్యాన్ని ఒక్కమాటు చదివినకర్వాలదానిలో సృజనపరిష్కారాలుగాని, శ్రతిపాదించబడిన భావాలుగాని మనల్ని వెన్నాడుతూనే ఉంటాయి. సురచిపోదామన్నా మరపునకురావు. ఆలోచించిన కొద్దీ ఆనందాన్ని పొందుతూఉంటాము. ఇది పామనీ ఆస్వాదనయూగ్ధరకొద్దీ వృద్ధిపొందుతూ ఉంటుంది. మధువును దుదిచూచిన కృంగరాజ మెల్లపునపున నుమంచెంతకు చేరుతూఉంటుందో అలాగే పునపున సరించాలనే ప్రేరణ కలిగి మళ్లీ కావ్యం దగ్గరికి వెళ్లుతాము. ఈవిధంగా అది అమృతమైన, కాళ్యతమైన ఆనందాన్ని ప్రసాదిస్తుంది. అలాంటి కావ్యం ఉత్తమమై ప్రపంచంలో కాళ్యతంగా నిలుస్తుంది.

"It survives because it is a source of pleasure and because the passionate few can no more neglect it than a bee can neglect a flower." — A. B.

ఇలాంటిదంతా సాహిత్యమాకుందని గ్రహించాము.

సాహిత్య మనే పదంకాక, సారస్వతవాఙ్మయ పదాలు వ్యవహారంలో ఉన్నాయి. ఈ పదాలు పర్యాయపదాలుగా వాడుకలో అనుభిస్తున్నాయి. సారస్వతపదానికి సరస్వతీసంబంధమైతే అనే అర్థం ఉంది. సరస్వతి చదువులకల్లి; సరస్వతి అనే నది అంతర్వాహిని ఒకటున్నదికూడ. దీన్ని పురస్కరించుకొని సారస్వత మనే పదానికి అర్థం చెప్పకోదానికి ప్రయత్నిస్తే కష్టాల్లో రమణీయార్థం లేక రసభావం అంతర్వాహినిగా ప్రవహించవలెనని చెప్పకోవాలి. ఈవిధమైన రచనావాగ్ధారాన్ని సారస్వత మనవచ్చు. 'సాహిత్య' కష్టాల్లానికి పరిమిషంలోనే ఉన్న దీ సారస్వతకష్టార్థం. ఈ విధంగా సారస్వతకల్పం కావ్య పరంగా వాడడం సమంజసంగానే తోస్తుంది.

ఇక వాఙ్మయం అనే పదం ప్రశ్నోకంగా ఒక పదం కాదు. అది సమస్తపదం. దీన్ని నిఘంటు

స్వ రాజ్య చతుర్దశి

- శ్రీ కవి ల కా శీ ప తి -

“కామధేనువుకి, కల్పవృక్షానికి, అక్షయపాత్రకి, అన్నపూర్ణమ్మకి ఆశ్రయమైన ఈ కర్మ భూమిలో, ఈనాడు ప్రజల అన్నమో రామచంద్రా! అలా లక్ష్యంగా! అని అల్లాడిపోతుంటే ఏమానవుడి నుండే నీరుకాదు! కడుపు చెరువు కాదు! మన దేశాన్ని ఈ దౌర్భాగ్యస్థితికి తీసుకురావడానికి బాధ్యులెవరు? జవాబు ప్రతిధ్వనిస్తోంది. భూనభోంతరాలలో మారుమోసుకోండి. బ్రిటిష్ వారు-బ్రిటిష్ వారు-బ్రిటిష్ వారు.”

సభలో—“నీబట్టకంటే కారకు లెవరు?”

“బ్రిటిష్ వారు-బ్రిటిష్ వారు-బ్రిటిష్ వారు.”

అధ్యక్షుడు—అందరూ ఖామోమ్.

సభలో—“ఇది పోలిసానం కాదయ్యా.”

—అది మహాసభ. భారతస్వాతంత్ర్య మహోత్సవాలూ ఏవిధంగా వడపోలో నిర్ణయించడానికి సమగూడిన దేశభక్తుల మహామేళం.

మహాసభ మాట్లాడుతున్నాడు:—

“మహాజనులారా! ఈ సందర్భంలో భారత ప్రజల ఏమి చెయ్యవలసివుంది? తరతరాలనాటి మన వారసులకి ఈ దినం జ్ఞాపకం ఉండడానికి, నిరస్థాయిగా యీ విషయం ప్రజాస్వామ్యంలో స్థాపితమౌతడానికి మనం చేయవలసిన పని ఏమిటి? కర్తవ్యం

ఏమిటి? ఆనాడు యావద్భారత ప్రజా తిరిగి బద్ధకం గులు కావాలి. దేశంలో మేమం, కరువు, కాటకం లేకుండాచేయాలి. ఎనిమిది కోట్లల రేషను అనే మాట గవర్నమెంటు పుస్తకాల్లోంచి తీసివారెయ్యాలి. ఇది చేయాలి అంటే రాజకీయపరిస్థితులలో మార్పు అవసరం. ప్రభుత్వం అనేది ప్రజ్ఞానంకుల చేతిలో వుండాలి. ప్రజానాయకుల చేతిలో వుండాలి.”

అధ్యక్షుడు—“రేమిట అవతసర విషయాలు ప్రవేశిస్తున్నాడు. ప్రస్తుతం చర్చనీయాంశం అందరూ కలిసి స్వాతంత్ర్యోత్సవ విధానం నిర్ణయించడం.

సభలో—“మాట్లాడండి. ఆయనతోమోకేంటి?”

మహాసభ ఉపన్యసిస్తున్నాడు—“మహాజనులారా, అధ్యక్షులవాడు నా వాగ్ధాటి అరికట్టడానికీ ప్రయత్నిస్తున్నాడు. స్వాతంత్ర్యోత్సవం ఏవిధంగా చేయాలో నిర్ణయించటానికి ముందు స్వాతంత్ర్యం అంటే ఏమిటో తెలుసుకోవలసివుంది.”

సభలో—అది తెలియకేవలీ ఈ గొడవకాదు.

మహాసభ—స్వాతంత్ర్యం అంటే ఈదేశంలో జన్మించిన ప్రతివ్యక్తికీ మత, ముల, వారి, లింగవివక్ష కలు లేకుండా తివడానికీ లింది, కట్టడానికీ బట్టి, వుండడానికీ ఇల్లు ఏర్పాటుకావాలి. ఇటువంటి ఏర్పాట్లు

చేయడానికిగాను పోయిన మంత్రివర్గంవారు ఒక బ్రహ్మాండమైన ప్రతాపిక కయారచేశారు.

అగ్నిశుడు—తమరు మళ్ళీ ఆశ్రమంలోకి వస్తున్నారు.

వక్త—మహాజనులారా! నమస్కారం. మాట మాటకీ ఆడ్డిమంటే నా హృదయంలో వున్న ఆశేదన మీకు చెప్పడం దుర్లభం. ఈ అగ్నిశులవారి నిష్పాక్షికదృష్టిలో నాకు నమ్మకంలేదు. నేను ప్రాప్తిపూర్వకంగా ఉపవాసం ఇంటికిపో ముగిస్తున్నాను.

సభలో—ఇంగ్లీషులో తిండివాద! కై హింద్!

అగ్నిశుడు—స్నేహితులారా! కాలవ్యకథి చాలా రక్తస్పర్శగా వుంది. కార్యక్రమం చాలా వుంది. మాట్లాడకలసినవారు చాలామంది వున్నారు. ఇక తక్కినవారందరూ బదు నిమిషాలు మించకుండా, విషయం సంక్రమంగా చెప్పి ముగించవలసిందని నా ప్రార్థన. తరువాతివారు.

ఉప—అయ్యో, యాదై సంవత్సరాలుగా భారతజాతీయమహాసభ అధ్యక్షులైంద దాదాభాయి నాలోలీ, బాలగంగాధరతిలక్, మహాత్మాగాంధీ మొదలయిన మహానాయకుల సారథ్యంలోనింద వచదిన భారత స్వాతంత్ర్యసమరచరిత్ర విదు నిమిషాలలో అవలీలగా చెప్పమంటే అది అసాధ్యమైన పని. నాకు పూర్వం ఉపన్యసింపినవారు మహామేధావులు, వక్తలు, విశేషించి—దేశోపదేశం త్యాగంచేసిన మహాపురుషులలో ఒకరు. అటువంటి మహనీయులకి ఈనాడు ప్రభుత్వంలో—మన కాంగ్రెసు ప్రభుత్వంలో పలుకుబడి లేదంటే కోచనియమైన విషయమని మీరందరూ అంగీకరిస్తారు. అధికారవాంఛాధురంధరులైన, స్వాధీనమైన పెట్టుబడిదారుల కీలకాంశులాలలో అస్మదారులకు ఆశ్రయం లేకపోవడం నుంచిదేనంటాడు.

అగ్నిశుడు—మిట్రెస్ అయిపోతోంది.

ఉప—నామీదమాదా ౧౮౮౪ పెక్షన్ ప్రయోగించారు. నేను చెప్పదలచుకొన్నది ఒకటే విషయం మన దేశం బాగుకదాలంటే ప్రోజెక్టు లక్షనరం. రామ పాదసాగరం, కుంగల్పర, సంగమేశ్వరం, ముదిరుంద

మొదలైన ప్రోజెక్టులు చేతినుకొచ్చి ప్రజలయిన్న ప్రభుత్వం అందరికీ శ్రేయం చేయాలి. పూర్వమంత్రి వర్గంవారు పెట్టిన ఈ ప్రోజెక్టులన్నీ—

సభలో—ఎవ్వరికీ ప్రభుత్వంవారు పెట్టినారంది.

ఉప—ఎవరైతేనేం, అవి అమలుజరపటం ముఖ్యం. ఆ పని ప్రస్తుత ప్రభుత్వంవారు చేయవలసి వుంది. వారు చెయ్యకపోతే వారికి వర్తిడి కలిగించ వలసిన విధి ప్రజలమీద వుంది.

అగ్ని—తరువారి వారు.

ఉపవాసమడు—భాయియో, భాయివో!

సభలో—ఇది ఉత్తర హిందూస్థానం కాదురా?

ఉప—స్వాతంత్ర్యభారతానికి రాష్ట్రభాష అయిన యీ హిందీమీద ఆంగ్లంకీ యింత క్షేమం ఎందుకో నాకు చోదవడంలేదు. యావచ్చారకదేశం లోనూ ఎక్కువమంది ప్రజలు మాట్లాడే భాష హిందీ.

సభలో—“కాదు, హిందూస్తానీ.”

“హిందూస్తానీభాష ఆడేది లేదు.”

“హిందీనానం పోయింతరువాత హిందూస్థానీ ఎందుకురా?”

ఉప—మహాజనులారా! యీ సంకుచితదృష్టి వల్ల దక్షిణదేశానికి నష్టమేగాని లాభం లేదు. ప్రపంచమంతా ఒక్కభాషక్రింద తీసుకురావాలని ప్రయత్నాలు జరిగేటప్పుడు భారతదేశంలో యిన్నిభాషలు ఉండడం విచారకరమైన విషయం.

సభలో—ఆ ప్రపంచభాష భారతదేశానికి పెట్టరాదా?

“అదే ఇంగ్లీషు”

ఉప—అంగ్లమానసపుత్రులైన మీకు నేను చెప్పగలిగింది లేదు.

సభలో—నువ్వు హిందూస్తానీమానసపుత్రుడివా?

ఉప—ఈ అభిప్రాయభేదాలవల్లనే, మనలో మనకు కొట్లాటమూలంగానే, ఇంతవరకూ వట్టాల్సి

రాష్ట్రపతి కాలేదు. ఆంధ్రకేసరిమంత్రిత్వం పోయింది. చెన్నపట్టణంకోటమీద తెనుగుజండా పడిపోయింది.

సభలో—“తెనుగుజండామీద ఆంధ్ర మోజు ఉంటే నీకు హిందూస్థానీ ఎంతుకయ్యా?”

“పోకేపోయిందిలే. కొత్తజండా వచ్చిందిగా, గాంధీగారి చాటుతీసేసి, బుద్ధదేవుడి చక్రం పెట్టి.”

ఉప—చాలోస్కీ. చాలోస్కీ! పోవము కమిం చునుగాక. భారతప్రజాపరివర్తనలో అంగీకరించబడిన, ఆమోదించబడిన భారతీయస్వరాజ్యమీద యింత నిరాదరణ పనికిరాదు. నాకు కాలం సమీపించింది. నేను చెప్పేది ఒకటే విషయం. భారతదేశం బహుభాష సమస్య పరిష్కారం ఆయినవాడుతప్ప మనకు స్వాతంత్ర్యం వచ్చినా లాభంలేదు. ఆ ఏకభాషాసంస్థాపన కోసమే స్వాతంత్ర్యోత్సవమనాడు మన జీవితాలు మళ్ళీ మనం పునరంగీకరించేయాల్సింది.

అధ్య—తరువారివారు.

ఉప—ఇప్పుడు, యింతక్రితం ప్రసంగించినవారు భావనివ్వమనే ప్రస్తావించారు. మనకు సుపూర్ణ స్వరాజ్యం సార్థకం కావాలంటే మన సంస్కృతిని పునరుద్ధరించుకోవాలి. భావగానీ మరిపడిగానీ విజ్ఞానాన్ని అనుసరించే ఉంటాయి. భారతీయ విజ్ఞానం యీనాడు అడుగుంటిపోయిన దేవభాష—సంస్కృత భాషలో, నిపురుగప్పిన నిష్వలాగా యిమిడివుంది. ఆ సంస్కృతభాష తిరిగి రాజాదరణం పొందినవాడే భారతదేశానికి ముక్తి, భుక్తి. సంస్కృతభాషతో పాటు వేదమతం పునరుద్ధరించబడిన అవసరం వుంది. ప్రపంచస్వాతంత్ర్యచరిత్రలో మహాత్మా మోహన్దాస్ కరంజీచంద్ గాంధీ ఒక నూతనఆధ్యాత్మిక రచించారు. ఈ రామాయణంలో అది ఆహింసాకాండ. భౌతికాంధ కారంలో పది కొట్టమంటున్న ఈ సామరప్రపంచానికి ఆధ్యాత్మికదృష్టి ప్రసాదించిన మహానుభావుడు మహాత్మాకు. ఆవతారపురుషుడు. ఈ ఆధ్యాత్మికదృష్టే భారతీయ సంస్కృతికి పట్టుగొమ్మ. పాశ్చాత్యులు పంచేంద్రియాలకు పుష్టమయే పాంచభౌతికప్రపంచం మూలంగా పరిగీలించి అటంబాలు సృష్టించి మానవ

నిర్యాసనకేంద్రంలో ఒక నూతనఆధ్యాత్మిక కల్పించారు. అదే యీనాడు పరవ్రభుత్వాన్ని కాధిస్తున్న సమస్య. ఈ కత్తికే మన పూర్వులు మాత్ముంగా సాధించారు. దానికి మార్గం యోగాభ్యాసం. ఈనాడు పాశ్చాత్యులు భౌతికంగా సాధించిన రేడియో, టెలివిజన్, ఆటంకేత్తి మొదలయినవన్నీ మన పూర్వులు మాత్ముంగా సాధించారు. బీబీసీ దూరద్రవణం, దూరదృష్టి అన్నార. కివుడు మూడోకమ్మ తెరిచాడూ అంటే ఏమిటి! రసలో వున్న ఆటంకేత్తి ప్రయోగించావన్నమాట. ఇదేవిధంగా మానవసాధానాగ్రంథం మనవారు సృష్టించిన కాస్త్రాలు, కళలు, విద్యలు అనేకం వున్నాయి. ఒక్క ఆయుర్వేదం తీసుకోండి మచ్చుకీ. కొన్నికోట్లు ఖర్చుపెట్టి పరిశోధన చేసి నిర్మించిన అల్లోపతికి యీనాటికీమాదా అందని, అందరాని మాత్మువిషయాలు ఆయుర్వేదం గ్రహించింది ఏనాడో. మన ఆభ్యుదయదేదంలో పాశ్చాత్యులు యీనాడు కనిపెట్టిన మారగయంత్రాలు అన్నీ వున్నాయి. రష్యువారు ఆభ్యుదయదేదంపై పరిశోధన చేస్తున్నట్టు తెలుస్తున్నది. ఇతరజాతులకి అక్కర్లేదు మైన మన పూర్వవిజ్ఞానం మన దేశంలో అడుగుంటి పోవడం చాలా శోచనీయం. భారత స్వాతంత్ర్య ప్రభుత్వం భారతజాతీయవిజ్ఞాన పునరుద్ధరణ కృత్రిమం వెంటనే ప్రారంభించి దేశాన్ని బాటచేస్తే రప్ప.....

సభలో—బ్రాహ్మణి మళ్ళీ ప్రభుత్వం రాదు.

అధ్య—తరువారివారు.

ఉప—సోదర సోదరిమణులారా! సోమయాజుల వారు భారతీయ విజ్ఞానవిషయమై ప్రసంగించారు. జాతీయత అనేది ప్రతినివయంలోనూ ఉండాలి. యజ్ఞోపవీతం తెంపిపారేసి, పిలక కత్తిరించి, నోట్లో సిగరెట్టుతో, చేతులో కాఫీకప్పుతో నేను వేదపారాయణం చేస్తానంటే మీరంతా నవ్వుతారు. అదే విధంగా కేవలం మాంచెప్పరునుంచి ఈమధ్యనే దిగుమతిఅయిన తెల్లని మల్లుపంచే చీకటివారులో నీకరించి ధరించిన శ్రీ సోమయాజులవారు జాతీయ సంస్కృతివిషయమై ప్రసంగించడంకోసం మాస్యాప

దంగా ఉంటుందంటే అతియోక్తి గాదు. వారీయ సంస్కృతి గావించినవారు వారీయవస్తువుగూడా భరించాలి. అదేమి భర్తమో మన సహితమలందరికీ కాస్తాపొలిటకొక్కటయ్యింద, వాస్తవమయ్యింద, ప్రపంచమెట్లయ్యింద వ్యాపారం, స్వరాజ్యం సంపూర్ణం కావాలంటే వారీయత సంపూర్ణం కావాలి. మన వారీయసరిక్రమలు కృద్ధిచేసుకోవాలి. దేశంలో, రాష్ట్రంలో, జిల్లాలో, తాలూకాలో, ఫిర్కాలో, గ్రామంలో స్వయంసంపూర్ణత్వం, స్వయంపావకత్వం రావాలి. వ్యవసాయంతరువాత భారతిప్రజానీ కానికి ముఖ్యాధారమైన క్రమప్రతిక్రమ—మనదేశానికి రెండో ఉపరిలిత్తి అన్నాడు గాంధీగారు ఖాదీపరిక్రమ—అది కృద్ధికావాలి. విజ్ఞులప్రసాద అధారపడితే విజ్ఞులకోసం విదేశాలయిన ఆధారపడాలి. వాటికోసం విదేశాలనుంచి నిపుణులు రావాలి. ఇవన్నీ లేకుండా మన దేశసాధనాగ్యానికి భవిష్యత్తు రాకుండా, ప్రజానీకంమేలుకోసం మహాత్మాగాంధీగారు చెట్టిస నిర్మాణకార్యక్రమం సక్రమంగా నడిపితే తప్ప మనకి మోక్షం లేదు, లేదు, లేదు; ముమ్మాటికీ లేదు.

అధ్య—లేదువారి వారు.

ఉప—ఆర్యులారా! ఈవాడు, మన దేశంలో ప్రతివాయమడి నోట్లను—విషయముల నోట్లనుగూడా—రెండే మాటలు వింటాం: మహాత్మాగాంధీ, ప్రజానీకం. మహాత్మాగాంధీగారు చెప్పిన ప్రతివిషయం అక్షరాలా అనుసరించిన స్త్రీగాని, పురుషుడుగాని సప్తసముద్రాలు దాటి కరువుకొగడాలు పెట్టి వెలికినా ఎక్కడా లేరని ఖంటాపథంగా చెప్పగలం. మూలవిరాట్లాగా ఏ భంగికాలనీలోనో ఆ ముసలా యన్ని ప్రతివ్వకేనీ పదిమాట్లు దర్శనంచేయడంతప్ప ఆయనమాట విన్న మని మోక్కడున్నాడా! పోనీ, ప్రజానీకం అన్నారు. ఈ ప్రజానీకంకోసం యానాడు ఏమయినా సక్రమంగా సహజమైన చేతున్న పెద్దమనుషులున్నారా? లేరు. ముమ్మాటికీ లేరు. ఇది మనదేశ చరిత్రలో ఒక మహామౌనవార్త. కాంగ్రెసు అనండి, అజాదుహిందు అనండి, ఆగమ్యవిప్లవం అనండి, రష్యా

అనండి, ఆమెరికాఅనండి, ఏకారణాలవల్లనో— అవి మనకు తెలియవు—దిటిమహాదు మనకు ఏదో యిచ్చి వెల్లిపోతున్నాడు. ఇరుగు పొరుగుల్లో యిరుగు దున్నువుంటాడో, నిజంగా నడతాడో పరమేశ్వరుడి కరుణ. చచ్చినవాడి పెల్లికి బొక్కించే కూడని యీ సమయంలో మనం మన దేశాన్ని బలపరచుకోవాలి. దీనికి మార్గం తఖిరీగాదు, అటంకం. పదిసంవత్సరాలలో, మనకంటే పెద్దదేశమయిన, మనకంటే అధోగతిలో వున్న, మనకంటే భాషాభావాలకొం వున్న, మనకంటే ఎక్కువ వారిమతభేదాలు వున్న రష్యాదేశం నిత్యకార్యాణం పచ్చతోరణంగా వుంది. రష్యాదేశం చెప్పానని నమ్మ విారు కమ్యూనిస్టు అనుకోవద్దు. జగనలనిసవిషయం ఏమిటిఅంటే మన దేశసంపద మనం అనుభవించే అర్హత, సామర్థ్యం సంపాదించుకోవాలి. దీనికి మార్గం విజ్ఞానం; కమ్యూనిజంగా సాధించగలిగిన విద్యుచ్ఛక్తి. ఆ విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తిచేయడానికి మన దేశంలో సప్తసాగరాలంతటి సప్తనదులున్నాయి. విద్యుచ్ఛక్తితో పాతాళగంగ పెళిలుతుంది! ఆతాళగంగ దీనికి దిగుతుంది. దానివల్ల జగనని పదిలేదు. ప్రజలు, ప్రభుత్వం ఏకమయి యీ క్రియారాణం చేసినవాడే మనకు పుట్టగరులంటాయి. లేకపోతే గుండు మాదియిన గుండుకూడా కయారుచెయ్యలేని యీ దౌర్భాగ్యదేశం కుమ్మరుత్వతోటి, దర్శపుశకలతోటి కాలక్షేపం చెయ్యవలసిందే.

అధ్య—లేదువారివారు.

ఉప—యింకముటుకు యెంకమందో యెన్నో విషయాలు చెప్పారు. ఒక్కరయినా నిమ్మకాయలు సంగతి ప్రసంగించలేదు. మన దేశమయో కొన్నికొట్ల మంది అంటరానివారున్నారు. యీ అంటరానితనం నిర్మూలం చేస్తేతప్ప యీ దేశం యింతే నంటాను. నిమ్మకాయలకి అన్నిపొక్కులూ యివ్వాల. బంజరు భూములన్నీ అక్కరే రాయాల. యిదంతా యెంచుకో! భారతదేశానికి మొదటి అధ్యక్షుడు హరిజనుడే కావాల.

పథలో—“హరిజనుల్లో తెగలు లేకా!”

“మాలమదిగలు పరస్పర వివాహాలు చేసుకుంటారా?”

ఉప—యిన్ని కల సంకల్పరాలుగా మీరు మమ్మల్ని తోక్కిపారేసి ఉడుబయలు అలాగొట్టి సమవులేకుండా, ఆస్తిలేకుండా పొడుకేసి, యీవాడు పరస్పరయివాచో లంటావా? నీకు మల్లే చదువొచ్చి, నీకు మల్లే డబ్బుండి, నలుగుల్లో తిరిగేటప్పుడు, మాలలేదు మాడిగాలేదు. బ్రాహ్మలు, ఛత్రియులు, కోమట్లు, కూడ్రులు అనే కులాలు పోయినప్పుడు మా కులాలు కూడా పోతాయి.

సభలో—రథాస్తు!

అధ్య—తరువాలివారు.

ఉప—తైహింద! కామ్రేడ్స్! యీవాడు భారతదేశానికి నిజంగా నుదినమో దుర్దినమో నేను చెప్పలేకుండా వున్నాను. కట్టపడి సాధించింది ఒకరు, అనుభవించేది ఒకరు. దేశం విడిచిపెట్టి పరాయిప్రభుత్వాల ప్రాపు సంపాదించి ఆబాద్ హింద్ భావా నిర్మించి మన క్రతువులమీద దండయాత్ర సాగించి వాళ్ల నుండేల్లో గాలం వేసిన మహానుభావుడు, ద్వితీయ భారత స్వాతంత్ర్యసమరనేత, నేతాజీ నురాహ్ చంద్రబోస్!

సభలో—“తైహింద, నేతాజీ బోస్! తై!”

అధ్య—నిక్కబ్బం, నిక్కబ్బం. యీ స్వాతంత్ర్యం ఎవరు ఎల్లా సాధించారు అనే చరిత్రవిషయం యిప్పుడు చర్చనీయం కాదు. యితరుండు వచ్చే ఉపవాగ్యపరలకు రెండునిమిషాలకంటే ఎక్కువ యిక్కటానికి కలు లేదు. తరువాలివారు మహిళా సంఘాధ్యక్షురాలు శ్రీమతి శరీకమనుకుంగారు.

శరీకం—అధ్యక్షా, భారతదేశమిటులా! పురుషనిర్వాణమైన యీ చట్రంలో యింతవరకు పురుషులే ఎక్కువగా మాట్లాడివుండడం అంత ఆశ్చర్యకరమైన విషయం కాదు. ఆయినప్పటికీ వాకు మాట్లాడడానికి అవకాశం యిచ్చినందుకు మీకు మీ అధ్యక్షులవారి! నా అభినందనలు. నేను ఒక్కవిషయం మాత్రం మనవిజేస్తాను. అదేమిటి అంటే, యీ

స్వాతంత్ర్యసాధనలో వీరమూలలు, వీరపత్నీలు, వీరనాథులు ఎంతవందో తమ పర్యవ్యం భారమీద పంగలి మీకు తెలియని విషయం కాదు. మనకటి కోమలశబ్ద బ్రాహ్మ, పురుషుడైనా ధన్యాత్ముడు—“ఘోషతీత్రతాకావ కారణమన భానునదయంబు వారింపబడియెగాన భారతీయాభ్యుదయమందు పాలు గొనగ అడువారికి మియంత వాక్కు గలడు.” రత్నారణంగా స్వాతంత్ర్యభారతంలో నిర్వాణంకాబోయే నాగరికతాభవనాలలో అంతఃపురాలు తీసేసి, స్త్రీ పురుషులతో సమానమమ్మ రిచ్చి, విద్యాభుల చట్టం పెట్టి దేశవాసీపద్ధతి నిర్మూలించేసి, సృష్టికారమరాలైన స్త్రీమూర్తి కత్తి గ్రహించి ఆరాధించినవాడే పురుషుడికి పుణ్యం పురుషార్థం లభిస్తాయని మనవిజేసి వీరమిస్తున్నాను.

అధ్య—తరువాలివారు వాతీయమునీం నాయకులు అద్దుల్ భాదర్ సాహెబు బహదూర్ వారు.

అద్దుల్ భాదర్—స్నేహితులారా, నేను మొదట్నుంచికూడా పుట్టిన దేశంలో వుండి, ఏమతలూరై వాసరే అన్యోన్యంగా వుండాలని చెప్పేవారిలో ఒకణ్ణి. అద్దుల్ భాదర్ అంటే సంస్కృతంలో భగవాన్ నాను అని అర్థం. ఏకీనారాయణం అనే ఉత్కృష్టమైన తేదాంతమతానికి, ఒకడే దేవుడనే మహమ్మదీయమతానికి ఏదీధమైన వ్యత్యాసమూ లేదు. ఈవాడు కారణాంతరాలవల్ల రెండు భాగాలైన యీ ఆఖండిహిందూస్థానము మల్లి ఏకీభవిస్తుందని నా విశ్వాసం. వాతీయమునీంబుల తరపున నేను మూతః భారతీయ వాతీయత కానీ కోహంద లర్పిస్తున్నాను

అధ్య—తరువాలివారు కై ప్రస్తవ సంఘ కార్యదర్శి కెల్లి మల్ల చినబానుగారు.

చినబాను—భారతీయ కై ప్రస్తవలు ఎప్పుడూ వాతీయవాదులే. కాని ఒక్కవిషయం. అల్పసంఖ్యాకులైన కులాలన్నిటికీ స్వాతంత్ర్యభారతదేశంలో అన్ని విధాలైన అనుకూలాలూ కలగజేసి వారి హక్కులు కాపాడతారని నా విశ్వాసం. రత్న జరగబోయే స్వాతంత్ర్య ఉత్సవాలలో మా సంఘంచారు పాల్గొన

దాని! సంసిద్ధులు. మా చర్చిలలో యీ సందర్భంలో ప్రార్థనలు జరపటాని! ఏర్పాట్లుచేయిం. తక్కిన కార్యక్రమం పెద్దలంతా ఏవిధంగా నిర్ణయిస్తే ఆవిధంగా తేం అనుసరిస్తాం.

అధ్య—తరువాతివారు.

- తమ—మహాజనులారా! సర్వజిత్తువాడు సందర్భం అధిక శ్రావణ బహుళ చతుర్థి శుక్రవారం భారత దేశాని! మహామనం. ఇన్నాల్లుగా మనం ఉద్విగ్నం, ఆపిల్ల బాలాది ఎంతో త్యాగంజేసిన స్వాతంత్ర్యం అనే మహాధనం మనకు ఆవాడు పూర్తిగా లభిస్తుంది. ఆ మహాపర్యవసానం మన సంతోషం ప్రకటించడాని! ప్రజాసేవకుని! స్వాతంత్ర్య సందేశమర్థం తెలియజేయుటాని! ఏవిధంగా కార్యక్రమం నిర్ణయించారీ అనే విషయం చర్చించడానికాను ఈ సమావేశం ఆహ్వానించడమైంది. కాంగ్రెసు ప్రాకారం వారు దీనికిగాను కొన్ని నియమాలు చేశారు. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వంవారు కూడా యీ విషయం ఆలోచించి కొన్ని ఏర్పాట్లు చేశారు. ఇందులో ముఖ్యమైన విషయం భారతస్వాతంత్ర్య ధ్వజాకోసానం. పెద్దలంతా ఆలోచించి మనం యావన్మండీ యిన్నాల్లుగా ఏవతాకంక్రింది ప్రజాసమరం సాగించామో, ఆ జాతీయ పతాకంలోనే కొద్దిగా మార్పుజేసి, దాన్నే స్వాతంత్ర్య భారతధ్వజంగా నిర్ణయించారు. రాట్న చిహ్నం తీసికొట్టి ధ్వజరూపకం జండావూడి తక్కించారు. అవతర పురుషులలో అగ్రగణ్యుడైన గౌతమబుద్ధుడు లోకాని! ప్రసాదించిన ఆహింసాధర్మం, మానవసేవ, త్యాగదీక్ష మూర్తీభవించి మూడు వేళ్లా మనకు ఆ మహాదేశయాలు సుర్తింపజేసే కాలచక్రమే ఆ మహాచక్రం. ఆ చక్రంలోనూ, ఆ చక్రం ఎక్కిన జండాలోనూ మన జాతిగౌరవం, మన జాతిప్రభావం, మన జాతి భవిష్యత్తు మూర్తీభవించి వున్నాయి. ఈ జండా స్వాతంత్ర్యోదధానికీ కట్టి మాధవా మన రథంబు మరల రాదు" అన్నట్లుగా నిరోధం లేకుండా భావిభారత అభ్యుదయయాత్ర సాగిపోవాలి. ఏవాడో పురాణ యుగంలో ఒకానొక చతుర్థినాడు లోకంబుకుడైన

వరకాసురుణ్ణి సర్వభావసహాయతో నిర్మూలం చేశాడు త్రికృష్ణమూర్తి. అనాటి సంస్కృతి మా పోదరి శరీరం చెప్పినట్లు శేవలం పురుషనిర్మాణమే కాదు. స్త్రీ పురుష సహకారానికీ చిహ్నంగా అర్ధవారీశ్వరమూర్తిని సృష్టించిన యీ భారతీయ నాగరికతలో హెచ్చుతగ్గులు భావించేవారికి గాని కనపడవు. శత్రు శుక్రవారంనాడు మళ్ళీ చతుర్థి. వరకచతుర్థి తరువాత మళ్ళీ స్వరాజ్యచతుర్థి. దీపావళిపండుగ చేసినట్లుగా యీ మహాపర్యవసానం భారతదేశంలో తరతరాలుగా నిలిచిపోతుంది. వరకచతుర్థి ఒక్క హిందువులకు మాత్రమేగాని యీ స్వరాజ్యచతుర్థి పర్యమతాలవారికీ సంబంధించింది. జాతిమతవిభేదాలు లేకుండా, స్త్రీ పురుష భేదాలు లేకుండా, కులభేదాలు పోటించకుండా, అసేనుహింసాచలపర్యంకం, ఆపాల గోపాలం, స్వరాజ్యచతుర్థి మహాపర్యవసానం చెయ్యాలి. ఇంటింటా ఆనాడు దీపావళిచేసి, స్వరాజ్య లక్ష్యాలి ఆరాధించి, శుక్రవారం నోములు చెయ్యి వలసిన పర్యవసానం. శ్రావణ శుక్రవారంనాడు మహా లక్ష్యాలగ చల్లని మాపులతో ఘల్లు ఘల్లుని వచ్చిన స్వరాజ్యలక్ష్యాలి ఆ రోజున గ్రామగ్రామంలోనూ, వాడవాడలలోనూ, గుమ్మంగుమ్మంలోనూ ప్రతిస్థాపన జేసి, ఆరాధించవలసిన సుదినం. మన నాయకులూ, కేంద్ర, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వాధికారులూ నిర్ణయించిన కార్యక్రమం అక్షరాలా జరిపి, యితోధికంగా ఎవరి కత్తానుసారం వారు స్వరాజ్యలక్ష్యరతం జేసి ధన్యా మ్మలం కావాలని నా ప్రార్థన.

అధ్య—కాలాతీతమైంది. అందుచేత యింతా మాట్లాడదలచుకున్నవారి! అవకాశం యివ్వలేకపోయినందుకు నేను విచారిస్తున్నాను. నాకు తోచిన విషయాలు ఏవో రెండు చెప్పి అంతటితో పథ ముగింపు చేస్తాను. యీ రోజున యీ పథమ అధ్యక్షుర వహించడంవల్ల నేను నేర్చుకున్నది, మీకు చెప్పవలసింది ఒక్క విషయం వుంది. అది ఏమిటో అంటే మన జాతి అనంతర ప్రపంగం మా నెయ్యివలసిన అవసరం. సిడిటి! దియ్యూని! ఒకటి మంక్రం అన్నట్లు ఏ సభలో!

వచ్చి, ఏ కదిక ఎక్కినా, "నంద్యుల చోటపట్టు" ఒకే భోరణిలో గూడి సంవత్సరంలో ఏ ఉప న్యాయం చేశామో, ఏ అంకాలు మాట్లాడామో అనే చర్చితచర్చణంగా చెప్పడం మన జాతీయనాయకులకు పరిపాటి అయిపోయింది. యీ రోజున యిక్కడ మాట్లాడినవా రందరిలో ఒకరిద్దరు మనచో అసలు విషయంమీద ఎవరూ ప్రసంగించలేదు. మాట్లాడవలసిన విషయ మేదో గ్రహించి, చెప్పవలచుకున్నది ఏదైనా ఉంటే అది క్లుప్తంగా చెప్పి వెళ్లిపోవడం వాగరిమ లైన వారి మనస్సుల లక్షణం. ఆ లక్షణం నేర్చు కున్నప్పుడే స్వరాజ్యం సార్థకం అవుతుంది. యంత క్రితం మాట్లాడినవారి పలచోలన్నీ మనం యావత్తుంది ఆమోదించవచ్చునని నా అభిప్రాయం. ప్రజానీకానికి యీ స్వాతంత్ర్యసందేశం అందజేయాలి అంటే స్వరాజ్య చతుర్థివాడు చర్చమతాలవారూ స్వరాజ్య లక్ష్యం ఏదోవిధంగా ఆరాధించాలి. తరువాత భారత జాతీయ గౌరవవిన్నూమైన చక్రధ్వజం ఊరూరా ప్రతి స్థాపనకీ, జాతీయగీతాలు పాడి, పర్యవసంగా చేయాలి. ఇందుకుగాను ప్రభుత్వంవారు మన

రాష్ట్రంలో వున్న ప్రతిగ్రామానికూడా ఒక చక్ర పతాకం అందజేయాలి. మన రాష్ట్రంలో వున్నవి మొత్తం ౩౭౦౦౦ గ్రామాలు. ఏ జిల్లాలో ఆ జిల్లా కలెక్టర్లు పతాకాలు తయారుచేయించి రవాణాగర్ల నుండా, రెవెన్యూ ఇన్ స్పెక్టర్లనుండా, మునస్సుల ద్వారా గ్రామాలకు చక్రపతాకాలు సరఫరాచేసి, ధ్వజారోపణ మహోత్సవం జరిపించాలి. దీనికి కాల వ్యవధి లేదు అని ప్రభుత్వంవారు అనడానికి విలులేదు. తలుచుకుంటే యిది రెండుమూడురోజుల్లో జరిగే పని. స్వాతంత్ర్యోత్సవాలు కేవలం పట్టణాల్లో జరిగి లాభం లేదు. గ్రామాలకు స్వాతంత్ర్యసందేశం అందాలి అంటే చక్రపతాకం ప్రతిగ్రామంలోనూ ప్రతిష్ఠ చేయాలి. ఈ అంకాలు విపులంగా చర్చించి ఏర్పాట్లు చెయ్యి దానికిగాను ప్రభుత్వంవారు వెంటనే ఒక దిక్కుమిట్టి పెట్టి దానికి కావలసిన సామ్య మంబారుకేసి స్వాతంత్ర్యోత్సవాలు జరిపించాలి అని సభవారి తరఫున నేను ఒక తీర్మానం ప్రతిపాదిస్తున్నాను. ఇది అందరూ ఆమోదిస్తారని అనుకుంటాను.

సభలో—అందరూ, అందరూ.

పారతంత్ర్య తమస్సు పలచబారే వేళ

పారతంత్ర్య తమస్సు
పలచబారే వేళ

భ్రాంతిలో బడకుమా
శాంతి వీడకుమా.

కలతమై బహువ్యథా
ఫలితమా నవసుధా
కలకమును శకలముల
గావింప జోకుమా—పారతంత్ర్య.

అత్యాశురుడ వాచు
అరువదేడులు కన్న
అరిది కలల వెలుంగు
ఆరిపేయకుమా—పారతంత్ర్య.

నిదశద్దళావళి
విగళనృధూళికాం
చితమైన మాలికను
చిదిమివేయకుమా—పారతంత్ర్య.

నవ్యశుభదీప్తిలో
నైకసుకలాప్తిలో
మానవతయే లుప్త
మానటు చరింపకుమ—పారతంత్ర్య

పారతంత్ర్య తమస్సు
పలచబారేవేళ

భ్రాంతిలో బడకుమా
శాంతి వీడకుమా!

మా కవిత్వము - నా విమర్శ

(హాస్య రచన)

- శ్రీ సామవేదుల సీతారామశాస్త్రి -

[గతించితి రియాయ]

(ప్రదనంతరము శ్రీ విండుకవిగారు ప్రవేశిస్తారు.)

"అన్నట్లు! ఒక్క మాట. ఈ కవిత్వం ఉచ్చా రణారాహిత్యం గల పంజ్ఞాయురీమైనదిగాబట్టి యిది చదివి విశించడానికి అస్సామ్యమేది. అందుచేత ఆ పద్యాలను శ్రీ విండుకవిగారు యీ నిల్ల బిల్లహిద వ్రాసి చూపిస్తాను."

(శ్రీ విండుకవిగారు నిల్లహిద యీ క్రింది విధంగా వ్రాస్తారు.)

"—!" "....." "!!!" (!).

"Excellent! Worthby! I exp alaing! Too much Praiseworby! A thing that provides vast discussion—అన్నట్లు! ఇది అంబ్రోధియ! అహ! ఏం ఉన్నదిమనం! వ్యాఖ్యానానికి సరియైనది! ఎంతో నామగా పొగడబడతం గాది. అవంతమైన భావాలు, నివృత్తగా నివృత్తమవుతున్నాయి."

"మీ కిందులో ఏమైనా భావం రట్టిందా? అర! అలా పోతు కళ్లెట్టుకొని కళ్లు పప్పుకొన్నామాస్తారే! ఇంతటి అద్భుతభావసంద్రంలో ఒక్క నీటి బొట్టుగానూ మీ కళ్ల పక్షమా అంటే, మీకు దృష్టి లేదనే అనకోవాలి. లేదా నాకు ఆ విధంగా కవిత్వం ఉండడంచేత నా దృష్టికేవల మనేనా అనకోవాలి. నా దృష్టిపై నాకు దృఢవిశ్వాసం ఉన్నది గాబట్టి ఇది మీ లాపమే. మీ ఊహాప్రపంచముక్క సునిచి తర్యంతలే అనమంటాను."

"మీ ఊహాప్రపంచం నోవల వడగొట్టండి. నానీక భావమే రక్కం కట్టండి. భావవింశతానికి బంధం లేనీవారెట్టుండి అప్పడే యిలాంటి పద్ధిం భావ అర్థం చేసుకోగలరు. అప్పడే యిట్టి కావ్యా లను అనిందింపగలరు. అప్పడే యీ విధమైన కృతు లను రచాగణయ్యగలరు."

"ఈ పైకాళ్ళం భగవద్గీతలోని సారమంతా తెలుపుతు చేస్తోంది. శ్రీకృష్ణప్రభుగారును సుందర మభావవిందప్రసాదీశమధుప్రసంగిని క్రాంతి ఆ అర్థునిని యొక్క మానసిక బలీశ్వరిని తెలుపుతు చేస్తుంది."

"అదిగో! ఆ నిల్లహిద చూపండి! ఆ అల్లి కలా కొక్కుసారి మీ దృష్టి సారించండి. మొదటి కొరేవన ముగ్ధ మన్ను "—!" మామారా!...దీని భావం ఏమిటో తెలుసా!...రెండు నీల ముగ్ధమన్న ఆ అర్థమనకు ముగ్గు ఒక Black, అంటే 'భాగ' అయిపోయి ఉండొంది. అంటే 'ఏమిటి కర్తవ్యం' అనే అలోచనకల్లు బుర్ర భాగ అయిపోయిందన్న మాట. ఆ రెండుకీ ఏమిటి చెయ్యడం అనే ఒక ప్రశ్న గూఢ సూక్ష్మ బుర్రలో ప్రవేశించింది. అది ఆ అర్థమన్న ఒంటిపొసలేలులాగ ఊరంత వేధించడం మొదలు పెట్టింది."

"అప్పుడు శ్రీకృష్ణవరమూర్తి రెండవ రెండు కొరేవన ముగ్ధ అంటున్నాడు. అంటే, ఆ రెండు నీల ముగ్ధ నిలబెట్టి అర్థమనికీ కర్తవ్యభాగ చెయ్యడం మొదలు పెట్టాడు."

‘ఓయీ! బరివాదా! నీ! నూనీక దాస్యం ఎక్కడనుంచి అలవడిపోయి?’ అని అడిగినప్పటి ఆస్తిని నూచిస్తూ ఒక బంధాశాస్త్రం (1) బారీ చేశాడు. చూశారా! ఎంత భావగాంభీర్యమో! ఆకర్షాత్ కనీగా ఒక్కటొక్కటిగా ఉపవివత్సరము, అర్థశతాబ్దాలకిదాంతలకు ఒకదానికర్వాత ఒకటి వికటపరస్తూ ఆ చుక్కలన్న నాగాని కాస్తా వింటిపోస్తాను. దానితో భగవద్వ్యసూహిని గ్రహించిన అర్థండు అఖి గెండు కొరేవన్న మగ్గి స్థలంలోనూ అశ్వినికాసందాస్యాలలో నూడు బంధాశాస్త్రముద్యా ౨ కృష్ణపరిమార్తమ స్త్రీరం చేసి తన ఈ చేతుల్ని బ్రాహ్మమగ్గన పెట్టేసి అవతల క్రీడనాస్తిని ఒక పెద్ద పురస్తాన పెట్టేస్తాను.

‘ఏం! ఇవ్వు దర్శనయిందా నీ భావం! ఇప్పటికి తెలిసిందా నీ బ్రాహ్మణ్యం! ఈనాటికి గ్రహించేగా నీ గాఢ్యకం! ఇంకా నీ బాక్ష్మ్యమే చెప్పేను. ఈ కావ్యానికి క్షంగారకావ్యాల నన్నీం టినీ తీర్చి నిర్దగ్ధికి భావాలో అన్వయించి వ్యాఖ్యానించవచ్చు. కాని ఇవ్వుకు నీవే చెప్పదలచుకోలేదు కంటి. ఎది మీ మీ తెలివిలేటలనుబట్టి మీ అంకట మీర మీ అభేదములకు తిగిపట్టు అన్వయించుకోదలశ్రేయశ్శుగం. దానిని మరేమీ చిగాకు లుండవు. మరేమీ చెప్పాలి లండవు.

‘ఇన్నివిధాల నాకు విపులీకరించి చెప్పున్నట్టికి మీరు నీ కవిత్వా లేమిటా అని పేరేనగా చూస్తున్నట్లున్నారు. ఈలాగున అవకుంటారనీ నా ప్రారంభోపన్యాసంలో ఈ విషయంరూర్చి చాలా చెప్పించేను. ఈనాటికి మీరు మరిచిపోయివుంటారని మళ్ళీ చెప్తున్నాను.

భాగ్యవిత్వానికి వ్యాకరణం అన్న బంధనం ఎవ్వకు వచ్చిందోకాని, అప్పటినుండి యీ కవిత్వ ధార ఒక కాలవగుండా, వాళ్లు క్రవీక కాలవ గుంబడి, వాళ్లు కట్టిన అనట్టలమీదే, వాళ్లు తెల్పిన కాలలలోనే పావాలని చాలా నిర్బంధించి, కవిత్వ నియమం మూలకాన్ని, బహుముఖత్వాన్ని

వాగవంచేశారు. కొన్నాళ్లకునూ ఆ ప్రవాహం అవిధం గానే ప్రవహిస్తుంటే. ఆ ప్రవాహంలో కలియ దానికి తగిన బ్రహ్మత్యంలేని నవీకరణ క్షయంబ్రించి పారిపోయారు. వారి సంకుచితకీర్త్యంమంచి, నిరూపక కీర్త్యంమంచి వేరుపడ్డామని గర్వించేను. యరి, ప్రాస లెంకుకన్నాగు. దానిమీద కొంత రాధాంతసిద్ధాంతాలు జరిగినప్పటికీ, ఆశ్వాత మీరే దానికి ఒక్క కొన్నాగు-గట్ల తెలిపాయివా నీరనేది ఉందిగదా అని.....రామరామ యనేకాదు, ప్రాసీకాదు, గదాలేకాదు, వ్యాకరణమేకాదు, వివిధంగానైనా, భావం వ్యాపిస్తేనే అనే చాలన్నాగు కొంతమంది. దానికి మీరు ఒక్క కొన్నాగు-నెత్తిమీదపడ్డారుదాగా ఉన్న మామిడిపంజీకదా అని.....ఆ కర్వాత్ వారు నెత్తిమీద తగలకలసినదానికి రుచిపూడా యెంకాని గీతన తాటి పెంకానోనే కొట్టడం మొదల పెట్టేను. నిద్రగద్యాలనే విస్తోళ్ళో కాళ్ళవికాదా తెలుకదానికి బయలుదేరారు. దానికి మీరు ఒక్కొక్కని, అఖండవ్యాసం చేస్తున్నారు. ఇన్నివిధాల బాధా కరంగాను, అసహ్యకరంగాను ఉన్న సాహిత్యమును, ఇన్నివిధాల అభినందిస్తున్న మీయొక్క అనిర్వచనీయమృతయంతిలాలర్థ్యం నాకు కూడా విచిత్రమయింది. ఏం కానీనా, మీరు ఆపందంలో నీవేగిస్తారని నాకు తెలుసుకు. అటుకుటి సమయంలో కన్యకరమయిన ఆ పాతమార్గాల్లో ఎందుకు పొరిసం? నూతనత్వానికి ఈ కోణంలో గలక ఉన్న రృచు, చాలా మనాయాసంగా నూతనత్వం సంపాదించగలవచ్చునూ ఇంక వేరే ఆలోచన యెంతుకు?

‘అయితే; మా కవిత్వంలో అర్థం లేవంటారా! ఇప్పటికరకు ఖట్టి గ్రంథాల్లో అర్థమింది, సాగ్రంథాలయములోని గ్రంథాలలోనే అర్థమిందేదా! ఏదీ ఆధునికపులలో ఎవరైనా ఒకరి పుస్తకం తెచ్చి అందులో ఒక పాటో, శ్లోకమో, కవచశ్లోకమో పద్యకవచమో, వీధిపదకవచమో, కాన్యూనలెంకో చెదిరి అర్థం చెప్పండి...మీ అర్థంలో వీరంతా వీధిస్తారమో కవచాక్కింది...ఒక్కపద్యానికి యిద్దరు భిన్న రృచులు ఒకవిధమైన అర్థము చెప్పేయాలంటే, ఒక

వి. వ. యిన భావం కనబరచేయూ అంటే అది కవిత్వమే కాదు. అది జిజ్ఞాస ప్రబంధమనే మనం విడిచిపెట్టే మూలి. పూర్వమేనా, మాటలకు అర్థాలు మనం నియమించు కున్నామనా, లేక బ్రహ్మ నోట్లోంచి విభుంటువు బాది పడ్డావా ?.....మాటలకు అర్థాలు, భావానా మనం నియమించుకున్నాం. మన తాతలు, ముత్తాతలు పెట్టిన అర్థాలతో మనం బంధితులం కాకడ మనకు ? అందు చేరి వాగవికర మారుకున్నట్టే, కవిత్వవిధానమూ మారుతుంది; అన్యతా ప్రమమూ మారుతుంది.

Short-month (చిన్న నెల) కనిపడం ఏడాది అది.

“అహ! నిజంగా ఇతః కూడా గొప్ప కవి
అయి ఉంటాడు. ఇలాంటి మాటలను మనం సామ్య
చేసుకోవలసినది కవిత్వంలోను, భావంలోను సృష్టి
అనేది ఉండదు. భావను మనమే సృష్టించుకోవాలి.
తెలుగు వాళ్ళకి మాటలు క్రొత్తవి రాయరు. సామ్య
ఉంటే సృష్టి కాదు!... మనం సదా వాడుకుంటు
న్నప్పుడే భావం ఉంది. మనం వాడుకోవడం మానేయ
గానే భావ సరిదిపోతుంది. భావలకు మనమే సృష్టి,
ధీరి, యంత్రాపటము. భావను నిలిపివే మనమే;
భావనేమిదా మనమే.

"ఇప్పుడిప్పుడే చూటి, అర్థానికి సంబంధం లేదనినీ, ఏమిటైతే నా మన మానసికపరిస్థితియే సమ సంది యిట్టెయ్యిన అగ్ర మోక్షరహితమనీ చెప్పేను. ఎటొచ్చి, చూటలకు బలము అక్షరాసమందుకు వాడుకున్నారవా?—అది అర్థంచేసుకుందుకు. ఆధునిక శాస్త్రవిజ్ఞానాన్ని విషయాలు సవగామాన చేసుకోవాలి.

కర నూటదేవు పంచకృతానుండి మన దేవ
 లోని నాకరికా పంచామయొక్క విభావాన్ని ఎవ
 నివారు యిందులో చాలామంది తీవ్రము. మును
 కులగునూ చేరులన్న రవిలు పోయి, నెమ్మదిగెమ్మ
 దిగా చుంకల్లోకి పోయే చేరులు కల కాదీలగా తయారయిన ఈ కాలంలో, పాపాలనుకూడా కన్నీటి

మహర్షుడు కొద్దికొద్దిగా తీసిపోతూ మునుకుల మీది
 మీదికి పోతూన్న గొడ్లగా మారుతూన్న ఈ కలి
 లాలలో, నిమిషాలమీద జీవాడు వాడబడెను రాకు
 రాకు చుట్టుకొని చుట్టుకొని మెసలమీద తారాదీ
 మంతలాలుగా తమరయిన ఈ లోకాల్లో, రాళ్ల
 మొక్కల కట్టకొబడి వండులు గొట్టానగా మారి,
 లోకలోకాకి పాదములమీది విక్రమమీదికి, విక్రమ
 మీది మునుకులమీదికి పోయి, అక్కడ కొన్నాళ్ళ
 చాలా నిక్కర్లుగా నలసి, ప్రస్తుతము ఇంకా మీది
 మీదికి ద్రాక్షార్థ శీతలో పోతూ, ఇళముం దేవముం
 ధరిస్తూయే తెలియని యీ సమయంలో, బుగ్గలమీద
 నాగై నుచుట్టు తిరిగి, నిమ్మకాయలనుగూడ నిలవ
 గలిగే కీర్తిగల వివాహాలు వారి పోలి మెల్లమెల్లగా
 నోటిదివలల చేతుకొని, అప్పటికి కీర్త్య గాంచక
 ముక్కుక్రింద చేరి, పాదుంపట్టుతోటే ముక్కులో,
 ఎగిరిపోయేందుకు నిలిచిపట్టు లన్న ప్రాని కట్టులయి,
 ప్రస్తుతము క్లీన్ గొడ్డు లవుతున్న ఈ లోకాలలో, మధ్య
 పోసిడినో, ఉంగరాల బాట్టుతో, బుజాలమీద నల్ల
 లాడీ గిరబాలు వెయ్యసివెయ్యసిగా జన్మస్థానికి
 దగ్గరపడి, జన్మమే శేవండుకుగాన, పట్టాల పుచ్చు
 కుటునున్న యీ కళ్యాణంగా, తాటిచెట్టులో పాడు
 గుండే మనుష్యులు, ద్వారాలకు కలవఖర్చుని పూ
 తేమై ఆలోచించుకొని, బ్రహ్మచర్యక పృథక్ తీసు
 కొని, చెత్తకుచొప్పునా చానెకుచొప్పునా, మూరెడు
 చొప్పునా తారెకుచొప్పునా ట్రేండిడి తస్థనూ,
 ఒక్కటా ప్రస్తుతం భూమిలోపలకి కొలనాలేమొనన్న
 పరిమాణంలో కలపకుతూఉన్న కిరీరాలు గల యీ
 కలమయంలో, యింకా పాడుగుకాలూ, చేంతాడు
 పూసాలూ వెయ్యిలేదని ఆక్షేపించడంలో ఏమీ
 అర్థంలేదని నా మనవి.

“ఇది Zero (కూడ్యము)గా రిజిస్ట్రేషన్
యగుం. అందుచేత వారి! ఆద్యప్రాయంగా నూ
కవిత్యూ కూడ్యులి చాలా దగ్గరగా చేరి, తన దగ్గరను
రావడానికీ ప్రోత్సాహం ఉన్న పడుతులొకంబైతే సి. తొక
లొకం చేస్తూఉంటే ఆ జిల్లావద్దకీ వస్తూ, వాళ్ళి
బి.గిరిరాజునూ అంటే వానిలో నూ ఉన్నట్లుం

ఏమిటా కారణంకాదు. ఇది మిత్ర పాక్షపాతి
 ప్రాంత ఉద్దేశ్యాలతో చూడవలసి కలిగి దురభి
 ప్రాచయకాని కలిగియున్నది. ఏమిటా అనుచుంటే క
 మిలోనే ఉంది ఏమిటా నిరసించే క
 ఉంది. నిర్మిచాడు గడ్డిపోచతోనే అనుచు అనుభ
 విస్తాడు. అనుభవించి నెయ్యిరూపాయిలు వైఖ్య
 లాభం కనుపించడం లేదనే అంటాడు. అనుచు
 పొందారీ అంటే వైఖ్యపాక్షపాతిని సూక్ష్మం
 గురించుంది.

“ఇంక చాలామంది కవులున్నారు. మీరు
మరియో ప్రశ్నించకుండా వారి పద్యాలు వింటూ,
నా విమర్శన కనెదిస్తూ, ఆఖరములోయినవరకూ,
‘దేముడా, రామడా’అని ఇళ్లకుపోయి, వేయిగా
పడుకుంటే, నేను చాలా సంతోషిస్తాను. ఇక
‘నామోపకావి’గా రుపకవిస్తారు.

(1) వినుకవిగారు తోపరి పోతారు)

అట్లే ప్రేమ వస్తువొక్కటేమిటోలేదు.
ఈయననుకొనక నాకీతమైనది, అపారమైనది
నాకీతమైనదివల్లనే వర్ణిస్తాను.

ఈ కవి-పరిభాషాస్త్రాధారేచ్ఛాధానమున విత్తు
లయినా ప్రసాదిన ఈ కవి-అర్పి అధునిక గ్రంథాల
సారము. ఈ కవిగారు మేలాలయంబుగనే కంఠంబు
జేంచుకొన్న ఈ కవి-అవస్థాపాద్య ప్రక్షాసముపార్జి
తనంతరిత్యైర్నాదిక సమస్తలోకానానానంబుల
ఈ కవి-అధునిక కవిత్వలో వర్ణింపబడు చూపించిన
ఈ కవి-అర్పకవిండుకవిత్వము మేలమంది యింపు
గూర్చి, సాంప్రదీయ, పంపుదీయ, సభాపనులందరూ
కంపన వానందియ ఈ కవి- మా కవిత్వసమితికి మనీ
పూసలా వెలగించుచున్న యీ కవి-మిత్రుండు
యిక్కడు మాట్లాడిపోయాడన్న ఈ కవికారసుండు
మీ ముందు సెప్పుచిసెప్పుచిగా, గాలిలో యెగిరినవి
నట్లు తేలిగ్గా వస్తున్నాడు చూచండి! కొందరు
దుష్టులు యారిని అక్షిపకవిత్వైర్నా వర్ణింపక
అని అక్షిపిస్తూ ఉంటారు. ఇకని కొద్దిగా అలోపం
జిక్కుదురు వాస్తవమే. కవి, వాని కవిత్వంలో

అపయోగించుకొని, దానివల్లనే కలిత్యాని! బ్రాత
రుది అపాధింపవేమనం ఎంత గొప్పదనమో మిత
ప్రసాంతురుగాక! అంత గొప్పదన మెన్నదిగాబట్టి
శుభకలిత్యాని! ఇంకే శాస్త్రము కనుయిన పేరునూ
పెట్టక యీతని పేరుతోనే దాన్ని పిలుచుచున్నాడు.

మనకు అట్టే ప్రేమ లేకపోవడంకల్లనూ, మిలో కొందరు ఏమీ రెండవ అటకు ప్రేమయిపో తోందని లేది వల్లిపోవలసి, గొలుతాకాణి వేసి ఉండవలసేరే విధి లేక అగిలోయిఉండవలసేరేనూ మికు అట్టే ప్రేమ యాయవుండా ఉండేందుకు ఈయనగార్ని ఒక్కపద్యమే చదవమంటాను. అది అయిన వివిధంగా అమ్మ వేయిస్తాడో, అవిధంగా బోధిస్తాడో చాసి మికు చూపిస్తాను.

(౧) ఆక్షేపకవిగారు ప్రశంసితు చదువుకారు)

၃.....၃.....၃.....၃.....၃.....
 ၃.....၃.....၃.....၃.....၃.....

(వధా సకులందరూ ఒక్కమారు గొల్లమంటారు)

అయ్యో! మర్నా మీరు అల్లరిపెట్టడం మొదలు పెట్టారు. మీకిదో తమాషాగా ఉంది. ఇందులో లక్ష మును గ్రహించడానికి ప్రయత్నించాలిగాని, అవకాశంగా గోచరమవుంటూ ఉంటే లాభం ఏమిటి! ఇంక! యీ కవిగారు ఉల్లాసపరివర్తమే చదివారు. ఇలాంటి కవితో అధునిక కవితలో చాలా తొట్ట ఉన్నదే! అది కొంచెమైనా గ్రంథపరిచయమున్న వారికి కృత్యమవుతుంది. ఈలాంటి లైన్లలోనే సిడివివ కవితలకు ఎక్కడయ్యో!...

“యొక మా మిగు యందులో భావార్థం
గ్రహించలేకపోయేను. రత్నార్థం గ్రహించలేకపోయేను.
అది నాలాంటివాళ్లు నిడుకున్న అరటిపండులాగ ఒలిచి
విరేక్షగిరి కై అన్నకు మిగు ఆశించడానికి ప్రయత్ని
సావచ్చుదుట !

“ఎర! ఇందులో భావార్థం ఏమిటంటే—
 ‘ఓ’ అంటే ‘ఓ’ అన్నమాట. ‘ఓ, ఓయో రేడు’
 అని యెప్పుడో వ్యాకరణశాస్త్రము తెలుగులో ఒక్క
 అక్షరములు లేకపోయి, నాడు తెలుగువాళ్లు ‘ఓ’ కార

మన 'భ'కారంగాన, 'భ'కారమున 'భ'కారం గాన ఉచ్చస్థాన అది ఉచ్చాగదోషమే. 'భ'కారం ఉంచెలపివోట్ల 'భ'కారం చాలావోట్ల ఆసునికవిత్వంగా 'పిఘ' 'పాఘ' అని ఉపయోగంలో ఉన్నాయి. 'భ' అంటే 'క'కారం. అవునా? అటుంటి ఆకాశంలోది Gradual గా—అదే గొప్పరసం. అందులో ఆయన దిండుకవిత్వం ఉపయోగించడంవల్ల ఏయక్కడదై ఆహా! తెలియని నుండిగా కథలో ఒక్కొక్క చుట్టూంటి ముందుకునుకుకు వాయి, అక్కడ ఆకాశాన్ని చూసి, యాకా ఆగ లేక, అక్కడ యిదే అవస్థ పొంది—ఈ విధంగా చుట్టూల్ల ప్రవేసే జరిగిన గ్రీయ, సంతోషాత్మకమైన జన్మ విరూపింపడుతుంది. అటుంటి ఆకాశం నుండి జన్మించిన దేవతలుంటే కం.....కం అంటే నీవ్ అనికదా! చూడరా!...ఆ ఆకాశంనుండి గ్రీయదనం ద్వారావదిన నీవు...హరి...హరి—ఇంకాలో దిండుకవిత్వం, ఏవరంగా సామంజేయూదో చూడండి. అంటేగాన, 'ఆకాశం' అంటే నీవ్ ఉన్నారనింది' అంటే 'అవునా'గానూ' అని చలగా ఉన్నపంటలూ... అంటేగాన, ఆ తల్లిదండ్రులలో ఆకాశం ఆవధించిన ప్రపంచదేవగాన, ఆకాశంగాన వి-రతమవుతుంటా?... అచ్చే!...అది యిటుంటి కవిత్వంలోనే గోచరిస్తుంది. ఆ 'భ' అంటే నీవ్ ఒకటో చలీ పరకృతా రహితం...అందులోంది 'కంతు' అంటే ఉద్ధరించం దన్నుకుంటా! 'కంతు' అంటే 'యద్యదా' అని మారు అనుకుంటున్నానుకామాను. ఆ ఆకాశం లేకపోలేదు. ఈ వర్ణంలోనే ఉంది. ప్రస్తుతార్థం ఏమిటంటే, 'కంతు' 'అ' అంటే తుమ్మలు అనే అర్థం వస్తుంది. యిందాకా అక్షరకవిత్వంలో అది ఏవరంగా సాధ్యపడుతుందో చెప్పగొన్నాం. అంటే, 'కంతు'—కం తుమ్మ, నీటిపువ్వు, అంటే 'కమలమున్నుంటా! ఈ విధంగా తుమ్మల్ని చెప్పగొనాని. ఈ ఆకాశార్థ్యం జలార్థ్యం కమలమూలం నాకవిత్వంగాన మనసాకా కంలో ఏవారిన్నూ భారమేమూ వర్తించ, నాన్నాదను కలమున నిభిజలకేసులుగా మారి, అందులో ఈ విధంగా 'కంతు' అంటే 'కవిత్వపుమ్మ' ఉద్ధరించి, తన సౌరభమున నూదిక్కులా వెదజల్లుకొంది అనే భావాన్ని...ఇది స్వీకరపాద్య. ఇందులోనే కవి విమర్శించుకోవలసి వుంటుంది నా విశ్లేషణమయి ఉంది. అది మాకే -ర్థం చేసుకుంటున్న విడిదీ పెట్టినది.

అంతేకాక, యిది ప్రభువర్ణం గాంటి భగవత్ ప్రభుగూడ యిందులోనే ఉంది. 'ఆకాశ'

కృతికం. తోయం యథా గచ్ఛతి సాగరం, పర్యవేత నమహ్నిరూ కేకంప్రతి గచ్ఛతి' అనే వాని! క్షేప్రా మహదం. 'కేకం ప్రతిగచ్ఛతి' అన్న వానికి యింకాలో ఏ భావమూ లేదని అడుగుతారా! లేకం! ఏ దేవుని కైవా నమహ్నిరం ఎందుకు చేస్తాను!...మన ఒక రథాని ఫలించాలనేకదా! ఎప్పుడైతే తుమ్మలవనం మొకటింటిందో అప్పుడే ఫలంక మత్తుకుందని తుమ్మలం—ఇదే వర్ణి అన్యాయమోదానికే. ఎవరిని పొంద దించుకున్నా. ఎవరిని నిల్పదించుకున్నా వారికి రగింట్లు అన్యాయమోదన్ను. అది మన కల్పనానే ఆరాపడివుంటుంది. కృషిమనీది ఫలాన్ని గుంటి వానిని మనం ఆవిధంగానే భగ్గిస్తామా, ఉదాత్తైలు కొంటామా, ముగ్ధతైలుంటామా, మామేలుమంటామా, మిశ్రతైలుంటామా. అది మన యిష్టం మీదనే ఆధారపడిఉంటుంది.

హీలో ఈ ఉపకవిత్వం ఇంకా వివరించి మహావాలమకున్న నాకు చాలామూ దున్నట్లున్నాను. కాని, కాలం దగ్గరవదిరి కాంటి, కృష్ణగోద తొందరగా జరిపిస్తున్నందుకు క్షమించండి.

(ప్రీ అక్షరకవిగాన విమర్శ) విస్తారం)

ఇంకా ప్రీ మూకకవిగాన ప్రసంగిస్తారు. ఎంతటి మూకైనా యిట్టే రంజించకే ఉండాలి ఈయన కవిత్వం సంగతి నేను ముందుగా చెప్పను.....ఈ విస్తార కవిత్వం ఏ భావమో నూదా లేదని చెప్పడానికే నేను ఎంతో గర్విస్తున్నాను. ఈ కవిత్వమృతాన్ని మారు వ్యయంగా అన్యాయించినప్పటికీ దాని ముంది చెడ్డలు మారో నేను అలాగిస్తాను.

(ప్రీ మూకకవిగాన) వచ్చి మక్కువో మూకుంటారు. 'ఏమిటి చెప్తాడో' అని అందితూ అన్వేషణగా చూస్తూఉంటారు. ఒక్కొక్క నిమిషమే గడుస్తోంది. సభలో వికల్ప, చచ్చట్లు, కేళలు వరులుదెరుగు న్నాయి. కొంతమంది రామభజన చెయ్యడం మొదలు పెట్టారు. మరొకడరు 'యెచక్కడి భాధరాయ్' అని నిట్టుకోసం మొదలు పెట్టారు. యింకా చెప్పాను కామామని కొంతమంది ఆలోగే ఆఖరువాకా నోట్లు వెళ్లెట్టుకొని, మామూ మూకున్నారు. వది నిమిషాలు గడిచేయి...ప్రీ మూకకవిగాన లోని! చల్లదాతారు)

('Excellent' అని కొందరు, 'హామో' అని కొందరు, 'హామో' అని కొందరు, 'అద్భుతం'

అని కొందఱు, 'ఏకాధరాయ' అని కొందఱు, 'ఏద
వదలించి' కొందఱు రకరతాల అభిప్రాయాలు వారి
తేజులు మెత్తానికి పర అంతటా సంచలనం కలిగించి)

"ఈ కవిత్వాన్ని మారంతా విన్నాడుగదా—
(మరూ పర అంతా పక్కన పువ్వుకుంది)—
Silence Please! దీన్ని నేను కవిత్వం అవరం
మీకు ఆస్వాద్యంగానే ఉండవచ్చు. యీ సంగతి మీకు
మందుగానే చెప్పేటగాని మీరు తిన్నగా అర్థంచేసు
కోలేదు. కవిత్వంలో ముఖ్యమైనవి భావం, రసం.
అరెండూ కలసిపోతున్నప్పుడు మాటలంపెనలైన అవ
సరమేమిటి! మాటలన్న కవిత్వంలోనే ఒకని అర్థం
ఒకని! పాదగదగవుకు, మాటలయొక్క ఆధిక్యత
చేమి ఉంది! చూపండి—ఈయన కూర్చున్న పది
నిమిషాలలోనూ పదలో ఎంత సంచలనం కలిగిందో!
ఎంతటి హాస్యరసభరితమైన కావ్యమైనా యింతటి
ఆనందాన్ని యివ్వగలమా! యింతటి రసాన్ని గర్విం
చుకుందా! యింతటి అద్భుతాభివ్యక్తిని ప్రకటించ
గలమా! భావపు కవులు అయినా, శ్రీమతు ఉక
యోగించినప్పుడు, రెండో, మూడో, మహా అయితే
వాలనో అర్థాలు చెప్పకోగలిగేరు. అధునికకవుల్లో
కూడ వాదాధికా కూ ఒక పరిమితి ఉంది. కాని
యాయన కవిత్వంలోని వినిధానాలను తెల్పలేదు. ఈ
పదలో ఎంతమంది అన్నాకో అదనూ వారి రస
కర్మ ఒక విధంగానో, రెండు విధాలుగానో, అనేక
విధాలుగానో అవ్యయమకొన్నారూ అంతే,
ఈయన కావ్యంలోని అద్భుతాభివ్యక్తియొక్క విశా
లత్వం మీకే బోధపడుతుంది.

"మీలో కొందరికని రూపు చూసి, ఆనందించి
మార్చిస్తావుండగా, యికిని కవిత్వంలోని ఏభావమో
గాని, కొరిమందిలో భక్తిని కలిగించి, వారిచేత
రామభజన చేయించింది, యికిని ఏ ఆనందాన్నిర
వాక్కో కొందరిలో సజ్జనాన్ని కలగజేసింది. కొంద
రికి ఈయన్ని చూడగానే ఏ మూగబంధువులో భావ
కానికర్పి మనోశీలముందు లాంచనమద్దం యిద
లపెట్టికలారు. కొందరు 'ఏమిటి చెప్తావో' అని
అభివదానా చూసి, ఇఖి! నోళ్లు తెళ్లచెక్కుకు
అంతే అలాంటివారికి భావంకునియొక్క నిజస్వ
రూపం కనిపించిందన్నమాట. నేను చెప్పలేదు!
వ్రలినాటి ఏదో ఒక్కొక్క ఉద్దేశ్యా కలిగి
వుంటుంది. అది ఇ. కొకరి ఉద్దేశ్యంలో ఎప్పటికీ సరి
కోయిఉండదు. రెవ కవిత్వంపై ఏమనీలో ఏభావం

గోచరించిందో, కనిపించా చెప్పలేదు. విమర్శకుడు
కూడా విన్నవించలేదు. విన్నవారుకూడ విడివిడిచ
కరు.....ఇటువంటి చిత్రవిత్వం ఎన్నడైనా
విన్నారా!

"అనవసరంగా దస్తావీ దస్తావీ దండగజేసి,
ఎవ్వో! అర్థంకాకుండా ప్రాసి, చా! ప్రాంతింకుమ
ఉరింతిచ్చిపోసి, ఎవ్వయి—మెంటి ఎవోయింత
భక్తు పెట్టి, అప్పటి! చలమిటికావోలే, యిలాంటి
చెల్లకవులు కొరిమంది కూడియొక్కాని, ఒక్క
గ్రంథాల నోకరు పొగడకొంటూ, ప్రతికలవాళ్లకు
దిద్దిచ్చి వర్ణించేయించుకుంటూ, అప్పటి! వర్ణి
క్కులో ఆదరం పొందలేక, భాధాపడి ఆధునిక
కవులయొక్క కుచ్చాక్షర పూర్ణావళికావ్యలకంటే
నిరక్షరమై, అశక్తిమై, అప్రాకృతిన పోతని అను
కవిత్వం ఎంతటి అర్థమివకత్వాన్ని కనబరిచిందో మీ
అందరూ విశేషించి—ఇరికియొక్క కవిత్వంలోని
గొప్పతనం యిప్పుడు మీ కర్థంకాదు. యింటిద్వార
సాంకాలంగా ఒక అరగంట ఆనందించి దీన్ని
అధునికకవిత్వంలో పొచ్చిగావిశ్వాసే యిందలలోని
ఘనత కొద్దిగానై వా మీకు కేటపించుకుంది.

"వా చీలికమంతా కవికావిమర్శలోనే గడి
పిన నేను వామూజంలోని కవులకాక, మిగిలిన
యివకకవులకు, చాలకవులక, ప్రీతివులకు, కృత్కవు
లకు, సర్వ కవులకు, పక్ష్యావులకు, స్వభావావులకు,
విష్టకవులకు—అందరూ యిచ్చి సలహా ఏమింటే,
అరిమాత్మమైన యాకవికావిధానాన్నీ వామూ ఆక
లందిస్తే, లోకం ఎంతో ముంగుళిగర్వి, ఏకమ
మార్గంలో పడిది, గొప్ప అభియాను గ్రహించి,
ఎంతో ముఖించగలదనీ.

"క్షమించండి—యిప్పటికీ చాలామెకు అయి
పోయింది. ఇంకా కవిత్వంయింది గజిరికాస్త్రము,
చిత్రీభవము, గానకళ, మిగిలిన అభిం కాస్త్ర
ములు, అనంతకలం ఏవిధంగా అస్సరించేమో
చెప్పదామకొన్నాను. కాని, భావం ఈ గాత్రే,
మర ఆరగంటపోయింతగానై ఇంకొక విన్నవమంద
దండల్ల, మీ కొకప్పడెప్పడెలా, యింకాటి సదక
కాం కలిగింపుడు మునిచేమనంటాను. యింతికో
వా ఉపకారం అభివ. అందినూ చెప్పట్లు
కట్టండి"

(అని కను చెప్పట్లుకొనునూ కూర్చుంటాడు)

గుణగ విజయాదిత్యుని నాటి
వర్తమానములు

= శ్రీ నేలటూరి వెంకటరమణయ్య =

ఇదివరలో ౧ తేక్కూరిన పూర్వ చాన్డ్యకావము
అందు పెప్పలపిన విషయమును గ్రోడీగించి
చూడగా నీ గ్రొందివిషయము అతని రాజ్యకాలమున
నడచినది కర్మ కుడుచుచుది.

గా గలగదగదాదుగదాదు కేగిదేగదాదు కాలిం
 దిన విజయదాశ్వి నామధారలల పూర్వచాదుగదా
 లలో వృషీయదు. ఇతడు కలిగి ముగియదురాజునకు
 రాష్ట్రములలోసంధానునకు నిగ్రహింపను కుమ
 రితయల కిలమనదేది, తేక కిలగ్గయను భాగ్యయందు
 జనించిన పుత్రుడు. ఇతనికి విక్రమాదిత్య నుద్దమల్ల వృష
 ామ లను తమ్ములు ముగ్గురుండీరి. ముతీయ నుదిత
 కూరుడు; పెక్కుదిరుదులు గలవాడు; ఇందు పర
 చక్రరామ, గుణగవల్లార, త్రిపురమర్త్యుమాహేశ్వ
 యననది ముఖ్యమైనది.

౧. పట్టాభిషిక్తుడైన ప్రభువన్నంబున నున్న
విజయాదిత్యుడు పండరంగునికి సేనాధిపతిగై పట్టు
సామంతవలయంతోనున్న నరిని బోయకొట్టములపై
దండంబెను; పండరంగు బోయకొట్టముల పండ్రెంటిని
గొని, కట్టెత్తు దర్లమును బొడిచి, కంగుబొయలు వెడ
వాడ గావించెను. త్రిపురమర్త్యుడు సేనాధిపతి గా
బడిన త్రిపురములలో నొక్కటియగు వెల్లూరుపురమును,
నత డీ దండయాత్ర పండర్పుముననే తిగులబెట్టి
యొందును.

గ. చాడుకు, భారతి. ౨౩ వ సంపుటము గం
న సంచిక, పుటలు ౩౬౩-౩౬౩.

3. రక్షేసుని పంపాదిన యాతడు భంకుడనై
పోయి యాత్ముగ గంఘాపతిభక్తము రాక్షసుడు
కానించుకొని యుండున గంధులకు జయించెను. తొమ్మిది
రాష్ట్రాధిపతియైన మంగి శిరమును ఖండించెను. ఇతని
భుజములకు రాష్ట్రానాట చక్రవర్తి స్వసుంధకు ప్రతి
దినము కర్పించెను.

ర. మఱియు నికనిచే బంపబడినవాడై పంపరంగడు దండువిడిచి కన్నర (కృష్ణ) భూపతి నోడించి యాధ్యంగమున వాతని వెన్నులాచెను; అనినతో గూడియుండిన సంజీవినీ! గర్విభంగము గావించెన; బద్దెగని కథలు మొపగను. కిరణపురము, దహలనిరుతము, దత్తినాడు, అచలపురము మున్ను ఈ స్థానముల జోచ్చిను; కిరణపురాచలపురములను పంపరంగడు కాల్చిన నీయుద్ధ యాశ్రయించే. గంగాయమువా చవ్వారిదిక్కు పారికేక వాది రాజువిన్నములను గొనినకృష్ణనిజద్యౌముఖప్రతిపాదించుకొనెను. అంకమపూర్వములేని సమధిగత పంచ మహాకర్మనిరుతు నీ సంద్యముననే కనీందియుండును.

౫. క్రమము పై నెత్తిరా నివహించుకొనరక
తన మయగునాచ్చిన చోటిని రక్షించెను.

౬. కాళింగగులయొద్ద ద్రక్షుమను, కోపలం
కడ ఏనుగులను, పాండ్యుల వ్రాగ్గడమంది పేరుమను
గ్రహించెను. పాండ్యుల వ్రల కడ నుగగును పేరుమను
గొప్పది రోయకొట్టుమలనై మందరంగ జెత్తిరొయ
నప్పడేయని తోనుచున్నది.

ఇది సుగమవిజయమునకును రాజ్యకాలమున నడచి విశేషచరిత్రాంశములు. దీని యం దొక్కొక విషయమును గూర్చి కొంత చెప్పవలసియున్నది.

(౧) మొదట విచారించదగినది యతని కలిదండ్రుల పూర్వోక్తిగము. తండ్రిగొన్నా పేర్కొనవలసిన విశేష చరిత్రాంశములు లేవు; అతని పేరు కలివిష్ణువర్ధనుడు; కుబ్జ విష్ణువర్ధనుని సంతతిలో ప్రఖ్యాతుడైన సరేంద్ర ముగరాజావరవామాయునిగు నిమ్మకి విజయగూడిత్యుని పుత్రుడు. సరేంద్రముగరాజు అర్జునగుడైనదియనంత నొక సంతకాలము మరడు పేరికి పేరెను.

అతనికలి రాష్ట్రానుబంధమున యాదవముడు; ఆయన పేరన్ని కాసనములలోను కలమహాదేవి యని యున్నన, నొక్కచోటకుతము కిలక యని యున్నది. ఈమె రాష్ట్రానుబంధమున నింద్రావర వుని కుమారి కెలుట. ఇది చక్కగ పాటించదగిన యంశము. కలమహాదేవి పుట్టిన రాష్ట్రానుబంధము శ్రీ. క. ౮-౧౦ లయందు సకలపక్షివాదభయమునకు పార్యవ్రామయ్యమునాగ్నించి ద్రినందన ప్రఖ్యాతికాష్ట్రానుబంధముగాని యాద్యముగాదు. అనంత, కలమహాదేవి జనమనకు ఇంద్రావరము ద్వారా కనుగొనబడి యున్నది. అతడు సుగమవిజయగూడిత్యుని తండ్రియగు కలి విష్ణువర్ధనుడో, లేక అతని తండ్రియగు సరేంద్రముగరాజు విజయగూడిత్యుడో, సమకాలికుడని నిశ్చయముగ జెప్పవచ్చును. ఏలన, దీనిలో మొదటివాని కింద్రావర కుడు కిల్లించిన మాకు; రెండవవానికి విజయగూడు సుగమవిజయగూడిత్యుడు కాబట్టి ౮-౧౦ ఆమగా శ్రీ. క. ౮-౧౨ న గడయెక్కిన మొదటిచార్యముని పూర్వము నలువదివారుగేండ్లు రాజ్యపరిపాలన మొనర్చి

నట్లు చార్యకాసనములయందు చెప్పియున్నది. ఇందుకల్ల సుగమవిజయగూడిత్యుడు శ్రీ. క. ౮-౧౨ మొదలు ౮-౧౩ వలకును రాజ్యమొనర్చినని తెల్లమునున్నది. ఇదిగో పూర్వముని తండ్రి కలివిష్ణువర్ధనుడొడోడు, అనగా శ్రీ. క. ౮-౧౩ మొదలు ౮-౧౪ వలకు ప్రభావాల మొనర్చిన; కలివిష్ణువర్ధనుని పూర్వ మతని తండ్రి సరేంద్రముగరాజుగ నలువదివారుగేండ్లు, అనగా శ్రీ. క. ౮-౧౩ మొదలు ౮-౧౪ వలకును రాజ్యము పర్చెను. కలమహాదేవి జనమనకు రాష్ట్రానుబంధము ఇంద్రావరముడు శ్రీ. క. ౮-౧౩ మొదలు ౮-౧౪ వలకు పర్చెను వెల వెనగియు, శ్రీ. క. ౮-౧౩ మొదలు ౮-౧౪ వలకు మేరిగి పేరిని సరేంద్రముగరాజుగ, కలివిష్ణువర్ధనుడో సమకాలికుడనియు దృఢముగ జెప్పవచ్చును.

ఇక్కలమున రాష్ట్రానుబంధ సామ్రాజ్యమును బాటించుచుండినవారు జగత్తులంద్రావరకర్తలై భాది రిరువాంశముల ముమ్మడి గోవిందగ్రామియు, నతని కుమారుడగు కృష్ణునిగావరవామాయుడగు మొదటి యమోఘుడును. కావున కలమహాదేవి తండ్రియగు రాష్ట్రానుబంధము ఇంద్రావర రాష్ట్రానుబంధమున కిందలి కాదనట నిశ్చయము. మఱి మఱి దెవ్వరొక ముగములకు సామ్రాజ్యముగిమో మఱియు, రాష్ట్రానుబంధము యొకటి శ్రీ. క. ౮-౧౦ ప్రాంతమునందీ ౮-౧౨ న సరికర్తవరమునకును లాటడేకమునై రాజ్యము పర్చెను. దీనికి చరిత్రకారులు సుజరాతుకామయని వాడుకరణము జేయున్నారు. ఈ కామయ కేంద్రము రాజుల కాసనములు పెక్కు ప్రకటితములై యున్నవి; దీనికల్ల సుజరాతుకామయనియును ముమ్మడిగోవింద చక్రవర్తి కనుజముగ ఇంద్రరాజు మాలత్యునియని తెలియవచ్చుచున్నది. ఇదిన్నగునియే భక్తిపరుడై యతని కార్యములకును ఖడ్గమునకును గర్తయై యాశీషమరముల యందుబాల్గొని యతని ఆదరమునకు రానుదాయెను. ఇంద్రరాజుగోవింద సామ్రాజ్యమునందు దృష్టింపి యతని లాట రాజ్యమునకు శ్రీ. క. ౮-౧౦ ప్రాంతమున బహుమితరాజ్యమున శ్రీ. క. ౮-౧౦ వలకును పాటించి యతడు దేవామును బాటించెని లోచుచున్నది. ఈ యంద్రరాజు

Cf. No. 5 of 1911-12

3. ఆ. సా. ప. ప. పం. ౧ పుటలు ౧౪౦-౧౦౦
౪. అన్ని: ర్ రిపార్ట్స్ ఎన్ డిగ్రీ, ౧౯౧౫, పార్టర.

X ఇండియన్ ఆర్కివ్స్. పం. ౧౨, పుటలు ౧౫౩ రిరువాయ-ఇంద్రరాజుకుమారుడగు కరకరాజుకురర్ల కుడు శ్రీ. క. ౮-౧౩ లో రాజ్యము పర్చుచుండినట్లొని బహుదావట్టిలకల్ల విడిత ముచున్నది. కావున నింద్రరాజు కలివిష్ణువు ముడినందనమట నిశ్చయము.

‘పట్టంబుగట్టిన ప్రభుమంబునను
బలగన్ మొప్పుగ నై లేచి నీన
పట్టంబుగట్టించి ప్రభుపంపరంగు
బంధిన.....’

రాష్ట్రకూట వంశము

మొదటి యాద్య (కృష్ణ) మహారాజు

పూర్వచాళుక్య సంశయము

మొమ్మ: విష్ణురవ మహారాజా

మొదటి విభాగ చిత్తము

నాల్గవీ విష్ణువర్ధనుడు
(విష్ణుర సరాజా)

ధారానర్మగ్రుణ మహారాజ-భార్య శిలమహాదేవి

ಮಹಾ ಜಯ

సరేంద్ర మృగరాజు
ఇమ్మడి విజయచిత్తము

మామూలీ గోవిందమహారాజు

ఇంద్రరాజ, పే
ఇంద్రభట్టారమడు

కర్కరాజు మహాకవి

శిలమహా దేవి - భర్త. బాదన లేక
లేక శిలక్క - కలివిష్టానర్థము

గణక విజయ చిహ్నము

అని చెప్పియున్నది. ౨. దీనిని బట్టి కూడగా
నరక విజయ-దిశ్ఠికులైన బలగర్వము రాజ్యసేవ
తెలపించినగా దండయాత్రకు బోయకాట్టియలపొది
కంటెనని తోచుచున్నది; కాని మొదటి చాకుక
భీముని భర్తవరకలకాపనమున బోయల ప్రదినుబునమే
దండయాత్రకు గారణమని వ్రాసియున్నది. ౩. కారణ

2 భాంతి. సం. ౨౬ పుట ౪౪౦

౧. భారతి సం. ౫, పుట ౬౧౯.....కృష్ణ
నటరామభట్లతో నడిటిపాదోలు నడిపి పా. [పా.]
(శ్రీ మ. పా. మ. శేఖర శర్మగారిచే పరిమళితమైన
పాతనా) ఎడలు-విలు, అరిగిపోయి, అరిగిపోయి
'ఇది' అనే పదములను 'ఎడలు'.

న. భారతి. పం. ౫. పుట ౪౮౩.

అం. పాఠశాల కార్యములు, పం. అ. కందు.
నెం. ౩౧, ౩౨ తు.

గం. భాం. సం. ౫. పుట ౪౩. "ద్వివి
రజజాడమంతటిగ జేసెననుటలో, బోయరాజుల
బొటల మీ పరివారమున నందునునే" ఇక్కడి.

పద్మియోగము రాజ్యమునకు వచ్చిన వెంటనే సురావలసకు
 దిక్కుము జోయి వై శోక దండయాత్ర నంపెనని నిశ్చ
 యముగ తెప్పవచ్చును. ఈ జోయి లెక్క, వారికి
 సురావలస కూచిన్యనినో కేల వైరము పొసగజో విచా
 రించవలసియున్నది. అద్వైతీలొకాననుకల్పబీ కృత్తాం
 తమును కొంత యూహించవచ్చును. 'జోయి కొట్టం
 బుల్లకొట్టించి... కత్తెయిగర్హలు గడు బయల్పెనీ
 కొట్టించెదవనా గాదిచ్చె మిచ్చి' అను మాటలవల్ల
 జోయిలు కందుకూరు ప్రాంత దేశమును బండ్లెండు కొట్ట
 ములయందు వివసించుచుం దిరని తెలియవచ్చుచున్నది.
 కానవమున కేర్పొనబడిన కందుకూరు క్రీ సోమేశ్వర
 కృష్ణగారు చెప్పిట్లు ప్రస్తుత కల్లూరు మండలములోని
 కందుకూరగాని యన్యముగాదు గ. కందుకూరులోని
 పంపరంగనికానవమే దీనికి సాక్షిం. జోయి కొట్ట
 కొట్టములు కందుకూరినేమిది దక్షిణమున నివృట్టి చిత్తూరి
 మండలములోని వారాయణ వనము వలకును వ్యాపించి
 యుండునటకు గొంతయార్ధారముగలదు. 'కొట్ట' మనగా
 కర్మగారు కొట్ట యని యర్థము చేసుకొనిరి గ. కాన

కోట్టమనగా పాలనా సౌకర్యార్థమునకుగాను జేయబడిన దేశవిభాగమును చెప్పవలసి వచ్చినట్లు ప్రాయము. ఇది యరణమునుండి యెరవులైయున్నచును, అరణములో కోట్టమనగా దేశవిభాగముని యర్థము. పల్లవుల రాజ్యాంగవిధానమున వారి యేలబడికి లోబడిన దేశ మంతయు పాలనాసౌకర్యమునకై కోట్టములు, నాడులు, రాష్ట్రములుగ విభజింపబడియుండెను. పెక్కుకోట్టములు జేసిన ఒకనాడుఅనునది. ఇట్టి పెక్కు నాడుల సమ్మేళన మొకరాష్ట్రముగ పరిగణింపబడుచుండెను. తెల్లూరు మండలము పల్లవుల యధికారము సంపూర్ణముగ నశించిపోవుటకును వారి యేలబడికింద మండెను. ౧. క. ౯౪ కర్తావ్యుని తొండమండలమున రాజ్యముజేసిన పల్లవ విజయవంశవర్మ కాసన మొకదానిని సూదూరు తాదాకాలోని మిల్లం గ్రామమున నిటీవల

౧౧. క. కోట్టమును సూర్పి శేను కర్మగారితో నిటీవల చర్చించిరి. వారు చెప్పినమాధానము సమంజసముగనే యున్నది. పూర్వము దేశ పంరకు దామై యాయపట్టులుందు కోటలను నిర్మించెడివారు. ఒక్కొక్క కోటకు చుట్టుపట్టు ప్రదేశముల పరిపాలనయు వా కోటనుండియే నడిచెడిది. కావున కోటయే కరిపాలనాధికారులు కర్తవ్యమును వివ్వసించు ప్రధాన స్థలమాయెను. ఈ కారణముననే యరణమున 'కోట్ట' మన పాలనాసౌకర్యార్థమొనరించిన దేశ విభాగమున నర్థము గలిగివది. కావున కోట్ట మనిన కోటయని యర్థము జేసికొనుట యుక్తమే.

౧౨. భారతి. పం. ౫. పుట ౪౪౩.

౧౩. ఆంధ్రసాహిత్య పరిశుద్ధిక్రీక సం. ౧౧. పుట ౨౪౧.

౧౪. ఈ పండ్యమున గమనింపవలసిన విషయ మొకటి గలదు. తెల్లూరుతెల్లూ సూదూరుతాదాకా దక్షిణపు కొనయందుగ్రేవారికోటకు గొంచె ముత్తరమున సముద్రతీరమున పండ్రంగమున వొక గ్రామము గలదు. ఇచ్చట పండరంగేశ్వరుని దేవాలయము గలదు. ఇది కడప్రాచీనగ్రామమునకును దేవాలయములోని తోకకాసములే నాటి. ఈ దేవాలయము పండరంగ ప్రతిష్ఠ కావచ్చును. ఇది యపరాజ్యము గాదని, పండరంగుని విజయయాత్ర ప్రసారికోటలకును సాగిన దని యెంచవచ్చును.

కాసనకాళివారు కాసగొనిరి. కావున పండరంగుని కాసన ములలోని కోట్టములు పల్లవరాజ్యమునకు జెరిగిన రాష్ట్ర విభాగములకుట యొప్పునుగ(౯). బోయల కునికిపట్టు లగుటచేత నీకోట్టములు బోయకోట్టము లనబడెను.

సురంగవిజయాదిత్యుడు తేంగిసింహాసనము నధిష్ఠించినప్పుడు పల్లవరాజ్యమును తెల్లప్రెరివనండి యను నాదూంతరము గల మమ్మరినందివర్మ యేలుచుండెను. ఇతని కాలమున, సంకపతూర్యము పల్లవులకు గప్పము కట్టుచుండిన పాండ్యరాజులు ప్రబలులై తిరువలూరుచేసి తొండమండలపర్యంతము గల పల్లవ రాష్ట్రము నాక్రమించుకొని తొండమండలమును బ్రతే శించి దేశసంక్షోభము గావించిరి. అదియే తరి యని తేంగిపూర్వచాళుక్యులు దక్షిణాంధ్రమున పల్లవుల మండి న్యాధీనపఱచుకొనుటకు ప్రయత్నించుట నలు పగా, పల్లవులయొక విశ్వాసము గల బోయలు దీరి మాతోడ్పడవట్లు బోయయన్నది. తత్కారణమున సురంగ విజయమును దీరిపై దండురెట్టలవలసినవచ్చెను.

దండయాత్రయందు నడచిన యంశములు కొన్ని కాసనములపల్ల దెలియవచ్చుచున్నది. సామంత సైన్యముతో బయలుపెడితిపోయి పండరంగుడు బోయకోట్టములకు బండ్రిండింటిని న్యాధీనపఱచుకొని తేంగిరాజ్యమును విస్తరింపజేసె ననియు, కట్టెత్తుదుర్గమును బయలు జేసి యనగా శేలపట్టుకు గావించి కందుకూరును తేజ వాడగ జేసెననియు నద్దంకొకాసము చెప్పుచున్నది. కట్టెత్తుదుర్గ మెచ్చటిదో విశ్వయించి చెప్పటకు నీం జకబోయినను శ్రీ సోమశేఖరేశ్వరగారు చెప్పినట్లని బోయకోట్టయలసి జెందిందేం. కావున నడయు తెల్లూరుమండిలొక్కరకుని తలయట సమంజసము మఱియు, ప్రభువుచాళుక్యుని యత్తిలికామ్రకాసన మున పండరంగుడు తెల్లూరుపురమును దగులరెట్టె నని చెప్పియున్నది. తెల్లూరుపురదహనము నైతియు బోయకోట్టయలపై నడచిన దాడియందే నడచియుండ వలయును. ఈ దండయాత్రయందు పూర్వచాళుక్య సైన్యము తెల్లూరు దక్షిణ పరిపార్శ్వమున గల రాష్ట్రమును జయించి న్యాధీనపఱచుకొనెనని తోచుచున్నది. న్యాధీనపఱచుకొన్న దేశమున దన యధి

కారమును చుట్టిరముగ వెలకొల్పుటకై నుణగవిజయము
 దిక్కులు పంపరంగని దాని కధిపతిగ తేసి యచటనే
 నిల్చెను. పంపరంగును కందుకూరిని తనకు రాజధానిగ
 తేసికొని యాప్రాంత్యమునదలి రాజ్యము నేల నారం
 భించెను. కావుననే యర్ధంకేశాసనమున 'కణ్డూరు ర్మజ
 వాడ నావిశ్వా పెద్ది' అని చెప్పెనది. తల్లిగంగని
 సంతతివారు కెల్లూరుమండలముననే యుండినట్లు మల్లి
 అంపూండి మొదలగు కాసనములచే దెలియవచ్చుచుం
 దుటచేత వైయూహా ఫలియైనది యని తలచు
 చున్నామంగ.

(౨) క. ధర్మవర శిలాశాసనమునందు, నుణగ
 విజయాదిత్యుని పంపున పంపరంగడు బోయలను జయించిన
 దిక్కులు రాహుణుని జయించినట్లు చెప్పియున్నది.
 కాసనోక్తిరీతిని బట్టియూగా నిరాహుణు డెవ్వడో
 కొంత ప్రభుత్వముని బొందిన ప్రభువైనట్లు తోచు
 యున్నది; కాని యతనిని గాని యతనియేలబడి క్రింది
 దేశమునుగాని సుర్తిండుటకు పాద్యముగాక యున్నది.
 కొన్ని కాసనములందు నుణగవిజయాదిత్యుడు పల్లవుల
 నుంచియు పాండ్యులనుంచియు హేమమును గొనినట్లు
 చెప్పియున్నది. కంచి పలవరాళులకు బోయ కొట్టెను
 లతో సంబంధముండటచేత పంపరంగడు బోయ కొట్టెను
 లపై దాడిచేసినపుడే పల్లవులను వారికి ఓడిగొలువ
 నుండు పాండ్యుల నోడించి హేమము గొనియుండునని
 తోచుచున్నది.

(౩) పాశ్చాత్యగంగరాజువైదాది:-గంగరాజుపై
 నుణగవిజయాదిత్యుని దాడి చెప్పి పూర్వచాక్ర
 కాసనములందు ప్రకంఠింపబడియున్నది. దీనియందు
 అమృరాజువిజయాదిత్యుని ఈదేశాకాసనము ముఖ్యమై
 నది. ఇతర పూర్వచాక్ర కాసనములం దితడు గంగ
 జూటనివాసులకు, గంగులను జయించి మంగిరాజు కిర,
 ఖండవము గావించె ననిమాత్రము గలదు; ఇంకా కానితో
 నూడ మఱికొన్ని విశేషాంశములు కేర్పబడియున్నవి.

- ౧౫. ఎన్క్రాఫియా ఇండికా. పం.౯. ఫటరక.
- ౧౬. పాత్ ఇండియన్ ఇన్ స్క్రిప్షన్స్. పం.
- ౧౭. ఫటరక.
- ౧౮. పాత్ ఇండియన్ ఇన్ స్క్రిప్షన్స్. పం.
- ౧౯. ఫటరక.

గంగానంగజైరిక క్తిరసహా
 రక్షేసంహో
 తత్వా మంగిరహారత్ యాధిమహా
 రాహ్యపరిర్యాద్యహ.
 కృష్ణం సంకీర్తి మంగిరహారబల
 ప్రాప్తౌరుసన్విక్రమ
 భీతార్తాచ విధాను తిక్కుర మరం
 యో నిర్దవాహ శ్రభుః."౧౬

రక్షేసునిచే నాక్తా పిం త బ డి (పురికొల్పబడి
 యుండి) నుణగవిజయాదిత్యుడు గంగులను జయించె
 ననియు, యధ్యమున మంగిరమును వాించె ననియు,
 భీతార్తలైన కృష్ణసంకీర్ణం పట్టణమును దహించె ననియు
 నిందలి భావము.

మఱి, నుణగవిజయాదిత్యుని గంగులపై కంపిన
 రక్షేసు డెవ్వడో కనుగొనవలసియున్నది. నుణగవిజయా
 దిత్యుడు శ్రీ. క. ౮౮౮ మొదలు ౮౯౩ వఱకు రాజ్య
 పరిపాలనము గావించెనని చెప్పియున్నది కదా. ఈ
 కాలమున రట్టరాజ్యంపై నిరంకుశ రాజులు ప్రభుత్వము
 సమీపి. దీనియందు దోడు నృపతుం గాపర వాసుధేయు
 డును ప్రభుహమోభుగ్న చక్రగర్తి. శ్రీ. క. ౮౧౪
 మొదలు ౮౭౭ వఱకు నిత డెరుగనియూడొడ్డు ప్రజా
 పాలనము గావించెను. తరువాత నితని తుక్కువగు
 నిమ్మడికృష్ణవరతతి శ్రీ. క. ౮౭౮వ సంవత్సరమున
 పాత్రాజ్యభిషిక్తుడై శ్రీ. క. ౯౧౪ వఱకును ప్రభుత్వము
 పల్చెను. దీనినిబట్టి ప్రభుహమోభుగ్నకును నిమ్మడి
 కృష్ణకును నుణగవిజయాదిత్యుని సమకాలికులగు రాష్ట్ర
 జూటచక్రవర్తులని తేలుచున్నది. ఇక బింద్రిటిగో నుణగ
 విజయాదిత్యుని గంగులపై కంపితాత డెవ్వడు? రక్షే
 సుడు పంపగా నిత డేల గంగులపై దాడి జడలెను? అను
 ప్రశ్నలకు సమాధానము చెప్పవలసియున్నది.
 ఈదేశాకాసనమును బరిష్కరించువంశస్థులను దాక్టర్
 హార్ట్లుగారు వైశదహారీచుబడిన క్లోమహాకేర్తన
 బడిన కృష్ణుడు రాష్ట్రజూటచక్రవర్తియగు నిమ్మడి
 కృష్ణుడని సుర్తిందియతడే నుణగవిజయాదిత్యుని గయ్య
 మనకు చేరి గంగరాజ్యమునకు రప్పించెనని చెప్పియు
 న్నాడంక. కాని బింద్రిటిప్రాయ మంగిరార్థము

గాడు. ఏలగా, మొదట 'రఘైకసంహార' అను మాటలోని 'సంహార' అను మాటకు 'ఛాలండ్' అని పేరు చేసిన యాంగ్లానువాదము సరియైనదికాదు. 'ఛాలండ్' అనుమాట కిట్టిన 'యన్డెఅనవిలేరి' అని యర్థము చెప్పకొనవలసియున్నది. 'సంహార' అనుమాట కి యర్థమెచ్చటలేదు. దీనికి 'అజ్ఞాపింపబడి, లేక పురికొల్పబడి' యనియే యర్థము చెప్పవలసియున్నది; కావున రఘైసనిచే వాజ్ఞాపింపబడియెంచు పురికొల్పబడియెంచు గుణవిజయాదిత్యులకు గాంగుల మీదికి వాడివడలింపటో నతడు రఘైసనికి లోబడి యతని యజ్ఞాహృత్వన బ్రసర్తించినప్రభువని చెప్పవచ్చుచే కాని స్వకంఠుడును, వైరియ నని చెప్పటకు పిలువకాదు. ఈ యభిప్రాయము సరియైనచో గుణవిజయాదిత్యుని కోపాడింది యతడు నిజపురము శివ్యయంద తేయనదిలేక, మిన్నకయందైన వాయ యుక్తమృతని దవదిత్రానసారము నడిపించిన రఘైకు డెట్లును? గుణగవిజయాదిత్యులకు మొదట కృష్ణుని యధికారమునకు లొంగి సామంతుడైయుండి తదనంతర మతనితో బ్రతిఘటించి, యాడించి, యతని పట్టణమును గార్చి యుండురావో యను ప్రశ్న మొకటి రావచ్చును. ఇది సంగతము కావచ్చును. కాని, కృష్ణునికి గుణగవిజయాదిత్యులకు లొంగి యతని యజ్ఞామని ర్తయైయుండెనట కాధార పీఠము గానరాదు. మఱియు నొక్కొక్కము నందే రఘైసని, కృష్ణుని ప్రత్యేకముగ పేర్కొని యుండటమి వారియపురుగు జక్కరని చెప్పటకంటె భిన్నులనియెంచుట యుక్తమని తోచుచున్నది.

౧౮. ఎస్ట్రాఫీయా ఇండికా, సం. ౬ ఫుట. ౧౮౩.

౧౯. ఎస్ట్రాఫీయా ఇండికా, సం. ౧౮, ఫుట. ౨౪౬.

౨౦. జర్నల్ ఆఫ్ ది బాంబేబాంబ్ ఆఫ్ ది రాయల్ ఏషియటిక్ సొసైటీ. సం. ౧౮, ఫుటలు ౨౬౬౬; ఎస్ట్రాఫీయా ఇండికా, సం. ౩, ఫుటలు ౩౩౦౨; ఇండియన్ అంటిక్వరీ. సం. ౧౨, ఫుట.

౨౧. ఎస్ట్రాఫీయా ఇండికా, సం. ౯, ఫుట.

గంగులమీదికి గుణగవిజయాదిత్యుల నందిన రఘైకు దిమ్మడికృష్ణులకుకాని పక్షమున నిక నతడు ప్రభువా మోటు కన్నులైయుండవలయును. అట్లనిచెప్పట కమోటు వర్తులకానియులుగూడ కొంతవఱకు దోడ్పడుచున్నది. గ్రీ. క. ౮౬౮ సంవత్సరము వాటి నిల్లండకొలాకానమున నమోఘులగుని అర్పించిన రాజులలో వేంగీకర్ణు డొక్కడని చెప్పియున్నది. కా. మఱియు, గ్రీ. క. ౮౩౨ వాటి సప్తక తామ్రపట్టికలలో వేంగీవాఘ డమోఘులగుని వావ్యశిఖునిని పెంబుడికిమ్మి మురిగూడ తని చెట్టియనర్పించి యున్నది. కా. తరువాతి రాష్ట్రానికలరాజుల కావనములందు పూర్వచాళుక్యుల నమోఘులకు వింగవల్లిరెండ్రుకైతమున నిర్మించెననియున్నది. కావున వశేంద్రమృగరాజు కాలమున పూర్వచాళుక్యులచే వాక్రమింపబడిన విజరాజ్యమును మరిల స్వాధీనముచుకొని వారి నమోఘులకు వింగవల్లి యధిపతిగా మన నోడించెనని నిశ్చయమగుచున్నది.

అమోఘులగునిచే బరాజితుడై యతని గొల్లిన పూర్వచాళుక్యురా జెవ్వఁ కృష్ణముగా చెలిచుడు. ఈ విషయమునం దిట్టిప్రాయభేదము కొంత కానవచ్చుచున్నది. చాక్టరు డి. ఆర్. భండార్కారితడు వశేంద్రమృగరాజునిజయ్యాదిత్యు డగు ననినాడు. కాని పీఠి యభిప్రాయము సరియైనదని నమ్ముటకు పిలువలేదు. ఏలగా, పీఠిమోఘులగుని సమకాలికుడైన పూర్వచాళుక్యురాజు వశేంద్రమృగరా జొక్కడే యని తేలి యట్లు వ్రాసిరి. కాని అమోఘులగుని సమకాలికులల పూర్వచాళుక్యురాజుల వశేంద్రమృగరాజు గాక మఱియెరుపురు గలరు. కలివిష్టువర్ధుడును, గుణగ విజయాదిత్యులకునుగూడ నతనికి సమకాలికులే. కావున భండార్కారుగారి యభిప్రాయము సరియైనదని దృఢముగ జెప్పటకు వలనపడదు. రాష్ట్రానికలచరిత్రకారులగు చాక్టర్ ఎ. ఎస్. ఆలైకారు అమోఘులగునిచే బరాజమునందినవాడు గుణగవిజయాదిత్యుని కిచ్చి యిందిరి. పూర్వచాళుక్యుల ప్రస్తావన మమోఘులని కావనములలో గ్రీ. క. ౮౬౬ వాటి పియూరుకొలాకానముననే మొదట గానవచ్చుచున్నది. తర్వాతకానములయందు చెప్పటను లేదు. కావున నమోఘులగు

తేగిరాకులను జయించిది ప్ర. క. తా. ప్రాంత
యన ననియును, వచ్చును తేగి నీలమందిర రాజా నుగ
విజయమును దిగుటచే, నతిదీ యమోఘంధునిచే
నిర్దింపబడి యురిని నేవించిన తేగివ్రాస దనియును
దీర్ఘమును గావించిరి. అప్పుడైన యాధారముల
వచ్చిటిని సమకూర్చిచాడగా దాక్టర్ ఆర్థికారుగా
యిచ్చిప్రాయము యుక్తముగనే కల్పించును. కావున,
దీని యిచ్చిప్రాయమును బావ్యవృత్తము నేయవలసిన కల్ప
లేకపాక్ష్యము బయల్పడవలసి నిదియే నిరద్యుతదని
మన మంగీకరించవచ్చును.

గుణగణనము: కల్పని కిది రాష్ట్రములులతోనైన
బొలిపోయెను; దీనికి రాష్ట్రముల పూర్వచార్య
కుంతెల్ల రాజులను బరంపరగ వచ్చుచుండిన వైరము
ముఖ్యకారణము. నశేంద్రముగరాజులమునందయు
బావ్యచార్యుల ప్రతాపము మధ్యండినమారాండుని
వలె దుర్గిరిక్ష్యమై యసహ్యమై వెలుగొంద జొచ్చెను.
గుణగడు రాజ్యాధిపతియైన మొదటియేడే పల్లవ
రాజ్యమునై వెత్తిపోయి యుండిరి యుత్తరీనుల వాక్ర
మించుకొనెను. పల్లవరాజుల మూడవ వంశవర్ష యమో
ఘంధుని యల్లుడు. దీనికిదోరు గుణగవిజయాదికల్పము
రాష్ట్రములుల యెలుబడియందుండిన కల్పిచూండ్ర
దేయునై వెత్తిపోయి జొన్ని ఫలములను పొడుగావించె
నని ముమ్మడి ఇంద్రరాజు బుగ్రాహనమువల్ల దెలియ
వచ్చుచున్నది. అందు—

‘సమూహాన్వీరిత ప్రహ్వక దండే నానీతకల్పక;
యోగదనా ద్వైపిగ క్షిణ్ణవలకల్పక చలరా నివ’

అను శ్లోకమున సమోఘంధుడు దండోపాయముచే
సమూహముగ తేగింపబడిన రాజి (ప్రంబము)ల క్రే
లను చండవారులకులక, కనకలెట్లను పోలికుడు దండిము
వకు దగ్గిలెత్తివ కంటకములను బోలి దహించెనని
యున్నది. ఈ శ్లోకమున క్షేప కలకు. ఉత్తరార్ధము
లోని ‘ప్రంబాక’ అను పదమును ముఖ్యముగ గమనించ

వలయును. దీనికి రెం దర్థములను తెప్పరచ్యుత; కనక
మొక్కల పరమున కామలనియు, చారులకుల పరమున
‘ప్రంబపు’ మనియు వర్ధము తెప్పరచ్యుత. ఇందు క్షేప
యున్నదని మొదట గ్రహించి రెం దర్థములను విశదము
చేసినవారగు దాక్టరు థం దార్కారుగా రీప్రంబపురము
బంగారేదేశాంధ్రక మగు విఘ్నపురమునందలి ‘కాంబా’
కనబడు ప్రాచీన తామ్రలిప్తముని గుర్తించిరి. కాని దీని
స్థలార్ధరణ యంగీకరించదగినది కాదు. ఏలనగా, బం
గారేక విరాళమున పాలరాజుల యుగారముండ
నుండునది; పూర్వచారులకుల బంగారమునై దండెత్తి
పోయినట్లు గాని, పాలరాజులతో యుద్ధము చేసినట్లుగాని
తెలిపెడి యాధారము లెవ్వియు లేవు. ‘ప్రంబపు’ మను
నది కేగి రాష్ట్రములరాజ్యములలో నెచ్చిలనో యుండ
వలయును. ప్రస్తుతి కర్ములునుండులలోని ‘కంబము’
కావచ్చును. ఈ స్థలనిగాగ యొప్పదగినదని గుణగ
విజయాదికల్పము రాష్ట్రములరాజ్యమునై వెత్తిపోయి
కంబమును వాళముగావించెనని చెప్పవచ్చును. దీనికి
తరువాత వింగిల్లియుద్ధము. ఈ యుద్ధమున గూర్చిన
వివర మేమియును మనకు తెలియదు; కాని యొక్క సంగ
తిని నీక్షియించి చెప్పవచ్చును. గుణగవిజ యాదికల్పము
యుద్ధమున సుపూర్ణముగ బరాజితుడై యమోఘంధుని
కరిగానై యాతని సావ్యకౌంశ్యము సంగీకరించులసి
వచ్చును. ఏలెత్కారణముననే రట్టేసంహృదితుడై
గాంగులపై దండెత్తవలసింది.

గుణగవిజయాదికల్పము దండయాత్రకు సుజీయైన
గాంగులకన్యక! ఆకాలమున దీక్షిగ్రహించునామమున
రాజ్యమునెయుచుండిన గంగవాహంకికరాజుకుటుంబ
ములు రెండు కంపు. అందొకటి కల్లాలకమున గంగ
వాది నీలమందిరము. దీనికి వ్యాప్తిగంగవంశముని
పేరు. తూర్పుపడమరమున మతీయొక గంగవంశము
బ్రహ్మకర్మమునర్చుచుండెను. దీనికి పూర్వగంగవంశముని
పేరు. గుణగవిజయాదికల్ప దెత్తిపోయినది పల్లవు
గాంగులపాద.

- ౨౨. రాష్ట్రములు, చారిత్రము. పుట ౩౪.
- ౨౩. ఎక్కిగూళియొందికా. సం. ౯. పుట ౨౩.

‘పాత్య ధూరి నామంబరాష్ట్ర’ కృతతిం
మంగిం మహాసంగర

గంగా నాశ్రమగంగ మాట కింక
నిర్దిష్టత్య.....'

అను ఈ నేలు మలియంపూడికాసనముల క్లోక
వినివయమును విశదపటచుచున్నది. నొడంబ
రాప్త్రులు ముప్పదిగండుజేల దేశము. అసలుపేరు
'నొంబ'దేశమని. 'నొకంబ' 'నొపంబ' 'నొగంబ'
యనునది దీని రూపాంతరములు. ప్రస్తుత బల్లారి యనంత
పురమండలములలోని కొంతభాగమునకును, మైసూరు
సంస్థాపనములోని కొలారు తంతురుమండలములందు
కొంతభాగమునకును వ్రాచినకాలమున నొకంబరాప్త్రు
లను పేరు చెల్లుచుండెను. కాంచీపురపల్లవసంకీర్ణా
యొక్కటి యిచట రాజ్యమునీయుచుండెను. వీరిని
కొలంబులని, కొలంబపల్ల పులని యాధునిక చరిత్రకారులు
చేర్చుచున్నారు. కొలంబులు బాహ్యగంగాంసులకు
బాదుగువారగుటచే ద్వికాలమునండి వారికి గాఢమైన
సంబంధ మేర్పడినది. గుణగవిజయాదిత్యుని కాలము
వం దా రెండిండ్ల రాచనా కొండోరులతో మైత్రి
వాటించుచుండిరి. మఱియు కొలంబులు బాహ్యగంగా
నుల క్రొవ్వలై కప్పము గట్టుచుండి రచటకు గొంత
యాధారము గలదు. కావున నొడంబరాప్త్రునిపరియగు

ఆర. గ్రువరాజు విరుపక్షాచలపురి రాజీయగు
కలమహాదేవియొక్క ప్రభుత్వపట్టికల (ఎపి
గ్రాఫీ గూఇండికా. సం. ౨౧. పుటలు ౯౮-౧౦౯)లోని
ఇరువదివార్లక క్లోకమునం దీయంశము నూదించుచు
యున్నది:

యొకసా ప్రసాధితజగత్త్రి అపారగన్ధా
గంగాభువంతరినిగోధవిష్ణుధీర్తిః
అత్యిక్ష్మతోన్నతగృహంకవిధూతి దుచ్చె
రిగ్త్యం రికాన పరమేశ్వరతామనైకః.

ఈ కాసనము బుగోధించిన దాక్తరు డి. ఆర్.
భండార్కరుగారుగాని, కాసనాంతరమున గావనచ్చు
దీక్షోకముపై దీర్ఘవ్యాఖ్యానముగావించిన(ఎపిగ్రాఫీ గూ
ఇండికా. సం. ౨౧. పుటలు ౧౩౩-౪౩) దాక్తర్
ఎ. ఎస్. అబ్బేకారుగారుగాని 'సుగ్ధ'మనునది యొక
కష్టత్రయొక్క నామమని గ్రహించిన 'దుర్ధి'మని యొక
యములేమిగానిది.

మంగి వజ్రమరణమును, గాంగుల యోటమియు బాహ్య
రాజ్యకాండములం చెల్లెడలను జేర్చి చెప్పబడియుండట
చేత గుణగవిజయాదిత్యుకు రిచ్చేకుని యాజ్ఞానుసార
పై త్రిపోయినది పాహ్యకర్మగాంగులమీద నని నిశ్చయ
ముగ జెప్పరచ్చును.

గాంగులకును రాప్త్రుకూటులతోడి వైరము బహు
కాలమునండి యభివృద్ధివందు ముండినది. రాప్త్రుకూటుల
రాజ్యకాంక్షయే దీనికి ముఖ్యమైన కారణము. మొదటి
యకాలవర్ష కృష్ణకాల గంగవాడిని బయింప నమ
కట్టి నైవ్యము క్షుద్ర దాడిచెడిలెను. పాహ్యకర్మగాంగ
గాజున క్రిపూమ యత్తరముకు రిట్టనైవ్యముల విడిగ్గిను;
కాని దైవశక్తి కనుచే బలాశినుదాయెను. ఈయనాం
తరమున నొక వేళ నీతడు మరణించెనని మరణించియుండ
వచ్చును. కాని గంగవాడి రాప్త్రుకూటులకు స్వాధీనపడ
లేదు; క్రిపురుషుని పుత్రులు వారికి మాతొడ్డిరి. గ్రువ
రాజునిరావముగిరిపల్ల భుకు రాజ్యాధిపిప్రుడైన పిమ్మట
గంగవాడిపై మరల దండెత్తిపోయి క్రిపూషుని ప్రభు
పుత్రుడగు శివమారభూపతిని బరాలికునిజేసి బంధిక్యుని
గావించెన; కాని యతని యనుజాడను దుగ్గరాజు
రాప్త్రుకూటుల విజయము నొప్పుకొనక క్రొవ్వలతో
బ్రతిఘటించి పోరవారంభించెను. దైవప్రాతిహేళ్య
మొదే నవజయమును బొందవలసినవైచును. ఆర

గ్రువరాజుమరణానంతర మతని కుమారుడగు
ముమ్మడి గోవిందరాజు శివమారభూపతిని బంధువుత్తుని
గావించి మరల నరని స్వదేశమున కంపెను. శివమారు
నకు పారతంత్ర్యము నచ్చెకాయె. నిజరాప్త్రులును జేరిన
వెంటనే యతడు రాప్త్రుకూటుల సామ్రాజ్యాధిపత్యము
వంగీకరించక స్వతంత్రుడై రాజ్యర్యరహితములను నడువ
వారంభించెను. ఇందుకు గోపించి ముమ్మడిగోవింద
రాజు గంగవాడిపై దండెత్తివచ్చి శివమారుని నిర్మించి
మరల కారాగారమున బంధించెను. గోవిందరాజు
రాజ్యమునీయుచున్నంతకాలమును గాంగులు మరల
తలయెత్తలేదు. కాని యతని యనంతరము రాజ్యాధి
పిప్రుడైన ప్రభుమాహేశ్వరుని కాలము నరకాశము
జేసుకొని గాంగులు స్వతంత్రమును బ్రకటించిరి; కాని
యమోఘవర్షుని పితృవ్యభిమతును, లాటాధిపతియును

దైవ కర్మరాజునకర్ణగర్భి కృషిసూలమున గంగ వాహినులగు రాష్ట్రకూటుల యధికారము మగల ముద్ర తిప్పితిరూయెను. ఇంతటితో గాంగుల నిరాశకెందలేను; కాలమునకు గట్టునది యదనునదియొందెరి. అమోఘ వగుల రాష్ట్రపులు తెరగ్ధమున వదను సమకూడెను. గంగ రాజుల కితిగార్గుకు రాష్ట్రకూటుల యధికారమును గూలద్రోయుటకు ప్రబలమైన ప్రయత్నము గావించెను. రాష్ట్రకూటసాములకు లశీకు. లతని గూహిరి; అప్పటి కితిగనుం గ్రీ. శ. ౮౬౦ వాటి కొన్నూరుకాసము నెదురు విప్రలయగ వర్ణింపబడియున్నది ౨౫.

ముక్తిశీలికాడుకు పెల్లశేతనుడును వగు బంక తర సను పాములను వమోఘుఁడుకు దన మూలబల ముతో నీధిమాగుని గర్వభంగముగావించి గంగవాడిని మగల పాపసంహతుకాని కమ్మరి కంచెను. బంక యరకుడు కూరు దైవ సేవాని. రాజాజ్ఞానుసారము దండెత్తి గంగవాడిని ప్రవేశించి, వీధిమాగుని పరా భూతుని గావించి, కేదేశ్వరగ్రామము గొని, తాళవతురా ధీశ్వరునిదిగావ్వునిగ జేసి, కావేరిని చాటి శ్రీగురరాజ్య మును జయించెను ౨౬ బంకయరకునికి వ్రాపుగ సే

౨౫. ఎవ్వగ్రాఫీయ ఇందికా. సం. ౬. పుట ౩౦
 క్రావణకర్మకావ్యమున రాష్ట్రకూటాధిపతిమాన
 దుకేషివీర్యుని కొబ్బాద్యైవమైనకపటా స్యయం
 ధ్యునిపురినిగ్రాహి రణవిగ్రహ మేకబుద్ధి మగ్గినను
 సమదీక్షావ్యాపకమునగరి మోసధ్యునివర్తి మానవౌతి
 ౨౬. ఎవ్వగ్రాఫీయ ఇందికా. సం. ౬. పుటలు
 ౨౭, ౩౦.

౨౭. కలకాడుగాంగులు. పుట ౨౪.
 ౨౮. కేంగీచాగుకర్ణు. పుట ౩౭-౮. గుణగ విజయవాడికర్ణుచే కర్ణింపబడిన మంగిరాజు నోడింబకర్ణు పుడు కాడినిను, వాంఛితోకర్ణింపబడియు, నరిని కాపాడ్రతింబ మొక్కటి తిరుయద్ర వన్నదరియు శ్రీ మల్లూరు వంకట్రామయ్యకంఠుగా రొకప్పుడు చెప్పిరి. ఆ రాజుచక్రవర్తిగనుంపి కర్ణింపగా తిరువార నెచ్చులనో వ్రాయ నుద్దేశించియు దిలుచేత నరిని విడు యము కప్పుడు బయలుపడెనుటకు దీనిగా దురి. శ్రీ వంకట్రామయ్యకంఠులగురు చెప్పిన జీతకు దెనుగుదోకుడే కావచ్చును. కాని యరిని కాపాడు ప్రాజ్ఞుని యతిడే గుణగనిచేహుడైన నొడింబ రాష్ట్రాధిపతి మంగియని నిర్ణయమునుజలమను నిదిమిథ మని చెప్పబడు వలసినదను.

యమోఘుఁడును గుణగవిజయాదికర్ణుని గంగవాడిపై పెత్తిపామ్మని యాజయిన్పడి. బంకయరకుని మూల బలములతో బంధనమై గుణగవిజయాదికర్ణుని మిత్రబల ముతో గంపెను.

గుణగవిజయాదికర్ణుకు గంగవాడి కేరటకు నోలంబ వాడిగర్గున వోవలసియుండెను; నోలంబరాజు గంగరాజుల వీధిమాగుని మగదినుగుటచే నతడు పూర్వ చాక్ష్మ్యదైవగులబ మార్గమున వరిఁజైవ. తనొడింబ రాజుకేరు మంగియని యాదేజు పరియంపుంకొనవ మలయందు పుష్పగుగ జెప్పయున్నను నోలంబకంకా వరితుండుగాని, కాపాడులయందుగాని యప్పుడు మంగి యను రాజోక డున్నట్లు చెప్పియుండలేదు. కాపాడు లగబట్టి చూడగా కప్పుడు రాజ్యునినియుచుండిన నోలంబరాజుకేరు పాటల్పొనోలంబాధిరాజుని తెలియ వచ్చుచున్నది. కావున చాక్రకపాశోధికుల కిది కర్ణినిమాత్రా మొక సమగ్రగ కర్పడినది. పాక్ష్మకర్ణ గాంగరాజుల చక్రము రచియించిన శ్రీ యం. వి. పుష్ప రావుగారి మంగి నోలంబుల సేవాధిపతియని వ్రాసిరి. ౨౭ కాని ఇది యొప్పునదికాదు. ఏలనగా, దై వేక్కొన్న యాదేజుపరియంపుంకొ కాపాడులందు 'నోలంబరాష్ట్ర'పదంబునని యుండుటచే నీ కర్ణు దైవము నోలంబరాష్ట్రము కేసిన రాజు కావలయును గాని కేవలము నోలంబుల సేవాధిపతిమాత్రముగాకాలగు. శ్రీ జల్లూపల్లి సోమకేశవరెడ్డిగారు 'వేంగీచాగుకర్ణ' లను దను గ్రంథమున నీ మంగి పాటల్పొనోలంబాధి రాజుని నిరారణగావించియున్నారు.

౨౮. కారవి! సమకాలికుడైనవాడు పాట ల్పొనోలంబాధిరాజు. ఇతనికి మంగిరా జను నామాంక ర ముండియుండినచ్చును. నోలంబులలో పూర్వదైన యొక నోలంబాధిరాజునకు మంగిగుడను నామాంకర ముండిట్లు వారి కాపాడుల ననుసరించి తెలియు చున్నది. ౨౯ పాటల్పొనోలంబాధిరాజునకు కూడ మంగిగుడను నామాంకరము కలకేమా? మంగి యనునది మంగళకర్ణముయొక్క ప్రాప్త్యుపమై యుండుకేమా?విజయవాడికర్ణు జయించిన మంగిరాజు నోడింబ రాష్ట్రాధిపతియని కాపాడులయందు జెప్పబడియుండుట చేరిను, విజయవాడికర్ణు! పాటల్పొన నోలంబాధిరాజు సమకాలికుడు, నోలంబరాష్ట్రాధిపతియని నెగురుచేతను ఈ నోలంబాధిరాజునకే మంగిరా జను నామాంకర ముండియుండునని యూహింప నవకాము గల్గెను. ౨౯.

గుణగవిజయాదిత్యునికి మంగిలై విజయము కులభ
ముగ చేపాడినది కాదు. మంగి కూతుడగుటచే బూవ్య
చాతుర్విధ కష్టపడి యతడు ఘోరాపాపము గావించెను.
పండిరంగని తండ్రియైన కడియరాజు నిజ
ప్రభువగు విజయాదిత్యునికి బాసటయై నిలిచి కయ్యము
నేరూచు దనప్రాణములను రణరంగమున వర్పించెనని
పోయితి కాననునందున్నది. కడియరాజు నిహ
తుడైనది గుణగవిజయాదిత్యుడు మంగి మొదలగు
వారితో నొచ్చిన యుద్ధమునందే యని కానవలెకొందక
కాళవారి యభిప్రాయము ౩౦. కాని, కడియరాజు
మృతి వందెది గుణగవిజయాదిత్యుని ప్రథమరాజ్యర్ష
మున బోయకొట్టబలతోడి యుద్ధమునకు బూర్వముని
క్రి సోమకేళుకర్పగాక చెప్పవచ్చును.

“విజయాదిత్యుని పరిపాలన ప్రారంభకాలము
వందలి బోయయుద్ధములలోను, ఇతరశ్రువుల తిరుగు
కాటులలోను అతనికి సహాయభూతుడైనవాడు కడియ
రాజు అనునతడు. విజయాదిత్యునిపీఠానికి విశ్వాస
పాత్రుడైన మిత్రరథ్యుడై, పరమనిధియుడై ధ్యేయ్యుడై,
అలోచనలు తెచ్చి మంగియై పేరుకొన్నవాడు. కుట్ట

౨౯. భారతి. ౧౦. ౫. పుట ౬౧౬

పరచిత్రణ యుధ్వావ దత్తప్రాణస్య ధూర్వతే
మామః కడియరాజస్య పాండిరంగో నుతాధిపః ||

౩౦. అన్నక రిహవ్త అథ ఎక్కిశి. ౧౦౦౯.
పుట. ౧౦౬.

౩౧. తేంగివారుక్యులు పుట ౩౩.

౩౨. శీగ్రాధి మా ఇందికా. ౧౦. ౫. పుట
౧౨౫ విజయాదిత్యునాడేముచే గుణగవిజయాది
త్యుడు మోసముజేసి మంగిని జంపెనని కొందఱు చరిత్ర
కారు లభిప్రాయపడుచున్నారు. రాష్ట్రానుబంధిత
కాదెడను డాక్టర్ ఎ. యస్. చంద్రకారు ఇట్టియభిప్రాయ
మున జరిబుల్ని యున్నారు. “విజయాదిత్యుడు నొలంబ
నైవ్యము నోడించి, పంచవేసి తిన్నెవ్యాధిపువగు మంగిని
చంపి నట్లున్నది” అని చెప్పి తిమ యభిప్రాయము నిట్లు
సమర్థించుకొనియోన్నారు. “విజయాదిత్యుడొక విశ్వాస
పాత్రుడైన బ్రాహ్మణుడనని ముమ్మరముగ యుద్ధము నడిచు
వాడననునది కరడు దనకుజేసిన యాపదేశము

కుదలక దీయుద్ధములలో విజయాదిత్యుని బాసటగ
నిలిచి తన కార్యకలాపములం జూచి స్వామిహిత
మునకై తీవ్రకార్యమును భావించి రణరంగమున
వీరకేయనము నలంకరించెను..... విజయాదిత్యుడు
తన పరిపాలనమున ప్రథమపంశ్చమున పాండిరంగ
నికి బట్టముకట్టికట్టు కాపనద్వైతములనెలవ చెలియ
వచ్చుచుండుటచేత కడియరాజు సురజాసంకల్పము
పాండిరంగనికి సర్వసైన్యాధిపత్యము లభించెనని.....
యూహించుట సమంజసము”. ౩౧

కాని సైన్యధాంతమునకు కర్మకరములగు పంశ్చ
ములు కొన్ని కలవు. గుణగవిజయాదిత్యుని ప్రథమరాజ్య
తర్జు మన నడిచిన బోయయుద్ధమునకు ముందే కడియ
రాజు మడిచి పనికదా కర్మగా రహించువారు. ఇతరు
పూర్వము గుణగవిజయాదిత్యు డెవ్వనితోడను యుద్ధము
జేసినట్లు కానరాదు. అట్లని చెప్పట కాధారము లేదు.
ఇప్పటికి లభించిన కాపనాధారములనుబట్టి మాచి బోయ
కొట్టములమోదియుద్ధము యశని రాజ్యకాలమున నడిచిన
ప్రథమయుద్ధమని దివ్యతలసియున్నది. మఱియు పాండ
రంగం “పంచవేసి, బట్టముకట్టి బోయకొట్టములనై వంద
సంత మాత్రముననే యశని తండ్రి యంతరిముంకి మర
గము జేసి దెని యెంచవలసినయూహకరయు గానరాదు.
బోయలపై బోసగునూర్చువిన “పంచవేసి వాచుకు
డుగ పట్టబట్టి గావించెనని యున్నదే కాని సర్వసైన్యాధి
పతివనినది కనిలేదు. కావున కడియరాజు మృతివెందినది
బోయకొట్టములపై నడిచిన దండయాత్ర కాలనే యని
తలచుట యుక్తము. కానపరిశోధనకాళవారు తెప్ప
నట్లు మంగి మొదలగువారితో జేసిన సంగరమున గాన
వచ్చున; కాదని మఱియొకసందర్భమున గానవచ్చును.

కడియరాజు మంగిపై దండయాత్రయందు పాల్గొ
నినను జేపించినను మఱియొక బ్రాహ్మణమోధు డితని
ప్రక్కను నిలచి యుద్ధముజేయుచు గుణగవిజయాదిత్యు
నకు జయము జేపూర్చుటకు నలయునంత పాయ మొని
గ్గును. ఇతని పేరు వివరములేకర్ప. ఇతడు యుద్ధ
భూమియందు గుణగవిజయాదిత్యునికి మంగిని జంపుట
కనుచైన యుపాయమును బోధించెను. దీనికి సంతకించి
విజయాదిత్యు డాతనికి బలవత్తును గ్రామము కల్గ
తలచుగి బోసగనట ౩౨

మంగిలి వధించిన యనంతరము నులాగవిజయా దిక్కుకు గంగవాదినీ ప్రవేశించెను. గాంగు లీతని భాటి శోభ్యులొకవారిక గంగజూటఃఖండముపై కల దాచుకొనిరి. ౩౩ కాని నులాగడు వారిని వదలలేదు. దురాలోచన మను నాకొండ నేర్పి వారిని యుద్ధ మున నోదించి జయము గొనెను. గంగుల రాక్షసులతోడను గంగజూట పెద్దియో కనగొనవలసి యున్నది. నొడంబరాప్త) యను దాదనకరువార గంగుల మీద నులాగవిజయాదిక్కుకు యుద్ధముఃర్పింపట్లు చెప్పియుండిటచేరి నీగంగజూటము గంగవాదీయందలికే ద్రు యుండవలయున; కావున ప్రస్తుతమైదూరురాజ్య ముందలి కొండలలో నొకటి ప్రాచీనాలమున నీశ్వర

ప్రసిద్ధి వందియుండెనని మన తూహించవచ్చును. వెంను లూరుజిల్లా నెలమంగలతాలాకాయందలి శక్తిమూర్తిర భాగమున ౪౬గంగ యను నొక కొండకలదు; ఇది పుణ్య స్థానము; దిక్షిణతాలియని దీని నామాంతరము. ౪౬గంగ కొండ్రీ యని మఱియొక పే యన్నట్లు కావనములకల్ల దెలియవచ్చుచున్నది ౩౪. ఈ కొండకు కర్మగ్రా ఆడుగుల పొంతుగుల మాదియై కృంగమొకటి యున్నది. ఇదియే పూర్వచాగుప్యుల కావనములలో శేర్మొన బడియుండు గంగజూట మని కలచదను. ఈ స్థలనిర్ధారణ సరియైనదేని నులాగవిజయాదిక్కుని సైన్యములు దాదాత్ర కుముజూరుపరిసరములవలకు గూరిచేసెనని చెప్పవలసి యున్నది. (చ శేషము.)

చొప్పున దానమంగిలి జంపగలుగుటకు వారినోడికముగ చంద్రప్రవాణకాలమున దానముజేసినట్లు చెప్పియున్నది. పేరునుబట్టియు, జంద్రగ్రహణపుణ్యకాలమున జేయ బడిన దానమును ప్రతిగ్రహించుటచేతన, శోధుకాదని తెలియవచ్చిడి యొక బ్రాహ్మణుని యాదేశానుసరణమువలన విజయాదిక్కుకు మంగిలి చంపగల్గుటచేత, నతని మరణము బహంభా యొక కుయుక్తిమాలమున సంక్రాంతి యుండునని చెప్పకొనియున్నది. (Rasatrakutas and their times, P. 94 N. 14). కంకాడుగాంగుల చరిత్రను వ్రాసిన శ్రీ యం. వి. కృష్ణారావుగారుగూడ దాక్టర్ అలై కాదుగారి నాగ్గమునీ యజలంబించి'పరాక్రమకాలియును నోలంబనీదానిని మంగిలి ప్రవాణమనేనీ చంపెను' అని వ్రాసిరి. (The Gangas of Talakad P. 84) కాని నీ యభిప్రాయములకు కావనము దట్టి యాధారమును లేదు. వివయడిశ్వరు యాధికాదని చెప్పినారు అలైకారు. ఇది యతని పేరువల్లము, దాగ్రహిస్తాక యగుట వల్లను తెల్లమను చున్నదట! కర్మాంతి నామ భారీయు, బ్రాహ్మణుడను నగుటచే అతిదు యోధ కాకపోలేదు. ఆకాలమున బ్రాహ్మణు లనేమిలు శస్త్రోపశివులై రాజులకు నాగ్యమునను ఖగ్గమును దొడ్చిడుచుకద్యిరి. వివయడిశ్వరు సమకాలినులక కడనిరాజున, పంచ రంగడును బ్రాహ్మణులి. మొదటిచాగుగ్ధియునీ ఖగ్గ సహాయముజేసిన రంగాధికకక్తయను బ్రహ్మచారియును బ్రాహ్మణుడే. వలయునని చాగుగ్ధకావనములనుండి యెన్నియోనియు మదాహాగముల కావవచ్చును. యోధుడైయుండిన ప్రతిగ్రహీత కానూడ దను నీయును మొద్దిటను లేదు. ఎందరో యోధులు దను

బ్రాహ్మణులకడనుండి దానములను గొనియున్నాడు. వాణన మంకాడును గల్వగలపుర చాగుగ్ధనిగ్రహితుల నాపావముల పోపేక్యనుని ధంపనాయకుడును నను రాశివాసనీనానిశ్వర లరమేష్వరదర్శిక బ్రాహ్మణుల కొల కొక యగ్రహారమును బడిసెనని నానావాదికావన ములం దొకదానియందు చెప్పియున్నది. (నానాయి కావనములు, మైసూరాబాదు అర్కియాలజికలీసీటీఫ్. వెం. ౮ దు, పుట ౨౨.) కావున శస్త్రోపశివులై రాజు నేవారిశక్తులై న బ్రాహ్మణులు దానమును గ్రహించుటయు దసంగత మేమియు లేదు. కావనోకమునందు వివయడిశ్వరుడేమిచొప్పున రాజు ప్రకరించి జయమును బొందెనని యున్నది కాని యాయాదేశ మాలమున విందనగాని, ద్రోహముగాని చేసెట్లు లేదు. యుద్ధమునీయుచుండి వివయడిశ్వరు క్రతుమర్మము నట్లు యెటిగి రాజున కది తెలియజెప్పియుండ వచ్చున; ఇందు వంచనగాని, ద్రోహమువల గాని యెడము లేదు. కావున నులాగవిజయాదిక్కుకు వందనజేసి మంగిలి చింత జయముగొనె నినుట యొప్పుదగని విషయము.

౩౩. 'గంగా నాలోపయ ద్దంగజూటం' అను ప్రథమచాగుగ్ధియుని యర్థి) తామకావనము. (ఆంధ్రసాహిత్య పరివత్సరిక. సం. ౧౧. పుట ౨౪౧.) ఒకానొకట 'గంగజూటం' అనుదానికీబలం 'కుంగ జూటం' అని యున్నది. (జర్నల్ ఆఫ్ ది ఆంధ్రసాహిత్య) కల్ రిస్ట్రీ సానెటి. సం. ౧౧ పుట ౮౦ ము.)

౩౪. ఎప్పిగ్రాఫీకు కల్లాకా, సం. ౮. వెం మంగలం. ౮౪.

పరాధీన

[కథానిక]

= శ్రీ వేలూరి సహజానందం =

“వసూ...ఈటిని! మరణిస్తేవా!” పార్వతి చూపుకు, ఈ నూటిరక్తం ప్రభుమనో దగ్గపు కోటగోడలు కూలిపోయినయ్యే. నిండువెన్నెలలో పార్వతిచెక్కిళ్ళపై కన్నీళ్ళు మెరుస్తున్నయ్యే. ఆమె ముఖంలో కోరి మరణయాతనచూపుతూ కన్నులున్నయ్యే. ప్రభునుండే జలదీరింది. నిర్బంధమైన విశేషంలో పార్వతి అంతరంగం అతని ముందు అజ్ఞానంగా నిలబడి నిర్బంధిస్తోంది. అతే చేసే మాట్లాంటియాడు, కాని పార్వతి అతని పెదవలలకు చేతితో నొక్కింది. ఆ మాత్రపుగా శ్రీహృద్ధిమ, పథురక్తవాళాల్లో ప్రతిధ్వనించింది.

“పార్వతి! వాలునుకో...ల్లో నేను పెళ్ళిచేసుకుంటున్నాను. శువ్ర సంతోషంగా నన్ను...” ప్రభు ఇక మాట్లాడలేకపోయాడు.

ప్రభుసమాధానం పార్వతిపూరయాన్ని కలది చేసింది. ఆకాశంలో చంద్రుడు, ఇక్కడి ఈ దీపద్వయం బాగూడతో రాత్రిని గడిపుకున్నారు.

“రెండేళ్ళక్రితం నా సంతోషం, ముఖం ఏమేనయ్యే ప్రభూ? అని పార్వతి తన ముఖాన్ని అతని పొదాలపై అనిపింది.

ప్రభుపాదాగ్రై పార్వతికంటే నల్లనిమబ్బులా కమ్మింది. పరాయి ఇంట్లో. ఇల్లాలలో... ఏకాంత అర్థరాత్రి... ఇలా చాంచాళుంధూబలంలో చిక్కుకుపోయిన ప్రభు తన పాదాక్రాంతియై యున్న పార్వతిని చూచి దుఃఖంతో వికవడియాడు.

కష్టాల్లో ఉన్న పోదరి తన కాళ్ళపై నిడి, పాయంకోసం యాచిస్తున్నట్టుగా ఉంది అతనికి. అంతే కాదు, పార్వతివృద్ధయం ఆక్రోశంతో, పరాధీనంతో భగ్గుతుంటోందనీ, దానిప్రజ్వలనంగా తమ్మిరి భవిష్యత్తు భవీష్యులుం కాగలదనీ ప్రభు దీపించాడు.

“పార్వతి... ఇవ్వాళ్ళుంచి నే కోరుతోందేమిటి? నీ ముఖం కాదు? నీ పెళ్లివాడు చెప్పాడు. నీ ఆగాధ్యక్షుడం నీకు లభించింది. ఇక అతనికే నీ పూజ యావత్తు అని. ప్రభు పార్వతిముఖాన్ని తన చేతులతో తీసుకుని వెన్నలలో పైకెత్తాడు.

పార్వతి ఈ శుక్ల సమాధానాని! చలించలేదు.

“ఈ పరామర్శతో పాదపుచ్చుకు... ముఖం? రెండేళ్ళక్రితం నీ పార్వతి మరణించింది. దాని కీర్తి, కీర్తికీదరాన్ని చిరిచాకా మోటుకొని వెళ్ళుటమేనా ముఖం!” పార్వతి సత్తుర తెచ్చుకుని కూర్చోంది.

ఈ రెండేళ్ళూ ఆమె భర్తృహంలా ప్రకారంగా ఉంటోంది. లోని గాయం ఎంత పోటుపెట్టుకున్నా, ఆ కాశ నలుకుకొని దాంపత్యధర్మం నెరవేరుస్తోంది. ఉపచారంలో, సమాకారంలో, మంచి తనంలో రక్తంత లోటులేని భార్యగా తన ప్రహరకందమండా ఏదో తీవ్రతనన కయిపడగలెత్తి మనకొట్టుకోవడం శత్రురావుకు తెలుసు. చిన్న నాటి నెరికాదైన ప్రభును కామం నా ఇరుది! కామ భార్యకాకటంతో పార్వతి కీదచ్చుంలా రాత్రింబగళ్లు గడిపుతోంది. ఈ రెండేళ్ళూ ప్రభు తనకు కనిపించలేదు.

అతను తానుబోలె ఉంటాడనీ, కుష్మింది ఉంటాడనీ కొన్నాళ్ళుంచి పార్వతి భయపడుతోంది. కనరా వీమధ్య ప్రభువు ఒకసారి ఇక్కడికి పిలుస్తామని అని అంటేమీదా, 'అతను దుర్మాగుడు, తోచబోడు' అని ప్రభువరించి వ్యాఖ్యానించి మళ్ళీ ఇన్నాళ్లకు తాను బోమూ, దుర్మాగుడుగా కాని ప్రభు అనుకోకుండా ఇలా వచ్చినప్పుడు, పార్వతి ఆనందవిచారాలతో జోరపడుతోంది.

పార్వతి కదంగా జరిగి ప్రభు అన్నాడు:

"రెండేళ్లకిందటి గాథతో నీకు నవ్వు ఉరిపోను కంటున్నావు!"

చీకురాలైన పార్వతిముఖం ఒక్కసారిగా ఉత్తేజమై, ఇలా అంది:

"ప్రభూ! రెండేళ్ళకేం నువ్వులా మాట్లాడే వాడినా? పరాధీన అయిన పార్వతి నీ కిప్పుడు అపరి చయరాలు. ఈ రెండేళ్ళూ నా కళ్ళారంగా ఉన్న నీ న్నాదముం విచారంతో ముగిసావులేమీ...ప్రభూ! నీ కిక్కిరాపూలేనీ! మనకు ప్రపంచంలో చోటులేదా? చిరిగి కేరద్రభూమిలోనో ఏదో చుచ్చుకుంటే మనం తలదాచుకోలేమా?"

"పార్వతి!"

"అప్పటికి వెలుగు మనకు వెన్నంటి, నిశిత శీతశక్తితోంచి వెలికిస్తే, అగ్నిదేవుని ప్యాకర మెప్పుడూ మనకు ఉన్నదేగదా? ప్రభూ...మరణం లేని యోజ్జనమైదీని నేను..."

"పార్వతి...నీకు మతిపోతోంది. నీ ఇంటికి నువ్వు నిప్పుటిండుకుంటున్నావు! వాలుగురోజుల్లో నా పెళ్ళి..."

"పెళ్ళి...ప్రభూ...నిజం చెప్ప...నీ పెళ్ళి ఇట్టేమీదా? నవ్వు తానుబోడు, దుర్మాగుడిని కాక పోయినా, స్త్రీలంటే వైపోతున్నావు...ప్రభూ!"

ప్రభు అపాదమధ్యం కంపించాడు. ఇద్దరిమధ్య కూర్చోగలవు నిలబడిఉంది.

"పార్వతి! నేను కోరి చేసుకుంటున్న పెళ్ళి... ఎవరి నిర్బంధమూ లేదు. మనోహర దేవత అని చెప్పాను."

"ప్రభూ! ఇంక చాలు...ప్రభూ! విషంతో నింపటం మీకే చాలు...ప్రభూ! నువ్వు నా ప్రభువి కావు...నీ గళ్ళు పెళ్ళానో పోయాయి. వాటి రక్తాశ్రువుల ఫోష నీకు విషమవులేదా—ప్రభూ! రెండుసార్లు పెళ్ళిచేసుకోగలవా?"

"పార్వతి..." ప్రభు నిశ్చేష్టుడై మాట్లాడలేక పోయాడు.

"నా ఈ వివాహం ఇంకోసం ఉండవగా, నీ పెళ్ళి నీ చేసిన పూలకూల నీ ముగిస్తుంది! వాటిపోయి ఉండవచ్చు. కాని నవ్వు...నీ చేస్తో...ప్రభూ...ఈ అభాగ్యురాలిముఖం...ఇక్కడ నవ్వుపెట్టి, మనకు ఈవాటికి ఈదర్శనం భగ్గున చేదీప్యమానంగా ప్రజ్వలిస్తోంది. నా కావాడే వివాహం. నా కావాడే దాంపత్యం...ఇన్యోక మల్లీ నవ్వు ఇంకొకసారి పెళ్ళి..." ఆవేశంతో పార్వతి ఇక మాట్లాడలేకపోయింది.

ప్రభు అశ్రువులు చూసి పార్వతి తలరంయకుంది. తర్వాత గాఢదిశ్చక్రంతో పార్వతి అడిగింది.

"ప్రభూ! ఈ ఇంట్లోంచి వెళ్ళిపోతామా? ఈ వాల్లూలూలూ నీతో ప్రపంచంలో తిరిగి, నీ కల్యాణం సమయానికి భస్మమైపోతాను."

తన్ను తా సంతారించుకొని ప్రభు గంభీరంగా అన్నాడు:

"పార్వతి...నీ పెళ్ళివాడు చెప్పాను. కేవలరావు నీ భర్త అటం నీ అదృష్టం. ఈ అదృష్టం లోకంలో అందరికీ లభించదు. ఇందుకరనీ! నవ్వు నేయిననుష్కారాలు పెట్టాలని"

"ప్రభూ! నా అదృష్టం..." అని పార్వతి మల్లీ మానం వహించింది.

తెల్లవారువాడు అవుతోంది. ఈ గోరమైన రాత్రి ఎప్పటికైనా తెల్లవారుకుండా అని అనకుంటున్నాడు ప్రభు. పార్వతి...తను...ప్రచ్ఛన్నంగా ఎక్కడో యాత్ర చేయలేరా? తను చిన్నవాటి కేస్తం తనకు తెలియకుండానే ఇలా ఆరాపాథాలు నిర్మించుకొని, ఇన్యోక ఈ భూకంపంతో ఇలా బదలబడై అగ్రందిస్తుందని ప్రభు ఇదివరలో తుహించలేదు.

చాపకర్ణం పార్వతిని నిశ్చిత్రురార్చి చేసిందికాని, ఆమె హృదయాన్ని పాతం చేయ్యలేకపోయింది.

తలెత్తి పార్వతి మెల్లగా అంది :

“ప్రభూ! పార్వతి పాపాత్మురాలు...దీన్ని తీసుంచు. కాని నాదొక్కటే ప్రార్థన...నీ భార్యను నువ్వు ఇవ్వవడి పెల్లి చేసుకోవచ్చును. కాని ఆ చీకటి ప్రభుణ్ణి ఏ తొత్తిరి వెలుగుతోందో, అదినుటకు నువ్వు తెలుసుకోలేవు. అయితే ప్రపంచంలో పార్వతి ఒంటి...“ అని ఇంకా పార్వతి ఏదో అనబోతుండగా, దీధిలలుపు కట్టిన కొట్టివట్టు చప్పుడయింది. ప్రభు మెల్లగా అన్నాడు. “ఇం...రావు”.

ప్రభునుండే దవదవ కొట్టుకుంది. పార్వతి పెరిచే ఏదో ప్రశ్నయం ముంచుకొచ్చిపడుతోందని, ఆ తలుపుచప్పుకు రాబోయేభావమపిడుగని అతను కంపించి పోయాడు. పార్వతి చలించలేదు. లేచున్న ప్రభు చేతులు పట్టుకొని కూర్చోపెట్టింది.

కొండ నాకరు తలుపులు తీకాడు. మెట్లపై అడుగుల అరికిడి అయినట్టు ప్రభు ఉలిక్కిపడ్డాడు. కొండ గదిలో దీపం ఒకసారి వెలిగి, మళ్ళీ కానీవటికి ఆరింది. ఇంట్లో నిశ్శబ్దంగా ఉంది.

పార్వతి లేచి నిలబడింది. ఆమెకు కొండకు దిగ తెట్టబోయాడు ప్రభు. కాని పార్వతి మెల్లగా అంది: “పార్వతిని ఈ ఇల్లు. ఈ ఇంట్లో నాకేదో భయం లేదు.” అని. తప్తహృదయంతో ప్రభు వచ్చి పడుకొని నక్షత్రాలనే చూస్తున్నాడు.

గదితలుపు ఘనీభవద్దది. తెల్లవారేముందు మెలకువ వచ్చి, ఇవరావు లేచి చూచాడు. కొండ చాపకర్ణాల పడివుంది పార్వతి. ప్రభు, పార్వతులిద్దరూ స్వేచ్ఛగా మాట్లాడుకునేందుకై పనినెవమీద వెళ్ళిన ఇవరావు పార్వతినిచారముఖం చూసి లోలోన బాధ పడ్డాడు. భర్త అడుగుల అరికిడికి ఉలిక్కిపడి పార్వతి లేచింది. ప్రభు మెట్లమీదనుంచి దిగవస్తున్నాడు. ఇవరావు తలుపులు తెరిచి, ప్రభును లోపలికి నిలిచాడు. పార్వతి విషణ్ణముఖంతో ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయింది.

రాత్రిరైలుకు ప్రయాణం. ప్రభు ఎంత బలిమీరినా పార్వతి బయలుదేరలేదు. ఆన రిప్పకు పార్వతి జ్వరంతో మసిలిపోతోందని ఎవరికీ తెలియదు. దీధిబ్యాంకవద్ద కారుపార్క్ చప్పుడయింది. ప్రభు, ఇవరావులిద్దరూ కారులో కూర్చున్నారు. జ్వరతీవ్రతతో మూలమూ పార్వతి చాచాచైకి పొయి పట్టగోడ కాను

కొని దీధిలో! చూస్తోంది. కారు బయల్దేరింది. బయల్దేరిన కారులోంచి ప్రభు వున్నారనిచాడు. పెద్ద చప్పుడుతో కారు దీధిలుపు తిరిగింది.

పార్వతినుండే బరువెక్కింది. చిన్నవాటి చెలికాడు ప్రభు, భర్త ఇవరావు ఇద్దరూ బులాసాగా పెల్లిపోయారు. తాను తన నీడలో నిలబడి కూస్తుంటా! చూసింది.

తా నాక ఏకా! యై, ఓ అరణ్యంలో చాకితన్నీ ఉంటే, ఏ సింహపు అకలా తన తుభిరజివికాన్ని కళేబరాన్ని చేసివైచేది. ఈ ఇంట్లో...తన ఇంట్లో...తా నీ ఏకాంతంలో ఇలా దహించిపోవటం మొత్తంకాలం? గడవిన రెండు రోజులనుంచి కోలాహలంగా ఉన్న పనుడ్రతీరం ఇప్పుడు గభిరనిశ్శబ్దంతో భయం కరంగా ఉంది. పడవలన్నీ తెరచాన తెత్తుకొని, నీటి కాటల్లో దూసుకుపోతున్నయి. నిద్రనంగా ఉన్న ఈ ఇసుకరిప్పల్లో కూలబడివున్న అధాగిని చెవుల్లో తరంగ స్థూప భీకరంగా విసబడుతోంది. ఎవ్వడో సరంకు తీరంపై కాలుపెట్టి ఈ భగ్గు ఘాంధీవట్టి ఓ రోనెలో కూర్చోపెట్టి జలగహ్వరంలోకి పంపుతాడు.

దుగాన కానీవటి! రైలుభార వివబద్దది. భూమిపూత్యారంలో ఇనపచక్రాలు చుట్టుంచుట్టుకొన్న కొండచిరువట్లా రొప్పకూ పరవళ్లు తొక్కుతున్నయి. పార్వతి కళ్లలో నీళ్లు లేవు. ఆమె హృదయంలో స్పందంలేదు.

ఎందరో శృంగారంలో దగ్గుమైపోతున్నారు. కాని ఇంటింటా నశీవంగా దహనమైపోతూ, భస్మంకొని ప్రాణు లెవరైనా ఉన్నారా? తా నొక్కతేనా? ఈ హృదయతాపం ఒక్కసారి భగ్గుమని తన నెండుకు మసి చేయబడదు! కన్నీళ్లతో ఈ అంతరబ్యాంకలు మురింత మంటలెగసి తన్ను దహించివేస్తున్నయి. ఈ మరణయాతన ఎంతకాలం? ఈ జీవితంకంటే మృత్యువు సుఖంకాదా? పార్వతి కంపించింది. పార్వతి తనకు తానే ఓ మహాపర్యక్రమై తన్ను పాతాళంలోకి తొక్కివేస్తున్నట్టు తోచింది.

రైలువీధిమీదనుంచి తిరిగివచ్చిన ఇవరావు చాచాచైకి పెల్లి పార్వతీ! అని అరిచాడు. తూర్తివద్ద పార్వతి నుదుటిపై గాయంఅయి, అక్కడ గెట్టెరు మరక అయింది. ఇవరావు హృదయం చూరెత్తుతోంది. అందోళనతో కళవశపడుతున్న భర్తను చూచి, తానే జీవించే ఉన్నాను! అన్నది పార్వతి నిస్సృహతోంది కళ్లు తెరిచి.

ప్రసవవేదన

- శ్రీ భాగవతుల పూర్ణయ్య -

తల్లిగర్భములో దాగి దోబూచాడి
ముక్కు-మొగ మగుపడక మురిపించి విసిగించి
ఆడు మగ యను మాట కవగతము కానీక

కులికి పలుకని శిశువు

గుణ మెట్టిదో ?

ఉదయించి మా కేమి ఒరిగించునో ?

బలువుపడి పది నెలలు నిలువునా క్రుంగినది
ఒడలంత ఉడు కెక్కి బడలికలు గుడిచినది
తుదకు వేదన మీర తుడిచినది కన్నీరు

ఈ మాత భూజాతయో !

అద్వయిత

హిందువుల భూమాతయో !

కనలేని వినలేని కత్తికోతల పొంది

కారు చిచ్చుల రేగు కాలుపుల కసుగంది

నరియింక యీ నిండునరి జీవ మనగ తుది

గర్భవేదన గడచి, కవల ప్రసవించినది

ఆ జనని భరతావని !

అంతవో

అపదల కడముట్టునా !

గర్భగోళనందండు కలసి మెలగేవారు

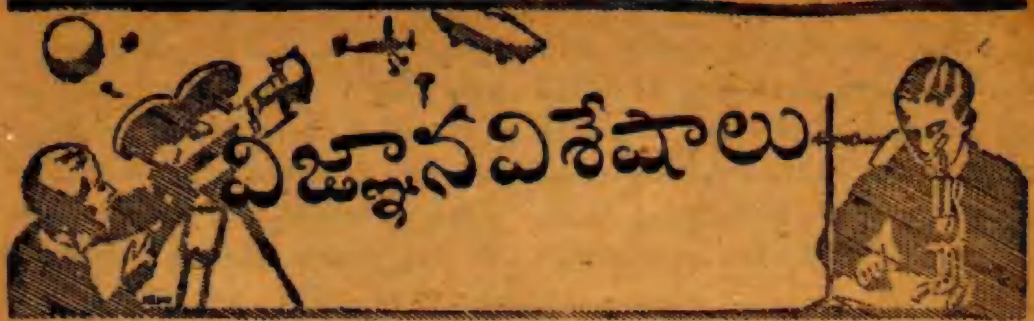
కలిమిలేముల కొక్క గతి నోరు తెరిచారు

చిన్న పెద్దన రాక చిదికి వెలువడినారు

కలసి విడివడు శిశువులు

ఏకమయి

కవలవలె చరియింతురా ?

విజ్ఞానవిశేషాలు

శాస్త్రవిజ్ఞానం నాశనానికా? నిర్దానానికా?

నువ్వున్న గదిచుట్టూ చూడు. చూసి, నీచూపు కందిన వస్తువుల వానితా వ్రాయి. ఆ వస్తువుల నిర్మాణంలో, మనిషివ్వూ తగలకుండా వున్నప్పటి పూర్వస్థితిని చూస్తే నువ్వు వ్రాయాలి. అయితే యివ్వు డేం తేలింది? — మంచాలూ, బుక్స్ లూ పట్లూ చెట్లూ కొన్నే వచ్చిన కర్ర వుంది. పడుపుల్లా పత్తివుంది. కేబుల్ లో ఇనుముంది. ఇంకా తువ్వకాలూ, ఎలక్ట్రిక్ డీపాలూ, బట్టలూ పొమ్మని—యివ్వన్నీ ప్రకృతిలో వున్న రూపంలో తేనేలేవు. అంటే పట్లో 'మడివస్తువు' అనబడేది కనుక్కోవడమే కష్టం. దీనినిపట్టి, నేటి శాగరిక జీవితం తన అవసరాలకోసం ప్రకృతిని ఎలా సాధించిందో నీ కర్థమవుతుంది.

ఇదేగో యిటు చూడు. ఇక్కడ రెండురకాల కాగితం వుంది. ఒకటి మదుగురకం; కాని గట్టిది. దీన్ని చింపడం కష్టం. ఇది సరిసమానంగా వుండదు. వెల్లురుకు ఎదురుగా పెడే, యీ మదుగుకాగితంలో అక్కడక్కడ దట్టంగా మచ్చలు కనిపిస్తాయి. రెండో కాగితం బాగాగా, సల్ఫూగా వుంది దీన్ని చూడాలెల్లు దుకు ఎదురుగా పెడే, మదుగుకాగితంలో కనిపించి నట్టు మచ్చలేవీ కనిపించవు. మదుగుకాగితంలాగ కానీచూడ, వెల్లుమీద పెడే యిది సరిసమానంగా వుంటుంది. ఈ కాగితం చారకు బాగుంటుంది. మొదటిది వస్తువులు పేకింగ చెయ్యడానికి పని కోస్తుందిగాని, చారకు పనికిరాదు. వేరువేరు ప్రయోగ శాఖకు పనికొచ్చుటట్టు యీ రెండురకాల కాగితం

తయారుచెయ్యడానికి ఎంత క్రమ, ఎంత సైత్యం, ఎంత ప్రవేశోధన ఖర్చుచెయ్యవలసివచ్చిందో అలాగే చించు.

ఒక్కతరంలో

ఆ ఫౌంటెన్ పెన్ను, ఆ రిక్టువాటి నిర్మించడానికి ఎంత నూత్నమైన శాస్త్రవిజ్ఞానం (సైన్స్) వినియోగించాలి అలాగే చించు. ఇవ్వన్నీ మన జీవితంలో అవసరమయ్యే సామాన్యవస్తువులే. మన ఇళ్లలోకి, పనిలోకి, విలాసాలలోకి శాస్త్రం ఎంత లోతుగా చొచ్చుకపోయిందంటే—పట్లలో శాస్త్రం వున్నదన్న సైత్యమే మనకుండదు! ఇది పాశుక పోయిన సాంప్రదాయ మేమీ కాదు. ఇప్పుడు మామూలుగా వాడుకలో వున్న విద్యుచ్ఛక్తి నిర్మించిన వస్తువుల్లో అత్యధికభాగం ముప్పై నలభై సంవత్సరాలకు పూర్వం తేనేలేవు.

శాస్త్రం కల్పించిన యీ పదుపాదులన్నీ మాయమైపోలేనో? మన శాగరికజీవితమంతా చచ్చుగా మారి పూయకుంటుంది. మోటారుకార్లు, ట్రాం బ్లూ లెలిఫాంట్లూ మొదలైనవన్నీ లేకపోతే, లక్షలసంఖ్యలో జనాభా గల మద్రాసువంటి మన నగరాల్లో జీవితం దుర్భరమైపోతుంది. ఇవ్వన్నీ ఆగిపోకుండా సాగి పోతాయనీ, కొత్తగా కలిగే మన అవసరాలను తీర్చుకోవడానికీ, రానున్న ప్రమాదాలను దాటడానికీ శాస్త్రం పనికివస్తుందన్న నమ్మకంతోనూ, పట్నిట్నీ మనం పదిపట్టిగా నిర్మించుకున్నాం. శత్రు తెల్లారేటప్ప

జీత కార్యము మనకు ప్రసాదించిన వస్తువులన్నీ అమాం
తంగా మాయమైపోతాయనగా, అప్పు డేం చేస్తావు?
ఈమహాని ఉత్సాహంగా నే నీ ఉపాచారములను
మన భవిష్యత్తునూ, మన నాగరికజీవితాన్నీ కార్య
విజ్ఞానంమీదనే ఆధారం చేసుకున్నామన్న విషయం
నిన్ను గుర్తించమనడానికీ నీ కీ విషయం మూలించాను.

ఈ విషయంలోని రికమకలు యంతా వివరంగా
చూద్దాం. ఒక మాటయితే సంవత్సరాలక్రితం ఇంగ్లం
దులో జవాభా చాలా తక్కువగా వుండేది. క్యరపా
యవృత్తి అధికంగా వుండేది. పరిశ్రమలు ప్రారంభ
దశలో వుండేవి. తరవాత కార్యము కొత్తకత్తిని
ప్రసాదించింది. రాక్షసి బొగ్గు, స్టీము (ఆవిరి) వచ్చా
యి. దాంతో దేశమే మారిపోయింది. పంటపొలాలు
బీడుధూమూలూ, బొగ్గుగనులూగా మారుచున్నట్టే రీతిగా మూ
మారిపోయాయి. నిక్కబుగా వుండే గ్రామాలు అక
స్మాత్తుగా పట్టణా లయిపోయాయి. పల్లెటూరిజనం
కానాటికి పెరిగిపోతున్న పట్టణాల్లోనికి ప్రవహిం
చారు. ఒక్కతరంలో లెటసు పూర్తిగా యంత్ర
యంత్రంలో ప్రవేశించింది. ఈ క్రింది మూడు వాస్తవిక
విషయాలూ ముఖ్యమైంది : ౧. ఎక్కువభాగం ప్రజల
జీవితవిధానం ఒక్కతరంలో పూర్తిగా మారిపోయింది.
౨. సాంఘికవ్యవస్థలో యెక్కువభాగం పూర్వం క్యర
పాయంబ్యాదా నిర్ణయించబడినట్టే, యిప్పుడు స్టీము,
బొగ్గు, ఇనుమువల్ల ఉపయోగాలు లెటనలోని
సాంఘికవ్యవస్థ ముఖ్యంగా నిర్ణయమైవుంది. ౩. పట్ట
ణాల్లో నిర్బంధపడిన ప్రజలజీవితం, యీ పదుపాయా
లన్నీ స్థిరంగా వుంటాయన్న గట్టిసమ్మతంతో చేసినది.

మొదడుచేసేపనులకు యంత్రాలు

ఈ ఆఖరు అంశం యెలా సురితప్పించో మనం
కల్లాగా చూస్తున్నాం. ప్రజల అవసరాలు మారుకుం
టాదుకాని, ఒకేలాగ వుండిపోవు. మారుతున్న యీ
అవసరాల ప్రాప్తలంతో, కార్యపరిగోధన అభివృద్ధి
చెందుతూ వుంటుంది. ఇంకొక టేమంటే, కొత్తాభివృద్ధి
ఒక్క పరిపాధ్యుల్లో వుండిపోదు; పరిపాధ్యులు చాటి
ప్రపంచం అంత వ్యాపితుంది. ఈ యంత్రవ్యాపి

త్వరత్వరగా జరుగుతుంది. కాని ప్రజల యెక్కువ
గాను, యింకొకటి తక్కువగాను జరుగుతుంది.
ప్రపంచం అవసరాలు తీర్చడానికి యే మోతాదులో
యంత్రనిర్మాణం జరగాలని కాని, యేమేదోకాల్లో
యేమేవిధంగా జరగాలన్నదిగాని మనం ఆలోచించడం
లేదు. అంతర్జాతీయంగా యేమీ చర్య తీసుకోకపోవడం
వల్ల దేశాలకు మధ్య వర్తకపుపాటి కృతించింది
రాగాన్నీ పడింది.

అవసరాలనుబట్టి మార్పులు

ఆవిరి (స్టీమ్) యంత్రాలు కనిపెట్టడంతో ఒక
కొత్తకం ప్రారంభమైంది. నీవివల్ల వరసగా యెక్కు
వూర్పులు వచ్చాయి. నీటికి ముఖ్యధారం ప్రజల
అవసరాలు. కార్యజ్ఞానం అవసరాలను అనుగుణ్యంగా
వస్తువులు సృష్టిస్తూవుంటే, సంఘంలో విశేషమైన
మార్పులు వచ్చాయి. ఒక్కతరంలో ఎన్నో కొత్తపరి
శ్రమలు పుట్టాయో, యెక్కువ వచ్చాయో వాటికావేస్తే,
వచ్చిన మార్పు లెటవంటివో నీకు బాగా అర్థమవు
తుంది. యాభైఏళ్లక్రితం మన వృత్తులకి, ఇప్పటి మన
వృత్తులకి మధ్య తేడా గమనించు. రవాణావంటి పరి
శ్రమలో గుర్తించండి, రైలు, మోటారు, ఏకొస్టేసు ఒక
దాని తరవాత ఒకటి యెలా వచ్చాయో ఆలోచించు.

మొదడు చేసే పనులుకూడా యంత్రాలే
చేస్తున్నాయి. ఇప్పుడెప్పు కంపెనీల్లోనూ, టేంకు
ల్లోనూ యంత్రాలే లెక్కలు చేస్తుంటాయి. లెహ
టేటరీలో ఎలెక్ట్రిక్ మెషిన్లతో ఆరికున్నీరమైన
పను లెన్నో చేయిస్తుంటారు. అరివిక్కునవస్తూ
పెన్నీట్టో యివి విడిచిస్తుంటాయి. పరిశోధనలో
వచ్చే తప్పల్నికూడా యివి చూపుతుంటాయి. ఈ
యంత్రాలు మనిషి చెయ్యవలసిన పనిని అవి చెయ్యి
డటేకాకుండా, ఆ పనిలో పెంట్రుకవని తప్పకూడా
రాకుండా చిక్కగా చేస్తున్నాయి. కొత్తయంత్రాలు
పరిశ్రమలను యెలా అభివృద్ధి చేస్తున్నాయో చూద్దాం.

అందులేనన్ని ఉపయోగాలు

రాక్షసిబొగ్గును ఒక ప్రశ్నోపద్యంలో వేడిచేస్తే
దానినుండి కొలగాస్, కొలతాస్, అమానికా

లిక్కరూ వస్తాయి. ౧౭౮౯ సం.లో కోల్ గాను రయారుచెయ్యడం ప్రారంభమైంది. పదిహేనేళ్ళవర వాత గాన్ ఫాక్టరీ నిర్మించబడింది. దీనివల్ల గాన్ లైట్లు వచ్చి మన కెంతో ఉపయోగపడ్డాయి. కాని యీ గాన్ రయారుచెయ్యడంలో కొన్ని దుష్కరితాలు కూడా వున్నాయి. ఈ గాన్ దీపాలు ఎంత అవసరమో దాని దుర్గంధంమంది వచ్చే ఫలితాల్ని పోగొట్టుకోవడమూ అంత అవసరమే. గాన్ నుండి కొన్ని పదార్థాలు దుర్వ్యయం కావడంవల్ల యీ పరిస్థితి వచ్చింది. దీని అంతేమిటో కనుక్కోవడానికి కామ్రజ్జాడు (సైంటిస్టు) పూనుకున్నాడు—లాభాలు మింగే వర్తకుడి కి అలా చూసే లేదు. వెథార్ అనే కామ్రజ్జాడు, వృథాఅవుతున్న కోల్ తారునుండి వచ్చే ఒక నూనె క్రమ పాడుకాకుండా కాపాడుకుందని కనుక్కొన్నాడు. అంతకుపూర్వం చైల్డ్స్ లైట్లకు మధ్య వేసే కర్రలు (గ్లీ పర్స్) పాడుకాకుండా వుండడం ఎలాగ అన్నది పెద్దసమస్యగా వుండేది. ఈ పరిశోధనతో ఆ సమస్య తీరిపోయింది. ౧౮౭౫ వ సంవత్సరంలో ఫారజీ లెబోరేటరీలో లెండన్ రయారుచేశాడు. ఇరవై ఏళ్ల వరవార, కోల్ తారునుండి లెండన్ రయారు చెయ్యొచ్చునని కనిపెట్టబడింది. ఇంతకుపూర్వం వర్తకులు యీ కోల్ తారును పార వేసేవారు. పైగా దీన్ని పారచెయ్యడానికి రాగా దెబ్బకుడా ఖర్చుచేసేవారు! కాని నాలుగున్నాడు ఖర్చుచేసి పరిశోధన చేయించడ మనేది యీ వర్తకులకు తోచేదికాదు. పద్దెనిమిది సంవత్సరాల తయ్యక్తుల పెరిస్ అన్న పరిశోధకుడు ౧౮౮౬ లో కోల్ తారులో వున్న లెండన్ నుండి ఎనిలైన్ అన్న రంగు కనుక్కున్నాడు. ఇది రంగుల పరిశ్రమను ఎంతో అభివృద్ధిచేసింది.

బొగ్గుపరిశ్రమలో వృథాఅవుతున్న వాటిని పరి శోధించడంవల్ల అంతులేనన్ని వస్తువులు బయట పడ్డాయి. అనేకరకాల రంగులు, నెఫ్తలైన్, అమోనియా, క్రియోసోట్, లెస్ జోల్, పిన్, తార్, పెర్ఫ్యూము, పేరాఫైన్స్, డ్రగ్స్, ప్లాసింగ్స్, డిస్ ఇన్ ఫెక్టెంట్స్, యంత్రకాకుండా అనేకపేలుడు వస్తువులకూడా కనుక్కున్నారు. ఎందుకూ పనికిరాదని

పార వేసే వస్తువులను పరిశోధించి, సైంటు, ఇండియా రబ్బరు, వార్నిషులు, పైను, కంపోజిట్ ఫ్యూయల్, ఫుడ్ ప్రిజర్వేషన్, పిట్టుమాస్ట్రోఫాక్టర్ మొదలైన వన్నిల్ని కామ్రజ్జాడు కనిపెట్టాడు.

క్రమపద్ధతి లేనందువల్ల దుర్వినియోగం

దీని నీతి సుప్తం. పరిశ్రమల అభివృద్ధి కామ్ర సిద్ధాంతాలకు ఉపయోగించడానికి సరైన ప్రయత్నం జరక్కపోతే, యివ్వడుగాని ముందుకుగాని మన అవసరాలు సమృద్ధిగాగానీ, తెలివైన పద్ధతిలోగానీ తర వేరవు. కామ్రసిద్ధాంతం ముగించినప్పట్నుంచి, ఒక వస్తువు ఉత్పత్తి అమృతాలవరకూ ఒక సమన్వయ మన్నది తప్పకుండా వుండాలి.

పరిశ్రమలు ఒక క్రమపద్ధతిలో నడవాలంటే, ప్రజల యిప్పటి అవసరాలనూ ముందుఅవసరాలనూ దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. చేకంటాని ప్రకృతిసంపదను వినియోగించుకోవాలి.

కామ్రవిజ్ఞానాన్ని పరిశ్రమలలో ఉపయోగించడానికి మూడుమెట్లున్నాయి.

మొదటిది కామ్రపరిశోధన. పనార్థవిజ్ఞాన కామ్రజ్జాడు, రసాయనిక కామ్రజ్జాడు, జీవకామ్రజ్జాడు మొదలైనవారు, ముఖ్యంగా సిద్ధాంతానికి సంబంధించినంతవరకూ లెబోరేటరీల్లో పరిశోధనలు చేస్తుంటారు. ఈ పరిశోధనలు ముఖ్యంగా విశ్వవిద్యాలయాల్లోనూ, ప్రభుత్వంచేత నడవబడే కామ్ర పంథలోనూ, గ్రంథాలయాల్లోనూ చేస్తుంటారు. వాటి ఫలితాలు కామ్రప్రతికల్లో ప్రచురింపబడి (దీని ప్రచురణకర్త ఖర్చులు తీరుచుగా పరిశోధకుడే భరించాలి) ప్రపంచానికి ఉచితంగా అందినాటులో కొస్తాయి. పరిశోధన మపయోగపడే పరికరాలకోసమూ, ప్రచురణకోసమూ, యీ కామ్రజ్జాడు వానాతంటాలు పడాలి. గ్రాంటుల కోసం ప్రార్థింపవడాలి. సామాజిక జీవితాభివృద్ధి కామ్రపరిశోధన చాలా అవసరమని నిర్ధారణ అయినప్పటికీ, దూరదూ ఖర్చు అయినట్లు గొణిగి గొణిగి, ప్రభుత్వం దయాధర్మంగా యేదో యిచ్చేది.

తరచుకా మెట్టు—పాశ్చరీ శివారేటలలో పరిశోధించిన విషయాన్ని పరిశ్రమలో ప్రవేశపెట్టడం. రసాయనిక కాస్త్రాన్ని కొరతయనుండి ఒక కొరత రంగు విడిచిగా ఉపయోగించి. అది రాగా మన్నునుంచా! మెటాగా వుండే ఆ రంగు వర్తకానికి పనికిరావా అంటే యేమేమి చెయ్యాలి? ఒకకాలక కొరతనుండి పనికివచ్చే రంగు యేమాత్రం తియ్యొచ్చు! దాన్ని తియ్యడానికి ఎంత ఖర్చవుతుంది! అమృతం యెలా జరుగుతుంది! ఈ రంగు తయారీకి యంతరంపై నుండున పద్ధతు లేమైనా ఉన్నాయా! ఈ తయారీలో పనికివచ్చే కొరతనుపు లేమన్నా వస్తాయా! ఉంటే వా లేమి చెయ్యాలి? ఇటువంటి యక్షప్రశ్న లేన్నో వున్నాయి. వీటన్నిటినీ బాగ్ర త్రంగా పరిశీలించి, పరిశ్రమకు అవ్యయించాలి.

పారిశ్రామిక పరిశోధన అవసరం

ఇటువంటిసమస్యలను పరిశీలించడానికి ఇండిస్ట్రియల్ శివారేటల లభ్యత. ఇందుకు కావలసిన వనరులు కలిగించని పారిశ్రామిక విధానం పాటిగావుండ మంటే యెందుకుంటుంది! మిడిమిడిగా కాస్త్రానం వున్న ఒకల్లిద్దరినీ పెట్టుకుని (వాళ్ల చేత గాడిత పని చెయ్యించి, వాంతు ముప్పిరాళ్లు యిచ్చి) వాళ్లను పనిచెయ్యించేలా అంటే లాభంలేదు. సంఘం అవసరాలు తీర్చాలన్నా, పరిశ్రమ బాగుపడాలన్నా యిది తీరపతి మంగలివైరంలాగా జరపకూడదు.

పారిశ్రామికాధిపతులుగాని, బ్యాంకర్లుగాని ప్రజలకు వస్తుపన్ను కలిగించడాని లేమైనా పాటుబడ్డారా! కాస్త్రానికానీ, ప్రకృతిసంపదనా వినియోగించి దేశాన్ని సుఖితం చెయ్యడానికి ప్రయత్నించారా! ఈ ప్రకృతి కప్పనిసరిగా వచ్చే సమాధానం లా కేర్యం, చాకు కొమ్మా!

రాజకీయవేత్తల బాధ్యత

ప్రజల జీవితాన్ని బాగుచెయ్యడానికి, పాడు చెయ్యడానికి సమర్థులైన రాజకీయవేత్తలూ, పారిశ్రామిక

కాధిపతులూ ఉత్పత్తి వినియోగాన్ని తరువేరుగా కాకుండా ఒకేమొత్తంగా చూస్తే, కాస్త్రానికానీ తాలూ పారిశ్రామికాధిపత్తికి యంత ఎడబాటు కలిగి వుండేదికాదు. కాస్త్రానికానీధనవల్ల వచ్చే ఫలితాలు వున్న పరిశ్రమలను అభివృద్ధిపరచడమే కాకుండా, యంత కొరతపరిశ్రమలను సృష్టిస్తాయి. ఇది చాలా ముఖ్యం.

ఇప్పుడు కాస్త్రానికానీ విజ్ఞానం యెందుకు వృథా అవుతున్నదంటే—అతనికి, ప్రజల అవసరాలకు పనికి వచ్చే ఉత్పత్తి మధ్యకున్న అగాధంవల్ల నే.

యంత్రసాగరికత ముందుకు పోతున్నకొద్దీ, కాస్త్రానికానీమొదల సామాజికజీవితానికి నమ్మకం పొందుతున్నకొద్దీ, విద్యార్థిధానంలో తీవ్రమైన మార్పులు రావాలి. అది కాస్త్రానికానీమధ్యమైన జరగాలి. కాస్త్రానికానీ యెన్నోవిధాలుగా విద్యార్థి వృద్ధి తోడ్పడింది. పుస్తకాలు, బొమ్మలు, ఫిల్మ్లు, గ్రామోఫోన్లు, రేడియోలు, టెల్లెవీజన్ మొదలైన వన్నీ విద్యార్థివృద్ధికి యెంతో దోహదం చేశాయి. ఇవన్నీ కాస్త్రానికానీ కలిగించిన సౌకర్యాలు.

ప్రజాయత్తం కావాలి

ఇప్పుడు కాస్త్రానికానీ ప్రజలను కొల్లగొట్టడానికి, సామ్రాజ్యాలు పెంచుకోడానికి వినియోగపడుతున్నది. కాస్త్రానికానీ కలిగించిన అవకాశాలను వ్యర్థం దుర్వినియోగం చెయ్యడంవల్ల కలుగుతున్న దుష్ఫలితాలివి. పరిశ్రమలనూ, ప్రకృతి సంపదనా వ్యర్థం చేతులనుండి ప్రభుత్వమే రక్షపరచుకుంటే (నిజమైన ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వం వున్నప్పుడే యిది సాధ్యమవుతుంది) ప్రజలూ సుఖపడతారు; కాస్త్రానికానీమా పథలమవుతుంది.

[ప్రాఫెసర్ హెచ్. లెవి వ్యాసాన్ని అనుసరించి.]

—సెట్టి శ్రీధరరావు.

‘నువ్వు మా అమ్మవికాదు’

[కథానిక]

= శ్రీ చోడవరపు బాబూరావు =

‘బ్రాహ్మణులూ మీరనే చేయి!’ అనడిగింది వికలాక్షి, ధర్మ శ్రీధరరావుని. ఆ అడగటంలో కొంచెం దురుసుతనం, ఎప్పుడూ తన కోర్కెను తిరుగులేనటువంటిది ఈనాడు వుండటంవల్ల కలిగే లోపం కళ్ళకు పురుకున్నై.

‘నన్ను చూసి కాకపోయినా ఆ పసిగుడ్డుని చూస్తే నీవేమీ మార్పుకోనుంటున్నాను’ అన్నాడు శ్రీధర్. అట్లా అడగటంలో కేవలం నిరాశమాత్రమే తొంగిచూస్తున్నది.

‘అయితే ధర్మ పిల్లలకూ నీవేమీ మార్పులు చేయకపోయినా ఆ పసిగుడ్డుని చూస్తే నీవేమీ మార్పుకోనుంటున్నాను’ అన్నాడు శ్రీధర్.

‘నీ పిల్లా అనుకుంటున్నా, ఇన్నాళ్లనుంచి ఇద్దరూ ఎట్లాగో అట్లా సర్దుకుపోతున్నాం. ఇప్పుడు—’

‘ఈ—ఇప్పుడుమాత్రం మీ మొచ్చింది!’

‘అ పిల్లవాడి సంగతినిపించలే!’

‘దాని నెరవైనా పెట్టుకుందా మని ఇంచాకి చెప్పవలసిందా!’

‘అయితే తల్లి, తండ్రి బతికుంటేమీ పిల్లవాణ్ణి కరాయివార్ల చేతుల్లో—’

‘మీరనేది నాకేమీ అర్థం కాలేదు!’

‘అవును, నీకర్థం కాదు, నాకు తెలుసు. నిన్నట్లా అడగటంవల్ల ఫలితంకూడా కూర్చుంటుంది’

తెలుసు. అయినా, కష్టమేమీ తెరవని ఆ పసిగుడ్డుని చూసి అడగటం వుండలేక పోతున్నాను. వాణ్ణి నువ్వెట్లా వదిలిపెట్టి వుండగలవో గాని—’ శ్రీధర్ కళ్లు కొంచెం చెమ్మగిరినట్లు అనుమానం.

‘మరి నాకంటే ఎక్కువ ప్రేమ వాడియందు మీ కుండలం మరి విచిత్రం’

‘నిజంగా నా కన్నంత ప్రేమకూడా నీకు లేక పోవటం విచిత్రమైన విషయమే.’

‘నాపాట్లు నీకు పోగుకుంటుంటేమీకూడా అడ్డుపడే మీ తెలివితప్పక! నవ్యాలో ఏడవలోకూడా నా కర్థం గాకుండావుంది’

‘నీ కంఠ అవసరం ఎందుకొచ్చిందో నాకు అర్థం కాలేదు!’

‘స్త్రీ భర్తసంపాదనమీద ఆధారపట్టుకుంటే గదా ఇంక లోకులైంది! ధర్మ ఎన్నికొట్టితా రిట్టితా స్త్రీతన కాళ్ళమీద తన నిలబడలేక పోవటంవల్లనే సహించ వలసినదైంది’

‘అయితే నన్నుకూడా అటువంటి కుచ్చుల్లోకి లెళ్ళి వేస్తున్నావన్నమాట!’

‘నీ వలె గనలేదు. స్త్రీ! అధికంగా కష్టకంఠం వుండాలంటున్నాను’

‘మరి పిల్లలకతి యేమవ్వాలని నీ నడుగు కున్నాను!’

‘ఏం? తల్లి మాత్రమే బాధ్యురాలా!’

'కాదు, ఇద్దరూ రాక్షసులే! ఇద్దరిలో ఏ ఒక్కరు తప్పిపోయినా పిల్లలగతి చెప్పరానిదిగా కనిపించింది'

'మితో ఇనా వాడించటాని! నాకు తెలుసుకూడ లేదు. చెపుతున్నా వినండి. మీ కంటకా కాపల్రయంగావుంటే మీరే సంతోషించుకుంటారో, దాడినీ పెట్టుకుంటారో, ఇంకేం చేసుకుంటారో నా కనసరం లేదు. నేనుమాత్రం మూలమిద్దరినీ వుద్యోగాన్ని ఒకరు అగోరితను' అని విలాపి గలగదా నీవున్న తోడు ముప్పిరి పిలిచి! వెళ్లి పోయింది.

ఆమె పోయిన దిక్కు చూస్తూ నుంచుండి పోయాడు శ్రీధర.

౨

రాక్షసురావు రోదా అశీనునుండి రాగానే భార్య సుభద్రమ్మ వచ్చి కొంటుకుని ఒకన రగి లించటం, కాళ్లుకడుక్కు నీటంచుకు నీళ్లు, ముదిసిట్లా ఇరవటం అలవాటు. ఆ నాడుమాత్రం రాక్షసురావు వచ్చేసరికి కొంచెం ఆశ్చర్యం వేసింది. పరాసరి లోక రికి వచ్చి చూస్తే, భార్య ఎవరో చిన్నపిల్లవాడి! అన్నం కలిపి నోట్లో పెట్టటం చూసేసరికి మరింత ఆశ్చర్యం వేసింది. ఆమె ఇటువైపు చూడకుండా అపిల్లవాణ్ని లూరిస్తూ, బుజ్జగిస్తూ అన్నంకలిపి నోట్లో పెట్టటం చూస్తే అతనికి నవ్వుకూడా ఒచ్చింది.

ఇట్లా ఎంతసేరూ కాకముందే ఆ పిల్లవాడు రాక్షసురావుని చూసి, దృష్టి మార్చకుండా ఏకదీక్షగా చూట్టం మొదలుపెట్టేసరికి సుభద్రమ్మదా ననక్కు చూసి, చిన్న నవ్వుతో—

'అబ్బాయిమిమ్మల్ని చూసేకరకూ నేడకూడా చూడలేదు నుమండి!' అంది.

'ఎవరా అబ్బాయి!'

'మనింటిక్క శ్రీధరరావుగారు లేరు!'

'ఉ—హ్లా! నా కళ్లబూయ! నీదగ్గి రెట్టా మచ్చి రైవాడూ? అయినా ఎవరైనా చిన్నపిల్లలు కనిపిస్తే ఒదిలిపెట్టుతే. రోదా కొంటుకునేదానిని ఇలాగ కనపడకపోవేసి! నీక్కూడా నమాన

వాక్కుల! నాన నేమైనా కనిపించేమో అనుకున్నా' అని రాక్షసురావు వద్దవే, సుభద్రమ్మదా నవ్వుచ్చింది.

'అ, ఏం లేదండి! నేను లేను మట్టుకుంటుంటే ఈ అబ్బాయి ఎందుకో నుక్కపట్టి ఏడుస్తున్నట్టు విన పడింది. వాకిట్లోకెల్లి చూద్దనుకదా, అప్పి-దాడిగావుకు-దానిచేతుల్లోనిఅవకండా మెలికలు తిరుగుతూ ఏడు మున్నాడు. దాన్ని పిలిచి అబ్బాయిని రమ్మని చేతులు చూపేసిరి! ఒక్కక్షణం చూసి చేతుల్లో! చూడాడు. చూడండి, పిల్లా ముద్దుని చూటకడుతున్నాడో! అని ఒక్కసారి బుగ్గలు నిమిరింది.

'మరే, అయనభార్య ఈ అబ్బాయిసంగ లేమి పట్టించుకో దనుకుంటాడు'

'ఆ వేమిటండి? ఎక్కడో కేవ్వరి చేస్తున్న దటగా! పిల్లాణ్ని పరాయిచేతుల్లో పెట్టితను వుద్యోగం చేస్తూ వూరూరూ తిరుగుకుండా యేమిటి!'

'సరే, మన పిల్లా అనుకుంటూంటామా! అయిన భార్యయేమో ప్రియకూడా పురుషులమల్లే యెందు కుండుకూవదు, ఇద్దరి! సమానమైన స్వేచ్ఛ వుండాలి— అని ఈవిధంగా చెబుకుంటిట!

'సరే, ఏం చెబితే మనకేం గారి, కాస్తేపట్టా చూడండి, ఎంతవసువై నాడో! ఇంచాకా 'ఆ విలాపి మృగాడు వచ్చారే, పిల్లవాణ్ణిక్య'మని దాడి ఒస్తే, అబ్బాయి దాడిదగ్గరకు వెళ్లేదనికదా, నన్నుగట్టిగా గొలింతుమని ఏడటం మొదలెట్టాడు!'

'ఇంకేం, నీక్కూడా పిల్లల్లేని విచారం తీరి పోయిందిలే. సరే, అబ్బాయిభోరణిలో పడి, మొగు దనేవా డోహడున్నా డన్నసంగలే మరిచిపోయినా వల్లేవుండే. ఇంచాకనంగా ఒస్తే ముంచినీళ్లు కావా లవై నా అడగలేదు!' అనేసరికి నవ్వుకూ సుభద్ర పిల్లవా న్నెత్తుకునే వంటిట్లో! పోయింది.

3.

కలెక్టరాశీనునించి శ్రీధరరావు, గరల్లు స్కూలునించి విలాపి ఒక్కసారి వచ్చారు. ఒచ్చి

నువ్వులో తారసిల్లారు. ఇట్లు తాళం వేసి వుండి. అయితే తాళం చెవి ఒకటి క్రిందగ్గిరా, ఒకటి వికలాక్షిదగ్గిరా వుండటంవల్ల ఇబ్బం దేయి కలగటంలేదు. క్రింద తాళం తీసి లోపలికి వెళ్ళాడు. వికలాక్షి కూడా సరాసరి లోపలికి వెళ్లిపోయింది.

స్లిప్పురు నిదించి, దాని కాఫీహోటలునుంచి తెచ్చిన కాఫీ ప్లాస్టులోంచి పప్పులోకి ఒంచి తాగు తుండగా, భర్త వాటిల్లోంచి ఎవరో పిలుస్తున్నట్లు వివపడింది వికలాక్షి. ఎవరూ అన్నట్లు అటు తిరిగేసరికి, క్రింద అప్పని కేకేస్తున్నాడు. కాఫీపట్లో అప్పి వచ్చి పిల్లవాణ్ణి క్రిందకి అందించింది. క్రింద పిల్లవాణ్ణి కాసేపు ఎత్తుకొని, ముద్దులాడి, మల్లా అప్పికి ఇచ్చేవాడు. అది పిల్లవాణ్ణి తీసుకుని వెళ్లి పోగానే క్రింద లోపలికి వచ్చేవాడు.

ఇదంతా చూసిన వికలాక్షి! మనస్సులో ఎలాగో అనిపించింది. మొట్టమొదటిరోజుల్లో పిల్లవాడు కనపడకపోయినా వికలాక్షి అంత పట్టించుకోలేదు. తరువాత కొన్నాళ్ళకి పిల్లవాడేసరి కనపడకపోయే సరికి అప్పి వడిగింది. అది, పక్కయింటి సుభద్రమ్మతో ఆడుకుంటున్నాడని చెప్పింది. మెదలకుండా వూరుకుంది వికలాక్షి. కాని ఇవారే భర్త చేసిన పనేమిటి! ఇవారేనా, రోజూ ఇంతేనా! క్రింద మీద అమితమైన కోప మొచ్చింది వికలాక్షి.

‘అక్కడికి పిల్లవాడు నా కేయి కానట్టా, తనకే కొడుకైనట్టా! ఒయ్యో, ఇంకమాత్రం చేత నాకన్నా యెక్కువని అనుకుంటున్నాడు కాబోయ్ అని రుసరుస లాడుకుంటూ కాఫీకప్పు అక్కడే వడేసి, వాటిల్లోకి వెళ్లి ‘అప్పి! అప్పి’ అని పిలిచింది.

వివపడకపోవటంవల్ల అప్పి మొదట పలకలేదు. తరువాత వివపడేసరికి ‘అ!’ అని ఒక్కగంతులో ఒచ్చింది.

‘ఎక్కడున్నావ?’

‘సుభద్రమ్మగారింట్లో’

‘ఎప్పుడూ అక్కడే వుండమని ఎవరు చెప్పారు మీకు? పిల్లవాడేదీ!’

‘ఆ అమ్మగారిదగ్గర్నీ వున్నాడండీ’

‘అట్లాగా! ఆ అమ్మగారి కన్నంక ప్రేమ కూడా నాకు లేకపోయిందే? అంత ప్రాణోపార్జన చేరదీసి పెంచవలసిన స్థితి ఇంకా అబ్బాయి! రాతేదని చెప్పి, పో, ముందు అబ్బాయి నిట్లా తీసుకురా’

అప్పి వెళ్లింది.

కనకు భర్తమీద వచ్చిన కోపం, అప్పిమీద ఒచ్చిన కోపం, చివరికి సుభద్రమ్మమీద ఒచ్చిన కోపం- ఏ బిన్నిటికీ కూడా కారణం కొడుకుమీద ప్రేమ వని ఆమెకు తెలియదు. బయటికి కనపడకపోయినా, తాను ఎంత చంపుకోహిని! ప్రయత్నించినా ఇంకా ఏమూలో దాగివున్న తుల్రప్రేమ ఈ భర్తమీదా, క్రిందవాళ్ళమీదా కోపంగా పరిణమించిందని ఆమె గ్రహించలేకపోయింది.

అప్పిని చివాట్లు పెడుతున్నప్పుడు విన్న సుభద్రమ్మ, అది మల్లా అబ్బాయిగోసం రాగానే, ‘ఇదుగోసే! అని ఒక్కసారి గట్టిగా పిల్లవాణ్ణి ముద్దు పెట్టుకుని ఎందుకో కంట రడితో పిల్లవాణ్ణి అప్పికిచ్చేసింది. మొదట్లో సుభద్రమ్మ చంకలోంచి ఎంత నుంజినా పిల్లవాడు రాలేడుగాని, తరువాత తప్పని సరిగా ఏడుస్తూ అప్పిదగ్గరకు వెళ్ళాడు.

౪

‘ఇవారే అబ్బా యెక్కడా కనపట్టడమే!’ అనడిగాడు రాఘవరావు ఆఫీసునించి రాగానే.

‘వాళ్ళసరి వూళ్లో లేరు. బ్రాన్స్ ఫ రయిం డిట’

‘ఎవరికి?’

‘క్రిందరావుగారికి. ఆ డేజోవూరు బ్రాన్స్ ఫ రయిందనీ, వికలాక్షికూడా ఆ వూరే బ్రాన్స్ ఫ రయిందనీ, వాళ్లంతా ఆవూరే పెడతారనీ విన్న అప్పి చెప్పింది.’

‘అట్లాగా—’ అని వూరుకున్నాడు రాఘవ

‘ఇవారేమీ తోచుకున్నాడు, చూడారో లేదో!’

‘నిజమే’

‘మయ్య! నన్ను అన్నంకూడా పయించలేదు. అబ్బాయిని దగ్గర కూచో పెట్టుకుని అన్నం తినేదాన్ని కోరా. ఇవారోకూడా మామూలుగానే అన్నం కలిపి ముద్దలేసి అబ్బాయి పక్క నున్నాడనుకుని పెట్ట బోయాను. మళ్లీ భాషక మొచ్చింది.’

‘నేను మొదట్లోనే చెప్పలేదు, అంతగా అలవాటు చేసుకుంటే తరవాత మనకే కష్టమని?’

‘సరే, ఇప్పు డిట్లా అంటున్నారని మీరు మాత్రం ఇంట్లో వున్న కాసేపు అబ్బాయిని ఒదిచి పెట్టేవారా మేమిటి? ఎప్పుడూ దగ్గర కూచో పెట్టుకుని కలుద్దు చెప్పేవారుకదా?’

‘ఏమోగాని, అయినా, నీఅంత అలవాటు లేదు నాదగ్గర’

‘లేకేం? అబ్బాయి లేకపోతే మీకుమాత్రం దినులుగా లేదా? ఎప్పుడూ ఏదో పరధ్యానంగా వుండటం—! ఆడోమాదిరిగా చూసింది సుభద్ర భర్త వైపు. ఆమె అన్నమాట నిజమైనా, ఓ ఆడదాని? ములై తనుకూడా దినులుపడ్డానని ఒప్పుకోవటం చిన్న తనంగా తోచిందతనికి.’

‘అచ్చే—పరధ్యానం లేదా ఏమీలేదు’ అని తప్పించుకున్నాడు.

‘సరేగాని, ముందు స్నానం చెయ్యండి, తరువాత మాట్లాడుకోవచ్చు’ అని సుభద్రమ్మకూడా ఆచర్య అంతటితో ఒదిలేసి నీళ్లు తోడటాసి! దొడ్లోకి వెళ్లింది.

కాని సుభద్రకు మనస్సుంతా ఆ పిల్ల వాడిమీదే వుంది. రాఘవరావుకు భోజనం వడ్డిస్తూ—

‘నే నోమాట చెప్తానను వింటారా?’ అన్నది.

‘ఏమిటి?’ అన్నట్లు తల వైకెత్తి చూశాడు రాఘవరావు.

‘పోనీ—మీరుకూడా ఆవూరు బ్రాస్మగర చేయించుకోరాదా?’

‘నీ చాదస్తంగాని, ఎవరిపిల్లాడికోసమో ఇంత అలవాటించిపోవటం మేమిటి? నా స్వన్న వోలట్ల మనం

వుంటుంటే సార్వజ్ఞుడుమందా? ఇహ మన జన్మకింతే నమకుని పూరుకోవటంకప్పుడు లేదా? లేదు’ అని చెబుతుంటే రాఘవరావువరం గడ్డదికమైంది. సుభద్రమ్మ కళ్లల్లోంచి నీటిబొట్లు జారివై.

‘ఏమైనాగానీ ఆ అబ్బాయిని చూడందే వుండలేనండీ! ‘అమ్మ, అమ్మ’ అంటూ చేతులు జాతుతూ పరిగెత్తుగాచ్చేవాడు!’

‘సత్యునిన్నావో లేదోగాని, వన్ను ‘నాన్నా’ అనికూడా పిలవటం మొదలెట్టాడు. నేనే పిసారి, ‘తప్పవాయివా, నేనుకాదు మీ నాన్నని’ అంటే, ‘కాదు, నవ్వే మానాన్నని’ అని, అవు ననేవరకూ ఒదిచి పెట్టాడుగాదు.’

‘నాకు తెలియటండీ! అస లా అబ్బాయిని మొదట్నుంచీ తల్లి చేరదియ్యకపోవటంకల్ల ఇంతవరకొచ్చింది.’

‘పోనీ, తల్లి గాకపోతే తండ్రిమాత్రం చేరదియ్య గూడదా?’

‘అయ్యో, మీకు తెలియదావును! ఆయనకి మహాఅపేక్ష అబ్బాయంటే. రోజూ అఫీసునుంచి రాగానే ఇక్కట్నుంచి అప్పిని, అబ్బాయిని తీసుకు రమ్మని పిలిచి, కాసేపు ఎత్తుకు రిరిగేవాడు.’

‘ఆ వికాలాక్షమ్మ అస రెప్పదూ పిలవనన్నా పిలవదలే వుండే?’

‘పిలవనూ పిలవదు, పిలిచినా దగ్గరికి వెళ్లనూ వెళ్లకు పిల్లవాడు. భగవంతుడు, కావాలా కావాలా అనుకునేవార్ల కివ్వకుండా—’ ఇహ మాట్లాడలేక పోయింది సుభద్రమ్మ. రాఘవరావుకూడా చేతులో ముద్ద నోట్లో పెట్టుకోలేక విస్తట్లోనే వదిలేసి కూర్చున్నాడు.

అట్లా ఇద్దరూ రెండు నిమిషాలపాటు మాటా మంటే లేకుండా కూచున్నతర్వాత—

‘సరే, ఇప్పు దూరికే విచారిస్తే యేంలాభం? కానీని మజ్జిగ—’ అనగానే సుభద్రమ్మ పమిలచెంకుతో కళ్లు కుదుచుకుంటూ మజ్జిగ కానీని పోనీ—

‘అయ్యో—నా మందమరి కాల! మాటల సంధల్లో పడి మీకు పులసాయ్యటం మరిచేపోయా’ నంటే—

‘నా కసలు సరిగా ఆకలి లేదులే. మజ్జిగే పొయ్యి’ అని కాస్త అన్నం తిని చెయ్యి కడుక్కన్నాడు.

రాకునరావు శివలక్ష్మిరావు సుధద్రమ్మకూడా ఏదో భోజన మయిందంటే అయిందనిపించుకొటానికీ మాత్రం కాస్త ఎంగిలిపడి మూతి గుడుచుకుంది.

౫

అబ్బాయిగారికి ఒళ్లు కొంచెం వెచ్చగా వుందంటే అని చెప్పింది అప్పి, వికలాక్షి ఇంటికి రాగానే.

వికలాక్షి పిల్లవాణ్ని దగ్గరికి తీసుకోబోతే వాడు తెచ్చుమని గాఢకపెట్టి అప్పికంఠం గట్టిగా విగించి ఏడవటం మొదలెట్టాడు ఇటు చూడమందా. వికలాక్షి పిల్లవాడి ఒంటిమీద చెయ్యిని చూస్తే ఒళ్లు మండిపోతున్నట్లు కనిపించింది.

‘కాస్త వెచ్చగా వుండటమేమిట? మసిలి పోతుంటేనూ? అయ్యగారింకా రాలేదూ—’ అ మాట అంటూ కొంచెం నాలుక కొరుక్కుంది.

‘ఒచ్చి అబ్బాయిగారిని చూసి డాక్టరుగారి కోసం వెళ్లారు’ అన్నది అప్పి.

వికలాక్షి మనస్సు పరిపరివిధాల పోయింది. పిల్లవాడి ఒంటిమీద చెయ్యి వేస్తే తన చేతికి తగిలిన వేడి తన నరనరానికి వేడి కలిగించింది. ఆమె ఒళ్లంతా ఒక్కసారి జలదరించింది. మళ్ళా ఓసారి పిల్లవాణ్ని దగ్గరకు తీసుకోబోతే, రాకుమిని చూసినట్లు శోకవేసి ఏడవటం మొదలుపెట్టాడు.

ఇంతలో శ్రీధర్ డాక్టరుతో సహా ప్రత్యక్షమైవారు. డాక్టరు పిల్లవాడి చెయ్యి చూసి, ‘జ్వరం ఎప్పుట్నుంచి?’ అనడిగాడు.

‘ఎప్పుట్నుంచి ఎక్కడంటే? నిన్ననే ఈ పూజో’ దిగాం. రాత్రి కొంచెం నలరగా వుంటే ఏదో

ప్రయాణంవల్ల నమకున్నాం. ఇవాల జ్వరం పేలిపోతూ ఒచ్చింది.’

‘అట్లాగా! అయితే అక్కడ అబ్బాయి ఎవరి దగ్గరైనా బాగా చదువుగా వుండేవాడా?’

శ్రీధరరావు వికలాక్షివైపు చూశాడు. వికలాక్షి మాత్రం ఇటువైపు చూట్టలేదు. ఏదో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తోంది.

‘అవునండి’

‘అయితే వార్ని పిలిపించటంకన్న మంచి పుటాయం మరొకటి లేదు. కరీరంలా మాత్రం బబ్బు రావగిన లోకేమీ కనపట్టలేదు’ అని చెల్లిపోయినాడు డాక్టరు. ఆయన ఇదివర కిటువంటి కేసులు చాలా పట్టినవాడే.

‘డాక్టరు చెప్పిందంతా విన్నావా?’ అన్నాడు శ్రీధర్.

‘అ—’

‘ఇప్పుడేం చెయ్యాలి?’

‘చేసే దేమింది? అయినా అస లా సుధద్రమ్మ దగ్గర వా ట్నెందు కలవాటుచెయ్యాలి?’

‘ఎలా? ప్లీ నామిదికే ఒస్తావే! అయినా ఒక రలవాటుచేసేదేమిటి?’

అప్పి వాణ్ని ఆవిడదగ్గరికి తీసికెడుకుంటే మీ రెండు మారుకోవాలి?’

‘అయితే పూరుకోవాడనివాణ్ని నేనే నన్ను మాట.’

‘మీ చేతులారా మీరే ఇచ్చి పంపుతుంటే నేను లెక్కమార్లు చూశాను.’

‘చూసినప్పుడు నాదగ్గర్నుంచి నువ్వే లాక్కోలేకపోయినావూ? ఇదుగో! చెప్తున్నా విను. అవన సరంగా కంఠకోవడమంతమాత్రాన లాభం కూర్కం. మాతృస్వాదయం పసిపిల్లలు బాగా గుర్తిస్తారు. ఆ సుధద్రమ్మకు పిల్ల లేకపోయినా అవిడలో వున్న మాతృత్వమే, దానికి వాచిపోయిన మన పిల్లవాణ్ని ఆకర్షించింది తెలుసా?’

పూచలాగ తగిలింది వికలాక్షి కీచుట. కీచుమని పోయింది ఒక్కసారిగా. మనస్సుంతా తెలికేసి పట్టింది. సమాధానమేమీ చెప్పక తిరిగి వెళ్లిపోయింది.

మర్నాడు పిల్లాడికి జ్వరం మరింత పెచ్చై, కలవరింకలతోనూ ఒచ్చింది. వికలాక్షి పిల్లాడిదగ్గరికి ఒచ్చేసరికి, ఆమ్మ అని కలవరిస్తున్నాడు.

ఏంకావారి వాయివా? అంది వికలాక్షి.

ఆమ్మ కావారి?

ఇదుగో! నేనే ఆమ్మని, ఇటు చూడు.

పిల్లవాడు ఇటు చూసి, కళ్లు మూసుకుని ఏడుస్తూ, నువ్వుకారు మా ఆమ్మని. ఆమ్మ కావారి అని మూలగటం మొదలెట్టాడు.

భార్యభర్తలు ఒకరి మొహం ఒకరు చూసుకున్నారు. ఇంతలో డాక్టర్‌బాబ్బి నుండిచ్చి—

చారికి రమ్మని వుత్తరం రాకారా? అన్నాడు.

ఏవరికి?

పిల్లవాడి కవరిదగ్గిలో చను వెక్కుకన్నారే?

లేదు—అన్నాడు క్రిందర తల నంచుకుని.

మీకు ఆబ్బాయి బతకటం ఇష్టంలేనట్లుంది!

క్రిందర బాధ భరించున తేకచేత్త వృధయం గట్టిగా నొక్కుకున్నాడు.

చూడండి! నేనిట్లా అంటున్నానని మీరమీ ఆనుకోవద్దు. ఇప్పటికేవా మించిపోయిందేమీ లేదు. తక్షణం పెరిగిగా వివ్వండి. నామందులుమాత్రం ఏమీ పనిచెయ్యవని ఇప్పుడే చెబుతున్నా. మీ యిష్టం అని వెళ్లిపోయినాడు.

మర్నా ఒకరి మొహం ఒకరు చూసుకున్నారు భార్యభర్తలు!

చాచుగారూ! నామాట విని పెరిగిగా వివ్వండి. పిల్లవాణ్ణి చేతులారా ఎందుకు చంపుకుంటారు! అన్నది ఆక్కడే వున్న ఆమ్మ.

౬

రాత్రి ఏమిటా చాలా చెడ్డ కలొచ్చిందండీ అన్నది మధుర భర్తతో.

నేకప్పుడూ ఏదోఒహటి ఒత్తూనేవుంటుంది!

అట్లా కాదండీ. ఇవాళ నున నెట్లాగో వుంది. అబ్బాయిని చూసి ఎన్నాళ్లో అయింది.

అయితే ఇప్పు డక్కడను తీసుకుపోవ్వం బావా యేమిటి?

వెళ్ళి ఒక్కసారి చూసాడ్రాం.

నేకమైనా పిచ్చా? ఇందుకోసం తీరా పని కట్టుకునెడితే వాళ్లేమైనా అనుకుంటారేమో నన్నా ఆలోచించడం?

ఏమీ ఆనుకోరు? అని మనిషాలకమీదినించి అన్నదేగాని ఆమెకుడా మనస్సులో అనిపించక పోలేదు. కాని పిల్లవాణ్ణి చూడాలన్న కాంక్ష ఆమెలో వున్న ఆ అనుమానాన్ని కప్పేసింది.

ఏదో చెడ్డ కలొచ్చినంతమాత్రాన ఇట్లా రాధాంతం చేస్తూ కూర్చుంటే యెట్లా? ఇప్పుడు మనం వెళ్లాలంటే మాటలా? నాకు నెలవు దొరకటం ఓ దుర్లభం. ఇంతకీ ఏమి బాకం?

ఆబ్బాయి నెవరో రాక్షసు లెత్తుకుపోతున్నా రట. ఆమ్మ ఆమ్మ అని యేడుస్తూ ఆబ్బాయి రానంటున్నాడుట. వికలాక్షిమ్మ అందుకోతోలే రాక్షసులు ఒడలేదుట. ఇంతలో నేనే వెళ్లాల. ఆబ్బాయి ఒస్తానని యేడుస్తున్నాడు. వెంటనే మెకుమక ఒచ్చేసింది.

స—డేలే. ఇటువంటి కల లెప్పుడూ ఒత్తూనే వుంటే. నాకుమాత్రం రావు ఆత్మకప్పుడూ? రాత్రి నాకు ఇటువంటిదే ఓ కలొచ్చింది. ఇవా కలొచ్చినప్పు డల్లా ఏదోవూరికి పనిగట్టుకుపోవారేనో? అని ఏదో అంటున్నాడేగాని రాఘవరావు మనస్సుకూడా ఇక్కడ లేదు. రాఘవరావు మధురమ్మని చూస్తే ఆమెకళ్లంట నీళ్లుకొరినట్టు కనిపించింది. మధురమ్మ రాఘవరావుని చూసి అతని మనస్సుకూడా పూర్తిగా చదివేసింది.

ఆక్కణ్ణుంచి వెంటనే లేచి, భుజంవట్టుకు పూవుతూ—

‘కప్పుకుండా వెడదామండీ! ఇట్లా ఒత్తున్నా మని ఓ వుత్తరం రాపివడేసి ఇవ్వాలే బయల్దేరదాం’

అంటుండగా ఎవరో ఎర్రనైలుమీద ఒచ్చివాఁ డ్లొంచి కేకవేశారు, రాఘవరావు గబగబా వెళ్ళి చూస్తే పొద్దుబాసా!

‘తెల్లిగ్రాం, సంతకం’ అంటూ ఓకవరు అందించాడు. రాఘవరావు ఒకే చేతుల్లో గబగబా సంతకం పెట్టి కవరు విప్పి చదివాడు:

‘అబ్బాయి మరణశయ్యపై వున్నాడు. ఉన్న పాటుగా బయల్దేరిరావలసింది’

2

‘అమ్మ—అమ్మ’

‘ఇరుగో నాయనా—ఇక్కడే వున్నా’

కళ్ళు మెల్లిగా తెరిచి ఆమెనక చూసి వురికిపడి యేడవటం మొదలెట్టాడబ్బాయి.

‘నువ్వు కాదు మాఅమ్మది. నువ్వు చెయ్యనివి, అమ్మ కావాలి’ అని యేడవటం మొదలెట్టాడు.

‘ఇరుగో—నిన్ను చూస్తేనే పిల్లవాడు భయపడి పోతున్నాడు. ముందు నువ్వనకల తెట్టు’ అని శ్రీధరరావు వచ్చి పిల్లవాడిమీద చెయ్యివేసి దగ్గరగా కూర్చున్నాడు.

తనను చూస్తేనే పిల్లవాడు భయపడిపోతున్నాడు! వికలాక్షిమృత తనను నుంచోపెట్టి నిలువునా దహించివేస్తున్నంత ఆవేదనగా వుంది. తన కొడుకు తనను చూసి పెద్దపురిని చూపిపట్టుగా భయపడుతున్నాడు! తనేనా దీని కంకటికి కారణం? ‘నువ్వు మాఅమ్మవు కాదు’ అని పిల్లవాడు కలవరించటంలో ఎంతలర్థం ఇమిడివుంది? ఆలర్థం ఆ అబ్బాయికే తెలిసి నంతగా తనింకా తెలుసుకోలేకపోతోంది.

‘అమ్మ—అమ్మ’

‘అమ్మ ఇప్పుడే ఒస్తుంది యేడవకమ్మ’

‘నువ్వు మాఅమ్మవు కాదు. చెయ్యనిది. నాకు అమ్మ కావాలి’

‘చెయ్యం అవకల తెల్ల పోయిందిలే నాయనా. చూడు, నేను నాన్నని’

ఏడవకుండా కళ్ళుమూసుకుని పడుకున్నాడు పిల్లవాడు.

త సెంతదూరంగా వుంటే పిల్లవాడి కంక నిర్వయం, నిర్విచారం! తను తల్లికాదు, చెయ్యం! పిల్లవాడి కి సంగతులన్నీ ఎవరు చెప్పారు? తనే చేతులారా ఇంతనుకూ తెచ్చింది! పిల్లాడి కింతవరకూ రావటాని క్కారణం తనే! తనుండగా అబ్బాయి బతికి బయట పడతాడా? యేమా!

ఇలా సహించలేకపోయింది వికలాక్షి. ఇంత వరకూ అడిచిపెట్టుకున్న దుఃఖం పొర్లిపోయి పెల్లుబిల్లు ప్రవహించసాగింది. కళ్లు రెండుచేతుల్లోనూ మూసుకుని దిగ్గరగా ఏడవటం మొదలెట్టింది.

‘ఏమిట యేడుపు? అంతా శ్రీఅయిపోయిందారా? ఇప్పుడే నేడిస్తే యేం లాభం? నైగా పిల్లవాడు భయపడి పోతాడు. పూరణ!’

చప్పున కళ్లు తుడుచుకొని పూరుకుంది.

‘నా శ్రీపాటికి ఒస్తుంటారా? అనడిగింది భర్తని యెలాగో.

‘వున్నపాటుగా బయల్దేరి రమ్మని తెల్లిగ్రాం యిచ్చాను. వెంటనే బయల్దేరితే ఈపాటికో ఇంకా సేపటికో రావలనుంటుందిమరి’

‘నేను రాను—నేను రాను—అమ్మని చూసాస్తా—అమ్మాయ్’ అని కేకపెట్టి మంచంమీదినించి కింద పడబోయాడు పిల్లవాడు. గట్టిగా పట్టుకున్నాడు శ్రీధరరావు.

వికలాక్షిమృతా పిల్లవాడిదగ్గరికి పోతోయింది కాని, తను దగ్గరికి వెడితే, ఎప్పుడో పోవలసిన ప్రాణం వెంటనే పోతుండేమా నని చెప్పలేదు. ఇంతలో వాట్లలో బండి ఆగిన చప్పుడు. రాఘవరావు, సుభద్రమ్మ బండిలోంచి దిగారు. సుభద్రమ్మ కళ్ళన్నీ వాచివున్నై.

సుభద్రమ్మ రాగానే ఏమీ మాట్లాడకుండా పరానీ అబ్బాయిపడుకున్న మంచందగ్గరికి వెళ్ళి పిల్లవాడిమీద చెయ్యివేసింది. అబ్బాయి వురికిపడి, ‘అమ్మ కావాలి—అమ్మ కావాలి’ అని కలవరించాడు.

‘అమ్మో ఒచ్చింది నాయనా! చూడు, అమ్మో, నాన్నా ఒచ్చారు అయ్యో’ అని శ్రీధరరావు సుధద్రమ్మనీ, రాఘవరావునీ చూపించాడు.

పిల్లవాడు ఒక్కక్షణం సుధద్రమ్మవైపు చూసి, ‘అమ్మో! అంటూ కంఠానికి రెండుచేతులూ పెనవేశాడు, చెట్టుకోమ్మకి అంటిపెట్టుకున్న గారికి అల్లలాడే తీగకి మల్లే.

అబ్బాయిని అట్లాగే పట్టుకుని సుధద్రమ్మ కన్నీళ్లు కారుస్తోంది. ఆవృత్తాన్ని చూస్తున్న విశాలాక్షి మరో లోకంలోకి కేలిపోతున్నట్లునిపించింది. ఆ దృశ్యం పూర్తిగా వృధయంలో వాల్చుకుపోయింది.

౮

అబ్బాయికి సుధద్రమ్మ కనపట్టం యేమిటి, జ్వరం వారిపోవటమేమిటి—రెండూ ఒక్కసారే జరిగిపోయినై. మర్నాడు మామూలుగా మాట్లాట్టం, మాడోవాటి కల్లా లేచితిరగటం మొదలెట్టేసరికి అందరి మనస్సులూ కుదుటపడ్డయ్.

డాక్టరు వచ్చి ఒకసారి చూసి, ‘ఇహ నా అవసరమేమీ లేదు’ అని వెళ్లిపోయాడు.

‘అమ్మో! అమ్మో! ఇహాపపదూ’ నన్నొదిలి పెట్టి వెళ్ళేవుకదా!’ అని కొంగుపట్టుకుని విడిచిపెట్టుకుంటూ సుధద్రమ్మచెంపే తిరగటం మొదలెట్టాడు పిల్లవాడు.

రాఘవరావుకు పెలవై పోయింది. ఆరోజు బయల్దేరివెళ్ళకపోతే వుద్యోగానికి పిల్లొదులుకోవాలి. తీరావెడితే అబ్బాయి మల్లీ మంచంలోపడి, తిరిగి బయట పడతాడన్న నమ్మకం లేదు. ఇదో పెద్దసమస్య అయి తూర్పుంది అందరికీ!

‘అబ్బాయిని కొన్నాళ్లదాకా మాదగ్గరే వుంచుకుంటాం. ఇప్పుడే ఒదిలిపెట్టివెడితే చాలాప్రమాదం’ అని ఓనాడు సుధద్రమ్మ విశాలాక్షితో అంటే, విశాలాక్షి మనస్సు చివుక్కుమంది. తన సొత్తు, తన రక్త మాంసాలు ఎవరో లాక్కెడుతున్నట్లునిపించి దామెను మరి కర్తవ్యం?

‘నామాట విని మీరుకూడా మాతూరే బదిలీ చేయించుకోండి. చక్కగా అంత అబ్బాయిని చూస్తూండొచ్చు’ అన్నది సుధద్రమ్మ. కొంచెం సంతోషం కలిగింది విశాలాక్షి.

ఆ సాయంకాలమే రాఘవరావు, సుధద్రమ్మ బయల్దేరివెళ్ళిపోయే రోజు. పిల్లవాడు ఆరోజల్లా సుధద్రమ్మచెంపట్టుకుని ‘అమ్మో అమ్మో! అంటూ విడవనే లేదు! ఇహ తప్పనిసరిగా పిల్లవాణ్ణి పంపవలసివచ్చింది.

అంత బండెక్కపోయే సమయానికి విశాలాక్షి దుఃఖం పట్టలేకపోయింది. పిల్లవాణ్ణి గట్టిగా కావలించుకుని—

‘ఎక్కడికెడతావు నాన్నా! నేను మీఅమ్మని కాదూ’ అని కళ్ళవెంట బొటబొటా నీళ్లు పడుతుండగా అడిగింది.

‘కాదు, నువ్వు మాఅమ్మవికాదు, దయాల్సినది. నేనెక్కడుండను. మాఅమ్మదగ్గరికే పోతా’ అని యేడుపు సాగించాడు పిల్లవాడు.

పిల్లవాణ్ణి ఒదిలిపెట్టేసి లోపలి కెళ్లిపోయింది విశాలాక్షి.

‘శ్రీధరరావు వారిని సాగనంపి ఒచ్చిచూస్తే విశాలాక్షి దిండుమీద పడుకుని వెక్కిరిస్తోవుచున్నోంది.

‘చేతులారా చేసుకుని ఇప్పుడేడుస్తావేం? చేసుకున్నంత అనుభవించొద్దా? నీ వుద్యోగం, స్వయం పోషకత్వమే ఆలోచించావుగాని, ఒక్కసారయినా పిల్లవాణ్ణి దగ్గరికితీసిన పాపాన పోయినావా? వాడు మనకు తల్లికేలేదని అనుకుని గుండె రాయిచేసుకో. అంటూ వెళ్లిపోయినాడు.

మర్నాడు శ్రీధరరావు ఆఫీసునించి ఒచ్చేసరికి విశాలాక్షి అతని దగ్గరికి వెళ్లి మెల్లగా కాలరసం వున్నట్లా—

‘మీరు ఆతూరే బదిలీచేయించుకోండి’ అన్నది.

‘మరి నీ వుద్యోగం?’

‘రాజీనామా ఇవ్వాలే అందకేకాను’ అన్నది విశాలాక్షి.

వృత్తపత్రికా రచనము: వాఙ్మయము

‘కుమారదేవ’

అంగ్లమున ‘నవల’ - రచయితలలో ముప్రసిద్ధకవి
అర్. యల్. స్టీవెన్స్ ఒకప్పుడు నిర్ణయమై
యొందెను. చారిద్ర్యభాష నడుభవింపజేక అత డప్పుడు
సాహిత్యసాహిత్య నగరమునకు బలాయన మొనర్చి
యం దొకానొక వార్తాపత్రికా కార్యాలయమున నొక
చిన్న ‘విలేఖరి’ యుద్యోగము సంపాదించ గలిగెను.
తొలివాడే అతని! వాటి సాయంకాలము జరిగిన ఆ
యూరి సార్వేక్షక ఆర్థికవారి సమావేశ మొక దానిని
గూర్చి వ్రాయు పని కలిగెను. “కృతజ్ఞతా ప్రకటన
వార్షికోత్సవము” అని యా సమావేశమునకు జేరంది
యా సందర్భమున నూరిలోని వీధిసాదలకు ‘సమాచార
నముజరిపించిరి. విందునకు బలువిధములవారు విచ్చేసిరి.
బంకులు యభ్యర్థముగా సాగుచుండునప్పు డందు
గూర్చున్నవారి నెల్ల స్టీవెన్సుచుక తరచేకదృష్టితో గమ
నించి యాపేద లెట్లు భుజించిరో, యప్పుడు వారి వజ
నము లెట్లుండెనో, వారిలో నెందరు నిజముగ చారిద్ర్య
జీవితాహుతులో, ఎందరు సంఘమాఘ్యులై భిక్షాటనశీల
బులైయుండిరో, ఎందరు చారిత్రియుగ నభివృద్ధిలై
యీ పరిస్థితికి వచ్చిరో, ఎందరు దుర్మార్గాచరణులు
ప్రస్తుతమందున దలచాయుకొని కాలలు గొల్లలుచేయ
సమయము జేదియుండిరో మొదలగు విషయములను పాఠ
కుల గుండెలు కరగనట్లును, వారిపట్ల సంఘ మొక
సామధూతి కాపవలసిన ధర్మము గలిగియుండెనో విశదీ
కరించి, చారిద్ర్యజీవితా పరిపీడనా నివారణమార్గ
సూచకముగ నొక చక్కని నివేదికను రచించి పత్రికా
సంపాదకునకు సమర్పించెను. ఆ నివేదిక యొక మానవ
తత్వ నిరూపణ పత్రముగ నుండెను. కాని యా పత్రికా
కార్యాలయములోని నగరవృత్తాంతసంబంధోపసంపాద
కుడు మాత్రము దానిని తన కమిటి నలిపి బుట్ట

చాఖలుచేసి, స్టీవెన్సును కవి నెగాదిగ జూచి “ఏవ్వ
రయ్యాని నీ పనికి తెట్టినది? ఇందు వార్త లేమున్నవి!
ఎందరు ఆతిథులు వచ్చిరి? అది వ్రాయలేదు. ఆ సమా
వేశము జయప్రదముగ జరుగుటకు గారణు లగు పాఠ
ప్రముఖు లెవ్వ రవ్వరు విజయము చేసివారు? అది నీవు
చెప్పలేదు. ఏయే సార్వేక్షక ఆర్థిక యుద్యోగు లందు
బాల్గొన్నారు? ఆసంగతి ప్రస్తావించలేదు. ఇంత ముఖ్య
మైన సంగతులను నీవు వ్రాయలేదు. నీవు నొక పత్రికా
నివేదకుడ వగుదువా? నీవు వేటు ఏ పనికైన బోవుట
మంచిది” అని యాపడించి, సలహానిచ్చివాడు.

ఈ ప్రై కథయందు నిజ మొక కలహో దానితో
మనకు బులితెడు. నర్తమాన పత్రికాయుగమున నీ గాథ
లోని యంశములను మన మొక యువమాన కథగా
మాత్రము గమనింతుము. ఇందు పత్రికారచన దృష్టిని,
వాఙ్మయ రచన దృష్టిని గల తారతమ్యములు కన్నుల
గట్టినట్లున్నవి. వాఙ్మయదృష్టితో జూచినచో స్టీవెన్సును
కవి తన నివేదిక నొక చిన్ని గద్య (ఫంక్షన్) కావ్యముగ
రచించినాడు; మానవజీవితము నర్థవంత మొక్క
దృష్టితో బరిశీలించి యందున్న ఘట్టములను,
విందారగించు నతిథుల ముఖభావ విలక్షణములందు బ్రతి
ఫలించినవానిని నిర్వర్ణించినాడు. ఆ వర్ణనమునందు
జీవితబింబము ప్రతిబింబించుచున్నది. ఆ ప్రతిబింబము
నందు సమస్త మానవానుభూతమైన వాస్తవిక దృశ్య
ములు కనబడుచున్నవి. ఆ వాస్తవిక దృశ్యములను
జూచినవారి! సంస్కృతి! బ్రయోజనవంతమైన యాగిక
ప్రసక్తి ధ్వని రూపమున బ్రతిధ్వనించుట, తెలియ
గలదు. ఆ వ్యాసమున భావలోనేమి, ప్రకటి
కరణమున నేమి వైదుర్య సౌందర్యము లుట్టివడు
చున్నవి. కాని, పత్రికా నిర్వహణదృష్టిలో స్టీవెన్సును

మహాకవి వట్టి పనికిమాలినవాడై పోయినాడు! 'వార్తల' సంగ్రహించుటకు జేతకాలేదు; విందు గుడుచుట కేతెం దినవారి సంఖ్య లెక్కింపలేదు; వచ్చినవారి యూరి పేరులు తెలుసుకోలేదు; వా రేదో దుస్తులతో విచ్చేసి నది వర్ణంప లేదు; వారి ప్రవేశ సమయములం దచ్చటి యభ్యాగతు లెట్లెట్లు ప్రవర్తించినది గమనించలేదు; పత్రికారచయితల ముఖ్య ప్రశ్నచతుష్కములకు బ్రత్యుత్తరములు వ్రాయలేని భంగపడిన పరిష్కార్యర్థి యయినాడు. ఎవరో ఏమో ఎప్పుడు? ఎచ్చట? ఈ మహా కీలకముల పరమరహస్యము లాతనికి తెలియలేదు.

పత్రికా రచనము, వాఙ్మయము— వీనికి గొన్ని పోలిక లున్నవి; ఆ సామ్యములే వానిని సమ పీఠమున నిల్పి వాకొను భ్రాంతి చదువరులకు నైతము గర్తించు చున్నది. ముద్రాయంత్ర సాహాయ్యమునను, భాషా మాలమునను ఈ రెండు కళలు మానవ శ్రమలను మానసికస్వర్గచేత బ్రహ్మాండకరింప బ్రయత్నించు చున్నవి. వాస్తవాంశములను బ్రతిపాదించుటయందును, ములభిమాద్ధావలంబనమునందును, అన్వయాంశవిధి కరణమునందును— ఈ రెండు కళలు సామాన్యతైలి యందు దలదాచుకొనుచున్నవి. వీనికి వస్తు, విశేష కర్తలు ముఖ్యాంగకములు. ఈ సామాన్య సామ్యము లను వివేచనానై పుణ్యద్వీపిలో బరామర్శించినచో నీ పోలికలు కేవల దైవయోగ ఘటితమని తెలియగలదు.

పత్రికా రచనము, వాఙ్మయమునకును వస్తువు నందే భేద మున్నది; విధానమునందును వేటిది తనము న్నుది; సాధనమునందును, ప్రయోగమునందును నై విధ్యమున్నది; వాని పరిణామ ఫలములందును భిన్న త్వమున్నది.

పత్రికారచనాకార్యము లోకికము; వాఙ్మయ ప్రయోజనము సాంస్కృతికము. ప్రతిదినము మనము దైనికపత్రికలను దినదిన వార్తలకై చదువుచున్నాము. మన యాత్మలో, మనమెరిగినవారో ముఖ్యులై యుండు వారు నిన్ను నే డేమి చేసిరో, చేయనుండిరో చదువ గోరుచుండుము. క్రికెట్టుపందెము లేమయినది; బంగారు వెండి వెల లెట్లున్నవి; ఊరిలో సర్కస్సులు, సిని మాలు, నాటకములు ఏమేమి ఎచ్చటెచ్చట ఎన్నార్చి

కాలము జరుగుచున్నవి, జరుగనున్నవి; రాజకీయముగా, జాతీయముగా, సంకల్పాతీయముగా నేడో మార్పులు జరుగుచున్నవి; వింతలు, విశేషములు, యాదృశములు, కాంతి సమావేశములు మొదలగు సంగతులను, దినదిన వృత్తాంతములను దరిపికినటల పత్రికాపఠన ముఖ్యోక్త్యంతములు. కావ్యములను జదువుట అట్లు కానేరదు. 'విశ్వక్సేయ! కావ్య'మనియు, నందు కావ్యరసాందర్య మున్నదనియు, సత్కవినిర్మితమణియై ప్రకృత్యుద్ధావ వనవిగులందు విహరింపకచ్చుననియు, తత్కృత రమ్యకాసార నిర్మలాంబులందు విచ్చలవిడిగా నీడు లాడుకలహంసలతో గలిసి యాడుకొనకచ్చుననియు, కవిపాక్షిక తరలతాగుల్మములందు మనదానంద రమములతో సహపాపచూ కారములతో బాడుచుండు తుంస్కాకీలానికి సోపహాసవిదంబనాలాప సంతోషము లందకచ్చుననియు, సంపాదసాగర పర్వటన్మక రానినుండి తప్పించుకొని కాంతగంభీర భాగమునందలి చిలు కెరటాలపై వయ్యాలి యొనర్చవచ్చుననియు, కావ్యాత్మక కీకరసమ్మిలికపీఠి పరంపరాస్వాదనసాఖ్య మనుభవంపకచ్చుననియు సత్కవికృతకావ్యరాజము లను జదువుచున్నాము.

అప్పుడే ప్రాద్దున పదిగంటలయినది; అదిగో నేటి ఉదయ దైనికపత్రికలు ప్రాములలోను, బస్సులలోను నలిసిపడియున్నవి. ఇక రెండు మూడు గంటల సేపున 'వగటి చేక' పత్రికలు రాగలవని యెదురుచూచు చున్నాము. 'రాకెట్' వేగముకంటెను వేగగతి పత్రి కలకు వచ్చినది! నిన్నటి వార్తాపత్రిక నేడు మొహం జోదకో శిథిలములకంటెను తుర్రాకవయ్యుపోయినది. ఈ మాట యెట్టి కావ్యమును గూర్చియైనను వాకొనగలమా? కావ్యమునకు చిరంజీవిత్వ మున్నది. వాఙ్మయ మని పించుకొనట కీ ప్రయోగమే చాలను. ఈ యొరపు రాయి దాని కావ్యరస్యభావమును ప్రకటించుచున్నది. మిల్టను మహాకవి కావ్యములు తైల సంరక్షితములు; నిశ్చేదములు; కాలమహావేగమునకు రానిపోవు; దాని కొట్టుకొను జర్జరితములు కావు; ఎట్టి కాలప్రయోగము నకును లొంగక స్వైరనిచరము లొనర్చుచుండును;

వయోవార్ధక్యములు, పూర్వాచార నిబంధనలు వారి ప్రగతిని బంధించవలెను; లోకమున వారావృత్తిలు త్రిబ్జగములచే వారికి వ్యాపారులు కావ్య పురాణాది పోషముల రచియించియుండిరి. వారి గ్రంథములు నిన్ను నేడు రేవులు చిరంజీవములై యుండును, నేటి ప్రాద్దున నంత ముఖ్యముగా నగపడిన పత్రికలు మధ్యాహ్నమునకు పాఠబడిపోవుటయు వానికి గల పోలికల కంటే చీలికలను చెలువులరదా! వారావృత్తిలు అప్పుటప్పటి వారావిశేషములను మన కందిచ్చువది; కావ్యరాజములు కావ్యక సమాచారముల నందిచ్చుచున్నది.

ఒకానొక ప్రసిద్ధ పత్రికారచయిత “మక్క మనుష్యుని గలచినతో నది మాకు విశేష ‘వార్త’ కానీ రదు; కాని మనుష్యు డెవడైన నొక మక్కను గలచినతో నది మా కొక వింత ‘వార్త’ యగుచున్నది” అన్నాడు. పత్రికా విశేషముల దృష్టిలో నిడి యొక చక్కని దృష్టాంతము. సామాన్య విషయములకంటే భిన్నములై యుండునట్లు కలిగించు సంగతులను సంగ్రహించుట పత్రికా ‘నివేదనము’ ప్రభువుల వ్రతము. ఒక బడిపంతులు తన యిల్లానిని ప్రేమించుచు, తన విద్వలను గారాబముతో తెంచుచు, వేళకు భుజించుచు, విద్యార్థులకు బాఠములు బోధించుచు జీవయాత్ర గడుపుచుండుట వార్తా విశేషములకు ‘వార్తల’ కడములేదు; వానితో వారి కే పనియు నుండదు. కాని ఆ పంతుల వారు తన భార్యను చావబోడిది, విద్వలను బావిలో బుడ్రోసి, ఇరుగుపొరుగుల దరిమిలొట్టి, దారిద్ర్యపీడికాడై ప్రవర్తించినాడనుకొనుడు— అది గొప్ప వింతలలో వింతవిశేష మగుచున్నది. పోలీసులు ఆతనిని వెన్నాడుటకు ముందుగ మన వార్తావిశేషము లారని సమీపమున నుండురు. ఆతని జీవితము వాటిపత్రికలలో “వి. ఇ. డి.” లోకాలవాటి విశేషములతో సమాన ప్రాతినిధ్యము నందుచున్నది! అరిస్టాటల్ మహాకవి యొకవోట “నాకు మానవగతుల భిన్నములు గావు” అని స్ఫూర్తిప్రాయముగ నిర్వచించియున్నాడు. ఆ వాక్యమున సమస్త వాఙ్మయ సిద్ధాంతములు పేజీయున్నవి. ఈ త్రిమకావ్యమున మానవకారి! సామాన్యములైన యాదర్శక చీవక

విషయములు నిరీడికృతములై యుండును. రామాయణాది మహాకావ్యములందలి పాత్రలు మనకు గలుగు గుఱుగుఱుములవంటివాని ననుభవించుచు మనవంటి జీవితములనే ప్రతిబింబించుచున్నారు. వారి పవిత్ర జీవితములు మన కాదృష్టప్రాయములై మన జీవితములను వారి ననుసరించి గడపుటకు మార్గదర్శకములై యున్నవి. కావ్యవికాసము పాత్రల మహాకముల నీట్లుములను వికసింపజేయు జ్ఞానరణములను బ్రసరింపజేయును. వార్తాపత్రికావకాసము అసాధారణ విషయములై మహాకములను శృంగీకరింపజేసి యట్టి సంగతులయందే మనదృష్టి నాకర్షింపజేయును. నిత్యములును, సత్యములును, అగత్యములును నగు వాస్తవిక వస్తువిషయములను సంతేరించి నిదర్శనములతో సంగ్రహించి యిచ్చునది కావ్యము.

వస్తుకా-పత్రికా రచనము, వాఙ్మయము సంపూర్ణముగ భిన్నములు. పత్రికారచయితల కైరిజేటు, పోకడ జేటు. వార్తావిశేషముని ప్రభువుపాఠము వృత్తనివేదనము కాని కైరిజేటులు కావు. వృత్తాంత సంగ్రహణమునకు దగిన సూక్ష్మోద్రియ మారని యుపకరణము. దాని! తరువాతిది కలుర్లు, గాథలు వ్రాయగల్గుట. వ్యాకృతితో నతని కే పనియు లేదు. అతనికి గావలసినది ‘వార్తలు’— విశేషవార్తలు, వింతవార్తలు, వాస్తవికవార్తలు. వానిని దేగయినవారకు (ఇతరులకంటే పెక్కుడుగ) సిద్ధమవుడైన ‘నివేదకు’ దగుచున్నాడు. భాష విషయముగ దృష్టిగంచక, వ్యాకరణబోధములతో బ్రసక్తిమంతక తన పత్రికాపాఠములకు రుచించునట్లు మార్తము చూచి నదిగిది యొక చక్కని కళ నల్లి వాటి యభివేదిని బాటింది ప్రకటింపుచున్నాడు వార్తాపత్రికా సంపాదకుడు. విశేషములై వారి వారి నివేదనముల నొక్కరిరిగా వ్రాయుచుండురు. వారి రచనలలో సామ్యము లగపడుచుండుట కిది కారణము కాబోలును. పదములు, ప్రయోగములు మామూలుగ వన్ని పత్రికలలోను నొక్కరియగ నుండును. చర్చలై “...వారి యధ్యక్షుర్రుడైన సమాజే” మగుచుండును; “కార్యవర్గ వందనములతో” సభ దిగ్విజయముగా పరిసమాప్తి” నొందుచుండును. “పోలీసులు పేరములగుర్చి

విచారించు(1)చుండును. అట్టి పోలికలు వార్తలు చెప్పు నట్టి యాయాయి పుత్రికాదిలేఖనల నివేదికలలో నన్ని పుత్రికలయందును గన్పట్టుచుండును. పుత్రికారచనము నకు శైలితో నంత ప్రసక్తిలేదు. వార్తలే వానికి జీవగజ్జలు.

కావ్యకర్త యుద్దేశ్యము లట్లు కాకాలవు. నిర్దేశములై గుణపహితములై భావయుక్తములై త్రివిధ శబ్దార్థములతో - వాచకలక్షక కర్మంజకములను, వాచ్యలక్ష్య కర్మంగ్య ప్రతిపాదకములతో - అభిధాదిబద్ధ వృత్తులను; కైకాశ్చిది కావ్యవృత్తులను; బైదర్శ్యాది రీతులను; కైయ్యపాకము మొదలగువానితో నిండి ఉత్తమాది త్రివిధములలో వికల్పింపబడు మహాకావ్యముగనో, ఉపకావ్యముగనో ప్రసిద్ధి నొందవలయును. ఛందోలంకార వ్యాకరణము లట్టి కావ్యములను పుటములనుండి యపరంజి జాగువా నన్నెల రంజితేయుచుండును. కవి కృషి యంతయు నిట్టి పరిస్థుటములందు వినియోగపడి వాఙ్మయపుష్టి కాదిర్భాగకారకములయి యొప్పును. అతనికి మడువ నెంచిన విషయము ప్రధానము. నుడిచెడు విధానము అంగము. విధానప్రయోగము గోళాయత్తము. గోళము చిరతరాశ్యావ కలవాప్రతిఫలము. వాఙ్మయ నిర్మాణదక్షతయందు గదికి శైలి ముఖ్యాంగముని యొప్పికొన్నప్పుడు ఆ శైలికి సమగ్రత కనబడదు. సమగ్రత లేదుకదా, సామ్యములైనను నీచారణేయమై యుండును. ఎవరితరు వారిది; ఎవరి గతి వారిది. అందుచేత పుత్రికారచనమునకును, వాఙ్మయ నిర్మాణమునకును శైలి ముఖ్యాంగమయినను దానిస్వరూప,పిండికృతసారములలో సాదృశ్యములు నిప్పచ్చరములై యుండును. ఎవరైన నట్టివనికి బూనుకొనుట తేలునుండు సమృద్ధి ప్రకటించిననోటీసు"రచనకును, మనుచరిత్రలోని హిమాలయ ప్రాంతవర్ణనారచనకును సామ్యముల జూపనెంచుటో, గొమ్మాయుచున్న వాని సద్గుణో ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడుగారి ఫిడెంగా నామృతమునకు కట్ట మాత్ర సామ్యములతో సాకాత్మిక సాధించుటోమంటిది.

వృత్తివిలేఖక వాఙ్మయమునకును, కావ్యవాఙ్మయమునకును మరగ్ధలమునకును, కాద్యలక్షలమునకును గల యంతటి తారతమ్య మున్నది. కావ్యకాద్యలమున మానవ

కృము శ్రీదానిహారము చేయుచుండును. "వార్తా" వాఙ్మయమున సాహిత్యము యున్న. అందుకొంత 'నివేదకుల' శీర్ష ప్రకటించబడుటలేదు. వాఙ్మయసంబంధ రచనలయందు కర్తృత్వమును ముఖగుపఱచుట లేదు. ఆయాప్రకారల మనఃపరివర్తనలు చారిచారి రచనా విశ్వాసములం దగవడుచుండును. ప్రవర్తకుడు ఛద్య నామమున వ్రాసిన వ్రాయనిండు - పాకకుల కావ్యభిధానమునందయినను వాని జాడలం, పాకడలం తెలియుచుండును. వార్తాపుత్రికారచయితల తెగలోని వ్రాత గొండెల్ల ఇంచుమించు చొక్కరీతిగ వ్రాయుచుండుదు. కావున పేరుల ప్రకటించుకోకలసిన తని వారి నుండదు. వారు తెలుపునట్టి విషయము లెట్టివైనను, వానియందు హాస్యరసమునకు తోటీయరాదు. వారి నివేదికలలో ద్వనిభూయిష్టరచన లండవచ్చునుగాని కర్మగతప్రయోగహాస్యశబ్దములు వ్రాయగూడదు. వారి వ్రాతలందు సత్య, ధర్మ, దయాదీగుణము బుద్ధోధించు ప్రయోగము లండవచ్చునుగాని దేహూత్రము ప్రభు సమృత్తులుంగ వాక్యము లండరాదు. రవియెలుగని చోటు కవికంపెను, గ్రామకరణమునకంపెను పుత్రికా నివేదకుడు హెచ్చుగ నెలుగగలడుగాని యాతని నివేదికలో వాస్తవికసంఘటనములు, తదివ్యక్తికరణములు మాత్రమే యుండవలయును. ఉదాహరణకు: ఎవరైనను ఒకరు మరణించినా రమకొనుము. ఆ మరణవార్త వార్తాప్రచురణమున నిట్లుండగలదు :

"ఫలానావారి యేకైకతృతి ఫలానాదేవి నిన్న సాయంత్రము ర గంటలకు జనరల్ ఆస్పత్రిలో పన్ని పాతజ్వరముకలన మరణించెను... దేవిగారి కండ్రిగారు రాత్రి ౮-౪౫ గంటలబండి! గ్రామాంతరమునుండి వచ్చి వారు. బంధువులు, మిత్రులు పలువురు కేవలముతో శ్మశానమునకు వెళ్ళిరి.

|| ౧౧ ||...దేవిగారు క్వికమీర్ గళాకాలలో పట్టభద్రులై సంఘసంస్కరణవిషయములందు విశేషముగ సభిమానముచూపుచుండిరి. మరణమవ్వదామెకు వయసు ౨౬."

కావ్యనిర్మాత! నివేదిక చాలనా! మహాత్మా గాంధీగారు తన యధ్యాగి కమ్రాచీబాయిమరణమవ్వదు

రాజ్యవతినిధి వేనోప్రభువునకు వ్రాసిన యత్తరము లోని పృథ్వీకాపత్రమునుకంటెను, ప్రరామ చంద్రు డాదాడు పీఠావహరణముయమున బసిన పరి తాపమునకంటెను గుండెలుగరగునట్లు విలాపించును. ఆ దుర్భరపరితాపదగ్ధస్థాయమునందగుధీరములు ధూమ యాపమున మేఘమండలమంతయు గప్పి యాతని దీర్ఘ నిశ్వాస యుండునానిలతాదీతములై లోకమెల్ల కన్నీటి గాలులంకట్టి చెల్లువలై పాటునట్లు లోకవర్షముల గురి పింపగలడు. అతని పృథ్వీకాపత్రముతో, దుఃఖపాత్రుల కలతో లోకచిత్రములను చిత్రింపగలడు. అతని! ఊరి నుండి ఆ ఎడలో విజయముచేయుటతోగాని, బంధు మిత్రులు ఆ కృపానగాములై మరలుటతోగాని పని లేదు. అతని గుండెలు కరగి వంకలు వాగులై పాటుల గారంభించి సంతాపకావ్యములు సృష్టింపబడుచుండును. మరణవార్తను వార్తాపత్రికారచయిత విమయరూపముగ విశదీకరించుచున్నాడు; కావ్యకర్త చతుశ్చరుల పృథ్వీకా విశాంత్రులనుమీటి గంభీరలోకనిష్ఠవములను సృష్టించి కరుణరస ముప్పొంగెడియు నిర్వేదగానపరంపరల నలు దిక్కుల విస్తరింపజేయుచున్నాడు.

మద్రాసు 'మెరీనా' సమాద్రతీరము ప్రపంచము లోని రమణీయసౌందర్యదృశ్యములలో నొక్కటని ప్రపంచపర్యటనము చేయు సౌందర్యవిహువుల యభి ప్రాయము. మద్రాసు సమాద్రతీరము ఉత్తరదక్షిణములు కుమా రేడుమైళ్ళంతకు వ్యాప్తిచెందియున్నది. ఉత్తర భాగమున రాయపురతీరమున నిలిచి సమాద్రమును వాది నతో వచ్చుటి యాత్రయాతనాకాసమూహములు, రేవున నిలచిన బలసౌధము లనదగి మహాపోతములు, వాని చుట్టు దిరుగులాడుచుండు చిన్న చిన్న స్త్రీమలంచులు, చిన్ని వడవలు—ఇవి చిలుక గా నురుగులుగట్టి బురదలు నిండిన యాసమాద్ర మొక పెద్ద తొట్టికలై గవ్వట్టును. తెస్తలు దెచ్చు చేపల కుప్పలనుండి వచ్చు గాలి ముక్కు లు విడుగుకొల్పును. చాలనే వచ్చుట మనము నిలచి నేడదీర్చికొలేము.

అటు దక్షిణమునైవున నున్న కొల కావలి తీరము బరింకితము. పచ్చవచ్చగ చెట్టుచేరులతో, నింక వింతరంగుల పువ్వులతో పూలతోటలు చల్లని నీల్ల గాడ్పులు తమ్ము మందరింప తెప్పరిలి స్వాగత విచ్చునట్లు నులాడుచున్నవి. వాని ప్రక్కన నిర్మలచైతన్యములు, వాని వెనుక గంభీరచారినిధి విహితరంగములతో సమీపించువారిని కుక్క మడుగుచున్నది.

గౌరగ సంవత్సరమున జపాను చక్రవర్తి యాస్సాకి కవి చెన్న పట్టణమునకు వచ్చియుండెను. అతని పిలుపు ననుసరించి 'కానిమెరా'భోజనశాలలో నాతని గలిసికొని ముచ్చటించు ప్రసక్తి గలిగినది. మా కాలక్షేపముమధ్య నాతనిని నేను మద్రాసురీదిని గుఱించి వారి మెప్పునుగూర్చి యడిగితిని. అతడు దిలువత్సవతో—
"Why, the pale blue-sky, the deep blue-sea, the pure white-sands, the green foliage, the black tar-road and the red buildings ! wonderful beach, yours !" అన్నాడు.

ఇన్నాళ్ళు చెన్న పట్టణమున దిరుగాడుచుండు వారికి మాకెరికి ఈ వర్ణనము దోచలేదు. జపాను కవి పార్యభాషాముడు ఎంతకులువుగ, ఎంత గుండరముగా కల్గించినాడు ! ఆ సౌందర్యప్రముగ్ధులై నిలుచున్న వారి కాసమాద్ర మెంత యాకర్షణీయముగ నున్నదో వదింపరాదు. అలలు విరివిరి గట్టుపై కెగగట్టుచు నొక్కొక్కప్పుడత్యంతగంభీరముగ భీతిని గల్గించుచుండును. ఒక్కొక్కప్పుడత్యంతప్రకాంతముగ దిన్ని చిన్ని యలలతో జలిదీరివత్సలకలై విలవిలలాడుచు మనస్సున కెంతో యానందము కల్గించుచుండును.

ఆయాసమయములందు, రాయపురము తీరమున నున్నవృక్ష వార్తా పత్రికా వాఙ్మయము-తిరువల్లి క్కేణీ తీరమున నున్నవృక్ష కావ్యవాఙ్మయము తల ల్పకు వచ్చుచుండును.

ఏకాంకిక :

స్వర్గ ద్వారము

- శ్రీ జనమంచి రామకృష్ణ -

(బృందగానం)

జననమరణబంధుభావము జగముని

జనులందరు బోధించు

నాక మందనీ నరక మందనీ

నరులకు మరమలు బోధించు!

నాకమే నరకమే, పుణ్యస్థలమే?

కాయముమాత్ర మకాకృతము!

మనస్థిగోతు—పుష్టిలోకల్లా విచిత్రం గా తోచేది మానవుడు. మేధస్సు వుండి; విశిష్టత కలవాడు. తన విజ్ఞానంతో, చివరకు శ్రవ్యతీరికాడ, తన కానిష్ఠరింద చెనుకున్నాడు. తనలోని దౌర్బల్యాలతో మానవు డెంతో బలవంతుడు. కాని స్వర్గద్వారంవద్ద మానవుడు విచిత్రతానుభవాలను పొందుతాడు. అక్కడే తన అంతరాంతరంలో! తొంగిచూసుకుంటాడు..... మానవజీవితగాథ ఎంత విచిత్రమైనది! అదిగో! స్వర్గద్వారంవైపు ముహూ ద్యుక్కుల్ని మరల్చండి! అక్కడి జరిగే సంఘటనలు చూడండి.....అదిగో. జన్మించబోయే ఆత్మ ఇలాగే వస్తుంది. (మనస్థి గోతు నిష్క్రమణ.)

జన్మించబోయేది—ఇన్ని వార లున్నాయేమిటి! నీను పోనలిన మార్గ మేది! ఎలాగ నీను వెళ్ళడం! ఎవరూ చెప్పరూ! నీను దారికప్పాను...

గోతు—ఎక్కడి! ప్రయాణమయ్యావు?

జన్మించబోయేది—అబ్బా! దారంతా ఇంత చీకటిగా ఉండేది! బహుశా వెలుగులోంచి వచ్చావుగా

ఈ అంశకారంలో! రావడంమూలాన్నేమో!..... అఁ! ఇప్పుడిప్పుడే గొంచెం, ఈ చీకటికి అలవాటు పడుతున్నా! ఇదిగో! ఎవరక్కడ? నా జన్మనివా సాని! దారదో చెప్పరూ! అక్కడే మానాన్నా, అమ్మా, స్నేహితులూ ఉన్నారు.....అబ్బా! నీ ఎక్కడ ఉండలేను బాబూ!.....మా అమ్మ వాకోసం వెంగట్టుకుంటుంది.....దారి చూపరూ! మా అమ్మదగ్గర కెళ్లిపోవాలి.

గోతు—ఎక్కడి వెళుతున్నావు?

జన్మించబోయేది—ఎవరో ప్రశ్నలు వస్తాయేమిటి, ఎదురుగుండా రారే? నాకు దారి తెలియడం లేదు.....తిన్నగా వెడితే ఎక్కడి వెడతాను? నీను మా అమ్మదగ్గర కెళ్లాలి.....(తనలో) నాకన్నీ జ్ఞాపకం వున్నాయి.....మా తోటనిండా విరగ పూస్తాయి చాచుకుంటు.....మా బుల్లిబుక్కపిల్ల గంతులే మేడలోని ముక్కలు ఘోరఘోర మంటాయి. అక్కడ వెన్నెల్లో దాగుదుమనాచీ లాడుకోనేవార్యం..... ఎంత బావుంటుందో! (గొంచెం ఏడ్చుతో) నీను వెళ్లిపోవాలి! ఎలాగ వెళ్ళడం?

గోతు—మనుష్యు లుండే చోటి! వెళుతున్నావా?

జన్మించబోయేది—(అత్రంతో) అఁ! ఓహో! మా అమ్మ.....

గోతు—ఇంకొక్క దినంలో వెడతావు... ఈ లోకానికి! ఆ లోకానికి! దురం ఒక్కలోకే!

జన్మించబోయేది—నిజంగానా! అంతేనా దూరం! వాళ్ళకీ ఉండాలని ఉంది. కానీ మా అమ్మ కావాలి.....నాకు దారిచూపవు! నేను మళ్ళా వచ్చేస్తాను. మేమందరం మా కాదలో ఎక్కి ఇక్కడికి వచ్చి ఆడుకుంటాము. ఒక్కోకోతగా దూరం!

గొంతు—నిజంగా మళ్ళా తట్టాలని వుందా? ఏం, ఇక్కడ వాసలేనా!

జన్మించబోయేది—ఇక్కడికిచ్చాక నాదేవికం ఒక అమృతభాండమైంది. మొన్న, నా స్నేహితులు కొంతమంది ఇక్కడికిచ్చి ఈ లోకానికి ఆ లోకానికి గల తేదాలను చిప్పించడం ప్రారంభించారు..... ఇంకా ఆ లోకం భూతలస్వర్గమనలేదట..... బ్రహ్మలో, బ్రహ్మలో, స్వామీతో, స్వాగ్ధంతో మానవులంతా జగత్తుని నరకమయం చేస్తున్నారు.....ఈ లోకంసంగతి వారికి చెప్పి నా జీవితామృతాన్ని వారికి కందించేస్తేయను అక్కడికి వెడతాను.

గొంతు—(నవ్వుకుంది)

జన్మించబోయేది—ఏం! నవ్వుకున్నావు! తన ర్జన్మకోరుతున్నావేనీ! నాలోనూ కాదు, నాతోడి మానవుల జీవిత సౌభాగ్యంకోసం!

గొంతు—గత జీవితస్మృతులు నీలోంచి మాట్లాడుతున్నాయి! సరే! ఆ కొండ యెక్కు... అదిగో! దూరంగా ఒక గ్రహం కనిపించడంలేదా! అదే మానవలోకం.....మరి నేను వెడతా..... మీ లోకంనుండి ఈవేళ చాలామంది వస్తారని తెలిసింది. వారిని కలుసుకుని తగిన కట్టుబాట్లు చేయాలి.

జన్మించబోయేది—శవగ్రహాలలోనూ ఫలావాది భూమి అని ఎలా తెలుసుకోవడం! అన్నీ జగత్తేగియ మానంగా ప్రకాశిస్తున్నాయి!

గొంతు—అంత దూరం వుండదు.....చాలా చిన్నదిగా ఉంటుంది...అదే భూమి. అదిగో ఆ పాల తులక బెడతారల కనిపించడంలేదా!

జన్మించబోయేది—అంతదూరం చూడలేకుండా ఉన్నాను. అంత కాదుదీగిటిగా ఉంది!

గొంతు—అ! ఈమాటు మాడు!

జన్మించబోయేది—(కనబోమలమీద చేయిపెట్టి చూస్తూ) నెరకులా మెకస్తాంది-అదేనా భూమి...అంత చిన్నదా?

గొంతు—ఓను! అంత చిన్నదైనా అక్కడ అందం చిరులుతోకుక్కుతుంది. అక్కడ జీవించాలంటే సూనం కావాలి.

జన్మించబోయేది—ఇదిగో! అడగడం మరి చాను.....అన్నీ భావించుకున్నాయికానీ, జన్మించడం ఎలా వుంటుందో మరిచిపోయాను. చెప్పవూ!

గొంతు—గ్రహంగా కమ్మకునే నిద్రలా వుంటుంది; ఎక్కడిగో జారిపోవడం; అటువంటి జీవితంలో మునుగుతూ తేలుతూ చివరకు మేల్కొనడం—ఎందుకు 'నాలోందో' అని యెచ్చేందుకు—అదీ జన్మించడం అంటే.

జన్మించబోయేది—నేను మాత్రం ఈ లోకపు వాసనలను, ప్రేమలనూ తనర్జన్మక్షేత్రంలో పొగొట్టుకోను! పొగొట్టుకుని అక్కడికిగిరి యేం ప్రయోజనం! నా సందితామృతాన్ని పంచిపెట్టి, భూతలంమీదనే వారికి అమరత్వాన్ని ప్రసాదిస్తాను.

గొంతు—నీకున్న కట్టుబడలతోనీ, నీ ఆలోచనలతోనీ అసంఖ్యాకులు అక్కడికి వెళుతున్నారు; వస్తున్నారు. ఈ జననమరణ చక్రద్వయరథపరిభ్రమణానికి అంతంలేదు.....నామాట విను.....ఆ ప్రపంచపు గూడులో తలదూర్చుగానీ ఇప్పుడు నీకున్న వికార హృదయం సంబంధితుమోనుంది.

జన్మించబోయేది—ఎప్పటికీ కాదు...నాకు ఆత్మబలం వుంది...ఆత్మవిశ్వాస ముంది. అదే ఆ లోకంలో అనుక్షణం నాకు దారితోడుగా నిలుస్తాయి...దయచేసి నాకు దారిచూపు.....

గొంతు—ఒక్కగంటకీపు ఆను. నీకు దారి చూపుతాను. ఎందుకంటే అక్కణ్ణించి వాళ్ళొచ్చే

వేరైంది...నాతో వస్తావా? వాళ్లని చూసిస్తా.....
అదిగో ఆ కొండమీదికి వెళ్లాలి.

రెండవ రంగం

(దూరాన్నుంచి సర్తకి పొడుతూ, స్వర్ణం చేస్తూవుంది)

ఏదారిని పడి నీదరి చేరుదు

ఏమిటి కీ ప్రణయాయా!

ఏమిటి కీ ప్రణయాయా!

నీ పదతీర ప్రాంతములోనే

పొరుసుగడ ఈ జీవనం!

నీ తలపే నా వలపానోయ్యా!

నీ కరలే నా చెలిలానూ! - ఏదారి -

(వల్లెలెరియకుండా స్వర్ణం చేస్తూండగా)

గొంతు - అదిగో సర్తకి వస్తోంది...స్వర్ణం చేస్తూన్నప్పుడు కాలువారింది.

జన్మించబోయేది - కాలువారిలే ఇక్కడికి రావడం మొదలుకు!...నాకు బాగా జ్ఞాపకమంది: ఓ మాటు నేను కొలికొమ్మచ్చి ఆడుతూ కాలువారి పట్టాను.....అమ్మా! ఎంత బాధపడ్డాననుకున్నావు! మరి నేను ఆస్వ దిక్కడికి రాలేదే!

గొంతు - కాలువారడమంటే ఆ లోకంనుంచి ఇక్కడికి రావడం...మానవులందరూ మరణమంటారు.....కాని నేను కాలువారడ మంటాము...నిను. సర్తకి పొడుతూంటున్నాను.

సర్తకి - నీ పదతీర ప్రాంతములోనే

పొరుసుగడ ఈ జీవనం!

నీ తలపే నా వలపానోయ్యా!

నీ కరలే నా చెలిలానూ! - ఏదారి -

గొంతు - సర్తకి! సర్తకి!

సర్తకి - (పొలుపు) ఎవరు! నే నెక్కడ! అయ్యా! సర్తకాల వదిలి ఇలా వచ్చానుమిటి!

గొంతు - సర్తకి! ఎక్కడి కలా చెడుకున్నావు! ఇలా రా!.....పైకి వెడదానూ!

సర్తకి - పైకా! అక్కడే మంటుంది!

గొంతు - అమరసంగీతం! అమరస్వర్ణం!

సర్తకి - (అత్రంతో) నా బ్యాచార్యులుంటారా! క్రొత్త నా బ్యాచులు నేర్పుతారా! ఇదిగో! క్రొత్తగా నేర్చుకున్నా నీ నా బ్యాచు. (వర్తిస్తుంది)

గొంతు - (వర్ణ) ఇక్కడ ఇదేమీ పనికిరావు!ఎవరాలచ్చేది? (కనుబొమలమీద చేయి పెట్టుకుని దూరంలోకి చూస్తుంది)

దేశనీవిక - (తనలో) రేపేలాగుంది సమాజేతం! వెల్లికిరావీ! అక్కడ కొత్తరకం వీరలు.....మంచి మంచి అద్దకా లుంటాయి.....కొనాలి.....శీరా ప్రయాణం.....

గొంతు - అమ్మా! ఇలా రా! ఎక్కడి కడుగున్నావు! ఇటు! ఇటు!

దేశనీవిక - నాకు కళ్ళ వధి లేదు.....నేను వెళ్లాలి.....మహిళా.....

గొంతు - (తనలో) మానవులకు తీరికా లేదు, పనీ లేదు.....ఏదో కల్పించుకుంటారు! ఆ నీడల వెంటికి పరుగెత్తుతారు!.....అమ్మా! ఇక్కడ ఆగారి!

దేశనీవిక - ఎందుకు!

గొంతు - మాతో రావూ!

దేశనీవిక - ఎక్కడికి!

గొంతు - ఎక్కడికిని వెళ్లేరానో అక్కడికి... ఉండు! మొదట ఆ బుర్రా తీసియి!

దేశనీవిక - బుర్రా! చేతితో కడికిన నూలుతో నేవిన వీర కట్టుకుంటే, బుర్రాలలా కనిపిస్తుందా నీకు?.....ఎంత.....ర సన్నంగా వదిలా వున్నావు...నూలుతీసి పోటీతో ప్రభువు బహు మానం నాడే!

గొంతు - స్వార్థం. మానవత్వంతో అల్లుకున్న బుర్రా అది. దానితోటి మారంతా లోపలుగు మరుగు పరుస్తున్నారు.....ఈ లోకంలో అటువంటి మానవ కల్పిత బుర్రాలు పనికిరావు.....దేశం వస్త్రాలు ధరించాలి.

దేశసేవిక—ఈ లోకము! దేశతాపస్త్రి!!

నర్తకి—గజ్జలు లేండే నాట్యం నేర్చుకోదం ఎలా?

గొంతు—మొదట నేను చెప్పింది చేయండి!

జన్మించబోయేది—అదేమిటి? వాళ్లు కలలో ఉన్నట్లు లేలంటూ తూలుతున్నారు!

గొంతు—ఇంకా ఆ జన్మవాసనలు వాళ్ళని అంటిపట్టుకు ఉండడంచేత.....అదిగో! వస్తున్నాడు! వస్తున్నాడు! ఆకట్టి నుండి వో పెద్దగాథ వుంది!

జన్మించబోయేది—కథా!

గొంతు—ఈ. పూర్వస్మృతులతో, పూర్వానుభవాలతో ఆ వ్యక్తికి పునర్జన్మ ఇచ్చాను. ఆతనికి ఏది ఎప్పుడు ఎలా సంప్రాప్తమౌతుందో తెలుసును. అటు నంటివాడు తిరిగి ప్రపంచంలో ఎలా జీవించగలుగుతాడో చూద్దామని పంపాను. పాపం! తిరిగి వచ్చే వస్తున్నాడు...విను...ఏదో సణుకుకుంటున్నాడు!

మగగొంతు—మొదట ప్రతికేన ప్రభుకే ప్రకటించడం ఎంతవేలవంగా ఉంటుంది! జీవితంలో ఒక్క విషయం లేదు, ఒక్క ఆకా లేదు! నిరాకా లేదు—అనందంకాని, దుఃఖంకాని ఏదీ లేదు!—ప్రతివస్తువునాకు పరివితకే—ప్రతిమఖం నేనెరిగిన్నదే!...వద్దు. తిరిగి అదేజీవితం జీవించలేను. వద్దు—నాకు...వద్దు.

గొంతు—(నవ్వు) మానవుడు హతాత్ సంతోషం, సమానోకాలం, ఆనందం, విషయాలలోనే ఆనందాన్ని పొందగలడు.....

జన్మించబోయేది—అదేమిటి ఇరవయ్యే నాకు తూలుతూ లేలంటూ వస్తున్నాడు!

గొంతు—విహిక, మానసికస్ఫుర్తలు విడిపోతున్నాయి...అయితే ఆ నర్తకి, దేశసేవిక వస్తున్నారు. చెప్పి వాళ్ళని కలుసుకో.....నేను ఆ కొండపక్కకి వెళ్ళివస్తాను.

జన్మించబోయేది—నర్తకి! నా చెయ్యి వట్టుకో! తూలిపోతున్నావు.

నర్తకి—తూలిపోతున్నావా! నా నాట్యకళలాన్ని తూలనాడుతున్నావా? నానదిక శిష్యుడూ రాజసాంస నవకలని ఎరగవు?

జన్మించబోయేది—పోనీ, అమ్మా! మీరేయి...

దేశసేవిక—నువ్వవరపు? 'స్వయంపోషణ, స్వయంరక్షణ' మా దేశసేవికల ముఖ్యావర్తనలని తెలియదూ? నేను మరొక రకమిలాదా ఆధారపడే వ్యక్తిని కాను...వివాదమవ్వవరపు!

జన్మించబోయేది—నేను, నేనా! జన్మించబోయే ఆత్మని.

దేశసేవిక—నే నెక్కడా వివరలే!

జన్మించబోయేది—ఓను! నాకు నమ్మకం లేదులే! ఇదిగో! ఇక్కడా నేనుంటా!

దేశసేవిక—ఆకారంలేని ఆత్మ లెక్కడా ఉండవు.

నర్తకి—ఆకారం లేకపోతే నాట్యం ఎలా చేయడం?

దేశసేవిక—విలే నువ్వు అక్కడికి వెళుతున్నావా? భూమిమీదికి! నిజంగా!

జన్మించబోయేది—ఓను. ఈ వేళే వెళుతున్నాను.

దేశసేవిక—నేను నమ్మను! నువ్వు చెప్పిందే నిజమైతే మరి నేనో? నేనూ వచ్చేస్తాను.

జన్మించబోయేది—నీ ఆకారం ఇప్పుడేగా మృతినొందింది!

దేశసేవిక—నేను! నేను—చచ్చిపోయావా!! నూ! మానవులకి ఈ సంగతే తెలియదుగదా!

జన్మించబోయేది—నిజంగా వాళ్లకి తెలియదూ! ఎంత ఆశ్చర్యం!

దేశసేవిక—విలే ఈ కొండలే స్వర్గమన్నమాట!

జన్మించబోయేది—అచ్చే, ఇది కాదు స్వర్గం—స్వర్గ ద్వారమే!

దేశసేవిక—కానుంది! విలే ఆచారి స్వర్గానికి తీసికెడుతుండన్నమాట! నే నాచారి వట్టుకు నడిచి చచ్చిపోతాను.

జన్మించబోయేది—స్వర్ణానిత్య మన్నా పున
ర్జన్మ సంపాదించుకుందామనా నీ ఉద్దేశం ?

దేశసేవిక, నర్తకి—దేవు !

జన్మించబోయేది—జీవితంలో కనిగొచ్చే వి
ష్టతలన్నీ ఇక్కడ వాసనలేని పూలగుత్తులు.

నర్తకి—నా నాట్యకళలకుమంతా బూడిదలో
పోసిన పన్నీలేనా ?

దేశసేవిక—నీ చదువును రాజ్యాంగ నీతి
అంతా వృథాయేనా ?

జన్మించబోయేది—ఆ 'అహం' అనే బుర్రా
రీతెయ్యింది. లేకపోతే స్వర్గవ్యారం తెరుచుకొడు.

దేశసేవిక—కాలో 'అహం' ఎక్కడుంది ?
'అహం' ఉంటే త్యాగం చేసివుండేదాన్నా ! దేశం
కోసం, ప్రజలకోసం నా జీవితాన్నంతా త్యాగం
చేశాను.

జన్మించబోయేది—త్యాగం చేశానన్న స్పృహ
కల్గడంలోనే 'అహం' ఉంది.....మరి ఆ బుర్రా
తీసేవేమిటి !

నర్తకి—నా గడ్డలు !.....

దేశసేవిక—కష్టపడి కడిగి నేయించుకున్న.....

జన్మించబోయేది—వికే స్వర్గవ్యారం తెరుచు
కొడు !

దేశసేవిక—ఏం ! ఇలా వస్తేయేం !

జన్మించబోయేది—లో వెలుగులు మరుగుపడు
కున్నాయి.....అది ఉత్త బుర్రా !

దేశసేవిక—కాదు ! ఎన్నటికీ కాదు ! నా కృత్రి
త్వాని మూలాధారం నేను ధరించేదే ! నా కీమతి,
మానవులందరికీ ! ఈదుక్కులు పోగొట్టుకుంటే నీ
గడ్డది ! అది నా కృత్రిత్వవిన్నాం.....అది కది
లితే, గోటాడకొట్ట ప్రజలలోనూ నేనూ ఒక కృత్రికైనై
పోతాడు.....ఉహూ ! నా కృత్రిత్వాన్ని మాత్రం
నేను పోగొట్టుకోను !

నర్తకి—ఈ నవనాగరిక ప్రపంచంలో దుక్కుబా,
నాట్యం, అలంకరణలే మానవులకి కృత్రిత్వాన్నీ,
గొంపాన్నీ ఇస్తున్నాయి.

దేశసేవిక—ఈ నే! భూమిమీద జన్మించబోకు
న్నానంటున్నావు...ఇలాగే విడతావా ! నీ మొహం
ఎవరూ చూడరులే ! పునర్జన్మ ఈమోస్తరుడే వికే నా
కొద్దు కాబూ !

నర్తకి—నాకూ కద్దు !

జన్మించబోయేది—వికే నన్నెవరూ అక్కడ
మొహమెత్తి చూడరా ! నా జీవితం దుర్భరమై
పోతుందా ? మానవుల్లో ఇరుగుపొరుగుతనం
పోయిందా ?

దేశసేవిక—(వద్య) పెరితత్వా ! మానవుల
సంగతి నీకేమీ తెలియదన్నమాట ! వారిలో సహనం,
సహకారం, సంఘభావం వుంటే వేరే స్వర్గమెందుకు !
కెళ్లు. అక్కడి కెళ్లు ! ఏదో, పాపం, చాలా ఉపలాట
పడుతున్నావు !

జన్మించబోయేది—(ఆశ్చర్యంగా) నేను నమ్మ
లేకుండాఉన్నా మీరు చెప్పింది ! అంతమాత్రం మంచి
తనం లేదా మానవుల్లో!...ఇక్కడ ఎంత లాసుంటుం
దనుకున్నాడు !.....పోనీ, వారిలో ప్రేమ ఉందా ?

నర్తకి—నలుగురే ఉంటుండేమా !.....ఇట్టే
కనిపిస్తుంది...మాస్తుండగానే మాయ పోతుంది.

జన్మించబోయేది—ఇక్కడ వ్యాధయాలు
ప్రేమపూరితాలు ! మనవట్టా ఇప్పుడు యుద్ధాలు
చేయడం లేదుగా ! మరేం పేరు చెప్పి మానవత్వాన్ని
చంపుకోడం మానేకారా ! ఎలాగై నా, నాగరికులయార
కదూ మానవులు !

దేశసేవిక—యుద్ధాలు నాగరికమయ్యాయి అను.
కాంక్ష ఉన్నంతకాలం యుద్ధాలు ఎక్కడికీ పోతాయి!
ఇప్పుడు ఇరుగుకూన్న యుద్ధాలు అరిచిదిక్రమెవరి !
ఇంక మరేమార్కర్థం అంటావా ! దేవురూ నై,
గురువూ నై ! ఎక్కడ మాసికారకరపాతం !

జన్మించబోయేది—(ఆశ్చర్యంగా) ఇంకావా !
యుద్ధాలై పోయాక మానవులు కాంక్షగా, సఖ్యతకా
ఉంటున్నారనుకున్నాను ?

దేశసేవిక—అదే లేదు ! స్వామిత్వో ఒకరి
పొకరు పొడుచుకున్నప్పుడు.

జన్మించబోయేది—స్నేహితుడూ స్నేహితుడూ
కూడానా!

దేశసేవిక—పోవరుడూ పోవరుడూ కూడా
పొదుచుకుంటున్నాడు.

జన్మించబోయేది—మరి ప్రేమ, వార్యల్యం,
విశ్వమానవసౌభ్రాతృత్వం అంటారు? ప్రపంచం
ఎలా ఆభ్యుదయానికి వస్తుంది?

దేశసేవిక—స్వయంకృతవరాధిగా ఉన్నంత
రాలం మానవుడంతే!

జన్మించబోయేది—అయ్యో! నీ సింహా, మాన
వులు చాలా దయార్థి వ్యాధియురూ, వ్యాధిపరులూ
అవుతున్నాను!

దేశసేవిక—(నవ్వి) ఎలా గవగలరు, నీ చెరి
గాని! వాళ్లు ఉత్సవశిథిలే ఎగిరిపోయే దుమ్ముకారు.

జన్మించబోయేది—ఐనా వారికి ఆర్యులున్నా
యిగా!

దేశసేవిక—ఉన్నా, అవి నల్లమందుమర్తులూ
బోగురూంటాయి.

జన్మించబోయేది—నువ్వు చెప్పినదే నిజమైతే,
తిరిగి జన్మించడానికి చాలా ధయంగా ఉంది. నీవు
చెప్పినంతా విశేషించు, పదభిప్రాయంతో, మానవు
నికి ప్రేమ పందివెడదామని ఈ పునర్జన్మ కోరాను!

దేశసేవిక—చెరి ఆత్మా! నిరాదంబరశీవనం,
ప్రేమా-ఈశందూ భూమివిద ఎందుకూ పని
రావు.

జన్మించబోయేది—ఓహో! అందుకనా ఆ
బుర్రు తగిలించుకున్నావు!

దేశసేవిక—ఆ! ఈమాటు అర్థమైందా దుస్తుల
విలువ! ఔనుగాని, నేను వెళ్ల వలసిన దారి ఏది?

జన్మించబోయేది—అబుర్రు తగిలే నీ నీగేగాని,
ఒక్క అడుగేనా ముందుకు వెళ్ళుకోవచ్చు!

దేశసేవిక—ఓహో! గడుసుకడం నేర్చు
కున్నావే! దుస్తుల విలువ గ్రహించావుకాబట్టి, వాద్య
ర్పించి, ఎలాదనా వాబుర్రుకాను తీసుకుని, నేనుకు
పారిపోదా మనుకుంటున్నావుకదా! నువ్వుచారిచెక్క
పోతే నీకే చూసుకు వెళ్లగలను! (నిష్క్రమించ
బోతుంది)

గొంతు—అను! అను! ఎక్కడికి!

దేశసేవిక—ఎవరు!

గొంతు—ఎక్కడి రాదునుకో!

దేశసేవిక, నర్తకి—స్వస్థాని.

గొంతు—మొదట ఆ బుర్రులూ పదిలి చేయండి!

దేశసేవిక—నువ్వు అదే అంటున్నావా! ఐతే,
మరి వాళ్ళు క్రితం?

గొంతు—స్వప్నం!

దేశసేవిక—మరి నా తెలివితేటలు!

గొంతు—ఇక్కడ పనిచెయ్యవు.

దేశసేవిక, నర్తకి—అంతా వ్యర్థమేనా!

గొంతు—ఔను! ముందు ఆ దుస్తులు విప్పించి
చండి.

దేశసేవిక, నర్తకి—ఉహూ!

గొంతు—ఐతే, త్రిశంకువృద్ధ మునుభవిత్తూ
ఇక్కడే ఉండండి!

దేశసేవిక—రాని నీ నిక్క ముంతలేను, ఈ
అంధకారంలో!

నర్తకి—ఉహూ! నేమను!

గొంతు—ఐతే నేను చెప్పింది చెయ్యండి.

దేశసేవిక—ఇంత మంచిదీర!.....

నర్తకి—పోనీ ఈగజ్జలు.....

గొంతు—ఉహూ! వల్లకాడు! కంటివిద పిడి
ఉండకూడదు.

నర్తకి, దేశసేవిక—సరే! ఏం చేస్తాను! (దుస్తులు
విడుస్తారు. విడవడంతోనే ఆకారరహితం విపోతారు)
పోయి! అమ్మయ్య! ఎంత తేలికగా ఉందివ్వును!
ఎగిరిపోకున్నా నేమిటి! ఇదేమిటి వింతిస్తోన్న!
అహో!

గొంతు—ఐతే నువ్వు చెడుకున్నావన్నమాట.

జన్మించబోయేది—అమ్మ చెప్పింది—ప్రపంచం
కంటకావృతమని! ఇలా దిగంబరిగా వదిలే, మాన
వులు వామనాం చూడరట! నేను అమ్మ పదిలేదన
బుర్రు తగిలుకుంటా! (నేనుకోగానే ఆకారం
వస్తుంది) ఆ! ఇప్పుడు మానవలోకపు మన్ననలను
పొందుతా! ఎంత కానుక దీ నీర!

గొంతు—హూ! మళ్లా బుర్రులలో దూరింది
ఆర్య! వెళ్లవీ!.....ఎవ రావచ్చేది! రావీ! బుర
రూతే! ఎంత అపాంభావం మానవుడి!

(సన్నని సంగీతం)

వి రా సు లు

= శ్రీ జ యం తి దర్శితేజ =

సాతనకాలంలో, ప్రకృతిమాయలు అర్థంగా పోవడంవల్లా, బైవర్తి ఫునీధినించి ఉండడం వల్లా, అప్పటి మానవస్వభావం, శీత్రాలకు గోచరం కాని అదృశ్యభూతాలవల్ల పలకోగాలూ ఉద్భవించు న్నాయి అన్న ఊహను పుష్టించింది. మరి వేదాంతులూ, కర్మయోగులు పూర్వజన్మపాపఫలం రోగ కారణం అనేవారు. అయితే అప్పటి రోగకారణాలైన అదృశ్యభూతాలు మనఃస్థుల మనోవికాసంతో పరిణామంపొంది, ౧౮వ శతాబ్దం కొనసోజల్లో ప్రాచ్యదేశంలో బాయాపాత్స్యరు (౧౮౨౨-౮౫), జర్మనీదేశంలో రోబర్టుకోచ (౧౮౪౩-౧౮౮౦) - ఈ ఇద్దరు విజ్ఞానుల పరిశోధనలవల్ల, అసహాయచక్షువుకు గోచరంగాని మాతృక్రిమీలు, లేక "బాక్టీరియా" గా మారిపోయాయి. పన్ని పాఠజ్వరం, కలరా, మేర మొదలైన పకబడివ్యాధులకు, ఆటమూత్రం ఉండి, భూప్రపంచం అంతా నిండిఉన్న ఈ బాక్టీరియా కారణం అని తేలిపోయింది. అలాగనే, ౧౮౮౩ లో, రష్యన్ బాక్టెరియల్ విశ్వాభివృద్ధి బాక్టీరియా భూతాలకన్నా మాతృకరమైనవి, క్రిత చతువు నిశితమాపులకుగాని అందని అయిన విరాసులు (Viruses) అన్న విషయం కనుక్కున్నారు. బాక్టీరియావల్ల పుష్టిలో జీవజాతులకు ఎన్నిరోగాలు సంక్రమిస్తాయో, అన్నిరోగాలూ వృక్షకోటికి, జంతు సంఘానికి కూడా ఈ విరాసులవల్ల సంభవిస్తాయి. అయితే ఈ రెండు రకాల మాతృక్రిమీలకు ఒక పరమ భేదం ఉంది-బాక్టీరియాలో రోగ జనితాలు అయిన జాతులు చాలా కొద్ది మాత్రమే. విగతావస్థ ప్రాణికోటి సహకారంగా బ్రతికేవి, లాభకారులకూడా. చెట్లలో మాంసకృత్తు పదార్థాలు ఏర్పడి మనకు పళ్లు, కాయలు, ధాన్యాలుగా చేకూరుతున్నాయి అంటే, బాక్టీరియా భూతాలే కారణం. విరాసులు అలాగకాదు. వాటిస్వభావంబట్టి, మనజ్ఞానోద్వియాలకు అవి గోచరించే పద్ధతుల లోటు వల్ల మనకు తెలిసిన కుమారు ౨౦౦ విరాసులన్న రోగ

జనితాలే, వివభూతికాలే. ఈ సందర్భంలో మాతృక్రిమీలు (Germs) అన్న జీవజాతిలో ఒక్కబాక్టీరియాకాకుండా, ప్రోటోజోవా, ఫంగ్ (Protozoa, Fungi) అన్న జాతులకూడా ఉన్నాయని జ్ఞాపకం పెట్టుకోవాలి. ఈ మాతృక్రిమీలన్నీ వృక్షజాతులే. ప్రోటోజోవా, ఫంగ్ కూడా మలేరియా, తామర వంటి రోగాలకు కలుగజేస్తాయి. విరాసజనితరోగాలు మరి వింతైనవి.

మండిత జవాహర్లాలనెలూ రస ఆత్మకథలో "నాభాలోఅంతర్భుజం" (Interlude at Nabha) అన్న ప్రకరణంలో వ్రాస్తూ, నాభాజనించారితైలు లోని చీటికొట్టో కొన్ని దినాలు మ్రగ్గి, విడుదలయ్యే సరికి, తనతోకూడ స్వగృహానికి ప్రైఫకు (పన్ని జ్వరం గాని పన్ని పాఠజ్వరంకాదు; అంటే ప్రైఫాయిడ్ అన్న బాక్టీరియాజనితరోగం కాదు) రోగమూలాన్ని తీసు కొనిపోయిననీ, తరువాత కొన్నివారాలు ఆ విష జ్వరంతో బాధపడ్డాననీ వ్రాస్తాడు. తైలులో ఉండే అశుభ్రతవల్ల జనించే పేయకు, ఈ ప్రైఫకు విష జ్వరానికి ఎటువంటి సంబంధం ఉన్నదీ తెలుసు కుండాం. విభ్యాత అంగ్లరచయిత, క్రికేషుడు అయిన జాన్ గాల్బుకర్లీ 'చిన్న మనిషి' (The Little Man) అన్న తన ఏకాంకిలో అమృతసంఘటన అంతా ఈ ప్రైఫకుజ్వరంమట్టా ఆల్లుతాడు. ప్రైఫకు ఒక విరాసజనితరోగం.

విజయనగరసామ్రాజ్యం వికాలోన్నురిచెందిన రోజల్లో మన దేశానికి వచ్చిన నైవాదేశీయ యాత్రికుడు చూతుకాత్పాంగ కృష్ణచేమరాయలను వర్ణిస్తూ, పొట్టివాడు, వికాలవక్షుడు, దీర్ఘశీత్రాలకలవాడు అని చెబుతూ పోటకంతుచ్చులు మొహంమీద ఉన్నవాడని వ్రాస్తాడు. సోటకం లేక మహావికం, పెద్దమూతురు అన్న రోగం అవాదినండి మన దేశంలో ఉంది. అసలు మన దేశంసంజే నైవాదు, కృష్ణచేమరాయల ప్రాకించని విజ్ఞానుల ఊహ. మనప్రాచీనవైద్యగ్రంథాల్లో

మంత్రాలు నడుపుతూ, బ్రాహ్మణులు, మహా దీక్షానికి ముందుగా ఇవ్వదువాడనుకోవచ్చు. టీకాలు (Vaccination)ను ప్రజలకు చేసేవారిని ఉంది. కనుక అప్పటికే మహాదీక్షం చేసేలో వ్యాపించి ఉండాలి. వైదాలో శ్రీ. శ్రీ. ౧౧౨౨ లోనూ, ఈశ్వరులో శ్రీ. శ్రీ. ౧౨౦౦ లోనూ ఈ వ్యాధి వ్యాపించి ఉండేదని చరిత్ర చెబుతుంది. మహాదీక్షంనూ దా విరాసుల మూలంగా జరించే వ్యాధి. మొదటి ప్రపంచయుద్ధం అనంతరం, ౧౯౧౫-౧౯౧౮, ఆ సంగ్రామపురికాల్లో తుట్టిన ఇన్ ఫ్లుయెంజా జ్వరంవల్ల ప్రపంచం అంతటా ౬౦ లక్షల జనం చనిపోయారనీ, మనదేశంలో ఆ సంవత్సరంలోనే ఆ జ్వరంవల్ల ౫౦ లక్షల జనం గతించారనీ తెలుస్తున్నాయి. ఈ భూరమరణాలకు కారణం ఒక విరాసే.

ఉదాహరణలు పెంచుకున్నానని పాఠకులు అనుకున్నా సరేగానీ, విద్యార్థులదేశంలో గాన శతాబ్దంలో వచ్చిన కాలకం, అందువల్ల ౬౦ లక్షల మంది ఆ దిన్నదేశంలో మరణించడంవల్లించి చెప్పవలసి ఉండలేదు. లయాంఓఫ్లెరీ (Liam O'Flaherty) అన్న రచయిత "కాలకం" (Famine) అన్న పుస్తకంలో ఈ కాలకంవల్లించి వ్రాస్తూ, దానికి ముఖ్య కారణం అయిన జంగానాదుంపలకు కలిగిన రోగం, అందువల్ల దుంపల వైద్య పాదయిపోవడం వల్ల వ్రాడు. మన దాక్షిణ్యాలకు కలిగిన రోగం అనే రమ, విద్యార్థులవాసులకు అదుంప అంత ప్రాణాధారం. ఆ దుంపలకు కలిగిన సుకటంవల్ల నీ, రాజకీయ కారణాల అటువలెననీ, ఆదేశంలో కాలకం వ్యాపించింది. ఈ దుంపల సుకటం పెంచుకోవడంవల్ల విరాసువల్ల తుట్టినదే. ఈ వాలసువ్యాధులే కాకుండా మనముగలనూ, చెట్లనూ కలిగే విరాసజనితరోగాలు చాలా ఉన్నాయి. వాటి విషయం తరువాత ఎత్తుకుందాం.

రమ్యమకావ్యమైన వివోవాత్సలీ. ౧౯౨౫ లో మొట్టమొదటి విరాసును కనిపెట్టాడని చెప్పాడు. పొగాకు ప్రపంచంలో చాలా ముఖ్యమైన వైద్యగా వ్యాపించింది. పొగాకుచెట్టు ఆకులు ఒక్కొక్కప్పుడు చుక్కచుక్కలుగానూ, గీతలేర్పడి, రంగు మారిపోయి, డీలించి, కురుచవడంవల్ల మరణవానికే తెలిసిన విషయమే. అయితే వీలూ సారం తగ్గిపోవడంవల్ల చెట్టు డీలించిందని అనుకుంటారు. ఈరోగానికి "పొగాకురక్త రోగం" (Tobacco Mosaic Disease) అని పేరుపెట్టారు. వివోవాత్సలీ అలా డీలించి

ఉన్న ఆకుల్ని తీసుకొని, వాటిరసంతో, చేంబర్లాండు ఫిల్టరు అను వడపోతగొట్టంనుంచా ఆ రసాన్ని వడ పోశాడు. తెల్లబంగారము (Kaolin), తెల్ల ఇసుక (Quartz) లో చేసి కల్పనా వచ్చిన పోర్చిలిన గొట్టాన్ని కేంబర్లాండుఫిల్టరు, ఈ Chamberle అంటారు. ఏ ద్రవపదార్థాన్ని అయినా ఈ గొట్టంనుంచా వడపోస్తే, వాట్టేరియంవల్ల నూక్యులీయ లన్నీ గొట్టంలో ఉండిపోయి, గొట్టపు రంధ్రాలనుంచా స్వచ్ఛమైన ద్రవపదార్థంవచ్చుతుంది. అంటే ఈ వడ పోతయంత్రంలోని రంధ్రాలు నూక్యులీయలకన్నా మరీ చిన్నవి అన్నమాట. అయితే వివోవాత్సలీ వడ పోసిన పొగాకురసం కలిపివ్రసడి నూక్యులీయ విహీనం అయినా, మరీకొన్ని పొగాకుచెట్లకు వాద్యం కలగలేనీ కత్తి ఆ రసానికి మిగిలింది. దీనికి కారణం వడపోతకు వీలగాని నూక్యులీయలే అయివుంటాయనీ, ఈ క్రిమిలకు వడపోతకు వీలగాని విరాసులనీ (Non-filterable Viruses) అని పేరుపెట్టారు. అప్పటికి విరాసులను రోగజనిత పదార్థాలు అనే వాడుకున్నారు గానీ, వాటిని కళ్ళతో చూడటం తలపించలేదు.

వివోవాత్సలీ తరువాత అనేకవిరాసులను కనుక్కున్నారు. పశువులకు వచ్చే పాదం నోరు (Foot & Mouth) రోగం, ఇన్ ఫ్లుయెంజా, టైఫసు, మహా దీక్షం, మనస్థిరం (Yellow Fever), సీమంకాయ లకు వచ్చే మొలగుణ్ణరోగం వీటికి కారణాలైన విరాసు లను ఈవిధంగా రసంతోసి, వడపోయడంవల్ల ఆలోక ప్తీకరించెట్టారు. అయితే ఇప్పటికీ కనిపెట్టబడిన ౨౦౦ విరాసులలో, సుమారు ౧౦౦ వృక్షరోగాలకు సంబంధించినవే. మిగతావిమాత్రం జంతువులను నీడిస్తాయి.

కొంతమంది మొటిమిదా, మొటిమిదా మొటి మెలు (Warts) మొలంపాయి. వయసుకొంటులు (Pimples) కాని మొటిమెలు కొన్ని సందర్భంగానూ, కొన్ని ఎత్తుగా చదునుగానూ ఉంటాయి. ఇవి అంటు వ్యాధి అనీ, ఒకరినుండి ఇంకొకరికి వీటిరసం తగలడం వల్ల వ్యాపిస్తాయి అనీ ౧౯౨౩లో కనుక్కున్నారు. ఈ మొటిమెల రసం తీసి, వడపోస్తే వచ్చిన నిర్మలరసం నూచా మొటిమెలను కలిగించగలదని ౧౯౦౩ లో తెలిసింది. అందువల్ల మొటిమెల వ్యాధికి ఒక విరాసు కారణం అన్నారు. ఆ విరాసునునూచా కేరుచేసి కనుక్కున్నారు. ఒక్కొక్కప్పుడు జ్వరం పోయినతరువాత ఆరాలలో చేసేదని ఇంట్లో పెద్దలు చెప్పిన సందర్భంలో, పెడిమెలమిదా విన్నచిన్న పాపకులు లేచి

కరువార పెద్దకట్టి మనిపోతాయి. వీటిని జ్వర పొమ్మలు (Fever Blisters) అంటారు. ఇవి కూడ అంటువ్యాధి. కానీ వీటికి కారణం అయిన విరాసు మన కేరెలాల్లోనే అణిగి, మామూలుగా విచేతనంగా ఉండి, వర్షానికి కప్పులు బురదలోనుండి బైటపడటంగా, జ్వరంవల్ల నో, మరోవికారంవల్ల నో వలనల వైకి వస్తాయని శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయం. కొన్నిరకాల బంగా కొడుంపల్లో కూడా ప్రకృతిసిద్ధంగా ఒక విరాసు మాటుపడి విచేతనంగా ఉండిన కనక్కన్నాడు (Prince Edward Potato). కానీ ఈ విరాసు మాత్రం ఇంకో బంగా కొడుంపంప ప్రాతే అంటువ్యాధి కాదు. అసలు ఏవ్యాధిని కలిగించడమో ఈ విరాసు. అందువల్ల వ్యక్తిచేగా కొన్ని తీవ్రవాతుల కేరెలాల్లో విరాసులు ప్రవేశించిన ఒక వింత అభిప్రాయం.

అయితే, మనమధ్యలో తీవ్రవ్యాధి, మరణమే ఫలితంగా గలదీ అయిన విషవ్రణం (కాన్సరు) లేక మాంసాద్భుతం ఒక విరాసువల్ల కలిగిఉంటుందా అన్న కేంకొంతమంది శాస్త్రజ్ఞులను కలిగింది. కాన్సరు అన్న విషవ్రణం స్త్రీలకు, పురుషులకు, విడ్డలకు హఠాత్తుగా కలిగి, వ్రణం మావృదానికి ముందులే పోవడంవల్ల, రోగి తీవ్రవాధ అనభవింది మరణించడం కలుగుతుంది. స్త్రీల ప్రవతలిల్లో వ్రణం, ప్రేగుల్లో వ్రణం, స్త్రీల యిమ్ములకు వ్రణం, ఇంకా ఎన్నో రూపాల్లో ఈ కాన్సరు మునుపటిల్లో ఉంది. కానీ, ఒకరినుండి ఇంకొకరికి వ్యాపించే అంటువ్యాధి మాత్రం కాదని రూఢి అయింది. ఏటా ప్రపంచములో కొన్ని లక్షల మంది కాన్సరుతో నుత. X - రేకణాలు, అల్ట్రాయింట్రిక్టు కాంతిరేకణాలు, మ్యాట్రాసులు అను పరమాణుకీరణాలు, రేడియము చికిత్సలల్ల, అడలోక్రెట్రోవిరీత్సలల్ల కొన్ని విషవ్రణాలను మాన్యుతూ ఉన్నాయి వైద్యులు. అయినా ఈ వ్రణానికి ఫలావాదికిత్స అని తేలదు. కేరెంలలో విచేతనంగా ఉన్న విరాసులు చైతన్యం పొందడంవల్ల ఈ విషవ్రణాలు కలుగుతున్నాయేమో అని ఇప్పుడు పరిశోధన చేస్తున్నారు. రాసు సార్కోమా (Rous Sarcoma) అని కేర్లకు కలిగే విషవ్రణం, మండేళ్ల చెవులలో పుట్టే విషవ్రణాలు (Papilloma) విరాసులవలన కలిగినవే అని శాస్త్రజ్ఞులు తేల్చారు. కనుక విరాసుల పరిశోధనలవల్ల కాన్సరువ్యాధిని మాత్రంచేసి సాధనం జరుగుతుందేమోనని తెలుసుకున్నారు.

చిన్నమ్మవారు (Chicken-Pox), అటలమ్మ (Measles), మహాచికం (Small-Pox) ఇవన్నీ ఒక కక్షకు చెందిన వివిధరోగాలు. మనం అంతా ఎప్పుడో ఒకప్పుడు వీల్లో ఏఒక్క జబ్బుతో అయినా వాధపడి ఇప్పటికీ ముఖమీదా, కేరెంమీదా అందువల్ల కలిగిన మచ్చలతో ఉంటాము. చిన్నమ్మవారు కచ్చినవాడికి అదే వ్యాధి తిరిగి రాదు. ఇది మామూలువిషయం. అలాగే మిగతా రెండుకూడాను. కానీ చిన్నమ్మవారు కచ్చినవాడికి గారి జల్లదనికొని, మహాచికం రాక పోవడంగాని లేదు. అవి రస్తే రాకొచ్చు. అయితే చిన్నమ్మవారు, అటలమ్మకు విరుగుడుగా ఇంతవరకు ఏ టీకాయా కనిపెట్టబడలేదు. కానీ వాటికి కారణం అయిన విరాసులను ఇప్పుడు కనుక్కున్నారు గాబట్టి వాటి విరుగుడు నొరుకుతుందేమో అన్న ఆశ కలుగుతూ ఉంది. కానీ మహాచికానికిమాత్రం వాక్సినియా అన్న టీకాలువిరుగుడును జన్మరుమహాకాయుడు (౧౭౮౯-౧౮౨౩) ౧౮౨౮ లో కనుక్కున్నారు. ఈ మూడు వ్యాధులూ అంటువ్యాధులనీ, ఇవి ఏ సమయం లేకుండానే మనిషినుండి మనిషికి వ్యాపిస్తాయనీ ఏవైద్యులైనా చెబుతారు. జన్మరుమహాకాయుని "వాక్సిను" మందు మరేమీ కాదు. ఆవుమాడికు కలిగే మహాచికానికి కారణం అయిన విరాసుగ్రహితులకు. అయితే ఆవుమాడికు తీవ్రవ్యాధి కలుగజేసే "వాక్సినియా" అనబడు విరాసు, మనిషికిమాత్రం, గ్రుచ్చినచోటచిన్నకురుపు మాత్రం కలిగించిఉండుతుంటుంది. కానీ మనిషి కంలలో రోగవిరోధులు అయిన Antibodies అను పదార్థాలను కలిగివుంటుంది. వాక్సినియావల్ల మన రక్తంలో కలిగిన రోగవిరోధులు, మహాచికం కలిగించే విరాసు కేరెంలలో వ్యాపించి వ్యాధి కలుగజేయకుండా, ఆ విరాసును చంపడమో, అరికట్టడమో చేస్తాయి. ఇలాగులే మనలో ఏ రోగగ్రహి ప్రవేశించినావరే మన రక్తంలో ఉండే తీవ్రాణువులు (Blood-cells) రోగవిరోధులను పుట్టిస్తాయి. కానీ ఈ విరోధులను జయించి రోగగ్రహిణులు గుడ్డిచెందినప్పుడు వ్యాధి పుడుతుంది కేరెంలలో; సలహాగా బయటపడుతుంది కూడాను. జెన్నరు తీవ్రవ్యాధి కలుగజేయని "వాక్సినియా" విరాసుతో మహాచికాన్ని పారద్రోలడానికి పన్నిన పన్నాగం చూడండి. కానీ వాక్సినియా ఒక విరాసు అని జన్మరుకు అప్పటికి తెలియదు. ఇప్పటి శాస్త్రజ్ఞులు మహాచికాన్ని కలుగజేసే విరాసును మనిషి కేరెంలలోనుండి రోగికేరెంలలోకి ఎక్కించి, రోగిలోనుండి కొన్నాళ్లకు ఆవుమాడిలోకి ఎక్కించి

చారు. అప్పుడు అవుమాడలో మనిషి కలిగే మరొకటిగా విరాసు వాక్టీరియా విరాసుగా మారిపోయింది. విరాసులో కలిగిన మార్పును జీవపరిణామం (Mutation) అంటారు. ఒక జాతి విరాసు ఇంకో జాతి విరాసు అయిపోయిందన్న మాట-మక్క నక్కగా మారిపోయి పట్టు. అన్ని విరాసులు ఈ విధమైన జీవపరిణామం పొందుతాయి. ఒక జంతువులోనుండి ఇంకో జంతువు లోకి విరాసును మార్చి కృత్రిమంగా పరిణామం కలిగించడం కాస్త్రజ్ఞానం కనుక్కున్నాడు. ఈ విధానం తెలియని శిశువు అనభవంవల్ల వాక్టీరియా జీవాలను కనిపెట్టాడు. ఈ జీవపరిణామం X-కిరణాలవల్ల, అల్ట్రావయల్ట్రాకిరణాలవల్ల, పరమాణుకిరణాలవల్ల కొన్నిరకాల పుష్పల కట్టులలో, నూత్న ప్రేమల్లో కృత్రిమంగా కాస్త్రజ్ఞాలు కలుగజేస్తున్నాయి. Evolution అన్న జీవవికాసపరిణామం అనబడే ప్రకృతివైకస్యంవల్ల, నూత్నవివిధరూపం అయి ఆదిలో ఉండిన జీవం (Life) ఇప్పటికి మనిషి జాతిగా మారింది. ఈ Evolution అన్న ప్రకృతి పరిణామం జీవజాతుల్లో, విరాసుల్లోవలె, అప్పుడప్పుడు కలుగుతూ వచ్చిన జీవపరిణామం వల్ల జరుగుతూ ఉండటం కాస్త్రజ్ఞాలు.

ఇన్ఫ్లూయెంజా జ్వరం జలబుబో, డగ్లతో, కలసాప్పిటో, వాక్సిసాప్పలతో, కిల్లినలుపుతో రావడం అందరికీ తెలిసిందే. జ్వరం వదిలేక రోగికి అమితనీరసం కలగడం, మనోదౌర్బల్యం ఏర్పడడం, దీనిమూలాన్న రోగి కోలుకునే రోజుల్లో, న్యూమోనియా వంటి ఉపరితిక్తుల రోగాలు, బాక్టీరియా కలిగేది రావడం మౌనముఖమయమే. ఈ ప్లూజ్వరం (Flu) కరత్రపంచస్థానామంలో పుట్టిందని ఆధి ప్రాయం. ఇది రోగి దగ్ధం, తుమ్మడం, చీదడం చెత బయల్పడి తుంపరలవ్వారా గారిలో వ్యాపించిన విరాసులవల్ల అంటువ్యాధిలాగా పెచ్చుపెరిగిపోతుందని తెలుసుకున్నాడు. ప్లూవిరాసును కనిపెట్టి, ఎలకల్లోనూ, ప్రామపిల్లల్లోనూ దీన్ని పెంచి, ఆ జంతువులకు ప్లూవ్యాధి కలుగుతుందని తెలుసుకున్నాడు. మనస్యజ్వరాన్ని ఎలకల్లో పెంచడంచేత మనస్యజ్వరవిరాసు పరిణామంపొంది నీరసించిన విరాసు అవుతుందనీ, ఆ విరాసును జీవజాతానికి ఇంజక్షనువ్వారా మనుష్యులకు ఎక్కించి, మనస్యజ్వరం రావడాన్ని ఇప్పటి వరకు గం లక్షలమందిని గాఢాదారు కాస్త్రజ్ఞాలు. అలాగనే ప్లూజ్వరపు విరాసు ఎలకల్లో నీరసించిన

విరాసుగా మారడంలేదు. ఇందుకని ఈ విరాసును పెంచే ఇంకో మార్గాన్ని బర్నెట్టు మహాశయుడు కనుక్కున్నాడు. దీన్ని egg-embryo technique అంటే కోడిగుడ్డులో పెంచే పద్ధతి అంటారు. కాస్త్ర కాస్త్రవిజ్ఞానం ఉన్న ప్రతివారికీ కోడిగుడ్డు అంత ర్యాగ నిర్మాణం తెలిసి ఉంటుందిగనుక నేను పెచ్చు క్కరలేదు. అయితే వైద్యులైన రెండు పౌరలు ఉంటాయనీ, గ్రుడ్డు నూచి మొనవైపు కొంత గాలి ఉంటుందనీ మాత్రం జ్ఞానం చెయ్యాలి. ఈ రెండు పౌరల్లోనూ, క్రిందిదానిమీద విరాసుని పచ్చని గొట్టు వ్వారా, లేక నూచి మొనవ్వారా ప్రవేశ పెడుతారు. ప్రవేశపెట్టిన కొద్దిరోజుల్లోనే విరాసు అమితంగా విజృంభిస్తుంది. దాన్ని క్రొత్తగుడ్డుకు మారుస్తూకనీ, కొన్నాళ్లకు క్రొత్తగుడ్డులో జీవకణాన్ని రెండు రోజుల్లో చంపేయగలిగితేట్లుగా విజృంభిస్తుంది విరాసు. కాని విరాసుస్వభావం మారడంకూడా కలగవచ్చునని ఆకపడుతున్నారు కాస్త్రజ్ఞాలు.

మనస్యజ్వరాన్ని కేరళంమీద తెల్లని చారలుండే "Aedes Aegypti" అనుజాతిదోమ వ్యాప్తిచేస్తుందని చాల్చారు రీడు అను ఆమెరికను కనుక్కున్నాడు. మలేషియా జ్వరాన్ని బీదజ్వరాన్ని కలిగించే క్రిమిలను కూడా ఇంకోరకమైన దోమలు వ్యాప్తిచేస్తాయి. దోమ కేరళంలో కొన్నాళ్లు ఈక్రిమి పెరిగితేరప్ప, ఆదోమ కరనడంకల్ల రోగం కలగదు. అలాగనే మనస్యజ్వరానికీ కారణం అయిన విరాసు ఈదోమలో గల రోజులు పెరిగితేరప్ప దోమ తన కాటుకల్ల వ్యాధిని వ్యాప్తిచేయలేదు. దోమ ఈ విరాసును మ్రొంగిన మొదటివారంలో, విరాసు దోమలో చాలా కృణంది పోతుంది. అంటే విరాసుసంఖ్య ఊడిస్తుందన్నమాట. కాని, గల రోజులయ్యేటప్పటికి ఈ సంఖ్య పెరగకుం ది. 3-5 రోజులకు అత్యధిక సంఖ్యగా పెరుగుతుంది. దోమలో ౧౨ దినాలవరకు విరాసు జీవించేఉంటుంది. అయితే ఎలకల్లోనూ, గ్రుడ్డులోనూ పెంచినట్లుగా, మనస్యజ్వరవిరాసును దోమచర్మంలో పెంచు పద్ధతిని కనిపెట్టారు. కొన్ని లవణరసాల్లో (Serums, Solutions) చర్మం లేక కండగాని, మలేకణజాలం (Tissue) గాని వేస్తే, అ జీవ్యా పెరుగుతుందని కొంతకాలంక్రింద కనిపెట్టారు. ఈ పెంపకాన్ని Tissue Culture అంటారు. దీన్ని చాక్లరు స్ట్రేంజేవేసు (Doctor Strangeways) కనిపెట్టాడు. ఇలాగ కొన్నాళ్లు కేరళంలోని గుండెకాయను, గాత

యాన్ని (Liver) కృత్రిమంగా పెంచారు కాస్త్రాక్రామం కొన్ని టిప్పూలను సువర్ణరాలకొద్దీ పెంచి ఇప్పటికి ఉంచారు. ఈ టిప్పూకల్చరుద్వారా దోమ రొమ్ముచర్మాన్ని పెంచి, దానిలో మన్యజ్వరవిరాగును కూడా పెంచారు. లక్ష రెట్లు ఈ విరాసు పెరిగేటట్లు చెయ్యగలవటం ఈ పద్ధతి ప్రకారం. బాక్టీరియాను ఏ పిండిపదార్థాల్లోనో, బలవర్ధక ద్రావకంలోనో, పంచ దారపానీయంలోనో, లేక ఎగారు ఆమ సమద్రపునామ బంకగానో పెంచవచ్చు; పెరిగిన బాక్టీరియా సంఘాన్ని కంటితో చూడవచ్చు. కాని విరాసును మాత్రం ఈ విధంగా బలవర్ధక ద్రావకంలో, పానకంలో పెంచలేము. పెరిగేదాన్ని కంటితో చూడలేము. విరాసు టీకాబాల్లోనే పెరుగుతుంది. ఈ కణాలు సజీవాలు అయి ఉండాలి. పెరిగింది పెరగండి మనం బాక్టీరియావలె కళ్ళతో చూడలేము గమక వేరే పద్ధతుల్లో తెలుసుకోవాలి. దోమ టిప్పూలో పెరిగిన విరాసును గుర్తించాలంటే, ఆ టిప్పూలోని రసాన్ని తీసి, దాన్ని నీటితో కలిపి, ఆ రసంద్వారా ఏ ఎలకకో వ్యాధిని కలగజేసి, ఎంత రసంలో ఎంత విరాసు ఉన్నదీ ఆ వ్యాధికలగజేసే మోతాదుకల్ల తెలుసు కోవాలి. ఇంకోమార్గం లేదు. దోమలో ౯౨ రోజులు మన్యజ్వరవిరాసు పెరిగినట్లే పండి! కలిగే ప్లాస్మానికీ కారణం అయిన విరాసు వానపాములో బ్రతికే ఒక పురుగులో నాలుగేళ్లు నివసిస్తుంది కావాలంటే. ఈ వానపాములోని పురుగు, పండి వానపామును మ్రొంగడంవల్ల, పండిపోసితిరులలో! రక్తవాహనం దా ప్రవేశించి అక్కడ ఇంకొన్నాళ్లు పెరిగి పెద్ద దవుతుంది. పండి దగ్గినప్పుడు ఆ పురుగుద్వారా విరాసు కూడా బయటపడుతుంది. ఇంత వింతకీమయం సాధారణంగా చూడం.

అయితే ఇకాప్లాయంబావిరాసు రోగిదగ్గరే గాలిలోకి చేరే కుంపరలవల్ల వ్యాప్తిచెందుతుందని చెప్పాను. మనకు సాధారణంగా కాలంబాదువల్ల కలిగే జలుబు, పడికంకూడా ఒక విరాసువల్లనే అని కనుక్కున్నారు. మనుష్యుల్లో కలిగే ఈరకమైన విరాసు జబ్బులన్నీ జనసమగ్ధం ఉండేటోట కలిగే రోగిడు రోగాలు (Crowd diseases) కుంపరలమూలం గాను, తాకటం, గోకటంమూలానను మనీషిమనీషిమధ్య వ్యాపిస్తాయి. అందువల్ల వాగరిక కల ఏమనిషి అయినాసరే, కొంత బాధ్యత, సభ్యత కల వాడైతే తుమ్ముడం, దగ్గడం మొదలైన పనులు ఏకేలు

దుమలో అడ్డుపెట్టుకొని చెయ్యాలి. అలా చేయని వాడు ఇంకోమనిషికి విషం పెట్టినంత ద్రోహం చేసిన వాడవుతాడు. న్యాయం జరిగితే తప్పదు అని తెలుసుకోవాలి. దగ్గులూ, తుమ్ములూవల్ల వ్యాధులు వ్యాపిస్తాయి అని తెలుసుకోవాలి.

మొదట్లో చెప్పిన ప్రేమజ్వరాన్ని మంచపు జ్వరం, జ్వరం అంటారు. కఠిర అపరిమిత, పరి సరాల అగుధ్రులవల్ల పేనులు కఠిరంమీదా, బాట్టులోనూ పెరుగుతాయి. పేనులే ప్రేమవిరాసును మ్రొగి ఒక రోగిని ఉండి మరోరోగికి వ్యాప్తిచేస్తాయని తెలిసింది. అయితే అవి కరవడంవల్ల విరాసును రోగిరక్తం ద్వారా మ్రొగివా, కాటువల్ల తిరిగి రోగాన్ని మాత్రం వ్యాప్తి చెయ్యవు. పేనుల మలంద్వారా విరాసులు మన రోగాల్లో! గోకడువల్ల చేరుతాయి అని తెలిసింది. పాశ్చాత్యయువకులు కృత్రిమపద్ధతులద్వారా విద్యమృదువయ్యారని, కాక్సరింగా బాట్టును కంకలుతిప్పకానే అలవాటుపడినవన్నారు. ఈ బాట్టుసంస్కరణకు Permanent wave లేక Perm అంటారు. తిరిగి దువ్వెక్కడంకష్టం అవడించేరే నవీనపాశ్చాత్యయువతి ఈ Permలను కడల్చకుండా ఒక్కొక్కప్పుడు ౬ నెలల వరకూ ఉంచేసుకుంటుంది. అందువల్ల బాట్టులో వికేషంగా పేనులత్రిట్టి వ్యాధికారణం లభిస్తాయని విదేశాల్లో కాస్త్రాక్రామం మొరపెడుతున్నారు. నూనె రాచుకొనో, మరోవిధమైన సంస్కారం చేసుకొని, రోజూ కొన్ని సార్లు తల దువ్వెకుంటూఉండే భారత స్త్రీ అలవాటు శ్రేష్టమైనది కాస్త్రోరీత్యానూ. మన్య జ్వరం వ్యాప్తిచేసే దోమ విరాసువల్ల చావడాగాని, ప్రేమవిరాసును వ్యాప్తిచేసే పేనుమాత్రం విరాసును మ్రొగిన ౧౦ దినాల్లో చస్తుంది.

పిచ్చికుక్క కాటుకల్ల, రాచీసు లేక హైడ్రోఫోబియా (Rabies or Hydrophobia) అను పిచ్చి కుక్కవారం మనిషికి వచ్చి, కొన్నాళ్లకు కుక్క కూరలుకూని, నీరకూనే ముచ్చెమటలుపోసి, వల్ల కొంత రక్షణపోయి యమయంతనపడే అవధి కలిగించే వ్యాధి మన దేశంలో ప్రబలిఉంది. ఇది మనకు, చెన్నుపాము (Spinal Cord), కేంద్రసరాలకు కలిగే వ్యాధి. రాచీసువిరాసు నరల్లో పెరిగి నరాలపై మోటిమెలను పెంచి మనుష్యుల్ని చేష్టలులేకుండాచేసి చంపుతుంది. ఈ భయంకరరోగం కుక్క కాటుకల్లగాని కలగదు అని మెన్నటిదాకా అనుకునేవారు. కాని దక్షిణఆఫ్రికాలో అడివిగబ్బిలాలు (Vampire Bats) మను

మృత్తి, జంతువులను కూడా కరవడంవల్ల రాబీసు వ్యాపిస్తుంది. అందుకల్ల ఆదేశంలో ఈ వ్యాధిని అరి కట్టడం ఎంత కష్టమోమోచించింది. ఉడుతలు, క్రూను పిల్లలు, నక్కలు, తోడేళ్లకుకూడా ఈ వ్యాధి వ్యాపి స్తుంది. కాని కుక్క, మనిషి వడ్డ బాధ మరేజంతువుా పడదు. పాత్మరకుమహాయుడు పిచ్చికుక్క బ్రతికి ఉండగా, దాని వెన్నులోని వరాన్ని, క్రమంగా ఎండించి, దానిలోని విరాసును కత్తిహీనంగా చేసి, అలాగ పరిణామంచెందిన రాబీసువిరాసు మనుష్యులకు హానిచేయదనీ, వారి రక్తంలో ఆ విరాసును నశింప చేసే విరోధులను (antibodies) జనింపజేయదానీ మాత్రం పనికివస్తుందనీ తెలుసుకున్నాడు. పాత్మరకు అప్పటికి రాబీసుకు కారణం ఒక విరాసుని తెలియదు. అప్పటినుండి పిచ్చికుక్క కరచినవంటనే ఏంటీ-రాబీసుసీరమును ఇంజక్షన్ ద్వారా ఇస్తే చికిత్స జరుగు తుంది. మదనపల్లికి రాబీసు రోగులను పూర్వంకోజాల్లో పంపేవారు. ఇప్పుడు విరాసులను పెంచేవద్దకుల్లో మార్పులు చాలా తీసుకొచ్చారుగనుక, ఏంటీరాబీస్ సీరమును కుశువుగా రాయారుచేసే వద్దనులు కనిపెట్టు తారు, కప్పకుకూడా రాబీసు వస్తుందట.

శిశుపక్షవాతం (Infantile Paralysis) తో కిక్కిరిస్తున్న యాకాచెట్టు అన్యాయుడు బాధపడి, కాళ్ల ఉపయోగం పోగొట్టుకొని, నిల్వొండలేకపోయినా తన పడవీకర్తవ్యాలను నిర్వహించడం లోకవిధివేయ. ఇతపపటకాలను కిక్కిరిస్తే తొడిగించుకొని ఎక్కువో ఒకప్పుడు ఆయన నిల్చునేవాడు. ౧౮ ఏళ్లలోని బిడ్డలు ఈపక్షవాతం బాధ పడడం చాలామందికి తెలిసే ఉంటుంది. ఇది విరాసు జనితరోగమే. పెంపుడు చిలకలకు వచ్చే జ్వరం (Parrot fever, Psittacosis) వాటిని పెంచే మనుష్యులకు కూడ వచ్చి చంపడం కూడా ఉంది. ఇదికూడ విరాసుకల్ల కలిగించే. జంతు లోకంలో ఆఖరకు తేనెటీగల స్రుద్లకుకూడా ఒక విరాసుజాద్యం ఒస్తుంది.

వృక్షలోకంలో పొగాకువర్ల రోగం సీమ కంటాయల చెట్లకు మొలగుజ్జ రోగంగావస్తుంది. అందు చేత సీమకంటాయలు పెంచేతోటలపనివాళ్లు పొగాకును నమలడం, పిల్లడం, పొడిగా పిల్లడం ఏమీ చెయ్యి కూడదు. బంగాళాదుంపలకు, చిక్కిడు, వీర, పొట్ల, కాకర, తోటకూర, కావేలి మొదలైన అన్నిరకాల కాయగూరచెట్లకు విరాసుజాద్యం వస్తాయి. వీటిని చెట్టు చెట్టుకూ వ్యాపింపజేసే జంతువులలో ముఖ్యమైనవి

రెండు—అకుపచ్చఈగ (Green fly-Aptrie), సుడుర (Leaf-hopper). ఆకులను పళ్లతో కొరికి, కత్తిరించి తినే గొంగళిపురుగులవల్ల ఈ విరాసుజాద్యం వ్యాపించును. తమ దీర్ఘమైన నూదివంటి అయవాల ద్వారా చెట్ల రసాన్ని పిల్చుకుతాగే పురుగులవల్ల ఇది వ్యాపిస్తాయి. ఆరుద్రపువ్వులు, (Scarlet wall flowers), గుత్తి గులాబి (Tulip) పువ్వులు ఒక్కొక్కప్పుడు రంగుమారి ఎర్రనివి, పచ్చగిరితమా ఇంకో విధంగానూ వుండతాయి. దీనికి కారణం ఒక విరాసు. చెట్లలో దీక్షకాలము విరాసు మార్పడంవల్ల ఈ రంగు మార్పు కలుగుతుంది. ఆరుద్రపువ్వుకు వ్యాధి కలిగించే విరాసు కావేటికూడా జాడ్యం వుట్టిస్తుంది. ప్రత్తి చెట్టు ఆకులను మెలిపెట్టుకోగం (Cotton-leaf-crinkle disease), తోట చెట్టు కొమ్మల్ను వాపుచేసే రోగం (Swollen-shoot Cocoa) ప్రమాదకరమైన విష రోగాలు. ఇతేగనక లొంగమందా వ్యాపిస్తే, నూలుబట్టలా, తినడానికి ఆకుకూరలా లోటవు తాయి. దీనికి విరుగుడు ఏమిటి అంటే, ఈ విరా సులకు లోబడని చాలి చెట్లను సృష్టించడమే. అమెరికాలో విరాసులు గ్వంపం చేసే చక్కర పరిశ్రమనే పాడుచేస్తే, అమెరికనులు చక్కరనిచ్చే దీటుడుంపల్లో క్రొత్తరకాలవాటిని, విరాసులను ఎదిరించడానికి, కట్టడిచేస్తే కవచమండలాలు కలవాటిని విశ్వావిక్రస్థుడేవారు. అలాగనే బంగాళాదుంపల్లో రకాలు, మొక్కజొన్నలో రకాలు వుట్టించారు అంటు కట్టరం మొదలైన పద్ధతులద్వారా.

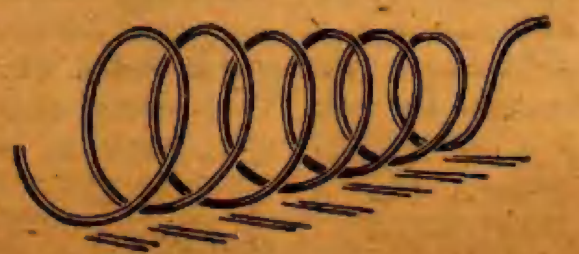
అయితే విరాసులను చూసే డెలాగ, వాటి లక్షణాలను తెలిసికొనే డెలాగ అని ప్రశ్నించుకున్నార రాస్ట్రెడ్జా. అప్పుడు అమెరికాలో స్ట్రీట్ అను రసాయన శాస్త్రజ్ఞుడు విరాసులు అతిమాత్స్యకీములు కాబట్టి, లక్షణాలలాగునే వాటినికూడా గుర్తించవచ్చని తెలుసుకొని, మామూలు రసాయనపద్ధతులద్వారా వాటిని మొట్టమొదట పొగాకురసంనుండి వేరుచేసేడు (Precipitated); అతడు ప్రపంచేసేడు. సముద్రంనీటిలో నుండి ఉప్పును వండినట్లుగా. సజీవపదార్థాలవలె ప్రవర్తించే విరాసులు, ఉప్పు పంచదారవలె స్ఫటికంగా, ఇసుకరేణువుల్లాగా ఒక పొడిగా వైట పడ్డాయి. ఆ పొడియాపం విరాసును, పంచదారలో నుండి స్ట్రాకోను పంచదారను విడతీసినట్లు, విరాసు లోని నిర్మాణం, దానిలోని రసాయన పదార్థాలు ఏమిటో తెలుసుకున్నారు. విరాసు మనజాట్టు, మాంసం

మొదలైన పదార్థాల్లోని మాంసకృత్తు (Protein) పదార్థాలచాతికి చెందిన మాంశకృత్తే నని తెలిసింది. కల్లరేని మాంశకృత్తే అయితే దాని! జీవకేమిటి! అది జీవపరిణామం ఎలా చెందుతుంది? లవణాలమధ్య స్ఫటికరూపంలో అవక్షిప్తం చేయవచ్చుకదా, దీని రూపం ఏమిటి అని ప్రశ్నించుకుంటున్నారా గాస్త్రజ్ఞులు. అవలం జీవపదార్థాలు ఇవీ, నిర్జీవపదార్థాలు ఇవీ అని నిర్ధారణచెయ్యడం చుస్సాధ్యం. కనంతట అని ఆహారాన్ని భక్షించి పెరగగలది, వృద్ధిపొందగలిగే జీవపదార్థం అంటారు తేలికగా. కాని విరాసు, బాక్టీరియావలె గాకుండా, సజీవఅణువుల్లోనో, జంతు కీరరాల్లోనూ పెరుగుతుంది. కాని లైట అది విగత జీవిగా ఉండి, విచ్ఛేదనం అయి పడిఉండి కొద్దికాలం లోనే సమసిపోతుంది. అందువల్ల జీవసాక్ష్యం విరాసుల పరిశోధనవల్ల తేలుతుండేమో!

విరాసును కల్లతో చూడడం అసంభవం. కల్లతో దేనినైనా చూస్తున్నాం అంటే, ఆవస్తువు మీదవలసిన కాంతికిరణాలు పరావర్తనం (Reflection) పొంది మన కంటిపాపలో పడడంవల్ల అని అందిరి! తెలుసు. మనకల్లలో చర్యం మాంసంతో నిర్మింపబడ్డ దర్పి (lens) ఉంది. దీని! కొన్ని వాద్లు అన్నాయి. వాద్లులు మీరి ఈదర్పిని పనిచేయజుకనుక మనం నూత్న వస్తువులను చూడలేం. కాని, రెండుగాజుదర్పణలను ఒకగొట్టంలో ఇమడ్చుగా ఏర్పడ్డ నూత్నదర్పిని యంత్రంనుండా నూత్న క్రిమిలను చూడగలం. బాక్టీరియా మొదలైనవి మంచి నూత్న దర్పణల నుండా చూస్తే మన కల్లకు కనపడతాయి. కాని బాక్టీరియాకన్నా విరాసులు మరి చిన్నవి. కాంతి కిరణాల కిరణత్వనిడివి (Wavelength) ౦. ౦౦౦, ౦౦, ౩౯ అంగుళాలు. అందుచేత ౨౫౦ X ౦. ౦౦౦, ౦౦౦, ౦౩౯ అంగుళాల వెడల్పు, లేక వ్యాసం ఉన్న వస్తువుకన్న పెద్ద వస్తువులను గాని చూడ

లేము అన్నమాట. సుమారు ౧౦ కంట వస్తువులు, అలాంటివి ఒకదాని! కంటి ఒకటి పెడిలేగాని ఒక అంగుళంపొడవున ఉండవు. కాని మామూలుకాంతికిరణాలు కాకుండా, అల్ట్రావయలెటు కాంతికిరణాలు (కల్లకు కనబడనివి కాని కామెరాతో చిత్రం తీయవచ్చు) నూత్నదర్పిని ఉపయోగించి, ౧౦౦ X ౦. ౦౦౦, ౦౦౦, ౦౩౯ అంగుళాల పొడవును మించిన వస్తువులను ఛాయాచిత్రం తీసిచూడగలం. ఈ రకం అయిన యంత్రాన్ని అల్ట్రామైక్రోస్కోపు అంటారు. అతి పెద్దవయిన విరాసు పరిమాణం ౨౫౫ X ౦. ౦౦౦, ౦౦౦౦౩౯ అంగుళాలు (పైఘనువిరాసు), మహాచికం వాక్సీరియా విరాసు, ౨౦౦ X ౦. ౦౦౦, ౦౦౦, ౦౩౯ అంగుళంమాత్రమే. కాని వస్తువులకు వచ్చే నోరు పొడం జిబ్బువిరాసు పొడవు ౧౦ X ౦. ౦౦౦, ౦౦౦, ౦౩౯ అంగుళమే. మన నెత్తుకులో ఉండే హెమాగ్లోబిను అను ఎర్రరంగు ఒక మాంసకృత్తు. దాని మిక్రాణువు పరిమాణం ౬ X ౦. ౦౦౦, ౦౦౦, ౦౩౯ మాత్రమే. అంటే అది చిన్నవిరాసు ఈ మిక్రాణువు కన్న ౧౦/౬ వంతులు పెద్ద. ఇంక చిన్న విగనకనే విరాసులు మాంసకృత్తులే అని గాస్త్రజ్ఞుల వాదన. సకలఅణువుల్లోఉండే ఎలక్ట్రానుల కిరణాల కిరణత్వనిడివి కాంతికిరణత్వ నిడివికన్న ఒకలక్షరెట్లు తక్కువ. అందుచేత ౫ X ౦. ౦౦౦, ౦౦౦, ౦౩౯ అంగుళాలపొడవు ఉన్న వస్తువులకు అన్ని వస్తువులను ఎలక్ట్రానుకిరణాలవ్వారా చూడొచ్చు. అంటే అన్ని విరాసులను చూడొచ్చును, ఛాయా పటాల్లో. ఇందుకని ఎలక్ట్రానుమైక్రోస్కోపు అను క్రితికిరణనూత్నదర్పిని రేయారు చేసేరు. ఇందులో గాజు దర్పణలపైబడులు అయిస్కాంతపుడిమ్యలను పయోగించి, ఎలక్ట్రానుకిరణాలను వస్తువుపై కేంద్రీకరిస్తారు. ఈ యంత్రంతోనే విరాసులను క్రితవస్తువుతో గాస్త్రజ్ఞుడు చూస్తున్నారు.

విరాసుల పరిశోధనకు స్ట్రీన్ మహాకేయడికి ఈ యేడు నోరెంబహుమతి ఇచ్చారు.

భూవదనీనిము

- శ్రీ మావిడివూడి వెంకటరంగయ్య -

ప్రపంచములోని దేశములన్నియు పరస్పరాక్రమములు. ఏ దేశముగాని ఇతర దేశముల సహాయము లేక వృద్ధిగాంచుట సాధ్యముకానివని. రాకపోకలకుగాను పౌకర్యములు లేని కాలమందలి పరిస్థితులకును, ఇప్పటి పరిస్థితులకును ఎంతో తారతమ్యమున్నది. ఏదేశముగాని స్వయంపాపకముగ నుండుటకు ప్రయత్నించుట లేలివికటకు. ఇతర దేశములతోటి సంబంధమును అధికముచేసుకొనినయెడల ప్రపంచములోని ప్రజలందరు ఇప్పటికంటె ఎన్ని రెట్లు ఎక్కువగ భోగభాగ్యముల ననుభవించుటకు బిలువడును. ఇట్టి అధికసంబంధము వృద్ధిగాంచుటమాలమున స్నేహభావము పెరిగి, ప్రపంచమందు కాంతిభద్రతలు కులభముగ స్థాపితముకాగలవు. యుద్ధములు అంతరించుటకుగాని, వాటి తీవ్రత తగ్గుటకుగాని ఇదియే సాధనము.

అమెరికా సహాయము

ఈ సాధనమును అచరణలో పెట్టుటకై అమెరికా ప్రధానకార్యదర్శియగు మార్షల్ యూరపుఖండముల సహాయార్థమై కాన్ సెలలో ఒక మాదనను చేసెను. యూరపుఖండములోని ప్రజలు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధముమాలమున ఎంతో శవ్వపడిరి. వ్యవసాయము, పరిశ్రమలు, గమల, రవాణాపౌకర్యములు—అన్నియు వినాశముగాంచెను. అమెరికా ఇట్టి నష్టమును పొంది

యుండలేదు. ఇంకేగాక యుద్ధకాలమందు అమెరికాలోని వ్యవసాయము, పరిశ్రమలు విపరీతముగ పెరిగెను. వారు పూర్వముకంటె ఇప్పుడు ఎన్నో రెట్లు ఎక్కువగ సమస్తపదార్థములను తయారుచేయుచున్నారు. యూరపుఖండములోని దేశములవారందరు కలిసి, మొత్తము మీద వారి కంత సహాయముకావలసినదీ చెప్పగలిగిన యెడల అంతటి సహాయమును తాము చేయుటకు సిద్ధపడినట్లు మార్షల్ నూచించెను. ఈ మాదనకు ప్రధానమైన ఆధారము యూరపులోని దేశములవారందరు కలిసి పనిచేయవలయు ననుటయే.

ముగ్గురుమంత్రుల సమావేశము

అట్టి వికమశక్తియును సాధించుటకై రిటిన్ మంత్రియగు వెలిన్, ప్రాన్సుమంత్రియగు రిడో, రషియామంత్రియగు మాలటోవులకు ఆహ్వానము పంపుటయు, ఈ ముగ్గురు మంత్రులు జూన్ 23 రేదీ స్టాగ్రిన్ నగరములో సమావేశమగుటయు చదువరులకు తెలిసి యున్నది. కాని గతమాసపుభూప్రదక్షిణమున నూచించినట్లు ఈ సమావేశము జయప్రదముగ జరుగలేదు. మాలటోవునకును, రిక్షిన్ ఇద్దరుమంత్రులకును మధ్యన తీవ్రమగు అభిప్రాయభేదములు కలిగెను. అమెరికాయొక్క ఆధికాధిపత్యమును, తద్వారా రాజకీయాధిపత్యమును యూరపుదేశములపై స్థాపించుదక్షిణించియే మార్షల్ తన

ప్రకారికను ఏర్పాటుచేసి నను అనుమానము మాలలో
పుకు కలిగెను. యూరపుదేశము లన్నియు కలిసి పని
చేయుట అవసరము లేదనియు, ఏదేశమునకు ఎంత సహాయము
కావలెనో ఆ దేశమున కాసహాయము చేయుటకు ఆమెరికావారు
నిర్ణయపడలేననియు వాదించెను. కాని దీనికి తక్కిన ఇద్దరు మంత్రులు అంగీకరింపరైరి. అంత
టితో సమాజేశము భగ్నుమయ్యెను.

ప్యారిస్ న భ

కాని లెవిస్ రీడ్ మంత్రులు దీనితో నిరుత్సాహ
పడక రషియావారి సహకారము లేకున్నను తక్కిన
దేశముల సహకారముతో మార్షల్ నూచనను ఆదరణలో
పెట్టుటకు కావలసిన ప్రయత్నములుచేయదలచి, ఆ దేశ
ముల ప్రభుత్వమువారికి ప్యారిస్ లో జరుగజోవు మరియొక
సభకు రావలసినదని ఆహ్వానమందిరి. అట్లు ఆహ్వానింప
బడిన ఇరవై రెండు దేశములలో ఆరుతప్ప తక్కిన పద
హారు దేశముల ప్రభుత్వమువారు ఆహ్వానమునంగీకరించి
ప్యారిస్ లో సమాజేశమై మార్షల్ ప్రకారికను విమ
ర్శించి, అందులోని వివరముల నన్నిటిని నిర్ణయించు
టకు ఒక ఉపసంఘమును ఏర్పాటుచేరిరి. ఈ ఉపసం
ఘమువారు ఆ పదహారుదేశములకు సంబంధించిన ఆర్థిక
అవసరములను నిర్ణయించి ఒక నివేదికను రాయించేయు
ప్రయత్నములో ఉన్నారు. ఈ నివేదికలో యూరపు
నకు ఆమెరికానుండి ఎంత సహాయము కావలసినదీ
తేల్చబడును. దానిని ఆధారముచేసుకొని ఆమెరికా
వారు వారికి సహాయముచేయగలరని చెప్పవచ్చును.

ఆర్థిక మాంద్యము

ఆమెరికావారు యూరపుఖండవాసులకు సహాయము
చేయుటలో ఉద్దేశము? ఇది ఉచితసహాయము కాదు. వర్తకవ్యాపారములమూలమున జరుగు
నట్టి సహాయము. ఆమెరికాలో ఎంతో ఎక్కువగ
వస్తుసామగ్రి రయారగుచున్నది. దానిని విదేశములకు
ఎగుమతిచేసి అచ్చట విక్రయించినగాని వారికి ఎక్కువ
లాభము దొరకదు. విదేశములకు ఎగుమతిచేయుటకు
పిలువలయుడల ఆమెరికాలో వాటి ధరలు తగ్గిపోవు
టయు, వర్తకమాంద్యము సంభవించుటయు, ప్యాక్

రీలు మూతచేయుటయు, ఆకారముచేత కార్మి
కులకు పనిపాటలు దొరకక నిరుద్యోగసమస్య ఏర్ప
డుటయు సంభవించును. మొదటి ప్రపంచయుద్ధము
ముగిసినతర్వాత కొన్ని సంవత్సరములకు ఇట్టి ఆర్థిక
మాంద్యము కలిగి దానిమూలమున ఆమెరికాలోనే గాక
ప్రపంచములోని అన్ని దేశములందును ధనము పడిపోవు
టయు, కష్టసాయనాదులు, పెట్టుబడిదారులు, కూలివాండ్లు
—అందరు వద్దపడటయు సంభవించెను. ఇప్పుడు
మాడ అట్టికారణములమూలమున ఆమెరికాలో ఆర్థిక
మాంద్యము కలిగినయెడల ఆక్కడివారు ఎక్కువవస్తు
మును పొందవలసియందురు. ఆవస్తుమునుండి తప్పించు
కొనుటకు యూరపుఖండమునకును, ఇతర దేశములకును
ఆమెరికాలో ఉత్పత్తియగు వస్తుసామగ్రిని ఎక్కువగ
ఎగుమతిచేయుటకప్పు ఉపాయాంతరి మేదియు లేదు.
కాని యూరపుఖండవాసులు ఆమెరికావారి వస్తువు
లను దెప్పించి కొను స్థితిలో ప్రస్తుతము లేదు. కొన్ని
సంవత్సరములవరకు వారు ఇట్టి స్థితిలోని రాలాలరు.
ఈ మస్యకాలమున వారు ఆమెరికాలో రయారగు
వస్తువులను అరువుపద్ధతిమీద కొనవలసియున్నారు.
ఆమెరికాయొక్క సహాయమునన, ఈ అరువుపద్ధతిమీద
వారి సరుకులను యూరపువారికి ప్రస్తుతము విక్రయం
చుటయే. ఈ వస్తువులలో చాలభాగము యంత్రములు,
బొడ్డు, ఎరువుల రూపము దుండును. ఆకారముచేత
వాటిని కొనుగోలుచేయు యూరపుఖండవాసులు
కొన్ని సంవత్సరముల కాలములో వారి వ్యవసాయ
మును, పరిశ్రమలను పువరుద్ధమొందుకొని, ఎక్కువ పదార్థములను
రయారుచేసి, వాటిలో కొంతభాగమును
లేమ అనుభవమునకు ఉంచుకొని, తక్కిన భాగమును
ఆమెరికావారి ఋణమునుతీర్చుటకై వినియోగింపగలవారగుచురు.
గనుక మార్షల్ నూచన ఉభయములను—
ఆమెరికావారికి, యూరపుఖండవాసులకు—లాభకరమైనదే.
ఇది వర్తక సరళిని చేయబడిన మాచన యను
కారణముచే తోసి వేయకగది కాదు. కష్టపడి కష్టప
సాయముచేయదలచినను పెట్టుబడి పెట్టలేని వీధిరైతు
నకు క్యాంపిచేయు సహాయముకుంటిదే యూరపుఖండ
వాసులకు ఆమెరికా చేయదలచుకొన్న సహాయము.

ర పి యా వై ఖ రి

కాని రాజకీయస్పర్ధలమున రషియావారు మార్షల్ నూచనను నిరాకరించిరి. ఈ నూచనములమున అమెరికావారి ప్రాబల్యము యూరపులో అధికమున నన్న ధయము వారికి గలదు. కాము ఆనూచనను నిరాకరించినను ఇంగ్లీషువారు, ఫ్రెంచివారు కలిసి దానిని ఆచరణలో పెట్టుటకు కంకణముకట్టుకొని ప్యాసిఫిక్ సముద్రములో పదహారురాజ్యముల సమాజీయము సమకూర్చిన కారణమున రషియానును వీరిని మృగ్య మరికొంత విరోధము ఏర్పడుట కవకాశము కలిగెను. ఈ కారణముచేత అమెరికాపట్ల రషియా వీరివర మందిన స్పర్ధ, విరోధము మరికొంచెము అధికమయ్యెను. దీనికి ఫలితముగ రషియావారు తూర్పుయూరపు దేశములలో తమకు గల ప్రాబల్యమును వృద్ధిచేసుకొనుచున్నారు. ఈ దేశములవారు కొందరు ప్యాసిఫిక్ సమాజీయములో పాల్గొన నిర్ధరించుకొనినను వారిని బలవంతపరచి అందులో పాల్గొనకుండ చేసిరి. ముఖ్యముగా ఇది జపాన్ దేశియా విషయమున జరిగెను. కమ్యూనిస్టుపక్షముల ప్రాబల్యమును ఈ దేశము లన్నిటిలో వ్యాపింపజేయుటకై వారు మరికొన్ని ఏర్పాటులను చేసిరి. రుమేనియా దేశములో ఆపక్షమునకు చెందని రాజకీయపక్షములు అక్రమసంఘములని వాటిని రద్దు చేయించిరి. వారియొక్క ప్రాధ్వల ముండుటచేత వారి అనుచరులగు యూగోస్లావియా, ఆల్బేనియా, బల్గేరియావారు గ్రీసుదేశములోని కమ్యూనిస్టులకు సహాయముచేయుచు, కమ్యూనిస్టుల మూలమున గ్రీసు ప్రభుత్వమునకు కలలుచుండు ఇబ్బందులను మరికొంత వృద్ధి చేయుచున్నారు.

ప్యాసిఫిక్ సభ ధగ్గుమగుటమూలమున రషియాకును, పాశ్చాత్యదేశములకు. ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, అమెరికాకును మధ్య విరోధ మభివృద్ధిగాంచుచున్నది అనుకొనుటకు మరికొన్ని నిదర్శనములుకూడ వచ్చె నెలలో కనుపించినవి: (౧) వాలుగైదు నెలలుగా రషియా వారు, ఇంగ్లీషువారు రిమి రెండు దేశములమధ్యన జరుగుచుండు వ్యాపారమును వృద్ధిచేసుకొను ఉద్దేశముతో కొన్ని సంప్రదింపులు జరుపుచుండిరి. ఇది ఆయప్రదము

కాగలవని అందరును ఆశించుచుండిరి. కాని ఇవికూడ ధగ్గుమెట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. (౨) రెండవ ప్రపంచయుద్ధములో జర్మనీపక్షమున చేరి మిత్రమండలి వారితో యుద్ధముచేసిన ఇటలీ, రుమేనియా, హంగరీ, బల్గేరియా, సీన్వాండులతో కొన్ని నెలలక్రిందట కాంతి ఒడంబడికలు జరిగినను అవి భాయపడవలసియుండెను. ఇంగ్లండు, అమెరికాదేశములు వీటిని ఇదివరకే భాయపరచెను. కాని రషియావారు భాయపరచుట వాయిదా వేసినట్లు కొద్దిరోజులక్రిందట తెలియపరచిరి. (౩) గాకగైకు పూర్వము జపాన్ పరిపాలనలో ఉండిన కొరియా దేశములో ఉత్తరభాగము రషియా పాలనలోను, దక్షిణభాగము అమెరికా పాలనలోను ఉన్నది. దేశమును ఈ విధముగ విభాగముచేయుట మూలమున ప్రజలకు అశాంతి కలుగుచున్నది. అందుచేత దేశమునకుంకకు ఒక సంయుక్త ప్రభుత్వమును స్థాపించు మద్దేతుతో రెండు నెలలనుండి అమెరికావారు, రషియా వారు ఒక సభను సమకూర్చి వివరములనుగురించి ఆలోచించుచుండిరి. ప్యాసిఫిక్ సభ రద్దయిచేత ఈ సభకూడ రద్దయ్యెను. అగ్రరాజ్యముల మధ్య ఏర్పడిన స్పర్ధల కలన ఏపాపము ఎరుగనిట్టియు, సామ్రాజ్యత్వమును చవి చూచుటకు చున్న సంవత్సరములకు వేదియన్నట్టియు కొరియా ప్రజలు చిక్కులపాలగుచున్నారు. "పిల్లికి చెరలాటము, ఎలంకకు ప్రాణనంకటము" అను పూర్వోక్త స్మరణకు వచ్చుచున్నది. (౪) ఉత్తర కొరియాపై తమ అధికారమును రషియావారు వదలకొననట్లు లేదు. దానిని కమ్యూనిస్టురాష్ట్రముగ వారు మార్చివేయుచున్నారు. అక్కడి ప్రజ లోకులకు ప్రెంకెత్తును శేర్పి, వైవాలో కమ్యూనిస్టులకును, బాడీయ ప్రభుత్వమునకును జరుగుచుండు అంతర్యుద్ధములో కమ్యూనిస్టుల పక్షమున యుద్ధముచేయుటకు వంతువున్నారు. (౫) జపాన్ రెండు సంవత్సరములకు అమెరికావారి అక్రమణలో నున్నది. ఇప్పుడు అచ్చట ఒక ప్రజా ప్రభుత్వము స్థాపింపబడినది; సామ్రాజ్యవాదులందరు నిహతులైరి; ప్రజలు నిరాయుధులుగ చేయుచిరి. అందుచేత జపానుతో ఒక కాంతి ఒడంబడికను చేసుకొనుటకు కాలము వచ్చినదనియు, ఆ ఒడంబడిక మరలను నిర్ణయించుటకు ఒక సభ జనగవలెననియు,

ఆ సభలో జపానును ఆగచుటయందు పాల్గొనిన పద
కొండుదేశములవారు పాల్గొనవలెననియు చెప్పెను,
అమెరికా ప్రభుత్వమువారు కొద్దిరోజులక్రిందట ఆ దేశ
ములవారికి ఆహ్వానమందిరి. కాని రషియావారు అట్టి
సభ జరుగజూడదనియు, ఈ నిర్ణయము మొట్టమొదట
అగ్రరాజ్యములవారు—రషియా, ఇంగ్లండు, అమెరికా,
ఫ్రాన్స్—మాత్రమే ఆలోచించవలెననియు, ఇతరులను
ఆహ్వానించుట తగదనియు ఆక్షేపించుచున్నారు. (౬)
రషియావారి స్పర్థ ఇంతటితో ముగియలేదు. గ్రీసుదేశ
మందలి కన్యూనిస్టులకు రషియా అనుచరవర్గములో
చేరిన ఆల్బేనియా, యూగోస్లావియా, బల్గేరియా ప్రభు
త్వములవారు సహాయము చేయుచున్నారని విశ్వరాజ్య
సమితికా శ్రేయరచిన సంఘమువారు టువాన్ చేసి, అట్టి
అక్రమచర్యను ఆపుటకై గ్రీసు పరిపాద్ధులలో విశ్వ
రాజ్య సమితియొక్క విచారణసంఘ మొకటి కొన్ని
సంవత్సరములు కావలాడించుట అవసరమని నిశ్చ
యించిరి. అట్టి సంఘమును ఏర్పరచుటకై భద్రతా
సంఘమువా లొక తీర్మానము చేయకాచిరికాని
రషియావారు దానిని ప్రతిఘటించినందున అది జరుగు
టకు బిలాకాదయ్యెను. గనుక రోజురోజును అగ్రరాజ్య
ములవద్ద ఏర్పడిన స్పర్థ కృద్ధిగాంచుచున్నది.

సశ్చిన్మ దేశముల వైఖరి

రషియావారు వారి ప్రాబల్యమును కృద్ధిశను
కొనటకున, ఇంగ్లండు అమెరికాల పలుకుబడిని తగ్గిం
చుటకును ప్రయత్నము చేయుటలో ఆశ్చర్య మేమియు
లేదు, దీనికి ప్రత్యామ్నాయముగ ఈ రెండుదేశములవారు
జూడ వారికి తగిన చర్యను తీసుకొనుచున్నారు. నైవా
లోని జాతీయప్రభుత్వమును బలపరిచి కన్యూనిస్టులను
ఓడించుటకై ఎట్టి ఏర్పాట్లు చేయవలసియన్నది,
ఎంతటి సహాయము అవసరమైనదీ నిర్ణయించుటకు
అమెరికాఅధ్యక్షుడు ఒక ప్రత్యేకరాయబారిని నైవాకు
పంపెను. అది దివ్యము నైవాలోని పరిస్థితులన్నీటిని
విమర్శపూర్వకముగ పరిశీలించుచున్నాడు. జర్మనీ
విషయమై తమకును, ఫ్రెంచివారికిని మధ్య ఇటీ
వల ఏర్పడిన అభిప్రాయభేదములను సుమరసపరచుకొను
ఉద్దేశముతో కొన్ని సంప్రతింపులు ప్రారంభించి

యున్నారు. ఇట్లే ఇంగ్లీషువారు ఫ్రెంచివారితో
ఎక్కువ సన్నిహితసంబంధమును సమకూర్చుకొనుటకు
సన్నాహము చేయుచున్నారు. ప్యారిస్ సభనుండి
రషియా విడిపోవుటలక్ష్యమున కలిగిన ఫలితములలో
ఇంగ్లండు ఫ్రెంచిదేశములమధ్యక ఎక్కువ అనుభూతియు
ఏర్పడుట ఒక గొప్ప ఫలితమని చెప్పవచ్చును.

కాలై నాసమున భూప్రదక్షిణముచేయువారికి
ముఖ్యముగ గోచరించు విషయ మొక్కటే. అగ్రరా
జ్యములగు రషియా అమెరికాలమధ్యక స్పర్థ, విరోధము
దినదినాభివృద్ధిగాంచుటచే ఈ విషయము.

ఇం డో నీ పి యా

ఇదిగాక మరియొక విషయము ప్రపంచపుదృష్టి
నంతకు ఆకర్షించియున్నది. ఇండోనీషియాలో దచ్చి
ప్రభుత్వమువారు ఇండోనీషియాకరిపల్లికతో చేయు
చుండు అక్రమముద్రపై ఈ విషయము. (దీనినిగురించి
గతమాసపు భూప్రదక్షిణమున కొంత ప్రశంస యున్నది.
దానిని ఆధారముచేసుకొని ఈ వివరణము చదువుట
మంచిది) అయిదు నెలలక్రిందట దచ్చివారు రిపబ్లిక్
అధికారాలతో 'లింగద్దరిఒపంబడిక' అను ఒకసంబడి
కను చేసుకొని జావా గుమ్రాదీవులములలోని చాల
భాగము రిపబ్లిక్ ఆధిపత్యమున నుండుట కంగీకరిం
చిరి. కాని ఈ ఒకసంబడికలోని కొన్నిమరత్తుల
వ్యాఖ్యానముగురించి ఇరుపక్షములవారికి అభిప్రాయ
భేదములు కలిగెను. అందుపై దచ్చివారు మరికొన్ని
మరత్తులకు రిపబ్లిక్ వారు అనుమతించవలసివదిగ కోరిరి.
రిపబ్లిక్ వారు ఒక మరత్తుకప్ప తిక్కనవాటికొన్నిటికి
అంగీకరించిరి. రిపబ్లిక్ ఆధిపత్యములో నుండు ప్రదేశ
ములలోని పోలీసునియములలో దచ్చివారుజూడ నుండ
వలెనను మరత్తును రిపబ్లిక్ వారు నిగ్రహించిరి. ఇట్టి
మరత్తు వారి స్వామ్యమునకును, గౌరవమునకును భంగ
కరమని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు. కాని దీనివిషయమై
జూడ వారు ఆలోచించుటకు సిద్ధముగ నున్నట్లును,
అర గంటలకాలము నిరీక్షించియుండవలెననియు వారు
దచ్చివారిని కోరిరి. కాని ఆలోచన దచ్చివారు నిరా
కరించి వెంటనే యుద్ధమునకు పూనిరి.

డచ్చివారి దుండగము

ఈ విధముగ యుద్ధమునకు దిగుట లింగర్జున ఒడంబడికకు విరుద్ధము. ఆ ఒడంబడికకు సంబంధించిన మరత్తులనుగురించి అభిప్రాయభేదములు కలిగినయెడల వాటినిన్నిటిని మధ్యవర్తులద్వారా పరిష్కరించుకొను నట్లు వా రాఒడంబడికలోనే నిర్ణయించుకొనిరి. అట్టి పరిష్కారమునకు తాము బద్ధులగుటకు సిద్ధముగ నున్నట్లు రిపబ్లిక్ అధికారులు పరేషచే చెప్పిరి. కాని డచ్చివారు వారి మాటలను పెడచెవినిచెట్టిరి. తగిన మధ్యవర్తులు లేకపోవుట కాదు దీని కారణము. ఇంగ్లండుప్రభుత్వమువారు యుద్ధము ధానున్నదని గ్రహించి, తర్ఫూర్యమే తాము రెండుపక్షములవారికి మధ్యవర్తులుగ నుండుటకు సమ్మతించిరి. కాని డచ్చివారి కిది నచ్చు లేదు. వారు యుద్ధమున భువక్రమించిరి. మొదటినుండియు వారు దౌర్జన్యము నపయోగించి, తమ సామ్రాజ్యాధికారమును పునఃప్రతిష్ఠచేసుకొనుటకు విశ్వయించుకొన్నవారు. వారివద్ద టాంపులు, కవచయుతము లగు మోటారులు, విమానములు, లక్షలవైద్యుల సైన్యము ఉండెను. అందుచేత వారు ప్రపంచముగ యుద్ధముచేసి పట్టణములను, పల్లెలను నాశము చేసిరి. రిపబ్లిక్ అధికారులు వారితో పరిషుననముగ యుద్ధము చేయలేనివారై, తమ పంటలు, తోటలు, ప్లాంట్ల రీలు వారిచేతులలో పడట కష్టపరక పోటిని తామే నాశముచేసిరి. ఈవిధముగ యుద్ధము ప్రారంభమై రెండు వారములు కాకున్నను కలిగిన జననష్టము, ద్రవ్య నష్టము అపారము.

ఇండియా జోక్యము

ఇట్టి క్రొవ్వ సమయమున రిపబ్లిక్ అధికారులు ఇండియామొక్క సహాయమును కొరుటలో ఆశ్చర్యమేమియలేదు. రిపబ్లిక్ ప్రజలు ఆరియాఖండవాసులు. మనముకూడ ఆరియాఖండవాసులమే. మనవలె వారు కూడ పాశ్చాత్యుల సామ్రాజ్యాధికారబంధమును శ్రేంచి చేసుకొనటకు పోరాడుచున్నవారు. స్వాతంత్ర్యమునకై పోరాడు ఆరియాఖండవాసులందరికి మనము యథా క్తి సహాయముచేయ సిద్ధపడియుండలేదు. వారందర

మన వాయుకర్మమును అనుసరించుట కంగీకరించి యున్నారు. ఇదిగాక ఇండియాలో ప్రారంభమైన ఈ యుద్ధము క్రమక్రమముగ తగ్గిన ప్రాంతములకునూడ వ్యాపించ నవకాశమున్నది. ఈ కారణముల చేత పండిత నెహ్రూ రిపబ్లిక్ అధికారులకు సహాయము చేయ నిశ్చయించి, దాని ప్రాతిపదికగా ఈ వ్యవహార విషయమై భద్రతాసంఘములో ఫిర్యాదుగావించెను. ఈ సంఘము యిక్కలాదిసంస్థయొక్క కార్యనిర్వాహక సంఘము. ప్రపంచములో యుద్ధము లేకుండచేయుటయు, యుద్ధపరిస్థితులు ఏర్పడినప్పుడు రాజీమార్గమున వివాదముల పరిష్కరించుటయు దీనియొక్క ఉద్దేశము. దీనిని పురస్కరించుకొనియే నెహ్రూ ఇట్టి ఫిర్యాదుచేసెను. ఈ విషయములో అస్థిరీయాప్రభుత్వము వారుకూడ ఇండియాతో ఏకీభవించి వారును ఫిర్యాదు చేసియున్నారు. వీటిఫలితములు ఎట్లుండునో చూడవలసియున్నది.

నెహ్రూసిద్ధాంతము

ఈ సందర్భములో పండిత నెహ్రూ ఒక గ్రాత సిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించెను. ఆరియాఖండమందెచ్చటను ఖండాంతరములవారి నైస్యములందరూ దను సిద్ధాంతమే ఇది. పాశ్చాత్యులు వారి నైస్యములతో ఆరియాదేశములపై బడి, వాటిని జయించి, మూడు వాలుగువందలసంవత్సరములనుండి వాటిని పాలించుచున్నారు. ఇట్టి దాస్యమునుండి విముక్తిగాంచుటకు ఈ దేశములవారందరూ ప్రస్తుతము గట్టి ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. పాశ్చాత్యుల నైస్యములు ఈదేశములం దుండునంతవరకు దాస్యవిముక్తి లభించజాలదు. అందుచేత నెహ్రూ ప్రతిపాదించిన సిద్ధాంతమే న్యామైన సిద్ధాంతము. దీనిని నిలబెట్టుకొనుటకు కావలసిన క్తిని మనము సంపాదించవలసియున్నది. క్తిలేనంతవరకు మన సిద్ధాంతములను లక్ష్యపెట్టువారెవ్వరు ఉండరు. ఆమెరికాఖండము విషయమై ౧౩౦ సంవత్సరములనాడు ఆమెరికాఅస్య యుడైన మన్రో ఇట్టిసిద్ధాంతమునే ఒకదానిని ప్రతిపాదించెను. కాని మన్రోకును, నెహ్రూకును ఒక భేదమున్నది. తన సిద్ధాంతమును ఆచరణలో పెట్టుట

కును, దానికి విరుద్ధముగ ప్రకటించబడిన యూరోపియన్ ప్రభుత్వములవారిలో యుద్ధముచేసి వారిని ఓడించుటకును ముగ్లో సమర్థుడుగ నుండెను. అట్టి సామర్థ్యమును ఆకియాఖండి విజయమున మనము సంపాదించవలెను. అప్పుడే మనము ధన్యులము.

బర్మా

పాశ్చాత్యుల సామ్రాజ్యబంధమునండి విముక్తి గాంచుటకు ఇటీవల ప్రయత్నము చేసినవారిలో బర్మా వాదకరు. ఇందు ఆంగ్ల సాన్ వారికి నాయకుడయ్యెను. వయస్సున ఇతడు ౩౨ సంవత్సరములవాడైనను

ఆంగ్ల సాన్

సామర్థ్యసమరమును కడుదక్షతతో కొనసాగించిన వాడు. తుదకు బ్రిటిష్ వారు ఇతనితో గత జనవరిమాసమున రాజీ చేసుకొని, అతని నాయకత్వమున కాత్మా లిక ప్రభుత్వము నొకదానిని నిర్మాణముచేసిరి. ఆ రాజీ

ఫలితముగ రాజ్యాంగపరివర్తనకు పేర్కొనెను. క్రొత్త రాజ్యాంగవిధానమును ఆ పరివర్తన నిర్మించినవెంటనే దాని ననుసరించి ఏర్పడు ప్రభుత్వమునకు సంపూర్ణ సామర్థ్యమును ఇచ్చునట్లు బ్రిటిష్ వారు ఒడబడి యుండిరి. అప్పుటినుంచి ఆంగ్ల సాన్ అధ్యక్షత్వమున బర్మా ప్రభుత్వము జరుగుచుండెను. కాని అతని పక్షమునకు విరోధులుగ మరికొన్ని పక్షములు బయలుదేరెను. బహుశః వారి పట్టలములమున కాటోలు— బాగై ౧౯ లేదీన ఆంగ్ల సాన్ అధ్యక్షత్వమున ప్రభుత్వ కార్యకర్తల సమావేశము జరుగుచుండినపుడు సాయుధులగు దుండగులు సభాభవనమును ప్రవేశించి అతనిని, అతని అనుచరముండులు మరి అయిదుగురుని కాల్చి చంపిరి. మరి ఇద్దరికి గాయములు కలిగి, వారు కూడ రిక్వాత మగుచుండిరి. ఇట్టి హత్య ఇదివరకు కనివిని ఎరుగనిది. హత్యలములమున రాజకీయదర్శములను సాధింప ప్రయత్నించుటకన్న ఖండితార్హమైన మార్గము మరియొకటి లేదు. భిన్నరాజకీయ పక్షములవారు దౌర్జన్యరహితమైనట్టియు, శ్రమమైనట్టియు మార్గమును అనుసరించి వారి యుద్ధకేయలును పెరవేర్చుకొనవలయుననిగాని ఇట్టి చర్యలకు కడగుట గర్హింపదగి యున్నది.

కాని ఆకియాఖండియులో ఇది విప్లవయుగ మన్నమాట మనము మరచకూడదు. పాశ్చాత్యుల అధికారము తొలగి, ప్రజల అధికారము స్థాపితమగుచుండు ఈ కాలమున దారిద్ర్యబాధ ననభివించువా రందరు అట్టి బాధనండి తప్పించుకొనటకు సర్వవిధముల ప్రయత్నము చేయుదురు. చేకమందు ఆకాంతి, దోపిడులు, అల్లరులు అధికమగును, బర్మా ప్రభుత్వము ఇట్టి స్థితియందున్నది. మాడు సంవత్సరముల కాలము జపాన్ పాలనలోనుండి, యుద్ధకాలమున ప్రజలు అశీకకష్టములకు గురిఅయిరి. అశీకులవద్ద ఆయుధము లున్నవి. దౌర్జన్యము నపయోగించి ధనికుల ధూములన, అస్తిపాస్తులను అపహరించవలచునా రక్షకు లున్నార. అశీక గ్రామములందున, ప్రాంతములందును ప్రాబల్య మంతయు వారిచే బ్రిటిష్ వారు వారి అధికారమును ప్రజానాయకుల పరము చేసిన మాట వాస్తవము. కాని

ఈ నాయకులు నిర్మాణకార్యక్రమమునకు పూని, భవిష్యుల దర్శనములను సుండు అంతరమును కల్గించి, అందరి సౌఖ్యము అభివృద్ధియగుటకు కావలసిన మార్పులను వెంటవెంటనే చేసినవారి వారి అధికారము స్థిరపడజాలదు. అత్యుత్తీర్ణ హృదయము, విప్లవములను లేపదీయుటకు సిద్ధపడినట్టియు తగ్గుములవారు బర్మాలో ఎందరో ఉన్నారు.

భరతఖండము : స్వాతంత్ర్యము

వారై నెల భరతఖండ చరిత్రమున విశ్లేషించుచున్నాము. బ్రిటిష్ వారికిని, భారతీయులకును మధ్య నుండిన వివాదము చాలవరకు ఈ నెలలో పరిష్కారమయ్యెనని చెప్పవచ్చును. భారతస్వాతంత్ర్యచట్టమును బ్రిటిష్ పార్లమెంటువారు ఆమోదించిరి. దాని ఫలితముగ ఆగస్టు ౧౫ లేదీ మన దేశముపై ఇదివరకు బ్రిటిష్ వారి కున్న అధికారము అంతరించును. మనకు స్వాతంత్ర్యము లభించినది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ ఇండియా చక్రవర్తి అను బిరుదము దీనితో తొలగిపోయెను. బ్రిటిష్ పార్లమెంటువారికి మనకు సంబంధించిన కాసనములను చేయుటకు ఎట్టి అధికారము ఉండదు. వారిది వరకు చేసిన కాసనములనుకూడ మనము రద్దుచేసుకొనవచ్చును. చక్రవర్తిత్వముతోపాటు వైస్రాయి బిరుదము తొలగిపోయెను. మన దేశము బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యములో "జొవినియన్" హోదాతో ఉండునంతవరకు ఇంగ్లండు రాజు మనకుకూడ రాజుగ నుండును. కాని ఇతనికి అధికార మేమియు ఉండదు. ఇతని కర్రపైను ప్రతినిధిగ ఒక గవర్నరుజనరలుండును. కాని మన మేరని నూచించెదమో అతనికి గవర్నరుజనరలంగ నియమించుట ఇప్పటినుండి సాంప్రదాయముగను. గనుక చట్టద్వారా మనకు స్వాతంత్ర్యకాసనము మూలమున స్వరాజ్యము లభించినదని చెప్పవచ్చును. ఆగస్టు ౧౫ లేదీ మన స్వాతంత్ర్య జన్మదినము. అటుకర్వాక మన కిష్టమున్నయెడల బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యములో ఉండవచ్చును; లేదా విడిపోవచ్చును. గనుక స్వాతంత్ర్యదినము లన్నియు మనకులభించినదని అనుటలో అతిశయోక్తిలేదు.

కాని స్వాతంత్ర్య లాంఛనములకు, నిజమైన స్వాతంత్ర్యమునకును చాల భేద మున్నది. బ్రిటిష్

వారియొక్కగాని, ఇతర ఆగ్రరాజ్యములయొక్కగాని అపేక్ష లేకుండ మనము మన దేశమును రక్షించుకొనగలిగినవాడే మనకు నిజమైన స్వాతంత్ర్యము లభించును. అందుకు కావలసిన వైఖ్యము, నాకాబలము, విమానబలము, సేనాసంఘం, టాంకులు మొదలగు ఆయుధములు, ఇవి తయారగుటకు కావలసిన పరిశ్రమగారములు, వీటిలో శత్రుతో పనిచేయుగల రాష్ట్రవేత్తలు నాయకులు, ఇట్టి కార్యము జరుగుటలో ప్రభుత్వముతో ఉత్సాహముతో లోబడ్డ సిద్ధముగనుండు ప్రజలు, ప్రజల ముఖమును తేజోవీక్షతో వృద్ధిచేయు ప్రభుత్వము—ఈ అంగము లన్నియు ఏర్పడినవాడే మనకు నిజమైన స్వాతంత్ర్యము. ఇప్పుడు మనకు లభించినది అట్టి స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుకొనుటకు మహదవకాశము. ఇప్పటినుండి మన ప్రభుత్వ విధాన ముండుగాని, ఆర్థిక విధానముండుగాని లోపము లేని యుండినను దానికి మనమే కారణమగుదుముగాని బ్రిటిష్ వారు కారణభూతులుకారు. ఈ నిజమైన స్వాతంత్ర్యము బ్రిటిష్ పార్లమెంటు కాసనముమూలమున లభించునది కాదు. మన స్వకీర్తివారా లభించుచుట్టిది.

దేశ విభజనము

స్వాతంత్ర్యచట్టఫలితముగ బ్రిటిష్ పాలనలో నున్న భరతఖండము (౧) ఇండియా (౨) పాకిస్తాన్ అని రెండు రాజ్యములుగ విభజితమయ్యెను. ఇదియే చాల విచారకరమైన విషయము. స్వాతంత్ర్యము వచ్చినదని సంతోషముగ మనము సంతోషింపకుండుటకు ఇదియే కారణము. ఈ చట్టములో మరియొక లోపమున్నది. సంస్థానములపై ఇదివరకు కామనుభవించుచుండిన సామ్రాజ్యాధిపత్యమును బ్రిటిష్ వారు వదలుకొనిరిగాని, ఆ అధిపత్యమును వారి స్థానమున ఏర్పడు ఇండియాపాకిస్తాన్ ప్రభుత్వములకు పరివర్తనము చేయలేదు. ఇట్లు చేయుటావులచేత సంస్థానములు కొన్ని సంతృప్తస్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించి, ఈ సందర్భము యములో దేశమునకు అనవసరముగ మరికొన్ని చిక్కులు తెచ్చిపెట్టుచున్నవి.

ఇట్లు ఏర్పడిన ఇండియా రాజ్యమునకు లావు మాంట్రాబాబ్, పాకిస్తానుకు కలక్తా యును గవర్నరు

జనరలు అయ్యెవరు. రెండురాజ్యములకు ఒకే గవర్నరుజనరల్ ఉండునని ఇదివరకు అందరు ననుకొనుచుండిరి. అట్లే జరుగునని ఇండియా రాజ్యములకులైన కాంగ్రెసు నాయకులు మాంటె బ్యాటన్ గవర్నరుజనరలగుట కంగీకరించిరి. కాని రెండురాజ్యములకు వేరు వేరు గవర్నరుజనరలు లుండవలెననియు, పాకిస్తానుకు తానే గవర్నరుజనరల్ కావలెననియు జిన్నా పట్టు పట్టుచేత అనుకొన్నది ఒకటి, జరుగుట మరియొకటిగా పరిగణించెను. పాకిస్తానుకు భారతీయుడు గవర్నరు జనరలగుటయు, ఇండియాకు అట్టి అధ్యక్షము లేకపోవుటయు విచారకరమైన విషయము. కాంగ్రెసు నాయకులు దూరదృష్టితో ప్రవర్తించలేదని చెప్పవలసియున్నది.

రాజ్యాంగపరిమత్తు

కాలై నెలలో జరిగిన మన రాజ్యాంగపరిమత్తు యొక్క సమావేశము చాలప్రధానమైనది. ఇదివరకు దీనిని వివాదములకు లోబడినదిగా భావించినది. పాల్గొనిరి. వీరుగాక సంస్థాపనసభలు అరవై మంది పాల్గొనిరి. ఇందులో చేరని సంస్థాపనములలో ప్రధానములైనవి తిరువాంకూరు, హైదరాబాదు, ఇండియా, భోపాల్, కాశ్మీరములు. మొత్తముమీద ఈ సమావేశము సర్వాంగములతో కూడుకొన్నదియని చెప్పవచ్చును. దీనితో పాటు ఈ సమావేశములో రాజ్యాంగ పరిమత్తు సంపూర్ణస్వామ్యము కలదిగ మారినదయ్యెను. ఇందుచేత దీనికోక నూతనవర్చస్సు లభించెను. ఇదివరకు ఇది సమావేశమైనప్పుడు ౧౮౪౬, ౫౭, ౧౮, ౧౯ తేదీన మంత్రిత్వమువారు ప్రకటించిన ప్రకాశికలోని నిర్బంధముల ననుసరించి వ్యవహరింపవలసియుండెను. ౧౮౪౭, జూన్ ౩ తేదీ ప్రకాశికమాలమున ఇదంతయు మారెను. గ్రూపులు, పెక్కువలు రద్దయ్యెను. రీస్ మెంబర్లు ఆమోదించినగాని పరిమత్తువారు కొన్ని తీర్మానములను చేయరాదను నిర్బంధముకూడ తొలగి పోయెను. అందుచేత సర్వస్వామ్యముతో పరిమత్తు వ్యవహరించుట కవకాశ మేర్పడెను.

ఫెడరల్ విధానము

కాలై లోర తేదీ మొదలు ౩౧ తేదీవరకు సమావేశమయ్యెను. రాజ్యాంగపరిమత్తు ఇండియా రాజ్య

ములోని రాష్ట్రములు, కేంద్రము వీరిధముగ పరిపాలింపబడవలెనో తెలియపరచుచు కొన్ని సిద్ధాంతములను నిర్మాణముగావించెను. దీనినిబట్టి రాజ్యాంగమున రాజ్యాంగవిధాన మెట్లుండునో మన విషయము చెప్పవచ్చును. ఈ రాజ్యాంగము ఫెడరల్ విధానముగ ముందును, అనగా కొన్ని అధికారములు రాష్ట్రములకును, తక్కిన అధికారములు కేంద్రములోని ఫెడరల్ ప్రభుత్వమునకును ఉండును. రాష్ట్రాధికారములను మార్పుటకుగాని, రద్దు చేయుటకుగాని కేంద్రమునకు అవకాశ ముండదు. ఇదియే రాష్ట్రస్వాతంత్ర్యము. ఫెడరల్ విధానమునకు ఇదియే ప్రధానలక్ష్యము. మొత్తము మీద వీరో కొన్ని కొద్దికొద్ది మార్పులతో మన రాజ్యాంగపరిమత్తువారు ౧౯౫౭ లో ఏప్రిల్ ౪ పార్లమెంటువారు చేసిన చట్టముతో అనుసరించి మన రాజ్యాంగవిధానమును ఏర్పరచుచున్నారని చెప్పవచ్చును.

రాష్ట్రపాలనము : గవర్నరు

ఇండియాలోని ప్రతిరాష్ట్రములోను ఒక గవర్నరు ఉండవలడు. కాని ఇతనిని రాష్ట్రములోని వయసు కలిగిన (అనగా ౨౧ సంవత్సరములకు మించినవారు) పురుషులు, స్త్రీలు ఎన్నుకొనెదరు. ఇతని ఉద్యోగ పరిమితి నాలుగుసంవత్సరములు. ఎడమగాని రెండు సర్వాధికారములకుంటే ఎక్కువగ ఎన్నుకొనబడకూడదు. ఇతని వయస్సు ౩౫ సంవత్సరములకు మించియుండవలెను. ఇతడుగాక రాష్ట్రాధిపతిసభవారిచే ఎన్నుకొనబడ్డ జిల్లాకోర్టుగవర్నరు ఒకడుండును. తాత్కాలికముగ గవర్నరుపదవిలో భారీ ఏర్పడినయెడల ఇతడు తాత్కాలికపుగవర్నరు గనును. సాధారణకాలములలో గవర్నరును ఎట్టి అధికారముండదు. ఇంగ్లండులో రాజుగా రన్నట్లు ఇతడుకూడ ఒక అలంకార విశిష్టతగా నుండును. కాని వీరైన క్లిష్టపరిస్థితులు ఏర్పడి మంగ్రులద్వారా పరిపాలన జరుగుట దుస్సాధ్యమని అతనికి తోచినప్పుడు అతడు సర్వాధికారియగును. అట్టి పరిస్థితులలో అతడు కేంద్రప్రభుత్వాధ్యక్షునితో లోబడి ప్రవర్తించవలెను. అట్టి అధికారము రెండు వారములవరకు మాత్రమే. ఈ విషయమున

గురించి దీర్ఘమైన వాదోపవాదములు పరిశుక్తులొ జరిగెను. ఇంతటి అధికారము గవర్నరు కుండినాడ దని అనేకులు వాదించిరి. కాని వారి వాదము నెగ్గలేదు. బ్రిటిష్ పార్లమెంటువారి ౧౯౩౫ సం॥ చట్టమున ఇట్టి అధికార మున్నది.

కాననసభ

రాష్ట్రములో ఒక కాననసభ ఉండవలెను. ఇందులో ౬౦ కంటె రెక్కువగాక ౩౦౦ కంటె ఎక్కువగాక సభ్యులుండుదురు. జనసంఖ్యకుబట్టి సభ్యుల సంఖ్య నిర్ణయమగును. కాననసభలో ఒక కాళి ఉండవలెనా, రెండుకాళి ఉండవలెనా అన్నది ఆయా రాష్ట్రముల ప్రతినిధులు నిర్ణయించుకొనవలెను. వయో జనులందరికి ఎన్నికలలో పాల్గొనుటకు హక్కు ఉండును. కులము, వృత్తి, మతము మొదలైనవవాటిని అనుసరించి ఎన్నికపద్ధతులు వీర్పడవు. ఎన్నికపద్ధతులన్నియు (Constituencies) ప్రాంతీయములుగ నుండును (Territorial). ఇది గొప్ప సంస్కరణము. కులకక్షలు, మతకక్షలు రాజకీయములలో ప్రాకరండుటకు ఇది ఉపకరించగలదు. కాననముల చేయు అధికారము, సన్నుల విధించు అధికారము, వాటిని ఖర్చు పెట్టు అధికారము కాననసభ కుండును.

మంత్రిుల సభ

రాష్ట్రపరిపాలనము మంత్రిుల సభవ్వారా జరుగును. అధికసంఖ్యాకుల పక్షమునకు చెందిన నాయకుడు ప్రధానమంత్రి అగుట; రెగ్గిన మంత్రిులను అతడు నియమించుట; అందరు కలిసి (సమిష్టి) బాధ్యతను వహించుట; కాననసభవారి ఆహ్వానము ఉన్నంత వరకే వారు అధికారములో ఉండుట—అను లక్షణములు ఈ సభకు ఉండును. ఇనన్నియు ౧౯౩౫ చట్టపు లక్షణములే. దీనికి భిన్నముగా, కాననసభవారు వామాపా ఎన్నికలపద్ధతిని (Proportional System) మంత్రిులను ఎన్నుకొనవలెననియు, అట్లు చేసినయెడల ఒకపక్షమువారేగాక రెండుమాడు పక్షములవారు మంత్రిసభలో సభ్యులు కాగలరనియు, మిశ్ర మంత్రి సభము ఉత్తమమైనదనియు, వారి కాలపరిమితి కానన సభ కాలపరిమితితో సమానముగ నుండవలెననియు కొందరు—ముఖ్యముగ లీగుపక్షమువారు—వాదించిరి. కాని వారి వాదము నెలవలేదు. స్వీట్జర్లాండు దేశము లోని మంత్రిసభను లిట్టిది. కొంతకాలమునుండి మనము

ఇంగ్లీషుపద్ధతికి అలవాటుపడియుండుటచేత ఇతరదేశముల పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టుట అనుచితమనియు, ఆ పద్ధతిలో అనేకలోపము ఉన్నవనియు కాంగ్రెసులోని ప్రధాన నాయకులు వాదించుటచేత లీగు సవరణలు వీగి పోయెను.

కేంద్ర పాలనము

రాష్ట్రపరిపాలనవిధానమందు గమనించరగ్గ విశేషములు నురేవియు లేవు. కేంద్ర ప్రభుత్వములో ఇండియా-రాజ్యమున కంతకు ఒక అధ్యక్షుడు ఉండును (President). అనగా రాజ్యాంగపరిషత్తు ఇచ్చును నిర్ణయించుచుండు నిధానము అనులులోకి ప్రత్యువాటికి ఇండియా బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమునుండి విడిపోవనిక్త్య యించుకొనవలెను. అత్యుడు గవర్నరుజనరల్ సానమున అధ్యక్షు డేర్పడును. ఇతనిని దేశములోని వయో జనులందరుగాక కేంద్రకాననసభలోను, రాష్ట్రముల కాననసభలలోని ప్రజాకాళిలోను ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులందరు కలిసి ఎన్నుకొనెదరు. రాష్ట్రగవర్నరుల ఎన్నిక ప్రత్యక్షమైనది (Direct); అధ్యక్షుని ఎన్నిక పరోక్షమైనది (Indirect). ఇదిగాక ప్రత్యక్షముగ నుండవలె నను వాదము వీగిపోయెను. ఇది ఉద్యోగ కాలము అయిదు సంవత్సరములు. రెండు పర్యాయములకంటె ఎక్కువకాలము ఎవరకుడ అధ్యక్షుడుగ నుండరాదు. ఇదిగాక ఉపాధ్యక్షు డొక యుండును. ఇతడు కేంద్రకాననసభకు అధ్యక్షుడై, రాజ్యాంగ్యుని పదవిలో తాత్కాలికమైన ఖాళీ సంప్రాప్తించినయెడల అధ్యక్షుడగును. అధ్యక్షునికిమాడ నిజమైన అధికారము లేదు. క్లిష్టపరిస్థితులలో ఇతనికి కొంత అధికారముండును. కేంద్రపరిపాలనకుంజయు మంత్రిుల సభ అధీనమందుండును. ఈ సభ రాష్ట్రములోని మంత్రిసభ యొక్క లక్షణములు కలది. దీనినిమాడ స్వీట్జర్లాండు పద్ధతిని నిర్మాణముచేయుటకు లీగువారు సవరణలు ప్రతిపాదించిరిగాని అవి నెగ్గలేదు. కేంద్రమందు రెండు కాళిలతో కూడిన కాననసభ ఉండును. ప్రజాసభలో ౫౦౦ సభ్యులు, రాన్సిర్ అఫ్ స్టేటులో ౨౫౦ ఉండురు. వృత్తులనబట్టి ఎన్నుకొను సభ్యులు ౨౫౦ నుండి రాన్సిర్లో ఉండవచ్చును. సంస్థానముల తరఫున నూటికి నెలకైనుండి వామాపాకంటె ఎక్కువ సభ్యులు ఉండరాదు. హైకోర్టు, సుప్రీంకోర్టులందును ములో బ్రిటిషుపద్ధతికి మన రాజ్యాంగపరిషత్తువారు చాలవరకు అనుసరించిరి.

ఇరన్నీయు సిద్ధాంతములు. వీటిని అనుసరించి చట్ట ములయారు చేయవలెను. ఆ చట్టమును అగస్త్యుని కే లేదిన సమావేశమున తరిమి త్తు తర్పించి దృఢపరచును. ఆర్షవిరుదాతికి శ్రాత్రరాజ్యాంగము రక్షారు కాగలదు.

సంస్థానములు

ఇండియా రాజ్యములో సంస్థానములు చేరగలవా, లేదా అన్న విషయము ఇంకను సందిగ్ధముగ నున్నది. వీనికి కొంతవరకు బ్రిటిష్ వారే కారణము. స్వాతంత్ర్య చట్టమున వీరి విషయమును స్పష్టికరించక, గోదమీది వీటి మోక్షము ప్రకరించిరి. స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటిం చిన సంస్థానముల స్వాతంత్ర్యమును తాము అంగీకరిం తుటలేదనినట్టి, అట్టి సంస్థానములకు అంతర్జాతీయ సంస్థలలో స్థాన ముండదనినట్టి వారు ప్రకటించియుం దినయెడల మైదూరావాడు, భోపాలు, ఇండోరు మొద లగు సంస్థానములు ఇప్పుడు అడుచుండినట్లు అదియుం దవు. కాని జిత్తులమూరితనమునకు పేదప్రతిష్ఠలుగాంచిన బ్రిటిష్ వారు ఇట్లు చేయరై. ఈ విషయమై వారై నెలలో నెలనూ, వరుసలు, మాంట్రాల్ లో ప్రము ఖులు కొన్ని ప్రకటనలను చేసిరి. నెలనూ ప్రకటనలో సంస్థానములు ఏదో ఒక పద్ధతి ననుసరించి ఇండియా రా జ్యములో చేరనివత్తుమని వారచేక కష్టములపాలగు దురని అతడు తెలియబరచెను. వరుస అంతటి కఠి నాకృత్యములకు వాడక, రక్షణ, విదేశీకర్తవ్యములు, రాకపోకలు అను ఈ మూడువర్గవర్తములలో సంస్థా నములన్నియు ఇండియాలో సంబంధములను ఏర్పరచు కొని, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు చేయు కాపనములను, ఏర్పాటులను అనుసరించవలయుననియు, రక్షింప విష యములలో వారు సర్వస్వాతంత్ర్యము ననుభవించ నయ్యననియు రాజీమాటలను ఉపయోగించెను. ఇది శ్రేయస్కరమగు మార్గమనియు, సంస్థానముల గౌరవ మునకు ఇందులో లోప మేదియు లేదనియు వికాసీర్ సంస్థానాధీశుడు చెప్పెను, వరుస వాదమును బలపర చెను. కొన్ని రోజులకర్వాక, మాంట్రాల్ లో ప్రభుత్వ సంస్థానాధీశులగీటులను, వారి దివానులను సమావేశ పరచి, ఆ పద్ధతిలో ఉపన్యసించుచు వరుసలు ముచిం చిన పద్ధతినే సంస్థానాధీశులందరు అనుసరించుట యోగ్యమని ఉద్ఘాటించెను. వీటి అన్నిటికి ఫలితముగ మైదూరావాడు, భోపాలు, కాశ్మీర్, ఇండోరు సంస్థా

నములు తప్ప రక్షింపవచ్చును రక్షణ, విదేశీకర్తవ్య ములు, రాకపోకలు అను విషయములలో ఇండియా ప్రభుత్వమునకు లోబడి ప్రకరించుటకు అంగీకార మును తెలియబరచినట్లు కనుపించుచున్నది. ఎన్నటికిని స్వాతంత్ర్యమును వదలుటకు తిరువాన్ గూరు ఇష్టపడ జాలదని విన్నుముట్టనట్లు రెండు నెలలుగ ఘోషించు చున్న సి. పి. రామస్వామయ్యగారుడే తన వాదమును మానుకొనెను.

కాని ఇంతటితో సంస్థానముల సమస్య తరి మ్మరచుచున్నది చెప్పటకు వీలులేదు. ఇండియా రాజ్యములో చేరదమని చెప్పిన సంస్థానములన్నియు శ్రాత్రరాజ్యాంగము అములులో నచ్చునంతవరకే తాము చేరియుండదమనియు, అటుకర్వాక ఇందు విష యమై తాము పునరాలోచన చేసెదమనియు, అప్పుడు తాము విడిపోయినను విడిపోవచ్చుననియు వాదించు చున్నారు. ఈ తత్కాలిక దాంపత్యములన లాభ మేమిటి? ఇప్పుడు చేరుటయు, రేపు విడిపోవుటయు జరిగినయెడల రక్షణవిషయమై ఏర్పడు చిక్కులు, కష్టములు యథాప్రకారముగ నుండుననియు, చేరదల చుకొనిన సంస్థానములు కాశ్మీరముగ చేరుటకు సిద్ధపడ నలేననియు కాంగ్రెసు నాయకుల వాదము. ఈ వాదమే సబబైనది. గనుక వారు నయముననో, భయముననో సంస్థానముల నన్నిటిని లొంగదీసి ప్రధాన్ కర్తవ్యహార ములు యాడించి విషయమున నై నను ఇండియా ప్రభుత్వ మునకు లోబడి వారు ప్రకరించునట్లు చేయువలెను. ఇది జరుగనిపక్షమున రాజ్యాంగపరిమత్తులో సంస్థాన ముల ప్రతినిధులు పాల్గొనుటవలనగాని, తత్కాలిక ముగ వారు ఇండియా రాజ్యములో చేరుటవలనగాని లాభములేదు.

స్వతంత్రులుగ నుండవలె నను సంస్థానాధీశుల దృష్టి బహుసంకుచితమైనది. ఇట్లేవల వారెన్నడు స్వతంత్రులుగ నుండినవారు కారు. అంతర్జాతీయ సంస్థ లలో వారి స్థానము లేదు. వారిని రక్షించగలవా రెవరు లేరు. వారి స్వాతంత్ర్యముమూలమున దేశ మంతయు అనేక చిన్న చిన్న రాజ్యములుగ విభజితమై పరాయిపరిపాలన పునఃప్రతిష్ఠితముగుటకు ఆనకా విచ్చును. ఇట్టి విభాగమే మన కష్టములన్నిటి కారణ మైనదని వరుసలు ప్రకటనలోని వాక్యమును వారు గమ నించవలెను.

కలగమంగంప

కొత్తరకం అద్దాల తలుపులు

అదివారంనాడు ఘోషగా భోజనం చేసుకొని పడుకొని విక్రాంతి తీసుకుంటున్నారనుకొండి. ఇంకలా ఎవడో వచ్చి మీయింటి కలుపు కట్టుతాడు. ఎవరో పెద్దమనిషి వచ్చాడని భ్రమపడి మీరు గబగబా వెళ్లి కలుపుతీస్తారు. అప్పుడు అప్పులవాడో, లేకుంటే అలాంటివాడే మరొకడెవడో ఎరు రవుతా రనుకొండి. అటువంటి సమయాల్లో మీ కెంత చికాకు పుట్టుకొస్తుంది? ఎవరు కలుపు కొట్టుకున్నది మీకేగనక ముందు తెలిసివుంటే మీరు కలుపుతీయ్యకుండా మీ నేకుణ్ణి పంపించి లేరని చెప్పించడమో, లేకుంటే వా కెంత పీడించా వెల్లంకొట్టివరాయిమో సరకు పరుండడమో చేసివుంటారు. అప్పు డాకలుపు కట్టిన మనిషి విసిగి వేసారి వెళ్లిపోతాడు.

ఇటువంటి క్లిష్టసమయాల్లో మీకు తోడ్పడడానికి విజ్ఞానకాన్ఫ్రెన్సు ఒక కొత్తరకం అద్దాల కలుపు తయారుచేశాడు. ఈ అద్దాన్ని ఒకవైపునుంచి చూస్తే మీకు అతలపక్క ఏముండేదీ కనపడదు. మిశ్రచింబంమూత్రం మామూలు దర్శనంలోమోస్తరు ఈ అద్దంలో కనిపిస్తుంది. అదే అద్దాన్ని రెండోవైపు నుంచి చూస్తే మామూలు గ్లాసుమోస్తరు దానినుండా అతలపక్కనుండే దంతా చూడవచ్చు. అంటే ఏమన్నమాట? ఆ అద్దమును ఒకవైపునుంచి చూస్తే మామూలు చూపుడద్దంమోస్తరుగానూ, ఇంకొకవైపునుంచి చూస్తే మామూలు Transparent గ్లాసుగానూ ఉపకరిస్తుంది.

ఈ అద్దానికి ఒకవైపునమాత్రం ౧/౧,౦౦,౦౦,౦౦౦ అంగుళాంనుంచాన క్రోమియం ఆణువులు పల్చగా కప్పబడివుంటాయి. ప్రతిరెండణువులకూ మధ్య ఖాళీస్థలం (కంటీకి గోచరింపనంత) వుంటుంది. ఈ ఖాళీస్థలాల పల్లనే ఆ అద్దంయొక్క ప్రతిఫలింపని ముఖం (Non-reflecting side)నుండా చూస్తే మామూలుగ్లాసులోవలె Transparent గా కనిపిస్తుంది.

[స్వతంత్రభారత పతాకమిది ధర్మచక్రానికి మూలాధారమై, సారనాథులో వెలసియున్నట్టి ఆశోకుని స్తంభాగ్రహీతం.]

ఈ విచిత్రపు అద్దాన్ని వైద్యాలయాల్లోను, హోటళ్ళలోను, బ్యాంకులలోను చాలావిధాలుగా వుపయోగపెట్టుకొనవచ్చు.

మీ యింటిముంగిట ఈ అద్దంతో చేసిన కలుపులు దిగించండి. ఎవరైనా వచ్చి కలుపుకొడితే వారిలోపల ఎవరుండేదీ కనుపించదు. ఆ అద్దంలో వాళ్ళకు తమ ప్రతిచింబంమూత్రం కనిపిస్తుంది. మరి మీకో? ఎవరు కలుపుకొట్టేదీ మీకు తెలిసిపోతుంది. కలుపు తీయవచ్చునా, తీయకూడదా అని నిరూపించుకోవచ్చు! చెరుకుమూడి రాధాకృష్ణమూర్తి.

విమర్శనము

కుమార దేవ పండితీయము

రచయిత : విద్యా తాల్వారి అర్జునం పిల్లే గారు. ప్రకాశకులు : వేదం వెంకటరాయశాస్త్రి బ్రదర్స్, క, మల్లికార్జునగడిపండు, జి. టి. మద్రాసు.

ఈ ప్రాథమికవాక్యకరణవాక్యభాగ్యగ్రంథమున నాంధ్రుల గొప్ప యక్షుల యొకటి ఇన్నాక్షకుఁ దీసి నది. ఇది గ్రాంథికాంధ్రకల్పమై, వ్యాకరణాధ్యాపకాధ్యక్షులకి, తరకమై విలసిల్లిననట అత్యుక్తము. ఈ వ్యాఖ్యానముందలి యింపుసాంపులబట్టి దీని 'బాలబోధము'యను నామాంతరమును ననురూపమై, అన్వయమై ఎవఁగుచున్నది.

ఆంధ్రమునకు సమగ్రమున వ్యాకరణ మిప్పటికి లేదని పండితులు పలువురు చిరకాలముగ భావించుచున్నారు. వీరు ఇరుకెఱుంగులవారై యున్నారు. కొందఱు ఇప్పటివఱకు కలమాపుచున్న భాషాశాస్త్ర పరిశోధకుల 'క్రాంతి'ల పోషకుల లానై ఇప్పటికి వున్న వ్యాకరణములందును, పూర్వమహర్షుల బుద్ధి ప్రభావముందును ప్రామాణికబుద్ధి యెడలినవారను, కొందఱు వానియందలి ప్రామాణ్యముచేతనే వానినే యుపశివించి లక్ష్యవర్ధకములమున ఆ లక్ష్యగ్రంథములలో సంద్విగ్ధమైన పాదకట్టు పట్టులకు వివరణరూపముగను, విత్రితరణరూపముగను గ్రంథములు కావలయునని కోరుచారును.

లక్ష్యపరిశోధన మాలమున క్రి చిన్నయనూగారి బాలవాక్యకరణమునకు పూరక మొందువలసిన్న అనుభవ గోచరము కాఁగా క్రిమాక బహుజనపట్టి సీతారామాచార్యులవారు 'త్రిలింగలక్షణిక'మను నామాంతరముగల ప్రాథమికవాక్యకరణమును రచించి రచకు ఎల్లరెఱిగినదే. ఆ 'బాలము'ను ఈ 'ప్రాథమ' పూరించునిధమును

అర్జునంపిల్లే గారు 'కుమార దేవపండితీయ' పాఠాశ్రమన ఎంతయు సమంజసముగ తెలిసియున్నారు. 'బాల' 'ప్రాథమ'లం గలిపినచో వ్యాకృతిఁ గొంత సమగ్రత వీర్చుదునని క్రి వజ్ఞుల చిన సీతారామస్వామిశాస్త్రిల వారు ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్ పత్రికాద్వయ సంపుటమున నూచించియున్నారు. ఈ నూచన నందుకొనితొ యనునట్లు కొందఱు బాలవాక్యకరణమును వ్యాఖ్యానింపం దొరకొని వివరణవశమున 'ప్రాథ'నూత్రముల నక్కడిదాని నక్కడికి అన్వయించుచు వచ్చిరి. వీరిఁ బ్రకృతిరముగ ప్రాథవాక్యకరణమును వ్యాఖ్యానించుచు ఆ వ్యాఖ్యానం దర్శమున 'బాల'నూత్రముల నక్కడిదాని నక్కడికి అన్వయించి వివరింప నింత దనుక ఇతరులు పూనరైరి. ఆ మార్గము వట్టివదన నీ కుమారదేవపండితీయము అపూర్వ ఘనక రత్నము.

నూత్యుత్తో సామగ్ర్యమును మేళించుట పూర్వ భారతీయశాస్త్రవ్యవహారీయుల ప్రతిభావిహార ప్రకారములలో అన్యరమము. మన పూర్వుల ఛందో వ్యాకరణాలంకార నూత్రకరణ నైపుణి నాగరకలో 'వయమేవ వా'యను పాశ్చాత్యులును ఆశ్చర్య స్రవంతై వేదిధముల తోహారుపెట్టుచున్నారు. ఆ నైపుణియందు 'బాల' 'ప్రాథ'కారులగు మార్యాచార్యుల యంతర సురయఁదగును. సంక్షేపసామగ్ర్య సమ్మేళనంపు సౌఖ్య సూరీనూత్రములలో సిద్ధించినంత క్రిమదాచార్యులవారి నూత్రములం గానము. సామగ్ర్యమునకై నూత్యుత్ బలియై కొన్నికొన్ని 'ప్రాథ'నూత్రములు కొందఱిటి చేత్రాడుపాటివై కుదిరినవి. నూత్రముల క్రింది యదా హరణములలో దేనిదేనిని నూత్రోక్తవిషయములందు దేనికి దేనికి అన్వయింపనగునో వ్యాఖ్యానిర పేక్షముగ విద్యార్థులకు బోధపడు పట్టులం 'ప్రాథమ'న విరళములం. కావున వ్యాఖ్యయొక్క యక్షుల 'బాలము'నకన్న

‘ప్రాథమి’నకేపిక్కుడైయుండగా ఇంకదనుక ‘బాలము’ నకే వ్యాఖ్యలు రచితములగుచుండెను. ఆ వ్యాఖ్యానపరములలో ఆనందంగికముగనేకాక ‘ప్రాథమి’ దలంపకుండెరి. శ్రీ పిల్లెగారు ఈ కొడువను గుర్తించి ‘ప్రాథమి’ను వ్యాఖ్యానసాధముగావించి ఎల్లర కృతజ్ఞతకు బాగులైరి.

సూక్రములకు సంక్షేపమును, వ్యాఖ్యలకు వైపుల్యమును గుణములని స్థూలబుద్ధులు గ్రహించురు. వినను ‘నామూలం లిఖ్యతే కిష్కీ’ న్నా నపీతీర ముచ్చతే’ అను పదవాక్యప్రమాణపారావారపారీణోక్తరీతి ఉపయుక్తములం బాసకయు, అప్రసక్తములం జేర్చకయు వ్యాఖ్యను నిర్వహించుటే శీర్ష్య. పిల్లెగారు దీని నెట్లు నిర్వహించిరో తెలుపు నుదాహరణములను గ్రంథవిస్తరభిక్షచే నొకరెంటికి నూపెదను.

ప్రా. క. నూ. ౪౫. పూజ్యతారీయంబున యుమ్మదర్థబహువచనంబునకు నూలుగా నాత్మార్థబహువచనంబు ప్రయుక్తంబగు.

ఉ. స్వామీ తాము దయచేయవలెను మొ.

వ్యా. పూజ్యతారీయండు ‘మీరు’, పూజ్యతారీయంబున ‘తాము’; నూ. ౪౪ చే ‘తమరు’ ‘తారు’ అనియుం బ్రయోగింపవలెను.

ప్రా. క్రి. నూ. ౨౩. ఒకానొకలో నన్నంక మగు నగుధానువు దీర్ఘంబునకు భావ్యర్థంబున నున్న పరంబగునపుడు ప్రాప్యమును గానంబడియెడి.

ఉ. ‘క. రరుజీ యేరిక తెల్లునె, యరయగ నే మింకవార మనుకొన నిదిగో, విరువీకు గనున్నది తా, గర మద్భుతమైన సవతి కయ్యయచేతకా.’ (గనున్నది - కానున్నది యని యర్థము. విరువీకు కర్త.) కళా. ౧ అ. ‘నీకు నాథుండు గనున్న-మహా మహా నా నృపాలు నా కెప్పుడు చూడఁగాఁగలంగు’ (నాథుండు గనున్న-నాథుండు కానున్న యని యర్థము.) కళా. ౫. ఆ. మొ.

వ్యా. అన్నంకమగు నగుధానువునకుఁ గ్రియావిశేషవిభూత్యమునకే నూరి వైభాషికప్రాప్యతం తెప్పినాఁడు. భావ్యర్థమందును ప్రాప్యత నెనయుట గలదని

ప్రాథకారుఁడు. ‘ఒకానొకలో’ ననుట ప్రయోగవైరళ్యసూచకార్థము.

సాంస్కృతికములలో, సంక్షేప సామగ్రిములలో వ్యాఖ్యానంక్తి నూక్రమంక్తిని వింతుట నీ యుదాహరణలం బరికింపఁదగును.

ఇట్లు ఈ కుమారదేవపండితీయము అనశ్శకమనియు, అపూర్వమనియు, అనన్యాదృశ్యమనియు ఏర్పడినది. ఇక నాకు మిగిలినది బాలవ్యాకరణమునకును ఇట్టి వ్యాఖ్య యొందు కలసియున్నదని ఏకద వ్యాఖ్యాత్మప్రకాశకులకు విన్నవించుకొనుటే.

నే. భ.

జయశ్రీ ✓

రచయిత : వరుల వెంకటవరసింహారావుగారు. వల ఒక రూపాయ. లభించు చోటు : సుందరరామ్ అండ్ సన్సు, తెనాలి.

ఈ గ్రంథంలో చిన్నవి, పెద్దవి కలిసి యరవై కథలున్నాయి. కైలి ధారాళంగా వుంది. “వరసింహారావుగారి నవోదయ ‘జయశ్రీ’ సార్థకనామంతో పాపితిపిపానువుల సరససాహిత్యాన్ని సంపాదించుకోగలదని ఆశిస్తున్నాను” అని ప్రజేశకు చిత్రించిన కరుణాశ్రీగారు అంటున్నారు. ఈ అభిప్రాయంలో అతిశయోక్తి యేమీ లేదు. రచయిత చేయిరిగిన వ్యక్తి అని గ్రంథం చెబుతూవుంది.

“సాంఘికంగా పరిశీలన మానకపోవడంతోనే నగ్నసత్యాన్ని చూపడానికి యెంతో ప్రయత్నం కనిపిస్తుంది. ప్రతికథలో చితికిపోయిన కీచాలకు ప్రతినిధిగా రచయిత మనకు కనిపిస్తాడు. ఇందలి పాత్రలన్నీ చూసంగలేమిటి, మమ్మల్ని గురించి యేమి ఆలోచించావు అని ముక్తకంఠంతో పాతకుణ్ణి ప్రశ్నిస్తూ ప్రశ్నిస్తూనేవుంటాయి” అంటున్నారు పీఠికకర్త. ఇది ముమ్మాటికీ యథార్థము.

అయితే అక్కడక్కడ కొన్ని అపవాదభట్టాలు కానవస్తున్నాయి. “త్యాగము” అనే కథలో నాయకుడు యేట్లో స్నానం చేస్తూవుండగా చేతికినో తగి

లిందట, అమాంతం పట్టుకుని పైకి లాగాడట. మనిషి కపం - లక్ష్మి. "ప్రతికారం" అనే కథలో నాయక నాయకుడికి తెలియకుండా చీకముడి వదలుచేసి నీళ్లు తోడబోయినట్లు పోయి బావిలో పడింది. నాయకుడు దగ్గరనే స్నానం చేస్తున్నాడు. బావిలో ఆమె బుడ గలమూత్రమే కనబడ్డాయి. వెంటనే దూకాడు బావి లోకి. అమాంతం లోపలకు పోయి జాట్టుపట్టుకుని పైకి తెచ్చాడు. వెంటనే కాముడు తెలియనట్లుగానే రెండు చేతులతో దిగ్గ కాగలింతుకుని తన మున్నీ అతని మున్నీ అడుముకుంది. గోపాలానికి ఒక్కసారిగ ఒళ్లు పులకరించినట్లయింది.....అమాంతం లేచి ప్రక్కనే పడివున్న పాతగుడ్డ చుట్టుకు నిలబడ్డది, గోపాలం లేచి స్వాతంత్ర్యం తెచ్చుకుని కాగలింతుకో బోయాడు.

ఇట్టి ఘట్టాలు కొన్ని అసహజంగా కనపడు తున్నాయి. ఇట్టి చోట్ల కవి చాలా తొందరపాటు కన పరుస్తున్నాడు. ఆధునికయుగాన్ని చిత్రించే సంద ర్భంలో సహజాన్ని అతిక్రమిస్తే చేసుమందు ట్రుంగటంలాగ వుంటుంది. కథ వ్రాయటమంటే రెండు ప్రధానం. అవి రెండూ రెండు అంగాలు—ఒకటి Visualisation; రెండవది భావ. ఈ కవికి భావలో లోపం లేదు. ఉపోపటిమకూడా వుంది. Climax లో కొంత లోటుపాటు కనపడుతోంది. దానిని కొంచెం సవరించుకొనగలిగితే సరసింహారావుగారు మంచి కథలు వ్రాయగలరు.

శ్రీ రత్నపాంచాలిక

రచయిత : పినుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రిగారు.
ప్రకాశకులు : దివంబర గ్రంథమాల, కాకినాడ, పుటలు ౩౨. వెల ఒక రూపాయి.

ఇది చతురంగనాటిక. శ్రీ పర్వజ్ఞ సింగధూపా లుని 'కువలయావలి' యను సంస్కృతకృతికి ఆంధ్రీ కృతి. ధూచేది కువలయావలియై యవతరింపగా నామెను శ్రీకృష్ణుడు వివాహమాడుట యిందలి కథ.

వారడు దీర్ఘిన రత్నాంగళీయక ప్రభావమున కువల యావలి మొదట శ్రీకృష్ణునకు రత్నపాంచాలికవలె నగ పడెను. పిమ్మట వివాహము జరుగును.

రచయిత స్వల్పారు - శేంకటగిరి రాజకళాశాల ఆంధ్రాధ్యాపకులగుటను, సంస్కృతమునకు ఆంధ్రీ కరణమగుటను భావ యించుక జటిలమనియే యన వలెను. ఈ నాటిక రసవత్తరమై రత్నాంగళీ ప్రియగర్వి కాది నాటికలను బోలినది. ప్రదర్శనమునకు ఒక దశను మంది స్త్రీలు కావలసియుండును. ప్రదర్శనయోగ్యమైనది.

భారత దేశము : ఆర్థిక వ్యవహారములు

గ్రంథకర్త : శ్రీ కాకినాడుని పూర్ణ మల్లి కాద్దనడుగారు, యం. ఏ., బి. యల్., దొరికేఫలం : కరాచీకం, చెజవాడ. వెల ఒకటిన్నర రూపాయి.

గ్రంథము ఒక పేజీలే అయినప్పటికీ విషయం మాత్రం సంపూర్ణంగా తగచబడింది. భారతదేశము యొక్క నై సర్గికస్వరూపము, ప్రజలు, భూమి విధా నము, క్యరపా యము, పరిశ్రమలు, రహదారులు-వాటి జ్యము, కరెన్సీ-బ్యాంకింగు, ప్రభుత్వాదాయ క్యములు మొదలైన అనేకవిషయాలు చర్చించబడినాయి. దేశముభిక్షము ప్రజయొక్క జీవితప్రమాణములట్టి వుంటుంది. భారతదేశం దుర్బిష్టమైన దనటానికీ యిక్కడి నిరుద్యోగమే తార్కాణము. అన్నిటికంటే మునుముందు గృహపరిశ్రమలకు తగు ప్రోత్సాహమిచ్చిన నిరుద్యోగహిణము అంతరించునని అటు గవర్న మెంటుకు, యిటు ధనికవర్గానికి, ప్రజకు హెచ్చరిక నిస్తున్నారు యీ గ్రంథంద్వారా పూర్ణ మల్లి కాద్దనడు గారు.

గాంధీ చరిత్రము

గ్రంథకర్త : డా. కేశవపాచార్యగారు, ఎం. ఏ., బి. ఎల్., కాకినాడ. వెల రెండు రూపాయలు.

ఈ గ్రంథమునందు గాంధీమహాత్ముని పూర్తి జీవితము కలదు. జీవితము ఎనుబది ఘట్టములక్రింద విభ జింపబడినది. ఇది రెండవ ముద్రణము. ప్రథమ ముద్రణముకంటే ఇందులో విశేషవృత్తాంతములు చేర్చ